SANDİNİST ÖNDERLER KONUŞUYOR

Nikaragua

SANDİNİST HALK DEVRİMİ

YAZIN YAYINCILIK

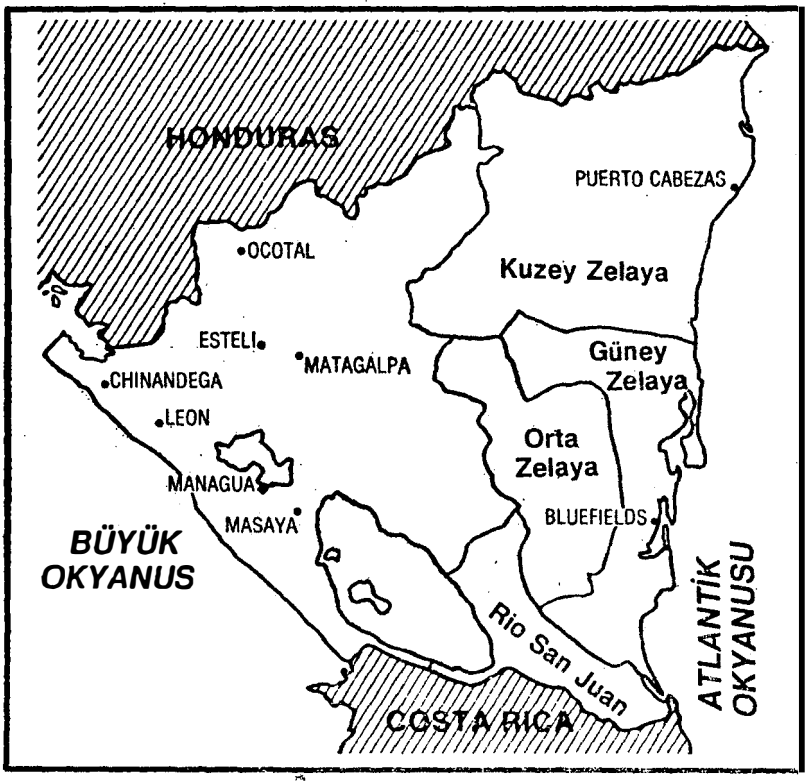
2. BASKI

YAZIN 6 / Uluslararası Politika
Özgün adı : Nicaragua : The Sandinista People's Revolution / Speeches by Sandinista Leaders (1985)
Birinci basım : Nisan 1986
İkinci basım : Ekim 1986
Dizgi, Baskı ve Cilt : Gözlem Matbaacılık Koll. Şti.

YAZIN YAYINCILIK :
Çatalçeşme Sk. Üretmen Han 411
Cağaloğlu - İSTANBUL
P.K. 184 Sirkeci

İçindekiler

Yayıncının Notu / 7
Kronoloji / 9
Kadınlar ve Nikaragua Devrimi
Tomas Borge / 15
İşçilerin Durumunu Düzeltmek İşçilerin Kendi Görevidir
Victor Tirado / 33
Büyük Mücadele
Jaime Wheelock / 40
Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi Mücadele Planı / 100
Miskito Sorununun Etnik Özelliğini Kavramada Zorluk Çektik
Tomas Borge / 118
ABD Nikaragua'ya Karşı Askeri ve İktisadi Saldırısını Artırıyor
Daniel Ortega / 123
Bu Ülkenin Üreticileri Hükümetimizi Desteklemektedir
Daniel Nunez / 132
Köylüler Devrime Güvenmeselerdi Bu Bizim Sonumuz Olurdu
Daniel Nunez / 142
Örgütlü Halk Sandinist Polisin Belkemiğidir
Tomas Borge / 151
Nikaragua'nın, Yanki Emperyalizminin Savaşını Yenilgiye Uğratması Mümkün Mü?
Luis Carrion / 156
Bugün Doğal Olarak Atlantik Kıyısı'nın Özerkliğinden Söz Ediyoruz
William Ramirez / 168
Sıkıyönetimin Ardında Ne Yatıyor?
Carlos Arguelo / 174
Ek : Siyasi Bildirge
Augusto Cesar Sandino / 183
Adlar ve Kısaltmalar Dizini / 186

HONDURAS
PUERTO CABEZAS
OCOTAL
Kuzey Zelaya
ESTELI
MATAGALPA
Güney Zelaya
CHINANDEGA
LEON
Orta Zelaya
MANAGUA
MASAYA
BLUEFIELDS
BÜYÜK OKYANUS
Rio San Juan
ATLANTİK OKYANUSU
COSTA RICA

Yayıncının Notu

19 Temmuz 1979'da Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (FSLN) önderliğinde kitlesel bir halk ayaklanması, Nikaragua'da 46 yıldır hüküm süren Somoza ailesinin diktatörlüğüne son verdi.

ABD bu durumdan hoşnut olmadı. Eski rejimin temel direklerinden olan Ulusal Muhafızlara yeni rejimde de bir yer verilmesi için uğraştı. Bu olmayınca başka yollar denedi. Nikaragua'ya karşı eski Ulusal Muhafız kalıntıları, *contra*lar aracılığıyla 1982'den itibaren örtülü bir savaşı tırmandırmaktan kaçınmadı.

Savaş ve ulusal seferberlik, giderek Nikaragua siyasi yaşamında hakim ögeler haline geldi. Sandinistlerin önderliğindeki hükümet, Nikaragua toplumunu yeniden inşa etmek için, *contra*ların hâlâ yol açmakta olduğu yıkımların da üstesinden gelmek zorunda.

*
**

Devrimi izleyen yıllarda, on binlerce tarım emekçisine ve köylü ailesine toprak dağıtıldı. Somoza ailesinin mallarına el konuldu. Giderek bankaların, sigorta şirketlerinin ve bazı işletmelerin millileştirilmesiyle genişleyen bir kamu kesimi oluştu. Emekçi kitlelerin yaşam koşullarını, savaşın olumsuz etkilerinden korumak için önlemler alındı.

1980'de başlatılan okuma yazma seferberliğiyle 400.000'i aşkın Nikaragualı okuma yazma öğrendi. Hastaneler, okullar, çocuk bakımevleri inşa edilmeye başlandı. Sendikalaşma kampanyalarıyla sendikalıların sayısı 260.000'in üzerine çıktı. Ölüm cezası kaldırıldı; düşüncelerini ifade etme, örgütlenme özgürlüğü tanındı; sendikalaşma hakkı, inanç özgürlüğü, kadınlara eşit haklar, Siyahların ve Kızılderililerin kendi dil, gelenek ve kültürlerini yaşatma hakları tanındı.

Kaba hatlarıyla, bunlar, bu derlemedeki bütün bu sorunların siyasi ardalanını oluşturmakta. Sandinist önderler, kendi ağızlarından, Nikaragua'nın artık bağımsız ve özgür olduğunu, Nikaragua'da, halkın büyük çoğunluğunu temsil eden bir hükümetin olduğunu, sömürensiz ve sömürülensiz yeni bir toplumu inşa etmeye yönelik ilk adımları atmakta olduğunu anlatmaktalar.

Nikaragua'ya birçokları «garip» olaylar ülkesi olarak da bakagelmiştir: silahlı Sandinistlerin uzun yıllar diktatörlüğe karşı mücadelesi ve giderek kitlesel halk ayaklanmasıyla diktatörlüğün devrilmesi. Devrimden sonra kapitalist sınai ve tarımsal işletmelerin varlığını sürdürmesi... Siyasi alanda tek parti rejimi bir yana, burjuva partilerinin dahi varlığını sürdürmesi ve seçimlere (gerçi boykot ettiler) katılmaları... Muhalif basın organlarının yayınlanması vb... Beri yandan, üç milyonluk nüfusuyla bu küçücük Orta Amerika ülkesinde olup bitenlerin ABD'nin güvenliğini tehdit ettiği iddiaları... Bütün bunların ardında yatan gerçekler, dinamikler ne?

İşte bu derlemenin, Nikaragua gerçeğini ve Nikaragua hakkındaki gerçekleri kavramaya katkıda bulunacağına inanıyoruz. Derleme esas olarak Sandinist liderlerin söylevlerinden, makalelerinden ya da kendileriyle yapılmış röportajlardan oluşuyor. Böylece tümüyle bir belge niteliği taşıyan bu derleme, Sandinist liderlerin, Nikaragua devriminin önündeki sorunlara bakışını ortaya koymakla kalmıyor, aynı zamanda aralarındaki uyumun yapısına ve herbirinin teorik-ideolojik-politik konumlanışına da ışık tutuyor.

*
* *

Bugün için Nikaragua topraklarında bir var olma savaşının hüküm sürdüğü açıktır. Bugünkü Nikaragua'nın ayakta kalıp kalmayacağı bu bakımdan merak konusudur. Aynı ölçüde merak edilecek konulardan herhalde biri de, geçmişte Sandinistlerin kendi aralarındaki görüş ayrılıklarına karşın ortak hedefe ilerleyebilmiş olmayı, geleceğe ve geleceğin toplumunu inşa etmeye yönelik olarak da sürdürüp sürdüremeyecekleridir; vurgulayıp geliştirmeye çalıştıkları kitlesel örgütlenmeleri ve katılım mekanizmalarını gerçek özyönetim organları ve işleyişine dönüştürüp dönüştüremeyecekleridir.

Kronoloji

1979

17 Haziran	Sürgünde, Ulusal Yeniden İnşa Hükümet Cuntası kuruldu; Cunta Daniel Ortega, Sergio Ramirez, Moisés Hassan, Alfonso Robelo ve Violeta Barrios de Chamorro'dan oluşuyordu.
19 Temmuz	FSLN önderliğindeki kitle ayaklanması Somoza diktatörlüğünü devirdi; devrimci cunta hükümet oldu; Ulusal Muhafız örgütü dağıtıldı.
30 Temmuz	Tarım reformu ve Somozistlerin topraklarının kamulaştırılması ilan edildi.
Eylül	FSLN Ulusal Direktörlüğü'nün üyelerine (Daniel Ortega, Humberto Ortega, Victor Tirado, Luis Carrion, Carlos Nunez, Jaime Wheelock, Bayardo Arce, Tomas Borge, Henry Ruiz) «Devrimin Komutanları» adı verildi.
22 Ekim	Hükümet, Devlet Konseyi'nin toplanmasını erteledi ve konseyin, işçilerin ve köylülerin temsilini genişletmek için yeniden yapılandırılacağını ilân etti.
7 Kasım	Yabancıların elindeki madenler millileştirildi.
19 Aralık	Hükümet çoğu kiralarda %50 indirim ilân etti.

1980

16 Mart	Hükümet cuntası üyesi Alfonso Robelo, Washington'u ziyaretinden sonra burjuva Nikaragua Demokratik Hareketi'ni yeniden başlattı.
30 Mart	Yetişkin Eğitimi ve Okuryazarlık için Ulusal Seferberlik başlatıldı.
21 Nisan	Hükümet, Devlet Konseyi'nde işçi ve köylü temsilcilerinin çoğunluğu oluşturacaklarını ilân etti.
23 Nisan	Alfonso Robelo, Violeta Barrios de Chamorro'nun kısa bir süre önceki istifasının da siyasi muhalefet eylemi olduğunu ilân ederek cuntadan istifa etti.
1 Mayıs	300.000 kişi 1 Mayıs'ı kutlamak için Managua'da toplandı.
4 Mayıs	Devlet Konseyi toplandı.

18 Mayıs	Arturo Cruz ve Rafael Cordova, hükümet cuntasına girdi.
11 Haziran	Devlet Konseyi, en düşük ücretli 300.000 işçinin ücretlerini artıran yasayı kabul etti.
19 Temmuz	Devrimin 1. yıldönümü Managua'da 500.000 kişilik bir mitingle kutlandı.
12 Kasım	Özel Teşebbüs Yüksek Konseyi ve burjuva partileri temsilcileri, Devlet Konseyi'nden çekildiler.
20 Aralık	Büyük ölçüde yabancı şirketlerin elindeki muz üretimi millileştirildi.

1981

4 Mart	Cunta yeniden örgütlendi; Cruz, ABD'ye elçi atandı.
17 Temmuz	Toprak Reformu uyarınca köylülere ilk tapular dağıtıldı.
19 Temmuz	Managua'da 500.000 kişilik bir kalabalık, devrimin ikinci yıldönümünü kutladı; devrimci hükümet tarım reformunun ikinci aşamasını başlatarak tam kullanılmayan büyük toprakları müsadere etti.
Aralık	Contralar «Kızıl Noel» operasyonuyla Kuzey Zelaya'ya girdi.
11 Aralık	Devrimci hükümet toprak reformu uyarınca köylülere 8.000 hektar toprak dağıttı.
12 Aralık	Mexico şehrinde, Aeronica uçağında bomba patladı.
27 Aralık	ABD basını, Somozist karşıdevrimciler için Florida'da eğitim kampı açıldığını duyurdu.

1982

8 Ocak	Nikaragua petrol rafinerisi ve kimyasal maddeler fabrikasını havaya uçurmaya çalışan 15 contra komando yakalandı.
Şubat	Hükümet, başlıca muharebe alanı halindeki Coco nehri boyunca yaşayan Miskitoları Tasba Pri'deki yeni yerleşim alanında iskâna tabi tuttu; bu olay, Nikaragua piskoposlar konsülince eleştirildi.
20 Şubat	Meksika devlet başkanı José Lopez Portillo'nun ziyareti arifesinde, Sandino Havaalanı'nda patlayan contra bombası 3 kişinin ölümüne yol açtı.
10 Mart	Washington Post, contralara 19 milyon dolarlık ABD yardımını açığa çıkardı.
15 Mart	Contralar kuzeydeki iki önemli köprüyü havaya uçurdu; devrimci hükümet olağanüstü durum ilân etti.

25 Mart	Daniel Ortega, BM Güvenlik Konseyinin özel oturumunda bir konuşma yaptı.
6 Nisan	ABD silahlı kuvvetlerine bağlı 39 gemi ve 200 uçak bölgede tatbikat yapmaya başladı.
15 Nisan	Ünlü Sandinistlerden Edén Pastora, Costa Rica'da düzenlediği basın toplantısında Nikaragua yönetimine karşı silahlı mücadele vermekten söz ederek saf değiştirdi.
1 Mayıs	«Devrimi savunma ve sosyalizmin inşası için» adıyla, Sandinist sendika federasyonunca düzenlenen gösteriye 170.000 kişi katıldı.
Mayıs	Yağmur ve sel, ekinlerin %60'ını telef etti; yollar ve köprüler tahrip oldu; toplam hasar 250 milyon dolar. Toprak reformu uyarınca, 65.000 hektarlık boş ya da terkedilmiş toprağa el konuldu; tarım reformu uyarınca köylülere Mayıs ve Haziran aylarında her hafta toprak dağıtıldığı yolunda duyurular yapıldı.
30 Eylül	Devrimci hükümet küçük, orta ve büyük çiftçilerin 8 milyon dolarlık banka borçlarını sildi.
19 Ekim	ABD'nin muhalefetine karşın Nikaragua, BM Güvenlik Konseyi'nde sandalye edindi; Managua'da binlerce kişi bunu kutladı.
26 Ekim	ABD'den Standart Fruit şirketi, Nikaragua muzlarını pazarlamayı öngören 5 yıllık sözleşmeyi feshetti; Nikaragua başka bir pazarlamacı buldu.
Kasım	Nikaragua Demokratik Gücü'ne (FDN) bağlı 800 karşıdevrimci, Honduras üzerinden sızdığı Nikaragua topraklarında yenilgiye uğratıldı.
4 Kasım	Honduras sınırındaki kuzey toprakları «askeri olağanüstü bölge» ilân edildi.
8 Kasım	**Newsweek** dergisi «Amerika'nın Gizli Savaşı —Hedef Nikaragua» kapak konusuyla, savaşın boyutunu açığa çıkardı.

1983

Şubat	2.000 contra Honduras sınırından girdi; 1.600 kişilik ABD ve 5.000 kişilik Honduras kuvveti «Büyük Çam» adlı manevralara başladı.
4 Mart	Papa II Jean Paul Nikaragua'yı ziyaret etti; contra terörünü kınamayı reddetti.

Mart	Ay sonunda 2.000 **contra** Honduras üzerinden sızdı.
Nisan	Pastora ve Robelo yönetimindeki Devrimci Demokratik İttifak (ARDE) **contra**ları, Costa Rica'daki üslerden sınır boyunca saldırılara başladı.
27 Nisan	Reagan Kongre konuşmasıyla Nikaragua'ya karşı açık, büyük çaplı askerî harekât tehdidi yöneltti.
28 Nisan	Managua'da 150.000 kişilik silahlı gösteriyle Reagan'ın tehdidine cevap verildi.
30 Nisan	1.200 **contra** Nueva Segovia eyaletine girdi.
9 Mayıs	ABD, Nikaragua şeker kotasını %90 kestiğini açıkladı.
6 Haziran	Nikaragua, Sandinist liderleri öldürme planları peşindeki 3 ABD'li görevliyi sınır dışı etti; Washington buna 6 Nikaragua konsolosluğunu kapatarak misillemede bulundu.
29 Haziran	ABD, Inter-American Kalkınma Bankası'nın 2,2 milyon dolarlık yol yapım kredisini veto etti.
19 Temmuz	Léon'da 150.000 kişi «Bütün silahlar halka! Herkes savunmaya!» sloganlarıyla devrimin 4. yıldönümünü kutladı.
29 Ağustos	Nikaragualı Katolik piskoposlar Yurtsever Askerî Hizmet'e (zorunlu askerliğe) muhalif olduklarını açıkladılar.
8 Eylül	Sandino Havaalanı havadan bombalandı; sorumluluğu Pastora grubu üstlendi.
9 Eylül	Liman kenti Corinto havadan bombalandı.
2 Ekim	**New York Times**, **CİA**'nın, **contra**lara askerî ikmal maddesi atmak için Salvador hava kuvvetlerini kullandığını teyit etti.
10 Ekim	CIA deniz komandoları Corinto petrol depolama tanklarını ateşe verdi; 1,6 milyon galon petrol yandı.
21 Ekim	ABD, Nikaragua'nın yeni barış önerilerini resmen reddetti.
25 Ekim	ABD, Grenada adasını işgal etti.
17 Kasım	ABD Kongresi **contra**lara 24 milyon dolar daha vermeyi kabul etti.
4 Aralık	Devlet Konseyi af yasasını onayladı; silahlarını bırakacak sıradan **contra** askerlerine geri dönme hakkı tanındı.
Aralık	Ay sonunda 2-3.000 **contra** Honduras'tan sızdı.

1984

24 Şubat	ABD, El Bluff limanını mayınladı.

Mart	ABD, Corinto Limanını mayınladı.
15 Mart	Devlet Konseyi seçim yasasını kabul etti; 4 Kasım, seçim tarihi olarak belirlendi.
1 Nisan	ABD, Honduras'ta «Granadero I» askerî tatbikatını başlattı.
17 Nisan	Sandinist Halk Ordusu, 11 gün süren çarpışmalar sonunda Pastora kuvvetlerini San Juan del Norte bölgesinden püskürttü.
20 Nisan	ABD 30.000 asker ve 350 geminin katıldığı «Okyanus Atılımı 84» tatbikatını başlattı.
22 Nisan	Nikaragualı piskoposların Paskalya mesajı, devrimci hükümeti eleştirerek **contra**larla görüşmelere başlanmasını istedi.
24 Nisan	50 ülkeden 300 delegenin katıldığı Uluslararası Sendikalar Barış Konferansı Managua'da yapıldı.
5 Mayıs	Daniel Ortega olağanüstü savaş hali iktisadi önlemlerini açıkladı.
10 Mayıs	Adalet Divanı, ABD'den, Nikaragua limanlarını mayınlamayı durdurmasını oybirliğiyle istedi.
1 Haziran	Kuzeydeki Ocotal kentine saldırı püskürtüldü.
Temmuz	12.000 köylü ailesi daha tapularını aldı; tarım reformu uyarınca dağıtılan topraklar 300.000 hektara ulaştı.
19 Temmuz	Devrimin 5. yıldönümü 200.000'i aşkın gösterîciyle kutlandı.
Eylül	Honduras'ta üslenmiş FDN ve Costa Rica'da üslenmiş ARDE **contra** grupları birleşme girişimlerinden söz ettiler.
1 Eylül	Santa Clara'ya yapılan hava saldırısında helikopterleri düşürülen 2 ABD vatandaşı ölü olarak ele geçirildi.
21 Eylül	Nikaragua hükümeti Contadora barış planını imzalamaya niyetli olduğunu açıkladı; ABD imzalamaya yanaşmadı.
21 Ekim	Miskito lideri Brooklyn Rivera, af yasası uyarınca Nikaragua'ya dönerek hükümetle görüşmelerde bulundu.
4 Kasım	FSLN adayları Ulusal Meclis seçimlerinde oyların %67'sini aldılar; Daniel Ortega devlet başkanı, Sergio Ramirez başkan yardımcısı seçildiler.
5 Aralık	Atlantik Kıyısı'nın özerkliği için yönetmelik hazırlamak üzere Luis Carrion, Bay Hooker ve Hazel Lau'dan oluşan bir ulusal komisyon kuruldu.

*
* *

1985

Eylül	Daniel Ortega'nın, Nikaragua ile Honduras arasındaki sınır çarpışmalarının yoğunlaşması üzerine yaptığı diyalog çağrısını Honduras Devlet Başkanı Cordova reddetti.
15 Ekim	ABD desteğindeki **contra**larla savaş halinin sürmesi, saldırı ve işgal tehdidi karşısında, olağanüstü halin 1 yıl daha uzatıldığı ilân edildi.
27 Kasım	Santo Domingo kentini hedef alan **contra** saldırılarında son bir haftada 120 **contra** öldürüldü.

1986

10 Mart	Reagan, Nikaragua yönetimini «dize getirmek» için sürdürdüğü «yoğun» kampanya ile **contra**lara 70 milyon doları askeri olmak üzere 100 milyon dolarlık yardımın Kongre'den onaylanmasını istedi.
16 Mart	9 ABD Kongre üyesi, yardımın oylanması öncesinde Nikaragua hükümetiyle son bir kez görüşmek üzere Managua'ya gitti.
20 Mart	ABD Temsilciler Meclisi, Reagan'ın yardım planını 210'a karşı 222 oyla reddetti. Beyaz Saray, kararın değiştirilmesi için Kongre'ye baskı yapmaya devam edeceğini açıkladı.
26 Mart	Reagan, Honduras'a 20 milyon dolarlık acil askeri yardım kararlaştırdı. Nikaragua askerlerinin Honduras'a sızdığı yolundaki iddialar karşısında Daniel Ortega, Honduras sınırında uluslararası devriye bulundurmayı önerdi.
Mayıs	Edén Pastora, Nikaragua yönetimine karşı savaşmaktan vazgeçtiğini açıkladı ve Costa Rica'ya sığındı.
25 Haziran	**Contra**lara 100 milyon dolarlık yardım, ABD Temsilciler Meclisi'nde 209'a karşı 221 oyla kabul edildi.
13 Ağustos	Reagan'ın **contra**lara yardım paketi ABD Senatosu'nca da 46'ya karşı 56 oyla kabul edildi. Ayrıca, CIA kanalıyla ek yardım önerisi de Senato'dan geçti.
Ağustos	Uluslararası Adalet Divanı, ABD'nin Nikaragua'ya karşı tutumunu hukuka aykırı bularak mahkum etti. ABD bu kararı tanımadı.

1- Kadınlar ve Nikaragua Devrimi

Tomas Borge

Aşağıdaki konuşma, Nikaragua kadın hareketinin 5. yıldönümünü anma amacıyla Leon'da düzenlenen 29 Eylül 1982 tarihli bir kapalı salon toplantısında yapılmıştır. Toplantıya 2.000'in üzerinde kadın ve erkek katılmış, içeri giremeyen binlerce kişi de dışarda beklemiştir. Nikaragua devrimci hükümetinin bir liderince, özellikle kadınların durumu konusunda ilk önemli konuşma olması açısından, ulusal radyodan canlı olarak yayınlanmış ve *Barricada*'da da basılmıştır.

***

Tomas Borge: Nasılsınız? Burası fazla mı sıcak?

AMNLAE'li kadınlar ve halk: Hayır!

Borge: Sıkışıklıktan ve sıcaktan rahatsızlık duymuyor musunuz?

AMNLAE'li kadınlar: Hayır! Ulusal Direktörlük, emrinizi bekliyoruz!

Borge: Nikaragua'lı kadınların bütün ateşi ve devrimci coşkusu karşısında, rahatsızlık duyması gereken emperyalizmdir. *[Alkışlar ve sloganlar]* Çünkü Nikaragua'lı kadınların yüreklerinde ateşten öte bir şey, yangın vardır! *[Alkışlar ve sloganlar]* Önce davetli kadın yoldaşlarımızı, Venezuela'yı temsil eden Kadın İşleri Bakanı Mercedes Pulido kadın yoldaşı; Küba'yı temsil eden Kübalı Kadınlar Federasyonu genel sekreteri Dora Cancarno kadın yoldaşı; Şili, Guatemala ve Dominik Cumhuriyeti'ni temsil eden bir grup kadını... se-

lamlamamız gerektiğine inanıyorum. *[Alkışlar ve sloganlar]*

Değerli kadın yoldaşlar, günümüz dünyasında derin değişiklikler meydana gelmektedir. Keder, ızdırap ve ihtişam arasında yeni tarih çıkışları doğmaktadır. Afrika'da, Asya'da ve Latin Amerika'da toplumsal devrim gündemdedir. Orta Amerika toplumsal depremlerle sarsılmaktadır. Yoksul halklar, her defasında daha canlı biçimde, sınıf sömürüsü ve emperyalist egemenliğin çürüyen ve eski yapılarında derin dönüşümler talep etmektedirler.

Ve yanardağların, vaşakların ülkesi Nikaragua'da, Sandinist devrim yoluyla ulusal kurtuluşumuza kavuşmaktayız.

Bu nedenle şimdi yeni bir devrimden, yani kadınların devriminden, ulusal kurtuluş sürecini tamamlayacak bir devrimden söz etmemiz tamamen yerindedir.

Bu devrime katılan kadınların birçoğu buradan uzakta yaşamakta. Binlerce kadın yoldaş bu salona giremedi.

Kimseyi eleştirmek istemiyoruz. Ama kitlelerin mücadele yeteneğinin ve devrimci coşkusunun küçümsendiği görülüyordu.

Devrimci kitlelerde taze, diri bir coşku vardır. Biz 2.000 kadının burada hazır bulunmasını programlayamazdık. Çünkü böyle bir şey emredilemez. Aslında ne yazık ki salona giremeyen binlerce kadın geldi.

Bu deney bize, kitlelere daha fazla güvenmeyi öğretsin! *[Alkış]* Ve her şeyden çok da, kızkardeşlerimizin devrimci ruhla ve yurtsever coşkuyla dolu olduğunu anlamamızı öğretsin. *[Alkış]*

Kardeş El Salvador halkını temsil eden Ana Maria kadın yoldaşa özel selamlarımızı iletmek isteriz.

[AMNLAE'li kadınların haykırışı: «Ya devrim ya ölüm. El Salvador zafere ulaşacak!»]

Devrimimizin başında şehitlerimizin analarının, işte şimdi bizim gözlerimizin önünde duran bu değerli yaşlı kadınların bulunduğunu söylemek yerinde olacaktır. *[Alkış]*

Toplumsal organizmada, Nikaragua halkına kanlarıyla biçim veren kadınların konumunun ne olacağını kavramalıyız. Şimdi yeni toplumun eksiksiz haklara sahip tam üyeleri haline gelebilmeleri için, kadınların bütün enerjisini ve yete-

neklerini ortaya dökecek mekanizmaları bir araya getirme sorunudur bu.

Kadın sorunu, bir bütün olarak toplumsal gerçekliğin bir yönünden başka bir şey değildir. Kadınların kurtuluşuna kesin cevap, ancak sınıf çelişkilerinin, bizimki gibi —siyasi kurtuluşa ulaşmış ama boynunda hâlâ iktisadi bağımlılık kemendini taşıyan— bir toplumda ortaya çıkan toplumsal hastalıkların topyekün sona erdirilmesiyle bulunabilir.

Yine de kadın sorununu bağımsız ve somut bir tarzda ele alma sabrını göstermeliyiz.

Kadınların devrimin zaferinden önce ve sonraki durumları hakkında, inşa edeceğimiz güzel gelecekteki durumları hakkında birşeyler söylememiz gerekir. Ama aynı zamanda insanlığın tarihsel gelişimi bağlamında kadınların durumu hakkında da kısa da olsa, birşeyler söylemeliyiz.

Eski kitapları okursak kadınların bir cins olarak ne denli ağır ayrımlarla karşı karşıya kalmış olduklarını görürüz. Köleci toplumda, feodal ve kapitalist toplumda olduğu gibi, çalışan sınıflar sömürülüyor ve eziliyordu.

Kadınlar —genelde bütün kadınlar— eziliyordu ama çalışan kadınlar hem birer çalışan hem de birer kadın olarak eziliyorlardı.

İşçiler sömürünün kurbanları olduklarının tümüyle bilincine vardılar. Kadınlar da birer işçi olarak sömürüldüklerinin bilincine vardılar ama bu, onlara birer kadın olarak ezilme derecelerini kavratmaya yönelen daha yavaş, daha karmaşık bir süreçti.

Kadın yeryüzünde köleleştirilen ilk insanoğluydu. Köleliğin varlığından da önce kadınlar köleydi.

Bildiğiniz gibi bağımlılık ve toplumsal baskı, ezilenlerin ezenlere olan iktisadi bağımlılığına dayanır. Kadın, sınıf sömürüsünün ortaya çıkmasından da önce erkeğe iktisaden bağımlıydı.

Bu gerçekliğe rağmen, bazı sersem ideologlar, kadının doğuştan bağımlı olduğu yolunda boş cinsiyet felsefesini ileri sürdüler. Bu ideologlar, zenginle yoksul arasındaki farkın hep varolageldiği ve de hep varolacağı tezini savunanların ikiz kardeşidirler.

Oysa deneyim göstermiştir ki, üretim araçlarının dönüş-

türülmesi ve üretilen şeyin ve bölüşümünün dönüştürülmesi sürecinde, cinsler arasındaki ilişkiler de, tıpkı sınıflar arasındaki ilişkiler gibi, dönüşürler.

Doğal olarak —ki bu da cinsler ve ekonomi arasındaki karşılıklı ilişkiyi toplumsal gelişme bağlamında doğrulayan bir şey olup şimdi burada ayrıntılarına inecek zamanımız yok— anerki denen toplumsal örgütlenmede, aile içinde kadınların başlıca rolü oynadığı görülür.

Ama burada önemli olan ve vurgulamak istediğimiz şey, hüküm sürenin, erkeklerin kadınlar üzerindeki hakimiyeti ve onları ezmesidir.

Eski zamanlarda kadınların hiçbir hakkı yoktu. Bugün de birçok yerde haklardan yoksundurlar ve Nikaragua'da kadınlar hâlâ bütün haklarına, uzaktan uzağa da olsa, ulaşamamışlardır. Kadınlar tıpkı bir eşya alınırcasına, mülk olarak satın alınırlardı.

Erkekler aynı evde birkaç kadınla yaşama hakkına sahipken, kadınlara iffet gibi, cinsel hazdan barbarca yasaklı kılınmak gibi çeşitli şeyler dayatılıyordu.

Gerdek gecesi erkek, kadının bakire olmadığına kanaat getirir ya da düpedüz böyle bir şüphe taşırsa, kadını reddetmenin yanısıra öldürme hakkına da sahipti. Geçmişte böyleydi bu. Saçma gibi gelirse de bugün bile bu nedenlerle bir kadını reddetme hakkına sahip olduklarını düşünen erkekler vardır.

Kitabı Mukaddes'te, Tevrat'ın 5. babına göre, bir erkeğin, yeni evlendiği eşini, hoşnutsuzluk verdiği için reddetme hakkı vardı.

Bazı toplumlarda en ağır işleri üstlenmek kadınların yazgısıydı; yük hayvanları gibi görülüyorlar, bazen de bir süs hayvanından bile daha az ilgi görüyorlardı.

Aile içinde kız çocuğu doğması yas nedeni sayılırken oğlan çocuğu doğduğunda sevinç ve kutlama vesilesi oluyordu.

Orta Çağ'da kadınlara yönelik olarak bekâret kemeri kullanılması gibi zalimce bir ayrımla kalbura dönmüş bir romantizm ve şövalyelik modası vardı. Oradan oraya dolaşan beyler kadınlarına bekâret kemeri takıyorlar ve aile şerefi adına ve de çoğu kez iktisadi nedenlerle rahibe manastırlarına kapatıyorlardı.

«Eşitlik ve kardeşlik» bayrağıyla gelen kapitalist toplum, özellikle iktisadi alanda olmak üzere, kadınlara yönelik ayrımı pekiştirdi. Bu gelişme aşamasında kadınların üretici çalışmaya katılmaları olasılığı ortaya çıktı. Burjuvazi, daha büyük bir işsizler ordusuna sahip olmak ve ücretlerin yükselmesi yönündeki baskıyı azaltmak için emek pazarını genişletmeye ilgi gösterdi.

Bu da, kadınların tekstil merkezlerindeki varlığını açıklar. Kadınlar buralarda işçi olarak, erkeklerden daha ucuz kol emeği sunanlar olarak sömürülmeye başlandılar.

Modern kapitalist toplumda, kadınlar üretime katılıyor ya da katılmalarına izin veriliyorken, yine de, daha önceki toplumlarda kadınların maruz kaldığı zalimce ayrımların güçlü kalıntıları varlığını sürdürmektedir.

Bir kadının, duyguların rolü olmaksızın zengin bir adamla evlenmesi, aslında kadının satılması demek değil midir? Bir toprak sahibi ya da burjuva kapitalistin, kendi hükmü altındaki bir kadın işçiyi, ona sahip olmak için duyduğu bencil ve kaba itkiden öteye varmayan koşullar altında alması ve bunu hemen terk ve tiksintinin izlemesi olayı nedir? Bu mirasın bir ürünü de, hâlâ bizim azgelişmiş ülkelerimizde —feodal İspanya'nın değerlerini miras alan ülkelerde— evlenecek kızın bakire olmasında ısrar etme şeklindeki erkekçe hak iddiası değil midir?

Bizzat fahişeliğin varlığı —kapitalist dünyanın büyük şehirlerinde yaygın bir olgudur— kadınlara uygulanan, yani yaşamak ve çocuklarına bakmak için kendi vücutlarını bir eşya gibi satmaya zorlanan kadınlara uygulanan iktisadi ayrımın doğrudan bir sonucudur.

Bugün, zenginlerin zalim ve aşağılayıcı lüks yaşantısı ile yoksulların sefalet, açlık ve çıplaklığının yan yana var olduğu ikiyüzlü burjuva dünyasında, kadınlar, az önce dediğim gibi yalnızca ikincil bir durumda olmakla kalmamakta, en saldırgan ve onur kırıcı sergilemelerin de nesnesi yapılmaktadırlar. Sanki elbiseymiş, viski şişesiymiş, salam dilimiymiş gibi, en hoşa gidileni seçmesi için müşterinin beğenisine sunulmak üzere vitrinlenmektedirler.

Bu yüzden kapitalist toplumda, burjuva erkek, tıpkı Yunan filozofu Eflatun gibi, kadın olarak doğmamış olmaktan

ötürü tanrılara şükürler etmekte, ama tabii ki, kadınlara hakaret etmek, onları satmak, sömürmek ya da satınalmak konusundaki yeteneği kendisine bahşettiği için de şükürler yağdırmaktadır.

Halkımız sömürge ve yarı sömürge köleliğinin acılarını çekti. Kölelik, kahramanca savaş seferberliklerine yol açtı. Bunlarda, kadınlar yalnızca halkın genel acılarını ve mücadelelerini paylaşmakla kalmadılar. Aynı zamanda, ailenin yeniden üretimi gibi güç görevlerin yanısıra çocuklarının hayatının zorbalığın terörünce tehdit edildiğini bilmek gibi süregiden bir acıyı da yüklenmek durumunda kaldılar.

Devrimin zaferinden önce, kadınların üretici çalışmaya katılımı cüziydi. Kadınların büyük çoğunluğu, evlerde köleliğe mahkumdu. Kadınlar işgüçlerini satabildiklerinde, işyerindeki görevlerinin yanısıra, çocuklarının yetişmesini sağlamak için evdeki görevlerini de yerine getirmek zorundaydılar. Bütün bunlar da, bağımlı bir kapitalist toplumun getirdiği siyasi baskı ve sefalet rejiminde ve öte yandan, ev işlerinin temel yükünü kadınların omzuna atarak kadının çalışma gününü bitmez tükenmez biçimde uzatan erkeklerin —türün erkeklerinin— sömürüsüne maruz kalmışken olmaktaydı.

Bu, Sandinist halk devrimiyle son buldu mu diye soruyoruz kendimize...

Sandinist halk devriminin zaferi, terörü ortadan kaldırdı ve ulusal kurtuluş süreci için yolu açtı; aynı zamanda da özgürlük ve kalkınmaya varmada nitel bir ilerlemeyi temsil eden iktisadi ve toplumsal dönüşümleri başlattı.

Bu yüzden, Nikaragua'da kadınların durumunun hiçbir biçimde değişmiş olmadığı söylenemez.

Tüm toplum kendi geleceğini eline aldı ve kadınlar —devrimci mücadeleye çeşitli düzeydeki ve de gözalıcı katılımları dikkate alınırsa— ulusal dönüşüm sürecine etkin biçimde katılma hakkını kazandılar. Yine de hepimiz dürüstçe itiraf edelim ki, kadınların kurtuluşu için mücadeleyi aynı cesaret ve kararlılıkla göğüslemedik.

Kadınların bu aşamada yeniden üretim ve çocuk bakımı konusunda ana sorumluluğu taşımaya devam etmesi gerçeği

bir yana, ev işleri ve de ayrımlar hâlâ kadınların omzundaki amansız yüklerdir.

Çektikleri günlük zahmet açısından, kadınlar temelde geçmişteki koşullar içinde yaşamaktadırlar.

Tabii ki, bu nesnel gerçekliğin ardında iktisadi bir temel vardır. İşçilerin yaşam koşulları, hâlâ güçlükler arzetmekte ve devrimin siyasi iradesiyle bağdaşmamaktadır. Hepinizce çok iyi bilinen nedenlerden ötürü ve devrimden bu yana ancak üç yıl geçmiş olduğundan, işçilerin genel yaşam koşullarında iyileşme sağlayacak meşru beklentileri karşılamak mümkün olmamıştır.

İşte kadınların hâlâ herhangi bir ücret almaksızın, herhangi bir yerde hesaba katılmayan, toplumsal güvenlik hanesine de yazılmayan birçok işler yapmak zorunda bırakılmaları bundandır.

Kadınların sık sık erkeklerin yardımını almaları gerçeği bir yana, gerçek şudur ki, toplumumuzun âdetleri ve gelişme düzeyi, kadınlar üzerindeki bu aşırı sömürüyü dayatmaktadır. Ve bu, anlamdadır ki kadınlar yalnızca sömürülmekle kalmamakta, aşırı sömürüye de uğramaktadırlar. Eğer çalışıyorlarsa, işyerlerinde sömürülmektedirler; düşük ücretlerinden ötürü sömürülmektedirler; evlerde sömürülmektedirler. Yani, üç katlı bir sömürü altındadırlar.

Kadınların bu kötü durumunu ortadan kaldırmak için ne yapılabilir?

Toplumumuzun temel iktisadi yapısını değiştirmekten başka bir seçenek yoktur. Halkımızın temel ihtiyaçlarını karşılamayı güvenceye alan bir ekonomi geliştirmekten başka seçenek yoktur. Ardındaki mantık bireysel kâr değil de, tüm toplumun taleplerinin karşılanması olan bir üretken aygıt yaratmaktan başka seçenek yoktur; erkek ve kadınların birer insan olarak toplumsal bakımdan birlikte yaşamak üzere potansiyellerini ortaya koyup vurgulayan bir mantık...

Bu değişim süreci, kadın yoldaşlar, karmaşık, güç bir süreçtir ve zamanla olacaktır. Ama kadın sorununu düşünmeye başlamak için iktisadi gelişmenin ve toplumsal dönüşümün doruğuna ulaşmasını mı bekleyeceğiz? Bu, kuşkusuz tutarsızlık olurdu.

Ama şu anda mevcut bütün sınırlamalar altında kadınların kurtuluşuna nasıl bir yaklaşım geliştirebiliriz?

Daha önce söylediğimiz gibi, ilk adımı olarak ulusal kurtuluş adımını attık. Şimdi de günlük pratikte, cinsler arasında tam eşitliği yasal olarak güvenceye alan somut adımlar atmalıyız. *[Alkış]*

Erkeklerin ve kadınların savaşma —devrimci mücadeleye katılma— hakkı ve görevi vardı. Kadınlar gerilla mücadelesinde, yeraltı mücadelesinde, feragatta, özveride ve adanmışlıkta olağanüstü bir rol oynadılar.

Burada, Leon'da, askeri müfrezelerin önderlerinin kadınlar olması raslantı değildi. *[Alkış]* Bu kadın önderler silsilesi içinde Dora Maria Téllez, Vicky Herrera, Maria Lourdes Jiron ve Ana İsabel Morales gibi adı özellikle anılmaya değer olanlar vardı.

Ülkenin başka kesimlerinde de yaptıklarıyla birçok erkeğin önüne geçen kadın yoldaşlar vardı: Monica Baltodano, Doris Tijerino, Gladys Baez, Olga Avilés ve Eleonora Bocha gibi. *[Alkış]* Yani kendisini devrimci faaliyet içinde kuşkusuz öne çıkarmış olan kadınlar...

Luisa Amanda Espinoza, tam da burada, Leon topraklarında kanını akıttı ve son Arlen Siu gerilla türküsü burada çınladı.

Ayrıca, Nikaragualı Idania Fernandez gibi, Meksikalı kadın yoldaş Aracelly Pérez'in entarnasyonalizminin, kendi yaşamının noktalanmasına vardığı yer burasıydı. *[Alkış]*

Son ana kadar bir çocuk özlemi çeken Claudia Chamorro'nun yüreği dağlarda sustu. Bugün devrim, onun rüyalarını Claudia Chamorro Çocuk Gelişim Merkezi'nde bir gerçek haline getirmiştir. Claudia Chamorro'nun bugün orada 150 çocuğu var; kendisinin doğurmadığından kat kat fazlasıyla var. *[Alkış]*

Cesaretleri ve bilinçlerinden ötürü, kadınlar, Nikaragua tarihindeki rollerinin tanınmasını istemişlerdir ve bunu istemektedirler. Kadınlar FSLN'nin %22'sini oluşturmaktadırlar. FSLN'deki siyasi önderlik konumlarının, gerek bölgelerde ve gerekse eyaletlerde olsun, kadınlar, %37'sine sahiptirler. Ara önderlik konumlarında ve destek aygıtlardaki sözkonusu oran ise 24,6'dır. İçişleri Bakanlığı'nda bizimle birlikte çalışanların yaklaşık %21'i kadınlardır. *[Alkış]*

Hükümet önderliği düzeyinde, Komutan Monica Baltoda-

no ve Sağlık Bakanı Lea Guido gibi, yüksek düzeyde sorumluluklar taşıyan bir dizi kadın yoldaş vardır. Dört kadın yoldaş, bakan yardımcısıdır. Yüksek Mahkeme'de ve Devlet Konseyi'nde de kadınlar temsil edilmektedir.

Bununla birlikte, Devlet Konseyi'nin 51 temsilcisi içinde yalnızca 7'si kadındır ve kadınların öyle 7 gibi değil, Devlet Konseyi'nde daha fazla temsil edilmeye hakları vardır. *[Alkış]* Bu durum belki de Devlet Konseyi'nde temsil edilen kitle örgütlerindeki yetersiz katılımın yansımasıdır.

Siyasal önderlik düzeyinde, Dora Maria Tellez, Vicky Herrera ve Gladys Montenerrey, *[AMNLAE'nin genel sekreteri]* gibi ve daha birçok kadın yoldaşın yaratıcı katılımına işaret etmek gerekir.

Bugün, gazetelerden öğrendiğimiz gibi Lea Guido kadın yoldaş, bu kuruluşun 80 yıllık tarihindeki ilk kadın başkandır. Bunun oybirliğiyle yapıldığını biliyoruz. Bu olay, kadınların devrimci sürecimize önemli katılımının bir göstergesidir.

Bütün bunlara karşın, bütün bu sözü edilen olaylara karşın, şu anda kadınlar devrimin yönetsel ve siyasal görevlerine kitlesel biçimde henüz dahil edilmiş değildirler.

Nikaragua kadınlarına ilişkin birkaç olguya göz atalım. Kadın işçiler, ülkedeki işgücünün %40,5'unu oluşturmaktadır. Bu demektir ki 183.448 kadın ev dışında çalışmaktadır. İlk bakışta, bu, çok yüksek bir oran gibi gözükmekte ve bizi, kadınların üretime katılımının oldukça belirgin olduğu sonucuna varmaya yöneltmektedir. Ama kadınların yaptıkları işin türünü incelediğimizde, bu kadınların büyük bir oranının gerçekte eksik istihdam edildiğini ve büyük bir bölümünün de ev hizmetlerinde, yani üretken olmayan ve gelecekte düzene sokulup sınırlandırılması gereken işlerde çalıştırıldığını görürüz.

Kadınların zor durumunu yansıtan şey de, çalışan kadınların %83'ünün aynı zamanda evlerini ayakta tutmanın iktisadi yükünü, çocukların bakımını ve ev işlerini omuzlarında taşımalarıdır. Yüzde 83 — bu, barbarca birşeydir! *[Alkış]*

Bu, bir anlamda birçok erkeğin, çocuklar konusu bir yana, eşler ilişkisinde gösterdikleri sorumsuz, kaygısız bir tavrın ve ailede yüksek bir istikrarsızlığın varlığını gösterir. Kadınlar ve erkekler olarak hepimiz, sevgi ilişkilerimizde ve aile yükümlülüklerimizde sorumlu olmaya mecburuz.

Glenda [Montonorroy] yasası, yani Bakım Yasası(*), baba olan erkeklerin, çocuklarının bakımından yükümlü olmalarını söyler. Bakım Yasası'nın özü budur: *[Alkış]* Bir keresinde aslında erkekleri kastederek— kadınlara söylediğimiz gibi, cennete gitmek isteyen, bedelini ödemelidir! *[Çığlıklar, kahkaha ve alkış]*

Bakım Yasası'na uymayan erkeklere gelince, Sandinist cephe ve Ulusal Direktörlük bütün gücüyle karşılarında olacak, İçişleri Bakanlığı da, kuşkunuz olmasın, gerekli önlemleri alacaktır. *[Alkış]*

Bakıyorum erkekler pek coşkuyla alkışlamıyorlar. *[Gülüşmeler]* Hatta bazıları hiç alkışlamıyorlar. *[Kahkahalar]* Şurda bazı erkeklerin de iyice endişeli yüzlerini görüyorum. *[Dinleyiciler, «Ulusal Direktörlük, emrinizi bekliyoruz!» diye bağırır]* Bu konuda, kim olursa olsun, kimseye istisna tanınmayacaktır. *[Coşkunca alkış]*

Mücadelelerine, özverilerine ve yiğitliklerine esastan adil bir biçimde yaklaşacaksak, kadınların eşitliğini ciddi biçimde nasıl ele almazlık edebiliriz? Nasıl onların toplumsal yaşama, çalışmaya ve ülkenin siyasal önderliğine katılımını güvenceye almazlık edebiliriz? Bir kadının hem anne hem de işçi, hem anne hem de öğrenci, hem anne hem de sanatçı, hem anne hem de siyasi bir önder olabilmesi, hem devrimin kendisinden beklediği görevleri yerine getirip hem de özverili, yetenekli ve sevecen bir anne olma şeklindeki o güzel olayı gerçekleştirmesini nasıl olur da güvenceye almazlık edebiliriz?

Bu sorunlara somut bir yanıt, ancak kadınların bireysel görevlerini toplumsallaştırdığımız ölçüde mümkün olacaktır. Gündüz bakımevlerini, çamaşırhaneleri, halk yemekhanelerini ve sonuç olarak kadınları ev işlerinden kurtaracak öteki hizmetleri sağlaması gereken toplumdur. Bu, kolay değildir.

Şimdiye kadar, devrim 20 çocuk bakımevi inşa edebilmiştir. Kuşkusuz bu yetersizdir. Sorun şu ki, inşaat, teçhizat ve

---

(*) O sıra kitle örgütlerinde tartışılan ve gerek (boşanmış, ayrı yaşayan ve evli olmayan babaların) ebeveynlik sorumluluklarını, gerekse çocukların ebeveynlerine karşı sorumluluklarını belirleyen bir yasa taslağı. Yasa taslağında toplumsal bir kavram olarak geçen «bakım», salt beslenme değil, eğitim, barınma ve giyimi de kapsamaktadır. Yasa Devlet Konseyi'nce kabul edilmiş ama hükümet cuntasınca onaylanmamıştır.

bakım masrafları çok yüksektir. Ülkemizi gerileten bütün iktisadi güçlükler dikkate alındığında, bu merkezleri kitlesel biçimde yaratmak üzere ilerlememiz olanaksızdır. Ama yine de yapmak zorundayız. Bunu, yalnızca kadınların üretken, toplumsal ve kültürel görevlere sıvanabilmeleri için değil, aynı zamanda çocuklarımızın olabildiğince zengin bir eğitim görmesini sağlayabilmek için de yapmalıyız.

Bunu nasıl yapabiliriz? Mümkün olanla gerekli olan arasındaki bu çelişkinin üstesinden nasıl gelebiliriz?

Bence cüretli yamtlar aramalıyız. Sırf bütçeye ilişkin endişelere dayanmayan, kitlelerin inisiyatifine, örgütlenmesine ve gücüne dayanan yamtlar aramalıyız. Burada, AMNLAE, temelde CDS'lerle bağlantı halinde bu inisiyatiflerin başını çekmeli ve hızlandırıcı rol üstlenmelidir. *[Alkış ve sloganlar]*

Devrimci bir toplumda bu mümkündür. Devrimci kitleler için mümkün olamayacak hiçbir görev yoktur; Nikaragua kadınları için de mümkün olamayacak hiçbir görev yoktur. *[Alkış]*

Görevler ne denli zor olursa olsun, şimdi verilen mücadele, geçmişte ellerinde tüfekleriyle mevzilerde yer alabilen Nikaragua kadınlarının verdiği mücadele ve elde ettikleri kazanımların yanında önemsiz kalır.

Öte yandan devrim, erkeklere ve kadınlara eşit ücreti sağlamalı ve de yeni gelişme alanlarında üretimin kapılarını kadınlara açmalıdır —hem tarımda, hem de sanayide.

Bu eşit katılımı sağlamak için ilk adımları zaten atmış bulunuyoruz. «Eşit işe eşit ücret» ilkesinin geçerliliğini güvenceye almak için kırsal kesim için 573 ve 583 numaralı kararnameleri çıkardık. Bu kararnameler, ilk kez, pamuk ve kahvede, tarımsal çalışmayı düzenleyen normları saptayarak on dört yaşın üstündeki herkese, ister kadın ister erkek olsun, doğrudan ödeme yapılmasını sağladı. Çünkü zaferden önce yalnızca aile reisine ödeme yapılıyor, gençler ve kadınlar gerçek birer işçi gibi ele alınmıyordu.

Ama önemli olan, erkeklerle kadınlar arasında eşitliği sağlamak üzere devrimin çıkardığı yasaların uygulanmasını gözetişimizdir.

Bu nedenledir ki AMNLAE'nin bir hukuk bürosu oluşturma çabasını coşkuyla destekleyeceğiz. Biraz önce Doris Tijerino ile, İçişleri Bakanlığı'nda çok önemli bir kadro olan bir avukatı kendilerine verme olasılığı üzerine konuşuyorduk. Eğer AMNLAE'li kadın yoldaşlar kabul ederse, kendisinin bu büroyu yönetmesini memnuniyetle öneririz.

Birçok kadın, hele Bakım Yasası yürürlüğe girdikten sonra, sorunlarını ortaya koymak için bu büroya gelmek durumunda kalacaklardır *[Alkış]*

Çabalarımızı iki katına çıkaracağız ama bu hedeflere ulaşmak için, bütün toplumu işin içine katmak gereklidir. Şunu vurgulayalım: bu mücadele esas olarak kimin, evet kimin yararına olacaktır?

[AMNLAE'li kadınlar bağırır: «Kadınların!»]

Kadınların, evet. Erkeklerin de. Ama erkekler önyargılarla ve geçmişten gelen kötü alışkanlıklarla doludur. Bize fazla kulak asmayın! *[Alkış. Kadınlar bağırır, «Ne pahasına olursa olsun, ülkemize olan görevimizi yerine getireceğiz!»]*

Ne pahasına olursa olsun, biz de kadınlara karşı yükümlülüklerimizi yerine getireceğiz. *[Coşkunca alkış]*

Tıpkı işçilerin maruz kaldıkları sömürünün ve de devrimdeki öncü rollerinin bilincine varmış olmaları gibi, kadınlar da hâlâ karşılaştıkları ayrımların ve devrimci mücadelede kendilerine düşen rolün bilincine varmalıdır. Kadınların üç kat sömürüldüklerini söyledik. Bu demektir ki kadınlar üç farklı boyutta devrimci olmalıdırlar ve tek bir amaca, toplumumuzun topyekün kurtuluşuna yönelmelidirler.

Şunu da unutmamak gerekir ki, iktisadi gelişme, kendi başına, kadınların kurtuluşunu getirmez; kadınların örgütlenmesi de bir başına yeterli olmayacaktır.

Erkeklerin ve kadınların alışkanlıklarına, âdetlerine ve önyargılarına karşı mücadele etmek zorundayız. Güç ve uzatmalı bir ideolojik mücadeleye, hem erkeklere hem de kadınlara yarar sağlayacak olan bir mücadeleye atılmalıyız.

Erkekler bir dizi önyargının üstesinden gelmelidirler. Sokakta, işyerlerinde, milis taburlarında —her yerde— devrimci ama evlerinde feodal senyör, feodal ağa olan yoldaşlarımız

var. *[Alkış. Borge bir grup erkeği göstererek]* Şurdaki erkekler bunun tümüyle doğru olduğunu söylüyorlar. Hiç olmazsa birşeyi başlatmış oluyoruz!

Bu yoldaşlar ve hepimiz, evlerimizde, kendimizi kadınların yoldaşları haline, kadınların öğretmeni ve onların öğrencisi haline dönüştürmeliyiz, dönüştürmek zorundayız. Onlarla siyasi eğitimi paylaşmalı, mümkün olan her yolla ev işlerini paylaşmalıyız *[Alkış]*, çocuk sevgisi ve bakımını, devrim sevgisi ve savunusunu paylaşmalıyız. *[Alkış]*

Erkeklerle kadınlar arasındaki eşitlik, kadınlara saygının ortadan kalkması doğrultusunda ilerlememelidir. Nezaket, sömürücü sınıfların bir özelliği değildir. Şövalyelik, burjuvazinin özel mülkiyeti değildir. Yeni bir nezaket ve yeni bir devrimci şövalyelik, kadınlara yönelik Sandinist nezaket ve şövalyeliği yaratmalıyız. *[Alkış]*

Kadınlar bedenen erkeklerden daha zayıftır ama erkekler kadar zekidir *[Alkış]* ve manen de, benim görüşüme göre, erkeklerden daha iyidirler. *[Alkış]* Tıpkı en zor anlarımızda bize kadınların yardım edişi gibi, biz de yalnızca mutlu anlarda da, en mahrem çelişkiler anında da onlara desteğimizi sunmalıyız.

Eşitlik, kibar olmamak demek de değildir. Kadınlara yönelik beğeni, şefkat ve saygıyla dolu Sandinist kibarlığı yaratmalıyız. *[Alkış]* Onların yadsınmaz erdemlerini, her sınavdaki cesaretlerini, direngenliklerini ve yiğitliklerini, ülkenin savunulmasında göstermiş oldukları ve göstermeye devam ettikleri bu özelliklerini teslim etmeliyiz.

Yeni Nikaragua kadınlar kuşağına o ünlü gülümseyişin sahibi Brenda Rocha'yı bir simge olarak nasıl öne çıkarmazlık edebiliriz? *[Alkış]*

AMPRONAC'tan [Ulusal Sorunu Göğüsleyen Kadınlar Birliği] doğan AMNLAE'nin kuruluşu, ancak bir devrim içinde oluşturulabilecek zaferiydi kadınların. Şunu önemle hatırlatalım ki, Nikaragua'lı Kadınlar Luisa Amanda Espinoza Birliği, devrimci silahlı mücadelenin son aşamasında *AMPRONAC*'ın içinden doğmuştur. Ondan önce, devrimci hareketin gelişmesine bağlı nedenlerden ötürü, çok sayıda kadını kendisine çekmekte başarılı olamayan başka gruplar da oluşmuştu.

Şu anda, AMNLAE'nin kuruluşundan bu yana kat ettiği yola baktığımızda, kadın yoldaşların özverili faaliyetinin nicel ilerlemeler ve bazı bakımlardan da nitel ilerlemeler kaydettiği açıktır. Şimdiki görevler ve herşeyden öte de olağanüstü durumla ilgili olarak, kadınların katılımı kaydadeğer biçimde artmıştır. Düşmanın Nikaragua'ya yönelik cürümleri ve saldırı planlarını mahkum etmede Kahraman ve Şehit Anaları Komitesi'nin çalışmaları olağanüstü olmuştur.

Bununla birlikte, sözgelimi milislerdeki kadın sayısı bölgelere göre değişmektedir. Managua'da milis üyesi kadınlar %14'ü oluştururken Leon gibi yerlerde bu katılım çok düşüktür. Leon, diktatörlüğe karşı savaşta devrimci mücadele bakımından ilk sırada gelirken, militste yer alan kadınlar açısından on ikinci sırada gelmektedir. Bu, belki de bana daha sonra açıklayacakları bir çelişkidir.

Kadınların halk sağlığı kampanyalarına katılımı önemli olmuştur. Örgütsel görevler bakımından, önderlik kadrolarında daha büyük bir istikrar, çeşitli kitle örgütleri arasında daha büyük bir eşgüdüm ve eyalet yürütme komitelerinin pekiştirilmesinde bir ilerleme —dolayısıyla eyaletlerde görevlerin yürütülmesinin gözetiminde bir ilerleme— görebiliyoruz.

Propaganda alanında, tabana yönelik propagandanın daha iyi bir tanıma kavuşturulması noktasına ve dolayısıyla daha iyi bir örgütlenmeye ulaşılmıştır.

Kampanyaların planlanması daha etkinleştirilmiştir. Örneğin Kıtasal Kadınlar Toplantısı(*) ve devrimin üçüncü yıldönümü gibi... Bir bülten yayınlanması, kadın sorunu hakkındaki bilinci zenginleştirmeye yönelik önemli bir adımdı.

Uluslararası alanda, dünya çapında farklı siyasi ve kadın gruplarıyla ilişkiler kurmada önemli bir adım olarak, Kıtasal Kadınlar Toplantısı'na AMNLAE'nin katılımına işaret etmek gerekir.

Ama bu başarıları yeterli saymak hata olur. Devrim, bizden, AMNLAE'nin gelişmesini sınırlayan eksiklikleri göğüslemeyi görev olarak beklemektedir. Birliğin önderliği ile tabanı arasındaki bağlantılar yeterli değildir. Zaman zaman genel

(*) 24-28 Mart 1982'de yapılan, 67 ülkeden kadın önderlerin katıldığı uluslararası barış konferansı.

eylem çizgisi, özgül somut görevler izlenmeksizin öne konmakta. Kadınların, birliğin çalışmasına aktif katılımını sağlayacak yeterli biçimler ve mekanizmalar yoktur.

Bütün bunlar zaman zaman anlık çözümlere ve amatör çalışma alışkanlıklarına yol açmaktadır.

Tabii ki bu yalnızca AMNLAE'nin sorunu olmayıp bütün kitle örgütlerinin sorunudur ve bizim devrimimizin gelişme sürecinin bir parçasını oluşturmaktadır.

Ama devrimci toplumumuzun, kalkış noktası yapılacak temel bir öncülü olmalıdır: yalnızca günlük yaşamla ilintili olarak değil, aynı zamanda devrimin seyrini belirlemede de, her erkek ve kadının aktif bilinçli ve sürekli katılımı...

Eğer kitleler işyerlerinde, mahallelerinde, okullarında ve örgütlerinde katılımı gerçekleştirirlerse, o zaman bu devrim, insanın yabancılaşmasının yerine insan onurunun geçirildiği devrimci bir topluma doğru yönelir.

Örneğin AMNLAE, kadınların kitlesel biçimde katılımını ilerletmelidir. Devlet Konseyi'nde patria potestas [aile yasası] yasası üzerine yapılan tartışmalar gibi olaylar, kadınlar için her işyeri ve mahallede daha geniş tartışmalar için bir kaynak olmalıdır. Bu, erkeklerin de bunu tartışmaması anlamına gelmez; ama burada, biz AMNLAE'nin kitlesel kampanyalar yoluyla, her türlü iletişim aracını kullanarak kadınlar arasında bir tartışma açıp ilerletmesinin altını çiziyoruz.

Kadınlar Bakım Yasası'nı tartışıyorlar mı?

[AMNLAE önderi: «Evet.»]

Bakım Yasası'nı tartıştınız mı?

[Bazı AMNLAE'li kadınlar: «Evet.»]

Hepiniz mi?

[AMNLAE'li kadınların çoğu: «Hayır.»]

Evet, bütün kadınlar değil... Bütün kadınlar Bakım Yasası'nı ve kadınlarla ilgili yasaları tartışmalıdır.

Ve şunu hesaba katmalıyız ki, bu somut sorunu incelemek, yalnızca belli bir konuda, yasama gibi bir konuda bilgi sahibi olmak anlamına gelmez; aynı zamanda bir bütün olarak kadınların politikleşmesi sürecini ilerletmek anlamına da gelir.

Bunu yapmazsak erkeklerimiz ve kadınlarımız kurtuluş sürecini tamamlamayı gerçekleştiremezler.

Şu anda AMNLAE bir örgütten çok, büyük bir hareket olmalıdır. Kadınları çeşitli kitle örgütlerine, CDS'lere, Sandinist Gençliğe, ATC'ye [Kırsal İşçiler Birliği], CST'ye katılmaya teşvik eden ve aynı zamanda kadınları birer kadın olarak ortak yanlarıyla birbirine bağlayan büyük bir hareket olmalıdır.

AMNLAE'nin merkezi görevi, hiçbir ayrım gözetmeksizin bütün kadınları devrime entegre etmek olmalıdır; çeşitli toplum kesimlerinden kadınları, siyasi, toplumsal, iktisadi ve kültürel talepleri için bir kanal oluşturmak ve onları Sandinist halk devriminin görevlerinde destek bir güç olarak entegre etmek üzere seferber eden geniş ve demokratik bir hareket olmalıdır.

AMNLAE, kadınları ülkenin iktisadi, siyasi ve toplumsal dönüşümlerinde aktif bir rol oynamaya teşvik eden geniş bir propaganda, eğitim ve ajitasyon hareketi haline gelmelidir.

Köylü kadın, örneğin, bir köylü olarak, özgül taleplere sahiptir. Ama aynı zamanda, tıpkı kadın işçi, kadın milis üyesi, evkadını, kadın öğrenci, meslek sahibi kadın vb. gibi bir kadındır da.

Bu çifte görev konusunda netleşmek, AMNLAE'nin gelişiminde kilit önemdedir.

Bizce AMNLAE'nin bir başka acil görevi de, Nikaragua kadınlarının durumunu derinlemesine incelemek, kadınları üretken çalışmaya kitlesel biçimde dahil etmek için mücadele etmek, kadınların üretime daha eksiksiz katılımı, hükümeti, kitle örgütlerini ve Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni yönlendirmeye daha eksiksiz katılımı hakkını talep etmektir. *[Alkış]* Ve zaten büyük ölçüde gerçekleşmekte olmakla birlikte, burslarda önemli bir bölümün kadınlara ayrılmasını sağlamaktır.

Örgütlü kadınların görevi —bizce— devrimin savunulmasında, çeşitli yollarla, kitlesel biçimde yer almaktır. Buna, karşı-devrimci çamurlarını sık sık otobüslerde, süpermarketlerde ve sokaklarda yaymalarına karşın hak ettikleri ve atılgan cevabı almayan provokatörlere karşı devrimin günübirlik savunulması da dahildir. Bizce otobüslerde, süpermarketlerde ve her yerde provokatörlere karşı bu savaşın başını kadınlar çekmelidir. *[Alkış]*

Halkımızın mütevazi çocuklarının ülkenin savunulması uğruna ölmeye devam etmesine gelince, bunun bir başka yolunun olamayacağını biliyoruz.

Daha iki gün önce Bonanza'ya 14 kilometre uzaklıktaki Musawas topluluğunda, karşıdevrimcilerin 4 kişiyi öldürüp birkaçını da yaraladıkları bir çarpışma meydana geldi.

Bizim taraftan kavgada düşenler Atlantik Kıyısı'ndan bir Sumo kızılderilisi ve aynı zamanda Devlet Güvenliği üyesi yoldaş Jaime Sanders, yoldaş Jesus Isidro Gonzales, Noel Cruz ve Nery Noé Garcia Ruiz idiler. Hepsi de Masaya ve Monimbo 80-15 Taburu'ndan...

Ancak kendimizi nasıl savunacağımızı biliyoruz. Mayıs'tan bu yana düşmana ağır darbeler indirdik; tek varlıkları cinayet, sabotaj ve terör olan birkaç karşıdevrimci çeteyi temizledik.

- Rio Blanco ve Bocana de Paiwas'ta 100 karşıdevrimci öldürüldü.
- Seven Benk bölgesinde, 90 karşıdevrimci,
- Tasbapauni, Bluefields'de 6,
- San Francisco del Norte saldırısına katılan 4 kişilik grup,
- Moradan, Quilali'de 3 karşıdevrimci,
- El Limon vadisinde, Honduras'lı dört karşıdevrimci öldürüldü.

Biz burada konuşurken, biraz önce aldığımız bir mesajda, dört yoldaşımızın öldürüldüğü yerin yakınlarında, 20 karşıdevrimcinin daha öldürülmüş olduğu bildiriliyordu. *[Coşkunca alkış ve sloganlar]*

Aynı dönemde, yani Mayıs'tan Eylül'e dek, karşıdevrimci çetelere üye 76 kişiyi yakaladık ki toplam sayıları öldürülenlerle birlikte 337'yi, 20 daha, 357'yi bulmaktadır.

Aynı zamanda çeşitli tipte silahlar, telsizler, plastik patlayıcılar, dondurulmuş yiyecekler de ele geçirilmiştir. Bunlar kuşkusuz Tegucigalpa'daki bir süpermarketten satın alınmış şeyler olmayıp, ABD'nin, CIA'nın özel ajanlarıyla dağıtılmıştır. Aynı zamanda 3,5 kilo esrar da ele geçirdik; bu da, bu insanların yalnızca emperyalizmin kendilerine verdiği silahları değil, onun pisliklerini ve arızalarını da taşıdıklarını göstermektedir.

Kadın yoldaşlar! Biz, İçişleri Bakanlığı'nda, hepinizin bildiği gibi arızi nedenlerden ötürü trajik kayıplara uğradık. Ve batıdan —batıdan olmasının yanı sıra, Nikaragua'lı da olan ve de dağlardaki altı ya da yedi yıl boyunca sahip olduğumuz en cesur savaşçılardan, en sivrilmiş gerilla komutanlarından— birini, Gerilla Komutanı David Blanco'yu, bu bölgenin İçişleri Bakanlığı sorumlusu yapmaya karar verdik. *[Alkış. Kadınlar bağırır: «Tek bir ordu!»]*

Kadın yoldaşlar! Ulusal Direktörlüğümüz, Nikaragua kadınlarını derin saygı ve sevgiyle selamlar. Sizi temin ederiz ki, kadınların ezilmesine karşı savaşmaya yanaşmayan hiç kimseyi devrimci olarak görmeyeceğiz. *[Alkış]* Yeni toplumda kadınları bu yeni toplumun asli bir direği haline getirmezsek Sandinist değilizdir. *[Alkış]* Eğer devrimciysek, erkek olsak da, AMNLAE ile birlikte olmalıyız. *[Coşkunca alkışlar]*

Conchita Alday ve Blanca Arauz'dan Luisa Amanda Espinoza'ya dek, kadınlar, bu devrime yaşam ve renk veren bir ateş ve şefkat güneşi olmuşlardır. Nikaragua kadınları ülkeye yalnızca karınlarının meyvesini sunmakla kalmamış, sınırsız biçimde coşku ve cesaretlerini de vermişlerdir.

Bu kadınlarla yürüyen bir devrim, hiç kimsenin yeneme-yeceği, yeni şafaklara doğru zaptedilmez biçimde koşan bir devrimdir: *[Alkış]*

Emperyalistler, Ulusal Muhafız canileri, ulusa ihanet içinde olanlar, Nikaragua'da yalnızca erkekleri değil, aynı zamanda kadınları da karşılarında bulacaklarını bilmelidirler. *[Alkış]* Hem de ne kadınlar! Barut kokuları uğruna çiçek kokularını terkeden, rahimleri kadar devrimci bilinçlerinde de üretken kadınlar...

Emperyalistler ve burjuvazinin üyeleri! Bu sevimli granit duvarı göğüslemek zorunda kalacaksınız. *[Alkış]*

Burjuvazi ve hainler! İşte bizim kadınlarımız... Arlen ve Claudia ve Luisa Amanda'nın kızkardeşleri *[Alkış ve sloganlar]*... İşte burada şefkat ve yiğitlikleriyle, uyanık gözleriyle, parmakları tetikte ve dudaklarında bu toprakların erkek ve kadınlarının savaş narasıyla dimdik duran Luisa Amanda'nın kızkardeşleri... Yanki emperyalistleri —burjuvazinin de duyması gereken— bu narayı sesimizin bütün gücüyle duysun: «Ya özgür vatan...»

[Halk bağırır: «..ya ölüm!»]
[Coşkunca alkışlar ve sloganlar]

2- İşçilerin Durumunu Düzeltmek İşçilerin Kendi Görevidir

Victor Tirado

Aşağıdaki konuşma, 26 Şubat 1983'te Managua'da Sandinist Emekçiler Konfederasyonu'nun ulusal kuruluş toplantısına katılan 300 delegeye hitaben yapılmıştır.

*
* *

CST'nin bu ulusal kuruluş toplantısına uluslararası arenanın, güç ve karmaşık koşullarla dolu bir döneminde gelmiş bulunuyoruz.

Buraya ABD hükümetindeki gerici gruplar tarafından yönlendirilen smırsız bir silâhlanma yarışı sürerken gelmiş bulunuyoruz. Bu gruplar silâh sağlamakta ve dünyanın birçok bölgesinde çatışmalar yaratmaktadırlar. Nikaragua işçi sınıfının bir nükleer savaşı önlemek için mücadele etmek görevidir. Bütün nükleer silahların yok edilmesi için mücadele etmek gibi topyekün ve genel bir silahsızlanma da dünya işçi sınıfının şiarıdır.

Buraya Karl Marx, ölümünün 100. yılında anılırken gelmiş bulunuyoruz...

Bugün 26 Şubat'ta aynı zamanda Sandinist Birliği'nin Havarisi Kumandan Camilo Ortega'nın kavgada şehit düşüşünün yıldönümünü anıyor ve devrimi savunmaya hazır Sandinist halk milislerinin yeni bir askeri eğitim dönemini başlatıyoruz.

CST, Nikaragua işçi sınıfı, ülkemizin ve halkımızın devrimci hareketinin bütün deneylerine ve geleneklerine sahip çıkar.

İşçi Yoldaşlar:

FSLN'nin Ulusal Direktörlüğü, CST'nin Ulusal Kuruluş Toplantısı için biraraya gelmiş bulunan yeni Nikaragua'nın üretim merkezlerinin örgütlü işçilerini selamlamaktan onur ve sevinç duyar.

CST, işçi hareketinin bu yüzyıl boyunca kendi talepleri uğruna verdiği zorlu ve büyük savaşın ve de Nikaragua halkının dış müdahalelere, ülkemizdeki emperyalist egemenliğine, oligarşilere ve diktatörlüğe karşı verdiği mücadelelerin yoğunlaşmış bir ifadesidir.

Dünyanın heryerinde işçi sınıfı kavganın içinde doğmuştur. Nikaragua da istisna değildir. Yüzyılm başında Nikaragua işçi sınıfı henüz doğmaya başladığı sıralarda *Obrerismo Organizado* gazetesi de yayınlanmaya başladı. İşgalci Yankilerce çıkarılan halk ve ulus karşıtı kanun ve kararnamelerin ortadan kaldırılması için çağrı yapan işçi birliklerinin ilk anti-emperyalist bildirgelerini yayınladı. Muz şirketlerinin işçileri, kereste fabrikaları ve maden işçileri dış müdahaleye karşı güçlü eylemler koydular.

Ama herkesin bildiği gibi, en önemli ve en belirleyici kavgayı Sandino'nun liderliğinde yoksul köylüler ile kır ve kent işçilerinden oluşan Egemenliği Savunma Ordusu verdi.

Özgür İnsanların Generali'nin dostansı mücadelesi işçi kitlelerinin anti-emperyalist bilincini yükseltti ve mücadelenin halkçı ve sınıfsal karakterini sağlamlaştırdı.

Bunun ispatı anti-emperyalist demokratik halk devrimin babasının şimdi Nikaragua'da olduğu gibi bir işçi ve köylü hükümeti kurma zorunluluğu ortaya koymasıdır.

Daha sonra Somoza rejimi boyunca işçi sınıfı, baskın şiddetine rağmen mücadeleyi hiçbir zaman bırakmadı. Kurulduğundan beri FSLN durmak bilmeksizin Nikaragua işçi sınıfının güçlerini örgütlemeye ve ona öncülük etmeye çalışmıştır.

Tonala, Rancheria ve Sirama'daki toprak işgallerinde, öğretmenlerin, hastane ve yapı işçilerinin büyük grevlerinde, bunlara devrimci bir içerik vermek isteyen FSLN'nin varlığı hissedilmiştir.

Baskı ve yeraltı çalışmasının çetin koşullarında, emekçi halkın sendikal hareketini yürütmek ve sendikal hakların

mücadelesini vermek için kurulan komiteler işçi sınıfının örgütlenmesinde, işçiler arasında devrimci bilincin gelişmesinde, geleneksel mücadele yöntemlerinin değişmesinde ve 1979 zaferiyle doruğa ulaşan isyanın bizzat hazırlanışında çok önemli bir rol oynadılar. Bu üç örgüt [ANDEN (Öğretmenler Sendikası), FETSALUD (Sağlık İşçileri Sendikası), SCAAS (Yapı İşçileri Sendikası)] geçmişteki sendikal mücadelelerin sonucudur ve o mücadelelere önderlik edenler şimdi de CST'ye önderlik ediyorlar.

Bu nedenle, CST'nin kökleri iyice gerilere gider. Kuruluşu bir dizi ekonomik, politik, sosyal ve askeri mücadelelerin sonucudur.

İşçilerin başlıca talepleri 1940'larda iş kanununa konmuştur. Ama Temmuz 1979 sonrasına kadar uygulanmamıştır. Despotik hükümetlerce yönetilmeyen kapitalist ülkelerde hüküm süren temel ilkeleri uygulayabilmek için bir devrim yapmak zorunluydu.

Sandinist devrimin 3,5 yılı süresince işçilerin durumu köklü olarak değişmiştir. Politik bakış açısından, yeni hükümetin onların hizmetinde —sizin hizmetinizde— ve köylülerin hizmetinde olması nedeniyle ileri adım atmışlardır.

Sosyal ve ekonomik olarak ekonominin gelişmek zorunda kalduğu güç koşullara —sınırdaki saldırılara, bizi, ülkenin yeniden inşasına zarar verecek biçimde para ve insan kaynağını savunma alanına aktarmak zorunda bırakan sürekli işsizlik tehditlerine— rağmen durumumuz daha iyiye gitmektedir. Bugün bunlar bizi, bu devrimin, bizim tamamen kendimizi Nikaragua'nın ekonomik ve sosyal olarak iyileştirilmesine ve yeniden inşasına adayabilmemiz halinde, halka sağlayabileceği bütün yararları gösterememe durumuna sokmaktadır.

Küçük ölçüde de olsa ücretler artmıştır. Burada kastettiğimiz doğrudan ödenen ücrettir; ekonomik ücret diyelim. Bununla beraber sosyal ücret dediğimiz şey ise, artan, gelişen eğitim, sağlık, sosyal güvenlik hizmetleri; temel gıda maddeleri ve taşımaya yapılan devlet desteği; çok yakın gelecekte çıkarılacak olan Konut Yasası sayesinde oldukça yükselmiştir.

Şu anda işçi sınıfının önünde büyük sorumluluklar ve ciddi sorunlar bulunmaktadır. Bizim düşüncemize göre şu sırada işçi sınıfının ve onun sendikal örgütlerinin iki temel gö-

revi vardır: Üretimi ve verimliliği artırmak ve ülkenin askeri savunmasını sağlamak.

Biri diğerinden daha az önemli değildir. İkisi de şu anda aynı ağırlıktadır. Bu görevler birbirlerinden ayrılamazlar ve aynı büyük öneme sahiptirler. Ne üretimsiz savunma, ne de savunmasız üretim mümkündür.

Üretim alanında, çalışma disiplinsizliğinin ve düzensizliğinin, hükümet temsilcileriyle, yöneticilerle, teknisyenlerle ve görevlilerle —kimi zaman anarşiye kadar varan— gereksiz sürtüşmelerin üstesinden geldik.

Çalışma disiplini pekişti, ama bu alanda «zafer» şarkımızı söyleyemiyoruz; işimiz bitti diyemeyiz. Bütün işçilerin çalışmaya zamanında gelmelerini sağlamak, çalışma gününü en iyi şekilde değerlendirmek, üretimi, kalitesini de koruyarak artırmak, verimliliği yükseltmek, hammadde, yakıt, elektrik ve sudan tasarruf etmek, teçhizat ve makinelere yeterli bakım sağlamak için uğraşmaya devam etmeliyiz.

Aynı zamanda üretimin durmaması için yenilikçi hareket cesaret vermeliyiz(*). Bu iş CST'ye düşer ve CST bunun için bir strateji hazırlamalıdır. Şirketlerin ve fabrikaların kapanmasını önlemeli ve kaynak ya da döviz yokluğundan doğan sorunlara çözümler bulmalıyız.

İşçi ve köylülerin hizmetinde bir hükümetin kurulduğu Yeni Nikaragua'da, işçilerin durumlarının düzelmesinin, işçilerin kendi görevleri olduğuna inanıyoruz. Bu demektir ki, sizin dile getirdiğiniz ekonomik, politik ve sosyal talepler aslında sizin hükümetinize ya da gerçekte kendinize yöneltilen taleplerdir. Bu yüzden yaşam düzeyi şimdi sizin kendi disiplinli çalışmanıza, üretimi ve verimliliği artırma derecenize bağlıdır.

Üretimi artırırsanız daha çok okul, daha çok hastane ve sağlık merkezi, daha çok ve daha iyi taşıma, daha çok ev, daha çok iş ve daha fazla ücret olacaktır.

(*) Yedek parça ve hammadde ithali için yeterli döviz yokluğundan doğan üretim tıkanmalarını gidermek üzere 1982'nin ortalarında gerekli parçaları imal etmek ve üretim sürecini yurt içinde bulunan malzemelerin kullanımına uydurmak amacıyla yoğun bir kampanya başlatıldı.

Yoldaşlar, hâlâ üstesinden gelemediğimiz, üstesinden gelmek için yıllar gereken ve bunun için sizden çok büyük özveriler beklenen gerikalmışlık ve yoksulluk sorunlarını çözmek için başka hiçbir yol yoktur. Üstelik bu özveriler, eğer Yanki hükümetinin bizi tehdit ettiği işgal gerçekleşirse ve uluslararası çok taraflı örgütlerin ve özel kredi kurumlarının mali ablukası şimdiye kadar olduğu gibi devam ederse daha da büyüyecektir.

Bundan, savunma çabalarını birleştirmek zorunluluğu, milislere, yedek ihtiyat taburlarına yazılma zorunluluğu da çıkmaktadır.

Bunu tartışma gereği olduğuna inanmıyorum. Hepiniz kuzey sınırında neler olup bittiğini biliyorsunuz.

Orta Amerika'da devrimlerin zafere ulaşmasına ve yerleşmesine izin vermeyeceğini söyleyen, Sandinist devrim için bölgede yer olmadığını, çünkü kendisine göre buranın —öyle görülüyor ki— soykırımı, hainler ve oligarşiler için ayrıldığını yineleyen Başkan Reagan tarafından Nikaragua'ya karşı yapılan tarihsel ve sorumsuz tehditleri biliyorsunuz.

Diğer yandan Latin Amerika'nın ve Avrupa'nın duyarlı hükümetleri, ABD'ye üstünlük vermeden, tarafların hiçbirini dışlamaksızın, çatışmalara görüşmeler yoluyla çözüm bulma gayreti içindedirler.

Öyle görülüyor ki, Orta Amerika krizinin nasıl çözüleceğine karar verme zamanı yaklaşıyor. Birkaç hafta veya ay içinde, öyle görülüyor ki, bu meseleyle karşı karşıya geleceğiz. Kendimizi, o anki durumun gerektireceği politik ya da askeri bir çözüme hazırlamalıyız.

Burada işçiler, çok önemli bir rol oynayacaklardır. Ne olursa olsun işçiler ülkenin üretim ve savunmasını güvenceye almalıdırlar. Bu, coşku yüzünden söylenmiş bir cümle değildir. Bu, başarılabilir ve başarılması gereken bir ödevdir.

Nikaragua işçi sınıfı bu zorluğu alt edecek kuvvete, enerjiye, düşünceye ve cesarete sahip olduğunu göstermiştir.

Bu toplantıda, çeşitli belgeleri (temel ilkelerinizi, CST'nin görevlerini ve tüzüğünüzü) inceleyeceksiniz. Bu belgeler, ülkenin tüm iş merkezlerinde yapılan toplantılar sırasında taban tarafından zaten incelendi. 50.000'den fazla işçinin tartışmalara katılması CST'nin eriştiği demokrasi düzeyi-

ni gösterir. Düşüncesini ifade etmek isteyen herkes bunu özgürce gerçekleştirdi.

Bu belgelerde bazı düzeltmeler yapmak zorundayız. CST'nin ne olduğunu, yapısının ne olacağını açıklığa kavuşturmalıyız ve esnek bir eylem planı çizmeliyiz. Sendikaların görevlerini daha ayrıntılı olarak belirtmeliyiz. Ama bu saydıklarımız daha mükemmel olarak komisyonlarda ve genişletilmiş toplantılarda yapılacaktır.

Son olarak, işçilerin tartışmalarında ve birçok yoldaşın kafasında yer alan bir konuya değinmek istiyorum: Sosyalizm meselesine.

Nikaragua işçi sınıfı —inanıyoruz ki büyük çoğunluğu— sosyalizmi kendi sorunlarının uzun vadede (bazıları kısa vadede) köklü çözümü olarak görüyorlar. Sosyalizmin ne olduğu ya da ne olması gerektiği hakkında fikirler Nikaragua'da yeni yayılmaktadır, çok belirgin değildir ve böyle olması da doğaldır.

Zamanı gelince sosyalizm yolunu tutacağız, ama bu yolu katetmeden önce geçeceğimiz aşamalar hakkında çok açık fikirlere sahip olmamız kaçınılmazdır ve zorunludur.

Sosyalizmin, büyük ölçekli sanayinin olmadığı ve ekonomisinin temelde tarıma ve tarım ürünlerinin işlenmesine dayalı bir ülkede inşa edileceği hesaba katılmalıdır. Sanayi, tarım ve hizmet kuruluşlarının yönetilmesi, örgütlenmesi için çok az sayıda eğitilmiş kadrolar bulunan bir ülkede... Tamamen olmasa da üstesinden gelinmekte olan bir kültürel gerikalmışlık bulunan, bütün işçilere en azından ilkokul düzeyinde bir eğitim vermeye çalışan bir ülkede... Çok az bir sermaye birikimi bulunan ve bu nedenle büyük ölçekli sanayi yaratmaya uzak olan bir ülkede...

Dar sınırlar içinde sosyalizm, ideal olacağı üzere büyük bolluktan çıkarak değil, ancak sahip olunan çok az şeyle yola çıkarak inşa edilecektir.

Bunlar hiçbir zaman gözden kaçırmamamız gereken nesnel olgulardır; yoksa sosyalizmi ilan etmek yeter, daha sonra sorunlar sihirbazın sihirli değneği ile çözülür diye düşünmemiz gerekirdi.

Bu koşullarda yaratacağımız sosyalizm, karşılık beklemeden yapılan uluslararası yardıma olduğu kadar, işçi sınıfının

ve köylülerin büyük özverilerini, çalışma disiplinini, kültürel ve teknik düzeylerinde yükselmeyi ve herşeyden önemlisi çok çalışmayı gerektirir.

Sosyalizm —Nikaragua'nın özel koşullarında— çok çalışma ister. İlk aşamada işgününün kısaltılmasını değil, tersine öylece tutulmasını ve belki de uzatılmasını gerektirecektir.

Sosyalizmin devasa çalışmaya ihtiyacı vardır, çünkü —yineleyelim— bolluk toplumundan yola çıkmıyoruz. Eğer ABD'nin, Japonya'nın, Almanya'nın ya da Fransa'nın gelişme düzeyine sahip olsaydık durum başka olurdu. Gelişme düzeyimizin Meksika, Brezilya ya da Arjantin'in düzeyinde olması halinde bile durum farklı olurdu.

Bunları umutsuzluk yaratmak için söylemiyoruz, tersine sosyalist yolu tutmağa karar vereceğimiz zaman üstleneceğimiz görevin çapını, karmaşıklığını göstermek, bunun Somoza'yı devirmek için yaptığımız mücadeleden ya da bize kuzey sınırında saldıran çetelere karşı verdiğimiz savaştan ya da bu noktaya kadar karşılaştığımız görevlerden ve çabalardan daha karışık ve zor bir atılım olduğunu açıklığa kavuşturmak için söylüyoruz.

Nikaragua işçi sınıfının, köklü ve somut çözümler arayışı içinde gözünü sosyalizme çevirmiş olması çok onur vericidir. Geldiğimiz yeri selamlıyor ve size şunu söylüyoruz: İleri! Yanılsamalara kapılmadan, ne istediğimiz ve gerçekte ne yapabileceğimiz konusunda çok açık fikirlere sahip olarak bu doğrultuda ilerleyeceğiz.

3- Büyük Mücadele

Jaime Wheelock ile söyleşi

Aşağıdaki söyleşi, Şilili sürgün gazeteci Marta Harnecker tarafından yapılmıştır. İlk kez Meksika'da *Punto Final* adlı derginin Mayıs-Haziran 1983 sayısında yayınlanmış, daha sonra Nikaragua'da kitap halinde basılmıştır *(El Gran Desafio* (Büyük Meydan Okuma)*)*.

*
* *

1. FSLN Ulusal Direktörlüğü

«Rütbece eşit dokuz üyeden ibaret olmamızın kendine özgü üstünlükleri vardır. Bu durum, uluslararası görevleri yürütme, yurt içi propaganda görevleri ve ulusal yaşamın farklı alanlarındaki cephelerde bulunma olanaklarını çoğaltmaktadır.»

Marta Harnecker: Dünyada eşsiz bir devrimci önderlik deneyiminiz var. Yani, en azından şimdiye değin, Ulusal Direktörlüğün öteki üyelerinin üstünde yer alıp aynı zamanda halk tarafından da en tepedeki önder olarak tanınan bir liderin bulunmayışı anlamında, eşsiz bir deneyim. Bu olgunun varlığını hangi koşullara bağlıyorsunuz? Carlos Fonseca yaşıyor olsa, durum farklı olur muydu?

Jaime Wheelock: Sanırım bunun ardında çeşitli etkenler var. Bazıları bizim sürecimizle ilgili tarihsel bir karakter taşıyan, bazıları da Nikaragua'da gelişen hakim mücadele tarzıyla ilişkili pratik türünden etkenler. Sanırım bunda Sandi-

nist cephenin Ulusal Direktörlüğünün mücadelenin son aşamalarındaki oluşum biçiminin de etkisi vardır.

Bir de *Sandinist* geçmiş vardır. Sandinistler birbirlerine kardeş derler, saygı ve eşitliğe dayalı bir yaşam sürerlerdi. Sandino sevilen biriydi, korkulan değil.

Carlos Fonseca aynı zamanda bizim aramızda *anticaudilismo*'nun, yani eşitliğin yerleşmesine yardımcı oldu. Carlos, Sandinist cephenin kurucusu, gerçek yaratıcısıydı. Onun otoritesi örgüt içine öylesine derin ve sağlam bir biçimde işlemişti ki, üyeler bu otoriteyi başlangıçtan beri organik bir öz, bireylere bağlı olmayan birşey olarak gördüler. Carlos, FSLN'nin sürekliliği, mücadelenin sürekliliği endişesiyle yaşadı. Sanırım bu sürekliliğin sona erebileceği tehlikesini de görüyordu ve tabii ki bu da bir etken olarak sayılabilir.

Başlangıçta Carlos'un üstlendiği önderlik rolü, onun başından beri gösterdiği önderlik yeteneklerinin ve de kusursuz tavrı ve yorulma bilmez çalışkanlığının sonucuydu.

Kuruluşu ve ilk döneminde FSLN'nin gerçek tek adam önderliği yoktu. Bu önderlik *caudilismo*'yu reddeden, yani oligarşik ve *Somozist* partilerin geleneksel politik üsluplarını reddeden kollektif önderlik demokratik anlayışları temelinde ortaya çıkmış ve oluşmuştu.

Öte yandan bu duruma yol açan pratik türden ögeler de vardır. FSLN'nin yürüttüğü mücadele silahlı ve bir yeraltı mücadelesiydi. Üyeler çok uzun yaşamıyorlardı; resmi önderlik zinciri çok istikrarsızdı. Zamanla FSLN'nin çoğu kurucu üyesi öldürüldü. Sandinist cephenin fiili önderliği, sık sık da, ülkede hâlâ sağ kalan kadrolardan oluşmaktaydı. Zaman zaman, mücadelenin sürekliliğini sağlamak ve örgütün deneyimlerini özümlemek için önderlik bir dönem için ülkeyi terketmek zorunda kalıyordu. Bu durumda hâlâ ülkede bulunan ara kadrolar yeniden saldırıya geçmek için koşulları hazırlıyor ve pratikte, önderliği üstleniyorlardı.

Ayrıca, iyice bizim eserimiz olan bir komuta yapımız vardı. Bizim üstün şeflerimiz yoktu. Daha çok, genelde yeni kadroları içeren politik bir önderliğimiz vardı. FSLN'nin mükemmel ve eksiksiz işleyen bir önderlik yapısı olduğu anlamı çıkarılmamalı. Mücadelenin bizatihi çetin koşulları, bütün önder kadroların ülkeye girememesi demeye geliyor ve uzun

dönemler boyunca önderlik ile eylemlerden sorumlu kadrolar arasında temasın kaybedilmesi anlamına geliyordu.

Sandinist cephenin iç yaşamı çok kollektifti. 1969'dan 1975'e kadar ülke içinde komiteler çalışıyordu. Örneğin şehirde bir politik komite, dağlarda bir politik komite. Her komitenin üç üyesi vardı ve bunlar birlikte ülke içindeki önderliği oluştururlardı. Tabii ki her komitede büyük sorumluluk sahibi tek bir birey vardı ama bunlar üstün şef işlevini üstlenmiyorlardı.

Şuna da işaret etmek gerekir ki Carlos Fonseca'nın ve Sandinist cephenin başlıca önderlerinin ölümü, FSLN yeniden birleştiğinde ötekilerden daha yukarda yer alan tek bir önderin olmayışı anlamına geliyordu. Şunu hatırlayalım ki 1975'te siyasi-askeri nitelikte bir iç tartışma yaşandı ve bu, bir dönem için cephenin bazı yapılarını biribirinden ayırdı. Bunlar pratikte hizipler olarak faaliyet gösterdiler ama FSLN hakkındaki genel örgüt fikri hep korundu. Hepimiz Sandinist cephenin üyeleriydik ama farklı yapılar içindeydik. Ve bu dönem sürecinde bu yapılardan herbiri tek adam önderliği değil, kollektif önderlik geliştirdiler. GPP (Uzatmalı Halk Savaşı) eğilimi içinde önderler olarak Henry Ruiz, Bayardo Arce ve Tomas Borge vardı. Aynı şey Ayaklanmacı veya *Tercerista* /üçüncüler/ diye adlandırılan eğilim içinde meydana geldi. Orada da Ortega kardeşler ve Victor Tirado benzer bir önderlik rolü oynadılar. Proleter eğilimde de aynı şey vardı; orada da önde gelen bir önder yoktu(*). Öyle ki birleşmeyi somutlaştırdığımızda baktık ki Sandinist cephenin önderleri olarak biz dokuzumuz varız; hiçbirimiz şu ya da bu nedenle esas önder olarak ötekilerden ayıklanamazdık. Bu, Sandinizm'in bir niteliği, bir katkısıydı.

Harnecker : Nasıl bir işleyişiniz olduğunu, somut olarak anlatabilir misiniz?

Wheelock : Biz, Ulusal Direktörlüğün önderliği oluşturduğu ve herbirimizin de Ulusal Direktörlük'te aşağı yukarı

(*) Proleter eğilimin önde gelenleri Carlos Roberto Huembes, Jaime Wheelock, Luis Carrion ve Carlos Nunez'di. Huembes, Somoza'mn Ulusal Muhafızları tarafından 1976 Kasım'ında öldürüldü. Wheelock, Carrion ve Nunez halen FSLN Ulusal Direktörlüğünün üyeleridir.

aynı ağırlıkta yer aldığımız kollektif bir işleyiş biçimine ulaştık. Bu, bizim sürecimizin gelişme seyri içinde tek adam önderlik biçiminin kurumlaştırılmasını dışlamamaktadır. Ama bu olursa eğer, organik bir önderlik seçilimi olacaktır; yoksa üyelerden birini ayıklayıp ötekilerin üzerine yerleştirecek bazı öznel koşulların ürünü değil. Kendi işleyiş nedenlerinden ötürü, Ulusal Direktörlüğün kendisi, üyelerinden birini ötekilere göre rütbece ayıklamaya başlayacaktır.

Burada, pratikte ortaya çıkan bir durum olan bu kollektif önderliğin bizim için olumlu birşey olmuş olduğuna işaret etmek isterim. Bu nedenle, kollektif önderlik olarak işleyiş gösterebildiğimiz sürece böyle sürdürmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

Harnecker : Bunun olumlu yanları nelerdir?

Wheelock : En olumlu yanlarından biri şudur. Ulusal direktörlük içinde herhangi bir konuyu tartıştığımızda, bunu mutlak eşitlik ve inisiyatifle yapmaktayız. Hepimiz tartışma konusu üzerine görüşlerimizi belirtiriz. Bu son derece olumlu birşeydir çünkü analiz gücünü epeyce geliştiriyor. Böylece, dışsal etkenlerden ötürü, bir önderin görüşlerinin sahip olabileceği ağırlıktan ötürü herhangi bir görüş dayatılamaz. Bunun yerine, görüşlerden biri, mutlak mantığmdan ötürü kabul edilir. En iyi düşünceyi, kollektif bir bakış açısına ulaşmak için ilerletir ve oluştururuz. Gerçekte bizim düşüncemiz bir kollektifin düşüncesi olarak biçimlenir. Bu yolla hata yapmak daha zordur.

Harnecker : Önderlik içinde bir grup, azınlık konumuna düşerse ne olur?

Wheelock : Bunca yıldan sonra bizim deneyimimiz, çok seyrek bazı haller dışında, Ulusal Direktörlüğün daima oybirliğine ulaşması olmuştur. Oya baş vurmak istisnai bir işlemdir. Birkaç durumda diyelim ki beşe dört bir oylama olmuşsa oybirliği olmadığına karar verip sorunu yeniden tartışmaya geçmişizdir.

Harnecker : Bu türden bir önderlikle öylesine karmaşık, öylesine dinamik, onca sorunla dolu, emperyalizmin açık müdahelesinin hızlanmasıyla giderek keskinleşen sorunlarla dolu devrimci bir süreci kucaklayacak bir kıvraklık mümkün müdür? Buna yeterince çabuk tavır koyabiliyor musunuz?

Wheelock : Pratikte bizim önderliğimiz çok dinamik biçimde işler. Bir yandan, kollektif karar alıcı olarak işleyen Ulusal Direktörlük vardır. Haftada bir, önceden hazırlanmış, hükümette, savunmada ya da politika ve parti alanında ortaya çıkan sorunlar üzerinde odaklaşan önemli sorunları gözden geçirmek üzere toplanırız. Ama bu, gündelik, daha dinamik bir işleyiş tarzımızın olmadığı anlamına gelmez. Bu konuda, herşeyden önce Politik Komisyonumuz vardır. Bu komisyon Sandinist cephenin yürütme kadrolarından oluşur ve Ulusal Direktörlüğün toplantıları arasında kararları uygulayıp kimi zaman da sonradan onaylanmak üzere kendisi kararlar alıp uygular. Ciddi bir sorun ortaya çıktığında Ulusal Direktörlüğün olağanüstü toplantısı yapılır.

Harnecker : Politik Komisyon nasıl kurulur?

Wheelock : Bu, Ulusal Direktörlükten ayrı bir organ değildir. Bunu çizimle gösterecek olsak, iç içe iki daire diyebilirdik. Ulusal Direktörlüğün, bu organ içinde çalışan üç yoldaşı vardır; bunlar, hükümet, savunma ve parti sorunlarının gözden geçirilmesi açısından birbirlerini tamamlarlar.

Harnecker : Politik Komisyonun üyeleri devrimden beri aynı kişiler midır, yoksa üyeler rotasyondan geçmişler midir?

Wheelock : Komisyon üyeleri her yıl onaylanmak ya da değiştirilmek durumundadır. Devrimin zaferinden bu yana iki komisyonumuz oldu. Sonuncusu hemen hemen üç yıldır faaliyetini sürdürmektedir.

Bizim rütbece eşit dokuz üyeden ibaret olmamızın kendine özgü üstünlükleri vardır. Bu durum, uluslararası görevleri yürütme, yurt içi propaganda görevleri ve ulusal yaşamın farklı alanlarındaki cephelerde bulunma olanaklarını çoğaltmaktadır.

Sandinist cephenin Ulusal Direktörlüğü, herbir üyesi aracılığıyla, 19 Temmuzdan bu yana yeni devrimci devletin başlıca iktidar eksenlerini —halkın örgütlenmesi, silahlı kuvvetlerin inşası ve halkımızı yeni bir topluma doğru yöneltebilecek öncü olarak FSLN'nin örgütlenmesi— inşa etmeyi güvenceye alacak belirlenmiş stratejik görevlerde aktif biçimde yer almıştır.

2. İktidar kimin elinde?

«Bizim ittifaklar politikamızın ekseni burjuvazi değil, halktı. Güçler ilişkisini değerlendirmemiz bir gerçekliğe dayalıdır. Silahlar bizdedir ve halk biz mle birliktedir.»

Harnecker: FSLN, başka şeylerin yanı sıra, hem ulusal hem de uluslararası planda geniş bir ittifaklar politikasının gelişmesiyle iktidara geldi. Oysa bugün müttefikler yelpazesi, belki ülke dışından da çok, içerde ortadan kalkmıştır. FSLN'nin bazı ulusal kesimlerle yan yana yürümesi kararının kısa ömürlü olacağını görmüş müydünüz?

Wheelock : Bu soru tarihsel olarak yanıtlanmalıdır Emperyalizme karşı mücadelede, 1927'de, bir an geldi ki Sandino hemen hemen tek başına kaldı. Bu, iç savaşın bitiminde, yani Yankilerin, askerlerin tüfeklerini 10'ar dolar karşılığında satınalmayı önerdikleri Espino Negro antlaşmasında Moncada'nın ihaneti ertesinde olmuştu. Sandino silahlarını teslim etmemeye ve ulusal egemenliğin savunulması mücadelesini sürdürmeye karar verdi. Ama neredeyse bütün kurmayları egemen kapitalist gruplarca ve burjuvazi tarafından onaylanan teslim antlaşmasını kabul ederek kendisini terkettiler Sandino'nun ordusu 600'den 60 kişiye düştü. Birkaç gün sonra, kendisiyle birlikte kalıp onun önerdiği mücadelenin Kuzey Amerika hükümetine karşı olduğunu gören savaşçıların çoğu mücadeleyi bıraktı. Böylece, Sandino yalnızca 21 kişiyle kaldı; yani madenlerden gelerek katılan, hemen hepsi işçi olan o aynı grup.

Bu kararın ardından kararlılıkla ve haklı bir dava peşinde koşan Sandino çok eşitsiz güçlerle mücadeleyi sürdürmeye ve ilk eylemleri başlatmaya yöneldi. Kararı ve politik çizgisinin doğruluğu, ordusunun saflarının büyümesiyle sonuçlandı; saflarını en mütevazi kesimlerden derledi ve sonunda Kuzey Amerika ordusu Nikaragua topraklarından sökülüp atıldı. Biz bundan ders aldık. Devrimci mücadeleyi çok küçük bir savaşçı çekirdeği temelinde ve de son derece ters koşullarda geliştirmeye başladık.

Sandinist cephenin oluşturulması, nüfusun mütevazi sınıflarıyla yakın bağlantı içinde yürütüldü. Bu düpedüz pratik nedenlerden ötürü değil, aynı zamanda ideolojik ve tarihsel nedenlerden ötürü böyle oldu. Sandino'nun Ulusal Egemenliği Savunma Ordusu'nun güncelleştirilmiş bir biçimini yaratma ihtiyacımız vardı. Bu nedenle bir parti oluşturmaktan çok bir ordu oluşturmakla işe başladık. Kendimizi Sandino'nun mücadelesine yeniden dahil etmeye, Kuzey Amerika iktidarının yerel ifadesi olan Somozist diktatörlüğü söküp atmaya çalıştık.

Yıllar boyu Sandinist cephe birçok kurban vermek pahasına politik bir boşluk açma uğraşı içinde oldu. Önce hissedilecek, sonra inanılacak ve nihayet kurtuluş için bir umuda dönüşecek biçimde hareket etmek zorundaydık. Gayet samimi olarak söyleyebilirim ki 1969'da Sandinist cepheye katıldığımda onun ne kadar küçük bir örgüt olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Yalnızca bir düzine militandan ibaret olduğumuzu ve ötekilerin çoğunun öldürülmüş olduğunu gördüğümde büyük şaşkınlık geçirdim. Ama cephe ulusal düzeyde büyük bir etkiye ulaşmıştı. FSLN, o zamana değin iki geleneksel partinin sözde koşutlarınca askeri, ideolojik ve siyasi bir diktatörlük yoluyla tekelleştirilen bir ülkede siyasi zemin kazanmaktaydı.

1970'lere gelindiğinde Sandinist cephe Somozist diktatörlüğe karşı en somut alternatif olarak belirmişti. Geleneksel muhalefet partilerini, yani aslında muhalefet etmekten çok sistemle ve onun iktidar yapısıyla suç ortaklığı içindeki bu partileri yerlerinden etmiştir.

1970'te mücadele gelişmeye ve yayılmaya başladı. Küçük bir askerî güç olarak yola koyulan Sandinist cephe kitleler arasında büyüyerek organik bir güç, kendisini büyüyen askeri gücüyle ortaya koyacak bir kitle gücü olmaya başladı. FSLN Siyasi-askeri potansiyel topladı ve az çok uzun bir zaman içinde, kendisini bir alternatif olarak sunmada kaçınılmaz olan etkenleri (cüret, disiplin, özveri ruhu, kahramanlık, konspiratif beceri, vb.) bir araya getirdi. Bu birikmiş nitelikler 27 Aralık 1974'te eylem için ortaya kondu: siyasi mahkumları özgürlüğe kavuşturmak için Chema Castillo köşkü-

nun ele geçirilmesi(*). Diktatörlüğe karşı bu eylem kitlelerde geniş destek buldu. Ama anlamı siyasiydi, askeri değil: ciddi bir devrimci örgüt, kendisinin yalnızca orduya karşı değil, tüm diktatörlüğe karşı da askeri bakımdan meydan okuyabileceğini göstermişti. Bu eylemin başarıyla sonuçlanması Nikaragua'da ulusal bir kutlama başlattı. Ve bu da Somoza'nın ve herkesin hissettiği birşeydi.

Somoza diktatörlüğünün siyasi krizi, 1976'ya gelindiğinde hissedilmeye başlanıyordu artık. Hakim sınıflar, bunca süredir kendi iktisadi iktidar tarzlarını güvenceye almaya hizmet etmiş olan siyasi aygıtın erimeye başladığını açıkça ve kaygıyla görmeye başladılar. Bunun yerine geçirilecek bir başka şey bulmaya çalışma görevini koydular önlerine. Nüfusun bir kesimi, bu yeni birşey bulma çabasını Somozizm'e karşı bir mücadele olarak gördü. Ama gerçekte bu, Somozizm'e yardımcı olmak, Somozizm'i Somoza'sız sürdürme çabasıydı; tabii ki bu Somoza'nın isteklerine aykırı birşeydi. Burjuvazi UDEL (Demokratik Kurtuluş Birliği) adlı bir muhalefet cephesi oluşturdu. Bu cephede Muhafazakâr Parti, Sosyal Hıristiyan Parti ve merkez ve sağda yer alan birkaç işçi örgütü bulunuyordu. Siyasi kriz derinleştikçe ve 1977 sonundan itibaren Sandinist cephenin Somozizm ile çatışması büyüdükçe, burjuvazi, FSLN'yi tutarlı muhalefetin öncü gücü olma rolünden soyundurmaya çalıştı. Sonuçta onlarla yarışma içine girdik.

Bunu söylememin ardında yatan şey, bizim ittifaklar politikamızın ekseninin burjuvazi değil, halk olduğuydu. Bu demagoji değil; gerçekte de durum buydu. Bizim programımız ve güçler ilişkisini değerlendirmemiz somut bir gerçekliğe dayalıydı: silahlar bizdeydi ve halk bizimle birlikteydi. Bu, anti-emperyalist, anti-diktatöryel, halkçı ve devrimci bir ittifaktı.

Öte yandan burjuvazi, çatışmada yer alan iki kutbun, bir yanda öncüsünü Sandinist cephenin oluşturduğu halk ve

(*) Eylemi gösterişli bir Noel davetine raslayacak biçimde zamanlayan on erkek ve üç kadından oluşan bir FSLN komando birliği Somoza işbirlikçisi José Maria «Chema» Castillo'nun köşkünü işgal etti. Rehineleri serbest bıraktırmak için Somoza 18 siyasi mahkumu serbest bırakmak, uzun FSLN bildirilerini yayınlamak ve 2 milyon dolar ödemek zorunda kaldı.

öte yanda Yankilerin öncülüğünü yapan Somozist diktatörlük olması gerçeği karşısında dehşete düşmüştü. Onlar, ABD'yi, emperyalist egemenlik için artık bir tür kanser haline gelmiş olan Somoza'dan desteğini çekip kendilerini desteklemesi için ikna etmeye çalışıyorlardı. Ama artık çok geçti. Somoza'nın çekilmeye hiç niyeti yoktu ve burjuvazi de o dönemde toparlanarak halkın gözünde bir dinamizm ve meşruiyet rolü üstlenecek güçten yoksundu.

Bu gecikmedeki etkenlerden biri, siyasi bir sınıf olarak neredeyse var olmayan Nikaragua burjuvazisinin bizzat doğasıydı. Burada ulusal bir burjuvazi oluşturma çabası, ilerici Zelaya hükümetini devirmesiyle ABD tarafından yarıda kesilmişti. Bu olay, herkesi yoksullaştıran bir iktisadi krizle çakışmış, bu da kendi payına ulusal sermaye birikimine olanak vermemişti. Ekonomi azıcık toparlanınca da Somozalar, burjuvazinin temsilcileri olarak değil, burjuvazinin üzerinde yer alan Yankilerin temsilcileri olarak iktidara gelmişlerdi. Somoza bu iktidarı, sırf başka birkaç aileyle birlikte, servet yapmak için kullandı. İzlenen yol, tepede sırf birkaç aileden oluşan bir oligarşi ve yanısıra çok zayıf bir biçimde oluşmuş, yabancı sermaye olmaksızın yaşayamayacak iyice Kuzey Amerikalılaştırılmış bir burjuvazi doğuracak biçimdeydi. Tam da bu nedenden ötürü, Nikaragua burjuvazisi, savunacağı bir ulusal programdan yoksundu; kendisi ulusal kimliğini yitirmişti ve de zayıftı.

Dolayısıyla hasım güçler yalnızca Somozist diktatörlük ile Sandinist cepheydi. Bu, burjuvazinin siyasi bir yer edinmesini çok güçleştiriyordu. Şu gerçektir ki, iktisadi bakımdan, hele 1972'deki depremden sonra, burjuvalar daha fazla güç kazanmaya başladılar. Bence, o sırada ulusal bir burjuva iktisadi kalkınma programını uygulamaya başlamak için olanakları vardı demek yerinde olur. Ama halk sınıfları ve onların öncüsü Sandinist cephe, iyice yol almış bulunuyordu. Öyle ki diktatörlüğün krizi baş gösterdiğinde, bu kriz herşeyden önce devrim tarafından kızıştırılmıştı ve bilahare krizden yararlanan da devrim olmuştu.

Daha sonra burjuvazi FAO (Geniş Muhalefet Cephesi) adlı bir güç örgütlemek için yola çıktı. Bu örgütün de kendine özgü projeleri vardı ve UDEL'in devamı olarak, Somoza'-

sız Somozizm istiyordu. Birkaç ay süreyle FSLN, FAO'ya katılma çağrısında bulunurken aynı sırada, geniş bir halk ittifakının siyasi ifadesi olarak da Birleşik Halk Hareketi (MPU) oluşturuluyordu. MPU yaklaşık yirmi halk örgütünden meydana geliyordu ve hepsi de savaşa hazırdı. İçinde Sandinist cephe, Bağımsız Liberal Parti ve Sosyalist Parti'nin bir kesimi dahil bütün sol partiler yer alıyordu. FAO sağ kanat partilerden oluşuyor ve içinde Sosyalist Parti'nin küçük bir hizbi de yer alıyordu.

FSLN, FAO'ya katılma çağrısı yaptığında, burjuvazinin kuyruğuna takılma ya da burjuvaziye ödünler verme çağrısında bulunmuyordu. Bunu yaparken, burjuva kesimlerin ve küçük burjuvazinin, diktatörlüğün krizinden yararlanarak kendilerini emperyalizm açısından Somoza'nın bir alternatifi haline dönüştürmelerini önlemeye çalışıyordu.

Bu ittifak olmaksızın iktidarı alabilirdik; ama Ulusal Yurtsever bir cephenin oluşturulması için çağrıda bulunduğumuzda bu güçleri birbirine yaklaştırmaya çalıştık. Bu yaklaşımdan ötürü FAO'nun bir kanadı ayrılıp Yurtsever cepheye katıldı, öteki kanatsa FAO içinde kaldı. Yurtsever cepheye gelen kesimler küçük burjuvaydı: Bağımsız Liberal Parti ve Halkın Sosyal Hıristiyan Partisi gibi meslek sahiplerinden, doktorlar, avukatlar, zenaatkârlardan oluşan partiler. Pratikte, Ulusal Yurtsever Cephe'ye gelen partiler bu ikisiydi. FAO'nun geri kalanı olduğu gibi kaldı. 20 Temmuz'da biz meydanda zaferi kutlarken onlar Venezuela'da kendi programlarını, devrimin programından farklı bir programı pazarlamaya çalışıyorlardı.

Devrimin zaferinden önce ittifaklara ilişkin olarak durum bu. Şimdi yeni bir toplum inşa etme gibi geniş bir programı benimsemişiz. Hedefimiz ulusun bütün kesimlerini devrimci hegemonya altında bütünleştirmektir. Bir demokratik dönüşümler süreci geliştirmemiz gerektiği temelinden hareket ediyoruz. Bu nedenle, iktidarın Yurtsever cepheyi oluşturan örgütler arasında paylaşıldığı bir sistem kurduk. Devlet Konseyi'ni onlarla birlikte oluşturduk. Çeşitli bakanlıklarda adamları var. Çalışma bakanı, Bağımsız Liberal Parti'nin başkanıdır. Sosyalist Parti üyesi olan bakan yardımcıları var. Yüksek Mahkeme'de Liberal Parti'den, Halkın Sosyal Hıris-

tiyan Partisi'nden adamlar var. Yani bu, Yurtsever cephenin hükümetidir.

Çekilenler kimlerdir? Hiçbir zaman bizimle birlikte olmayanlar ve gerek Sandinist cephenin alçakgönüllülüğü, gerekse başlattığımız süreçle bütünleşilmesi için yapılan çok geniş çağrılar sayesinde son dakikada, yani 20 Temmuzdan sonra kapağı atanlar. Hatta 20 Temmuza kadar bize karşı çalışanlar bile daha sonra bünyeye katıldılar. Somozizm'i tasfiye etmek için ulusun bütün güçlerini birleştirdik ama kendimizi yalnızca mütevazi sınıflara adadık. Bizim programımızı zaferden önce paylaşmayanların, bu programın pratiğe dökülmesi sırasında da paylaşmayacakları mantıkidir. Aslında çok kısa bir sürede ülkeyi terkederek ya da bu süreçte bir rol almayı reddederek tutarlılıktan yoksun olduklarını gösterdiler.

Harnecker : Yani devrimin desteğini yitirmediğini mi söylemek istiyorsunuz?

Wheelock : Hiçbir zaman sahip olmadığımız bir desteği yitirdiğimiz söylenemez sanırım. Eğer bu insanlar, verili bir anda devrimci süreçte yer aldılarsa, bu herşeyden önce kendi kavgalarını yitirmiş olmalarından ve de devrimci süreci etkilemeye, rayından çıkarmaya çalışmalarından ötürüydü. Ama kararlılığımızın sağlamlığını görünce bunu bıraktılar. Durum onların devrimci programa desteklerini kesmeleri değil, daha çok programa karşı çalışmaya geri dönmüş olmalarıdır.

3. Burjuvazinin rolü

«Burjuvazinin sadece üretim yapması, yani kendisini bir sınıf olarak yalnızca üretim rolüyle sınırlaması... Üretim araçlarını iktidar ya da dayatma aracı olarak değil de yaşamak için kullanması...»

Harnecker : Yeniden burjuvazi konusuna dönersek, halkın açıkça hegemonyayı elinde bulundurduğu bir ülkede burjuvaziyle bir ittifakın olabileceğini düşünüyor musunuz?

Wheelock : Biz bir ülkeyi gerçekten inşa etmeyi amaçlayan bir programı yürütmek için yola koyulduk ve bunu yaparken ulusal çıkarları sıkı sıkıya gözettik. Bir kere egemen-

ilgi güvenceye almak istiyoruz, yani ülkenin egemen olmasını, böylo var olmasını istiyoruz. İkincisi, kendi kaynaklarını yabancı çıkarların değil de ulusal çıkarlarm işlevi olarak kullanmasını istiyoruz. Burada gerçekten de çok derin şeylerden söz ediyoruz. Çünkü devrimin Nikaragua için taşıdığı tam anlam budur. Yani ülkenin Nikaragua, bir ABD tarzı Nikaragua değil de Nikaragualı bir Nikaragua olabilmesi. Nikaragua olarak gerçekten de var olabilmesi, yani daha önce egemen bir devlet anlamında hiçbir zaman var olmadığı bir biçimde var olabilmesi. Bu program etrafmda da nüfusu, kendilerine daha elverişli yaşam koşulları sağlayacak ve aynı zamanda ülkeye kalıcı ve istikrarlı barış getirecek biçimler altında örgütledik. Burada son derece yoksullaştırılmış bir köylülüğümüz, yarı proleter bir proleteryamız, kendisi de tam anlamıyla oluşmamış burjuvazi dahil, tam anlamıyla oluşmamış sınıflarımız vardı. Tam anlamıyla oluşmamış, eşitsiz, zayıf inşa edilmiş bir kapitalist sistemimiz, artık bize hizmet etmeyen bir sistemimiz vardı.

Nikaragua'da gerçek, hakiki bir toplumsal sistem inşa etmek istiyoruz ve bunu tamamlamak istiyoruz. Bir bakıma bunu yapmaya başlamış bulunuyoruz. Toplumumuzun doğal toplumsal eğilimlerinde var olan en iyi şeyleri almaya ve bunları gelecekte ulusal çıkarlarla uyumlu olabilecek bir biçim vermeye çalışıyoruz.

Köylülüğün birlikler halinde bir araya getirilmesi gerektiğini, işçi sınıfın kendi özgül çıkarlarına sahip gerçek bir işçi sınıfına dönüştürülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, bunların yamsıra varlığını sürdüren burjuvazinin kalıntılarına da, onların süregiden üretim araçları mülkiyetinin dayatılan sınırlar dahilinde— bizim sürecimizi sorgulama aracı haline gelmeyecek ya da yeni bir toplum inşa etme programımızla bağdaşmaz hale gelmeyecek bir biçimde formatlar tanınmalı diye düşünüyoruz.

Sonuçta burda olup biten neydi? Son tahlilde kapitalist karakterde bir toplumsal sistem ortaya çıkmıştı ve bunda burjuvazi sözde egemen sınıftı. Ama aslında egemen değildi; çünkü burjuvazi, sistemin rasyonellik ve mantık merkezlerini asla elinde bulundurmuyordu. Bunlar emperyalizmin ve onun yerel ifadesi olan Somozizm'in elindeydi. Emperyalizm ve Somo-

zizm yerel burjuvazinin çıkarlarını savunan bir iktidarı temsil ediyorlardı ama *burjuvazinin* iktidarını değil. Bir bakıma Somoza'nın kendisi de büyük bir kapitalistti.

Burjuvaziyi sürece dahil etmeye çalışmada karşılaştığımız ilk sorunlardan biri, bizim temsil ettiğimiz iktidarın, yani devrimci iktidarın, toplumu inşa etme konusundaki eski mantıktan kopmasıydı. Öyle ki sorulması gereken soru şuydu: Bu haliyle burjuvazi ya da kalıbı burjuva çizgilerle biçimlendirilmiş bir sistem, devrimci iktidarın yanısıra var olabilir mi? Bunun olabileceğini sanmıyorum. Kapitalist toplumun temel, karakteristik ögesi, burjuvazinin iktidar d r, burjuvazinin askeri iktidarıdır; yani gerekli olduğunda oyunun kurallarını bozmak da dahil, yapmak zorunda oldukları herşeyi yapma iktidarıd r.

Burada kuramsal olarak ortaya konulması gereken şey, burjuvazinin, iktidarı elinde bulundurmaks z n, sadece üretim yapmasının, kendisini bir sınıf olarak üretici bir rolle sınırlamasının mümkün olmadığıdır. Yani kendilerini kendi üretim araçlarını kullanmakla sınırlamaları ve bu üretim araçlarını iktidar aracı, dayatma aracı olarak değil de yaşamak için kullanmaları...

Bunun Nikaragua'da mümkün olduğunu düşünüyorum. Ne kapitalizmin ne de kapitalist sınıfın tam olarak oluşmamış olduğu, bunun da ötesinde, siyasi iktidarı doğrudan doğruya elinde bulundurmadığı bir ülke devrald k Ama devrim bir Latin Amerika ülkesinde emperyal egemenliğin mantığını dağıttı ve bu mantık dağıldığında, örneğin güvenlik psikolojisi gibi başka çok önemli faktörleri de dağıttı. Burjuvazi ideolojide, kültürde ve toplumda savaşkan ve egemen güç olmaya alışmıştı ama bugün egemen olan onlar değil. Burada konuşanlar, ortama yön verenler işçiler ve köylülerdir, öğrenci liderleri, sendika liderleridir, ACT'dir, CST'dir, Sandinist cephedir. Bunların hiçbiri burjuvaziyi temsil etmemektedir.

Bu karmaşık bir sorundur. Ama biz bugünün Nikaragua'sında yaşayan az çok büyük tekil üreticileri, devrimcilerin egemen olduğu bir toplumsal formasyona bütünleştirebileceğimiz biçimleri arayıp bulmayı reddetmiş değiliz. Üçüncü Dünya ülkelerinde toplumun yapılanışı birazcık özgüldür. Toplumsal gelişmenin önündeki olası yolları belirleyen, üretim

ilişkileri ile üretici güçler arasındaki aşırı bir çelişki değildir. Bundan çok, bu olasılıklar, çoğun, bir ülkenin ulusal kurtuluşu ile ilgili başka koşulların ürünüdürler. Bu koşullarda, devrimci hegemonya altındaki bir toplumsal örgütlenmeden egemen değil de bağımlı ve ikincil olan kapitalist üretim ilişkileri gruplarını ve üretim biçimlerini sürdürebilecek yollar bulmanın mümkün olduğuna inanıyorum. Şu anda Nikaragua'da bu var ama burjuvazinin bir kısmının rızası olmaksızın var. Her halükârda, toplumun inşa edilmesi yolundaki programımız barışçı bir yol aramaktadır ve bu yolda biz bütün bu kesimleri ikna edici bir tarzda ulusal üretime, ulusal yaşama bütünleştirmeye bakıyoruz.

Harnecker : Mevcut burjuva kesimlerden aşağı yukarı yüzde kaçı ülkede kalmıştır ve çalışmaktadır?

Wheelock : Burada, iktisadi yapının geri kalanına egemen olan finans burjuvazisinin kökü kazınmıştır.

Harnecker : Yani genellikle «oligarşi» denen şeyin ortadan kalkmış olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?

Wheelock : Evet, ortadan kalkmıştır. Geride kalanlar sanayi burjuvazisinin örgütsüz kesimleri ve yerel bir karakter taşıyan tarım burjuvazisidir: Chinandega ve Leon'un pamuk yetiştiricileri, Matagalpa'nın kahve yetiştiricileri, Granada'nın süpürgedarısı yetiştiricileri, Nandaime'nin pirinç yetiştiricileri. Doğrudan tarım üreticilerinin büyük bir çoğunluğu, yani 100 ila 200 manzana, diyelim 160 hektar toprağı olanlar ülkede kalmıştır. Bizim tarımsal üretimimizde pamuk en dinamik sektördür; orta ve büyük özel üreticiler bu üründe egemendir. Bu yıl bu üreticilerde üretim için, ekim alanını artırmak için büyük bir coşku vardır; çünkü geçen yıl iyi bir yıldı. Ayrıca hükümetin de özendirmeleri vardır ve onların borcunu silmiş bulunuyoruz... Bu yıl pamuk üretimini arttırmayı düşünüyoruz.

Bizim ekonomi politiğimiz bu tip üreticilere özendiriciler sunmayı, mülklerinin güvenliğini sağlamayı, bunun keyfi etkilere maruz kalmayacağını gözetir. Toprağa, yalnızca kesinkes mantıki ve teknik nedenlerden ötürü el konulmuştur. Öyle ki, belli bir anlayışa ulaşılmıştır. Eğer oyunun kurallarına uyulmamış olsaydı üretim düşerdi. Devletin de kısa vadede bu üreticilerin yerini alacak kurulu kapasitesi yoktur. Öyle

ki, biz onların yerini almayı değil, daha çok işbirliği, bütünleştirme yolları arıyoruz. Biz onların uzun vadede hem kendilerine hem de çocuklarına istikrar ve güvenlik sağlayacak ama bunu da devrimin güçlerince egemen olunan bir mantık içinde yapacak bir proje için iktisadi biçimde çalışmalarını isteriz. Örneğin, devletin özel girişimle işbirliği halinde bir dizi karma girişimin kuruluşunu şimdilerde bitirmiş bulunuyoruz. Bunlardan biri teçhizatının bir bölümü devletin bir bölümü de özel kimselerin olan bir kuyu açma gereçleri işiydi.

Bu girişimleri daha da özendirmeyi düşünüyoruz. Örneğin pamukta, bir yanda devletin, bir yanda da özel bir üreticinin bir parsel toprağı bulunan yerlerde, iki parseli birleştirip karma bir tarımsal girişim oluşturmayı düşünüyoruz. Biz onların sahip olduğu deneyimden, onlar da bizim topraktaki sermayemizden yararlanabilirler. Ne de olsa onlar bir azınlıktı; kimi bakımlardan da zayıf bir azınlıktı; eski toplum onların değildi. Şimdi biz onlara gerçek Nikaragualı olma, ulusal üretici olma olanağı veriyoruz; yani kalpleriyle Miami'de kamçılarıyla Nikaragua'da yaşayan dolar babaları değil. Biz burjuvazi için bir alan açtık cordoba'larda. Kabul ederlerse bu alan süresiz olarak açık kalabilir.

Harnecker : Peki bu kapitalistlerin yanında çalışan işçilerin sorunları nasıl çözülecek?

Wheelock : Burada işçi sınıfı ulusal bir program perspektifiyle çalışır. Bir süre önce San Antonio şeker rafinerisinden işçiler Tarım Geliştirme Bakanlığı'na geldiler ve bana, devrim için çalıştıklarının kanıtı olarak üretimlerinin son torbasını sundular. Bana şöyle dediler: «Biz özel bir şirkette çalışıyoruz ama biz 'özel' değiliz. Biz devrimin işçileriyiz ve biz bu üretim birimlerinde, devrime yardımcı olduğumuz inancıyla çalışıyoruz.» Bu rafineride iki yıldır tek bir grev olmamıştır. Ve özel mülkiyet konusu olan bu rafineri, bizim için ulusal mirasımızın bir bölümüdür; çünkü ihraç ettiğimiz şekerin büyük bir bölümünü üretmektedir. Rafinerinin üretim maliyetlerini sübvanse ederek desteklemekteyiz; çünkü bu maliyetler dünya şeker fiyatlarının üzerindedir. Ama öte yandan bu kuruluşun kârlılığı, devrimin koyduğu kredi, finans ve fiyat politikalarıyla geniş bir biçimde denetlenmektedir.

İktisadi bakış açısından, San Antonio rafinerisi, büyük bir denetim eksikliği ögesi olmayı ortaya koymaktan çok başlıca döner sermaye kaynağı olarak hizmet etmektedir. Halihazırda, üstelik bu kuruluştaki kolaylıkları genişletme konusunda bir anlaşmaya varma sürecindeyiz. Başka sanayilerde de bu olmaktadır. Önemli olan, işçi sınıfının ne olup bittiğinden haberdar olmasıdır.

Sanırım devrimci bir hükümet varken ve nasıl ileri atılınacağı konusunda açık olan bir ekonomi politik varsa, her zaman üretim araçlarına elkonulmasına başvurmak zorunda kalınmaksızın toplumsal yapıyı dönüştürmek bayağı kolay olabilir. Bu, bazı hallerde, özellikle üreticilerin devrimi küçümsedikleri ya da işçilerin kafasını devrime karşı etkilemeye çalıştıkları uzak yerlerdeki üretim birimleri sözkonusu olduğunda buralarda mülksüzleştirmeye gitmeyeceğiz anlamına gelmez. Bu durumda bu mülk sahiplerini özel üretici oldukları için değil, karşıdevrimci oldukları için mülksüzleştiririz.

Harnecker : Burjuvazinin bu işbirliği devrimin başlamasıyla mı başladı yoksa son yıllarda meydana gelen birşey midir?

Wheelock : Onların devrimci süreçle işbirliği içinde olduklarının söylenebileceğini sanmıyorum. Önemli olan, onların ulusal programdan kopma noktasında olmadıkları durumudur. Onlar üreten bir ülke ortamında çalışmaktadırlar ve son tahlilde kendilerini ilgilendiren budur.

Harnecker : Kârlarını ülke dışına çıkaramıyorlarsa, yurtdışına çıkma yolları yoksa, döviz satınalma olanakları ve mülkleri sınırlıysa, bütün bunlar bir şevksizlik etkisi yaratmaz mı?

Wheelock : Kuşkusuz. Bu nedenle geçen yıldan başlayarak, onlara, belli sınırlamalar dahilinde, dinlenme de dahil olmak üzere yararlı amaçlar için belli ölçüde döviz edinme olanağı tanıdık.

Harnecker : Bu, burjuvaziye tavır konusunda bir siyaset değişikliği olması anlamına mı gelmekte?

Wheelock : 1980-81'de, tahrip edilen herşeye karşın kayda değer bir tarımsal üretim düzeyimiz vardı. Hızlanmış bir toparlanma vardı. Çiftliklerde üretim yüzde 37 arttı. Bu, So-

moza'nın mülksüzleştirildiği yıldı. Bütün bu sektörü yeniden örgütlüyorduk. Geri kalan tarım üreticilerine dokunmadık. 1981-82'de üretimde belli bir düşüş vardı. O sıralar zaten bir belirsizlik de sürüyordu; çünkü 1980'den sonra onların çıkarlarına dokunmaya, büyük toprak sahiplerine darbe vurmaya ve Somozist olmayanları mülksüzleştirmeye başlamıştık. O yıl, bir iktisadi kriz, uluslararası fiyatlarda bir düşüş yılıydı. Öyle ki burjuvaziyle aramızda belirsizlikler, sürtüşmeler ve siyasi düzlemde bir mücadele vardı. Burjuvazinin iktisadi örgütleriyle aramızda bir mücadele vardı; yani ucunda onların üretim yapıp yapmayacakları yatan bir mücadele. Bu bağlamda, üretim yapmayanların mülksüzleştirileceklerine dair bir yasa çıkarmaya karar verdik.

Harnecker: Yani mülklerini yitirme tehlikesi, başka koşullarca yaratılan şevksizlikten daha mı ağır bastı demek istiyorsunuz?

Wheelock : Tamamiyle. 1982-1983'te özendiriciler getirildi. Üretime bir kârlılık sınırı tanındı, verimlilik ödüllendirildi, belli ölçüde döviz edinebilme olanağı sağlandı. Pazar ekonomisi yasalarından hâlâ büyük ölçüde etkilenen tarım sektöründe, pratikte kârlılığı sağladık. Zarar edeceğini bile bile kimsenin pamuk üretmeye ilgi duyacağını sanmıyorum. O yıl da ekilen alan bakımından iyi bir yıldı. Ama iklim ve tarımsal-ekolojik koşullar yönünden çok berbat bir yıldı. Bu nedenden ötürü de o yıl, ulaşılan üretim düzeyinin bir göstergesi olarak alınamaz.

Sanırım olumlu olmuş olan şey, özel üretimin olumsuz eğilimlerinin önünü tıkayan iktisadi politikalar üretmiş olmamızdır. Bu politika sayesinde, karşılaştığımız bütün sorunlara (şevksizlik, kırdaki sorunlar, güvensizlik) rağmen, olumsuz olmaktan çok olumlu bir sonuç kaydettik. Ulusal üretim düşmemiş, artmıştır. Aynı zamanda devlet üretimine, kooperatif üretimine ve köylülüğe büyük bir itilim vermiş bulunuyoruz. Sonuçta ülkenin iktisadi temeli demek olan tarımı oluşturan dört sektöre destek vermiş bulunuyoruz: devlet mülkiyeti, kooperatif sektörü, büyük özel mülkiyet ve küçük özel mülkiyet.

Evet, bazı üreticiler, örneğin pamuk yetiştiricileri, bu koşullar altında çalışmayı kabul etmediklerinden ülkeyi ter-

kalmışlerdir. Burada pamuk üreticisi, ekonominin en dinamik sektöründeki girişimciydi. Elinde bir sürü parası vardı, zengin oluyordu ama yatırmaktan çok tüketiyordu. Yatları vardı, her yıl pahalı yeni arabalar satın alıyor, büyük bir gösteriş içinde harcıyor, evler satınalıyordu... Öyle ki bunlardan bazıları bu toplumda artık oynayacakları daha mütevazi rolü —daha ikincil bir rol— kabul etmediler ve çekip gittiler. Ama burada pamuk yetiştirmekte deneyimli bir sürü insan var. Gidenlerin yeri hemen dolduruldu. Ne de olsa toprak harika ve teçhizat da ülkede varken bütün gerekli olan bir miktar deneyimdi. Sorun olmadı bu. Orta düzeyde yönetim yeteneklerine sahip, ara-kademe teknisyenler vardı ve bunlar o üreticilerin yerini aldılar. Devlet, sahiplerince terkedilen toprakları kiraya verdi.

4. Kilise

> «19 Temmuz 1979'da Mons'gnor Obando'yu Venezuela'da görüyoruz; bir rahip olarak değil, bir politikacı olarak, dinin etkisini bir siyasi çözüme destek olmak için kullanmaya çalışan biri olarak.»

Harnecker: Din olgusu Nikaragua'da son derece yaygın bir olgu. Bu, bir bakıma, hükümetin kendisine de yansımış. İki hükümet üyesi rahiptir ki bu oldukça istisnai bir durum. Katolik kilisesi Somoza'ya karşı mücadeleden yana rol oynayan bir öğeydi; ama bugün yeni toplumun inşasında bir itki olmaktan çok fren etkisi görüyor. Bu nasıl açıklanabilir? «Yeni toplum»un inşası için Hıristiyanlarla ve özellikle Katolik kilisesiyle stratejik bir ittifak yapmanın mümkün olduğunu düşünüyor musunuz? Yoksa onlar o zamanlar var olan diktatöre karşı mücadelede olumlu bir etkeni temsil ediyorlardı da şimdi burjuva-demokratik değerlerin başlıca kalesi haline, sonuç olarak, devrimin karşısında bir fren haline mi gelmişlerdir?

Wheelock: Devrime destek olma ve ona katılma yönünde dini çevrelerde birtakım belirtiler olduğu doğrudur. Ama başlangıçta şunu söylemeliyim ki din konusu Nikaragualıların Sandinist halk devrimine katılmaları sorunuyla pek aynı şey değildir.

Nikaragua, mücadele açısından, Somozistler ve Sandinistler arasında, devrimcilerle karşıdevrimciler arasında bölünmüştü. Sandinist cephe iktisadi, toplumsal ve siyasal amaçlar koyan bir siyasi örgüt olarak ortaya çıktı. Temelde silahlı bir devrimci örgüt olarak ortaya çıktı ve kendi gelişme seyri içinde kapsadığı ve kendisine katılan çok çeşitli kesimlerle (üniversite öğrencileri, lise öğrencileri, kadınlar, köylüler) büyüdü. Belli bir anda, gelişmenin bir parçası olarak, mücadelenin derinleşmesi dinamiğinin parçası olarak, öğrenci kesimi ve mahalle düzeyinde aktif olup bazı ilerici rahipleri içeren bir Hıristiyan hareketi çevresinde bir araya gelmiş genç insanların örgütlü bir biçimde bütünleşmesini gördük. Onların katılımının dinsel değil siyasal olduğunu ve rahiplerin katılımının da dinsel bir karakter değil, kesinkes siyasal bir karakter taşıdığını kavrıyoruz. Ne öğrencilere, ne de rahiplere, dinsel mesajlarını sempati kazanmak için kullanma görevini vermedik. Yaptığımız şey, onlarla savaşçılar olarak, kalkımızın bir kısmının temsilcileri olarak birleşmekti.

Öyle ki önce şunu açıklığa kavuşturayım ki, Hıristiyan gençliğin ve bazı rahiplerin katılımının nedeni, bizim ortak amaçlarda anlaşıyor olmamızdı. Biz Hıristiyanlarla bir ittifak önermedik. Kuşkusuz Hıristiyanların katılması, mücadelenin güçlendirilmesinde çok önemliydi. Bunlar, benim görüşüme göre, mücadeleye Nikaragualılar olarak, ama kendi perspektifleri doğrultusunda katılan Hıristiyanlardı. Onlar aynı zamanda belli bir ahlaktan ötürü, günümüzde insanlığın yaşadığı anda Hıristiyan olmanın ne anlama geldiğinin yeniden incelenmesinin bir parçasını oluşturan gerçek bir Hıristiyan ahlakından ötürü katılım içindeydiler. Hıristiyanlarla bir görüş çakışması sözkonusuydu; şu anlamda ki, FSLN'in haklı davası, ulusal kurtuluş talebi, aynı zamanda daha savaşçı ve yenilenmiş Hıristiyanlığın da özlemiydi. Öyle ki burada kurum meselesiyle birey meselesini biribirinden ayırdedeceğim.

Bu haliyle kilisenin içindeki akımlar çerçevesinde, diyebiliriz ki Hıristiyan kesimler —Hıristiyan kesimlerden söz edilebilirse tabii— iki tavır gösterirler: bazıları devrime karşıdır ve ötekiler de devrimi destekler. Ama bu tavır, temelde, bir

sınıf tavrıdır. Bu, dine dayalı bir tutum değil, her bireyin toplum içindeki kendi rolüne ilişkin değerlendirmeye dayalı bir tutumdur. Örneğin Monsignor Obando (Managua başpiskoposu) kilise hiyerarşisindeki yeriyle burjuva ideolojisini, Somoza'ya karşılık olarak devrimci olmayan alternatifleri desteklemiş olan bir ideolojiyi temsil eder. Oyle ki, şu sorulabilir: Katolik kilise hiyerarşisi Hıristiyanlığın timsali ve sürdürücüsü müdür; pastoral misyonunu yerine getirmekte midir? Yoksa düpedüz verili bir siyasal tercihi, Banco de América'nın eski müdürü ya da Somozist bir Ulusal Muhafız albayınınkiyle aynı olan bir tercihi mi savunmaktadır?

Dahası, geçmişten gelen ve kiliseyi devlete, rejime ve kurulu düzene bağlayan bütün bir ideolojik akım vardı. Bu akım Orta Amerika'daki, geri, marjinal kalmış, azgelişmiş ve iyiden iyiye yoksullaştırılmış Orta Amerika'daki bütün kiliselerde mevcuttu. Ve tam da bu adaletsizlik ve baskı koşullarından ötürüdür ki, II Vatikan Konsili'nden sonra, burada hiyerarşinin, diktatörlük hükümetleriyle ilişkisi anlayışına karşı çıkan —buna «işbirlikçi» diyen— Hıristiyan akımları doğdu ve gelişti. Böylesi ilerici akımların varlığı, Hıristiyanların devrimle bütünleşmesini kolaylaştırdı.

Harnecker: Daha önce söylediğinize göre devrim zafere ulaştığında Obando, bir FAO lideri olarak Venezuela'da bulunuyordu...

Wheelock: Evet, Obando ve bazı istisnalarla kilise hiyerarşisi, burjuva bir tavır benimsedi. Onlar mevcut düzeni, kendilerini sağlama almış olan düzeni korumaya çalışmak amacıyla, Somoza'sız Somozizm tercihini savundular.

Harnecker: Bir başka deyişle, kendisi devrimle yandaş değildi; Somoza'ya karşıydı ama bu başka birşeydi...

Wheelock: Evet, öyle. Somoza *düzeni* sürdürebildiği sürece kilise Somoza'yla birlikteydi. Obando y Bravo dahil, hemen hemen bütün piskoposlar gençliklerinde birer Somozist idiler. Ama zaman geldi, Somoza, düzeni sürdürmenin önünde bir engel haline geldi. O zaman burjuvazi bir başka çıkış yolu aradı; onlar da Somoza muhalifi oldular, ama amaç hâlâ burjuva düzenini korumaktı. Kilise hiyerarşisinin benimseyeceği tavır buydu. Ve bu yüzdendir ki 19 Temmuz 1979'da, Obando'yu, Venezuela'da, devrimci olmayan bir tercih doğ-

rultusunda çalışıyor gördük. Bir politikacı olarak çalışıyordu, piskopos olarak değil. Bununla birlikte, o açıkça şu ya da bu türden bir siyasi çözüme destek kazanmak için dinin etkisini kullanmaya çalışmaktaydı. İşte bir kurum olarak kilise ile olan sorunlar burada başlamıştır ve buradan itibaren gelişmiştir.

Harnecker: Emperyalizm ve karşıdevrimin bugünkü çabası, sizinle Hıristiyan nüfusu karşı karşıya getirmek doğrultusundadır. Onlar sizi ateist olarak, dünyanın Hıristiyanca kavranışına karşı çıkan insanlar olarak tanımlamaktadırlar. Emperyalizmin, dini, ideolojik amaçlı kullanmasına nasıl yanıt veriyorsunuz?

Wheelock: Sanırım dün Nueva Segova'da çeşitli kooperatiflere arazi tapusu verilirken köylülere söylediklerimi somut bir örnek olarak alabilirsiniz:

«Somozistler bizim ateist olduğumuzu, bizim Tanrı'ya inanmadığımızı söylüyorlar. Tabii ki buyruklara, Kitabı Mukaddes'e uygun yaşayanların, herkesin refahı için çalışanların bizler olduğunu söylemiyorlar size. Bizse, lafa değil, işe bakılsın diyoruz. Mübarek olan yoksullardır, der Kitabı Mukaddes. Peki biz kime yardım ediyoruz? Topraktı, işti, borçtu, okuldu, okumayazma seferberliğiydi derken yoksullara değil mi...? Biz, evet diyoruz, bu öğretiye bağlı yaşıyoruz. Mübarek olsun yoksullar; ve onlar Somozizme ve karşıdevrime rağmen mübarek olacaklardır. Mübarek olsun alçakgönüllüler, barışçılar; çünkü dünya onlara kalacaktır. Bu sözler size aşina olmalı. Öyle değil mi? Bu sözleri kim söyledi? (Bir köylü şöyle yanıtladı, 'Yüksekte olan ve şimdi bizim aramızda olan.') Evet, şimdi burada olan ve size toprak veren.

«O halde kardeşlik duygusunu ve köylülere karşı sevgi duygusunu kim temsil ediyor? Burada gerçek sevgiyi, derin ve gerçek olan yoksul ve köylü sevgisini temsil eden Sandinizmdir. Hıristiyanlığın fikirlerine karşı olduğumuzu söyleyenlere kapıyı kapatınız; çünkü bu fikirlere uygun yaşıyoruz. Bunlara uymakla kalmıyor, daha da ileri gidiyoruz. Sırf bunlara uygun yaşamaktan daha ötesini de yapıyoruz; çünkü kanımızın son damlasını sizin için dökmeye hazırız. Bu zaferi mümkün kılan savaşta kaç kişi öldü? Binler. Carlos Fonseca ne için öldü? Carlos Fonseca kanını Nikaragua halkı için

akıttı. Nerede öldü o? Dağların orta yerinde, köylülerin yanında. Julio Buitrago öğrenciydi. O kendisi için ya da kendi mutluluğu için savaşmıyordu. Kendi mutluluğu için savaşmak istese, halk için ölmektense bir hukuk öğrencisi olarak kalabilirdi. Ve çok zengin bir ailenin oğlu olan Edgard Lang. Herşeye sahipken neden savaşmak istiyordu? Daha yüksek bir amaç için savaştı: halk için ölmek ve yaşamını vermek. Biz bunun için savaşıyoruz. Bunun için sonuna kadar gideceğiz. Ve bunun içindir ki biz yenilmeyiz.»

5. Basın Özgürlüğü

«Biz basının özgürlüğünü sınırlamayız, bu özgürlük hâlâ vardır. Sınırladığımız şey, istikrarsızlaştırma olayıdır.»

Harnecker: Silahlı bir karşıdevrimci saldırının ortasında, *La Prensa* gibi dergilerin hâlâ yayınlanıyor olması, bu devrimin bir zayıflık işareti değil midir?

Wheelock: Bunu ele almak için bizim devrimimizin çoğulculuk anlayışından yola çıkmak gerekir. Daha başından itibaren biz oyunun kurallarını açıkça ortaya koyduk. Biz her kesime devrimle bütünleşme fırsatı tanıdık. Bizim programımız bir demokratik-halkçı programdır. Devrimci bir dönüşüm olmak zorundadır ve herşeyden öte de ulusal egemenlik savunulmalıdır. Bunlar, yeni toplumsal önderliğin temelidir demek durumundayız. Başka siyasal partilerin varlığını kabul ediyoruz. Yasakladığımız tek şey, Somozizm destekçilerinin örgütleridir.

Ama gerçekte olup biten nedir? Emperyalizmin kışkırtmasıyla, sağ kanat içindeki bir dizi gerici kesim toplumumuzun barışını bozmaya başlamışlardır. Ne amaçla? Kuzey Amerikan emperyalizminin geri gelmesi ve Nikaragua'nın köleleştirilmesini kolaylaştırmak için. Bunlar bu nedenle ulus karşıtı kesimlerdir.

Reagan, Nikaragua'nın karma ekonomisinin başlıca düşmanıdır. Kendisi burada çoğulculuğu istememekte, bizim bizzat bu önemli programı yürütüyor olmamızı görmek istememektedir; çünkü bu program gerideki tüm Latin Amerika için ümitlerle doludur. Reagan, bizim başarmamızı görmek

istememektedir. Öyle ki onun burayı istikrarsızlaştırma genel planının bir parçası, bizim programımızın önünü tıkamaktır, programımıza saldırıp mahfetmektir. *La Prensa* gazetesinin belli bir noktada gericiliğin genel kurmayına dönüştürülmeye başlaması gerçeğinin ardında yatan budur. Bu gazete Pedro Joacquin Chamorro'nun *La Prensa*'sı ya da devrimin ilk aylarındaki *La Prensa* olmaktan çıkmıştı. CIA'nın güdümündeki hain ve gerici kesimlerce devralınmıştı ve onlar, kendi istikrarsızlaştırma planlarının bir parçası olarak bu gazeteyi kamuoyunu oluşturma aleti olarak kullanmaya başladılar.

Bizim cevabımız ne oldu? Bir kamu iletişim aracını sağ kanadın kendi istikrarsızlaştırma mesajını yaymak için kullanmasını sınırladık. Bu, onların genellikle yalan haberlerle ya da haberlerini çarpıtarak yaymaya çalıştıkları birşeydir. Biz de belli ölçüler koyduk.

Harnecker: Nedir bu ölçüler?

Wheelock: Başlıca iki yasa var. Bunlardan biri, iktisadi ve toplumsal verilerin resmi organlara dayandırılmasıdır. Öteki yasa da, ülkenin savunulması hakkındaki haberlerin ancak Savunma Bakanlığı kaynaklı olması gerektiğidir. Haberleri bir sorumluluk duygusuyla biraz disiplin altına almak gerekliydi.

Bu yasalarla biz basın özgürlüğünü sınırlamadık; bu özgürlük hâlâ vardır. Sınırladığımız şey, istikrarsızlaştırma olayıdır.

Dünyanın herhangi bir ülkesinde, örneğin ABD'de, eğer *New York Times,* Chase Manhattan Bankası'nın çökmek üzere olduğunu söyleyen bir makale yayınlamaya çalışsa, bu sisteme aykırı bir haber olacağı için engellenirdi. Burjuva demokrasisi anlayışına göre basın özgürlüğü rejimin temelini sorgulamadıkça istediğiniz kadar eleştiri yapabilirsiniz demektir. Bir haber ya da bir dergi, sistemi tehdit ettiğinde düpedüz üzerine gidilir. Bizim basın özgürlüğümüz, yeni bir sistem çerçevesinde mevcuttur ve bu sistem içinde eğitim, katılma ve görüşlerin biçimlenmesi, güçlü ulusal, ahlaki ve yapıcı bir karakter taşımalıdır. İnşa etmeye çalıştığımız yeni iktisadi, toplumsal ve siyasal sistemin kuralları çerçevesinde olduğu sürece, her türden yurttaş baskısına izin veriyoruz.

Hatta bunun içinde, iktidara gelme talebindeki muhalefet partileri kurma hakkı da yer almaktadır.

Halihazırda Devlet Konseyi içinde siyasal partiler üzerine bir yasayı tartışmaktayız. Bir siyasi parti olarak bizim sorumluluğumuz, iktidarı elde tutmak için her çabayı sarfetmektir. Ama ulus açısından, bizimle tümden ayrı görüşe sahip olmaya hakları olduğunu teslim etmek zorundayız. Bizim görevimiz onları ikna etmektir. Ama ikna olmazlarsa, yeni bir toplum yaratma tarihsel ihtiyacına karşıt olmadığı sürece kendi fikirleri uğruna mücadele etme hakkına sahiptirler. Anti-Sandinist olabilirler, bir siyasal parti olarak Sandinist cepheye muhalif olabilirler, bizi eleştirebilirler. Ama kendi miraslarının bir parçası olan Nikaragua halkının tarihsel çıkarlarına uygun olan yeni toplumun temellerine saldıramazlar. Bu tür insanlar devrimci olmayabilirler ama karşıdevrimci de olamazlar. Bunlara karşı, devrim saldırıda bulunmaz, kendisini savunur. İşte bu sınırlar içindedir ki biz oldukça esneğiz ve bu sınırlar içinde hareket etmekteyiz.

6. Emperyalizm neden korkuyor?

«Bizim devrimimiz genel emperyalist iktidar modelini tuzla buz etti. ABD Orta Amerika topraklarını işgal ederse, Managua çevresindeki alanda birçok Sandino'lar olacaktır.»

Harnecker: Halkın Birliği hükümeti sırasında bildiğim kadarıyla Şili'de öğrenciydiniz ve o deney hakkında epeyce bilginiz var. Emperyalizmin burada da aynı yöntemleri kullandığını düşünüyor musunuz? Orada amaçlarına nasıl ulaştı, Nikaragua'da bunu neden yapamamıştır?

Wheelock: Şili'de emperyalizm, hükümeti yerinden etmeyi, esas olarak burjuvazinin ve oligarşinin elinde bulunan iktisadi etki gücünü ve sonunda, gerici bir örgütlenmeye ve ideolojiye sahip silahlı kuvvetleri kullanarak örgütlemeye başladı.

Biz iktidara ne seçim yoluyla, ne de seçmenlerin bir kesiminin desteği ile geldik; oysa Şili'de durum buydu. Biz iktidara silahlı mücadele yoluyla geldik. Diktatörlüğün ve Yan-

kilerin ordusunu yendik. Bu bize çok geniş bir ulusal mutabakata /consensus/ dayalı silahlı bir halk hükümeti kurma olanağı verdi. İşte bu nedenden ötürüdür ki emperyalizm Sandinist halk devrimine karşı çok yönlü bir mücadele stratejisi kullanmaktadır. Diplomatik bakımdan bizi yalıtlamaya çalışmaktadırlar. Siyasi bakımdan, bizim iktidarı elimizde tutmamızı sorgulayan ülke çapındaki ve uluslararası çaptaki yıkıcı güçleri eyleme geçirmeye çalışmaktadırlar. İktisadi olarak, özel üretici kesimlerin şevkini kırmak ve sabotaj yoluyla bize bir darbe indirmeye çalışmaktadırlar. Herşeyden çok ve bütün bunların başında olarak da askeri çabalar sarfetmektedirler.

Emperyalizmin stratejisi geçmişte tanık olduğumuz strateji ile, yani Şili'deki istikrarsızlaştırma ile aynı strateji değildir. Şili'de istikrarsızlaştırma amacı, halk hükümetinin ideolojik, ekonomik ve politik sistemini oluşturan ögelerin parçalanmasına yönelikti. Orada halkı, askerî taktiklerle değil, ideolojik ve ekonomik taktikler yoluyla Allende'den ayırmaya çalıştılar. Askerî yan son darbe olarak vuruldu ve hükümeti dört saat gibi bir sürede yerinden etti. Bizim durumumuz farklı. Nikaragua'ya karşı saldırının ekseni askeridir; çünkü onlar silahlı bir devrimci halk hükümetini devirmeye çalışmaktadırlar. Bu hükümet yalnızca iktisadi ve siyasi önlemlerle istikrarsızlaştırılamaz; çünkü bunlara karşı koyabiliriz. Bizi askerî olarak devirmek, içinde bulunduğumuz sürecin pekiştirilmesini tıkamak, halkımızın silahlı kuvvetlerinin sağlamlaştırılmasını engellemek zorundadırlar. Bu yüzdendir ki bu görev için hemen elleri altında bulunan Somoza ordusuna başvurmaktadırlar.

Öyle ki bazı benzer ögeler olmakla birlikte bizim durumumuz Şili'dekinden farklıdır. Emperyalizmin Şili'de uyguladığı taktikler, kabul edilmeli ki başarılı olmuştur. Bu taktikler sınıf mücadelesine dayalıydı. Emperyalizm hangi sınıfların müttefik olduğunu, hangi sınıfların çatışma içinde olduğunu, birbirine düşman olduğunu, hükümetin yapısını, sınırlamalarını, güçlü yanlarını açık biçimde belirledi. Emperyalizm ideoloji silahını kullandı. Bunların hepsi bize karşı da kullanılmaktadır.

Harnecker: Sizce askerî yan, sizin durumunuzda da başından beri var mıydı?

Wheelock: Kendi ordularını kurtarmanın zor olacağını gördüklerinde, yapmaya çalıştıkları ilk şey, bizimle bir hükümet uzlaşması yapmak oldu. Sandılar ki biz hükümeti onlara vereceğiz ve orduyu muhafaza edeceğiz. Bu görüşmeler hiçbir zaman Somoza ile yapılan görüşmeler olmayıp ABD'nin aracılarıyla ve bizzat ABD'nin kendisi ile yapılan görüşmelerdi; çünkü burada gerçekte iktidarı elinde tutan ABD idi. Onların tavrı şuydu: biz, Ulusal Muhafızlarla, onları yeni bir ordu içine katma gibi bir yol konusunda tartışmaya yanaşırsak, onlar da her an Somoza'yı uzaklaştırabilirlerdi. Biz bunu kabul edebilirdik; çünkü suç işlememiş olan her askerin şu ya da bu biçimde yeni bir devrimci orduya katılması fikrine yaklaşıyorduk. Bununla birlikte burada tartışması çok uzun sürecek bir dizi nedenden ötürü bu tartışma devam edemedi ve Somoza'nın ordusu düştü. Somoza kaçtıktan ve biz çok güçlü bir askeri atılım yaptıktan sonra Ulusal Muhafızlar düpedüz dağıldılar. Silahlarını, üniformalarını, herşeylerini attılar... Somoza'nın ordusu bitmişti. Bütün subaylar elçiliklere sığındılar, irili ufaklı uçaklarla her yana kaçıp gittiler. Böylece bir süre geçti ve emperyalistlerin kullanacağı bir alternatif bu dönemde sözkonusu olmadı. Tabii ki bize askeri müdahalede bulunup bulunamayacaklarını araştırdılar. Somoza'nın ordusu, öyle olmasını istediklerinden ötürü değil, kendi denetimleri dışındaki etkenlerce parçalanmıştı. Daha sonra devrimimizi boğazlamak için ekseninde askerî saldırı yatan topyekün bir strateji geliştirmeye başladılar.

Harnecker: Daha başından itibaren olacakları açıkça anlamış mıydınız? Devrimi askerî bakımdan güçlendirmek için böylesine çabalar ve kaynaklar harcamak zorunda kalacağınızı biliyor muydunuz?

Wheelock: Somoza'ya karşı mücadelenin emperyalizme karşı mücadele olduğunu kavrıyorduk. Bir ülke olarak ABD'ye karşı değil, ABD hükümetinin savunduğu emperyalist anlayışa karşı bir mücadele... Çünkü Somoza emperyalizmin yarattığı bir şeydi, Ulusal Muhafızları silahlandırıp eğitmeyi önerenler onlardı. Ulusal Muhafızlar ABD'nin Ulusal Muhafızlarıydı. Bütün subayları Kuzey Amerika okullarında, tü-

müyle emperyalist bir ideolojiyle eğitilmişlerdi. İngilizce konuşuyorlar, İngilizce yazıyorlardı.

Biliyorduk ki belli bir anda emperyalizm, devrimi imha etmeye, yitirdiğini yeniden kazanmaya çalışacaktı. Nikaragua, uzun bir zaman diliminde, ABD'nin epeyce uğraş ve kaynakla yaratığı bir iktidar şeması dahilindeki bir ülkeydi. Orta Amerika ülkeleri ABD'ye çok yakın olan ve her şeyden çok, ona ikmal kaynağı olarak hizmet eden bağımlı ülkelerdir. Buradaki ülkeler bu mantığa uygun olarak biçimlenmiştir. Bu ülkeler kahve, maden, kauçuk ve pamuk sağlarlar. Bu tür ülkeler kahve toplamak, kauçuk elde etmek, maden çıkarmak için, geniş çapta bir işçi sınıfına ve küçük, basit bir idari yapıya gereksinirler. O halde ne oldu? Bu tür bir toplumu idare edebilecek ulusal sınıflar yoktu; çünkü hiçbir zaman gelişememişlerdi. Aynı zamanda binlerce yoksul bırakılmış ücretlinin ekonomik ve toplumsal talepleri uğruna mücadelesinden kaynaklanan büyük bir halk baskısı vardı. Bu durum, idareci tabakanın, üretilen zenginlikten pay aldığı bu zalim baskı sisteminin bir ürünüydü.

Sonuç olarak, ABD, güçlü diktatörlük hükümetleri yaratmaya ve bunları, bu sömürü ve baskı koşullarının üzerine yerleştirmeye zorlandı. Çünkü yerel burjuvaziler bizzat doğaları gereği patlayıcı olan toplumların istikrarını güvenceye alamazlardı. Guatemala'da, El Salvador'da, Honduras'ta, Paraguay'da, Bolivya'da, Haiti'de ve Dominik Cumhuriyeti'nde olan buydu. Bütün bu ülkelerde ABD tarafından örgütlenen ve emperyalist iktisadi ilişkiler çerçevesinde tutulan diktatörlükler vardır.

Kuzey Amerikan düzenindeki içsel çelişki bu diktatörlüklerin zalimliğiydi. Bu yüzdendir ki hep belli demokratik bir cila sunma amacıyla, seçimler gibi tampon ögeler getirmeye çalışmışlardır. Aynı zamanda bir nebze de ilerleme, barış ve demokrasiden sözederler. Bunlar paradoksal biçimde demokrasiden sözeden diktatörlüklerdi. Somoza, (Paraguay'daki) Stroessner gibi kendini bir demokrat ilan etmişti ve her beş ya da altı yılda bir seçim düzenlerdi. Somoza diktatörlüğü Latin Amerika'da ve özellikle Antiller'de emperyalist egemenliğin klasik, tipik bir biçimi, bir modeliydi. Nikaragua devrimi böylesi bir modeli kırınca niteliksel birşeyler tuzla buz

oldu. Emperyalist modelin yeniden üretilmesinin güvenliği açısından son derece önemli bir şey yitirilmişti. Bu, emperyalizmin dünya çapındaki güç ilişkileri düzeni için istikrarsızlaştırıcı bir şeydir.

Biz ABD için bir tehlikeyiz. Yalnızca kendi çıkarları açısından olumsuz saydığı bir dış politika izleyen bir ülke olduğumuzdan ötürü değil, yalnızca bizi bir «Sovyet üssü» olarak gördüklerinden ötürü değil, temelde bizim, onun Latin Amerika için klasik egemenlik modelini tuzla buz etmemizden ötürü bir tehlikeyiz. Sözkonusu bu model de üç iktidar sisteminin (oligarşi, gerici kilise hiyerarşisi ve askeri goriller) çakışmasından oluşur. Onların sahte demokratik ideolojiyle kaplı tüm iktidarları bu üçgenin üzerine oturtulmuştur. Sandinist devrim, olgarşiyle, gerici kilise hiyerarşisiyle ve Somoza'nın askeri diktatörlüğüyle bağları kopardı. Bu devrim, tarihimize derin çarpıtmalar (yoksulluk, zalimce baskı, bağımlılık) getiren modelle bağları kopardı. Biz, geçmişten yola çıkıp ümit vaadeden bir sentez, bir cevabız. Gerçekte biz Orta Amerika'da, ABD'nin ve onun modelinin halka hep vaadettiği şeyi ilk kez uyguluyoruz. Devrimci hegemonya altında barışa, istikrara, ilerlemeye ve daha mükemmel bir demokrasiye ulaşıyoruz. Diyebilirim ki bu klasik modelin kopmasının dünya çapında etkileri vardır; çünkü bu Kuzey Amerikan modeli krizdedir, kırılmakta ve zayıflamaktadır. Ve devrimci hegemonyanın, ABD'nin bütün söylediklerine yol açmadığının ispatı biziz. Örneğin totaliterliğe, soruşturmaya, zalimliğe, idamlara, yani ABD'nin hep yapmaya çalıştığı ve Şili'de de yaymaya çalıştığı anlayışlara yol açmadığının ispatıyız.

Burada ne olup bitti? Devrimcilerin, «solcu» bir rejimin, bir dizi tepkisi oldu; bunlar ABD'nin yaratmaya çalıştığı görüntüyle tamamen çelişikti. Evet, bunun gerçekten yıkıcı bir gücü vardır. Bunun, sözde bizim El Salvador'a gönderdiğimiz silahlardan çok daha yıkıcı bir gücü vardır. Çünkü bu, tam da emperyalist modelin krizi diyebileceğimiz birşeyle, dolayısıyla emperyalizmin kriziyle ilintili genel bir mesajdır. Reagan ve yönetiminin en çok korktuğu, bizim burada özgün bir ulusal model —ulusal, Latin Amerika'ya özgü, ve de Bolivar, Marti ve Sandino'nun yaptığının bir devamı— geliştirmekte oluşumuzdur.

İşte bu nedenledir ki onlar aynı zamanda, 1959'da Amerika'da Yanki egemenliğini muzaffer biçimde ilk kıran Küba halkına saldırarak Küba'yı yalıtlamışlardır. O zamandan beri de Küba devrimine karşı bütün bir saldırı, yalan ve şantaj kampanyasından geri durmamışlardır. Bu yüzdendir ki kendimizi Kübalılarla kardeş hissetmekteyiz. Bizler Amerika'da özgürlüğün acılı doğumunu birlikte yaşayan, Amerika'nın çocuklarıyız.

Böyle bir devrimin, yani hümanist, cömert, diktatörlüğe karşıt, katılımcı, halkçı, toplumsal dönüşümler içeren, ekonomik başarılarla, dünya çapında büyük destekle donanmış böyle bir devrimin çağrısı ve çekiciliği, emperyalizm için bizim savaş alanında verdiğimizden çok daha büyük bir yenilgidir. Bu devrim genel bir emperyalist iktidar modelini tuzla buz etti ve bu nedenden ötürü de emperyalistler sonun yakın olduğunu, bunun emperyalizm için sonun başlangıcı olduğunu düşünmektedirler.

Harnecker: Sizce emperyalizm nerelere vardıracaktır işi? Doğrudan bir müdahale olacak mıdır?

Wheelock: Biz doğrudan müdahale olasılığını hiçbir zaman hesap dışı tutmadık. Kendi tarihimizin deneyimlerinden hareket edersek, şu sonuca varmamız gerekir: emperyalizm halihazırda bir tırmanmayı işleyişe koymaktadır ve bu da belli bir anda ABD askeri kuvvetlerinin Nikaragua'ya doğrudan müdahalesine yol açacaktır.

Unutmamalıyız ki Nikaragua geçmişte çeşitli defalar ABD'ye karşı savaşmıştır. Bolşevik devriminden önce, Küba devriminden önce ABD buraya birlikler gönderdi. Ve herhalde ABD ile tekrar savaşacağız. Bunun tam olarak nedeni, bizim Bolşevik devrimini sürdürmemiz, Küba devrimini sürdürmemiz değil, bunun Latin Amerika'da özgürlük mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olmasındandır. Özgür olmak için emperyalizme karşı çıkmak zorundasınız. Malvinas /Falkland/ olayı bir örnektir. Eğer bir gün kendi yolunu izleyen, kendi gelişme hakkını elinde bulunduran, kendi refahı peşinde koşma hakkına sahip özgür ve egemen bir Latin Amerika olsun istiyorsak, bu, Kuzey Amerika emperyalizmine karşı savaşmakla gerçekleşmek zorundadır.

ABD'ye en çok bağımlı ülkeler tam da Orta Amerika ülkeleriydi; çünkü bu ülkeler ABD'nin omuriliği boyunca, bütün bir tarihimizin bir parçasını oluşturan bir etken olarak iki okyanus arasmdaki kanal kıstağı boyunca yer almaktadırlar. Bir yerde Nikaragua topraklarından geçecek bir kanal açma planları vardı ve ABD bunu yedekte tutmayı istedi. Kanalı denetlemek demek, kendi donanmalarının ve ticari filolarının trafiğini denetlemek demektir. Kanaldan onların bütün hammaddeleri, ticaretlerinin bütün temel akışı geçmektedir. Şunu düşünmüş olmalıdırlar: Eğer bunca yakın birşey üzerinde anlamlı bir denetim kuramazsak, başka kıtalardaki müttefiklerimizde nasıl güven yaratabiliriz?

Gerçekte emperyalizmle zaten savaş halindeyiz. Bize karşı gizli bir savaş örgütlemiş bulunuyorlar. Ama eninde sonunda bu gerçek bir savaştır. Bu savaşın ardında Yanki savaş gemileri ve danışmanları yer almakta, komuta kademesinde hizmet etmektedirler. Ama savaşta yer alan asker türü, peşinde koşulan amaç ve hedeften daha az önemlidir. Amaç, Nikaragua'dan El Salvador'a silah naklini önlemek değildir. Bu, bizi saldırgan bir ülke olarak göstermek için Reagan'ın Kuzey Amerika halkına ve Kongre'ye sunduğu bir gerekçedir. Gerçek hedef devrimci hükümeti devirmektir. Kendi egemenlik modelinde daha derin bir yarık açılmasını önlemeye çalışmaktır. Onlar, bizim ABD'nin güvenliğine bir tehdit oluşturduğumuzu iddia etmektedirler. Ama bu kesinlikle yanlıştır. Nikaragua, Kuzey Amerika ulusuna ya da halkına yönelik bir tehdit oluşturmamaktadır. Onun tehdit ettiği şey ABD'nin emperyal iradesidir. Bu nedenle bizim mücadelemiz Kuzey Amerika halkının mücadelesinin parçasıdır.

Reagan'ın neler yapabileceğine, son zamanlardaki gelişmeler bir fikir vermektedir. Burada, CIA ajanlarının, dışişleri bakanımızı öldürmek için bir suikast hazırladıklarını ortaya çıkardık. Hem sağgörülü hem de sorumlu bir adım atarak, bu işe derinlemesine bulaşmış yalnızca üç Kuzey Amerikalı elçilik çalışanını sınır dışı ettik. Misilleme olarak ABD, otuz Nikaragualı görevliyi sınır dışı etti; böylece yüzlerce Kuzey Amerika şirketiyle olan iş ilişkilerimizi sürdürmemizi iyiden iyiye güçleştirdi. Bu, ölçüsü iyice kaçırılmış bir adımdı. Bu, Reagan yönetiminin en ufak bir gerekçe bulduğunda bize

nasıl sert bir darbe indirmek niyetinde olduğunu gösterir. Nikaragua'ya karşı çok daha büyük bir saldırı yöneltmekten Reagan'ı alıkoyan tek şey, uluslararası kamuoyu ve ABD içindeki baskı olmuştur.

Harnecker: Orta Amerika'daki durum peki, bunun oynadığı rol nedir?

Wheelock: Guatemala hükümetiyle gerçekte hiçbir sorunumuz olmadı. Oradaki rejimle, siyasi ve ideolojik açıdan uyum içinde değiliz ama bu, Guatemala hükümetiyle ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizi kesmemize yol açmamıştır. Costa Rica hükümetiyle aramızda bir dostluk ve işbirliği politikası vardır. 1979'da Romero rejimine karşı yapılan darbeden sonra Salvador cuntasıyla iyi ilişkiler kurmaya başlıyorduk. Hatta cunta üyelerinden birini burada kabul ettik. Honduras'a gelince, Policarpo Paz hükümetinin başlangıçtaki yansız ve sağgörülü tutumunu olumlu buluyorduk.

Ama ne oldu? Saldırgan ABD politikası Honduras'ı ele geçirerek Orta Amerika'da bir gerilim durumu, pratikte bir savaş yarattı. Neden? Çünkü ABD, bölgedeki güç ilişkilerini değiştirecek ve egemenlik modellerini bozacak olaylara karşı şiddetle tepki göstermektedir. Önce El Salvador'da ilerici bir hükümetin varlığına karşı çıktılar, bu hükümete karşı komplo kurdular ve ülkedeki bütün ilerici ögelere karşı içte kovuşturma başlattılar. Honduras'ta ne yaptılar? Şimdi Somoza'nın askeri diktatörlüğünün yerini almış olan bir askeri diktatörlüğü ayakta tutmaktadırlar. Honduras'ı bir ABD üssü haline getirmekte ve Honduras topraklarından Nikaragua devrimine karşı düşmanca eylemleri devamlı olarak kışkırtmaktadırlar. Costa Rica'da Nikaragua'ya karşı tavır alması için hükümeti etkilemeye, ona baskı ve şantaj yapmaya çalışmaktadırlar. Gerici hükümetlerle Nikaragua'ya karşı «demokratik ittifaklar» kurmuşlardır. Kendi çıkarlarına hizmet etmesi için, bizi birbirimizle savaşa düşürmek üzere CONDECA'yı (Orta Amerika Savunma Konseyi) yeniden canlandırmak istemektedirler. İsrail'i de işin içine sokacak kadar ileri gitmişlerdir. Birçok büyük çaplı askeri manevralar düzenlemişlerdir. El Salvador'da barışçı bir çözüme karşı çıkmışlardır. Somoza'nın muhafızlarını silahlandırmaktadırlar. Sonuçta barış ve istikrar faktörü olmak isteyen bizler, birden çok

Orta Amerika ülkesini boğazlamaya hazırlanmakla itham edilmekteyiz. Saldırgan olmakla itham edilmekteyiz ama biz kimseye saldırmış değiliz. Saldırıya uğrayan, emperyalizmin saldırgan iradesinin bir fonksiyonu olarak saldırıya uğrayan biziz oysa. Hem de bütün bunlar, Contadora grubu ülkelerinin çok taraflı ve belli anlamda da bizimle ikili görüşmeleri sürdürdüğü sırada yapılıyor.

ABD hükümeti, Orta Amerika hükümetleri üzerinde böylesi belirleyici bir etki sürdürdükçe gerçekte hiçbir çözüm sözkonusu olamaz. Reagan yönetiminin istediği şey, yalnızca Orta Amerika'da değil, bütün dünyada sağ kanat ve faşist askeri diktatörlüklerin geri gelmesidir. Görünen odur ki, bunlar, kendisi de sorumsuz ve faşistlerle yönetilen ABD ile kararlı bir ittifak sürdürebilecek tek hükümetlerdir. İşte sorun budur.

Biz ise, geçmişe rağmen, Carter'la yapıcı bir temas içinde olduk. Çünkü Carter, ABD'nin belli bir değişikliğe gitmesi gerektiğini anlamıştı. Reagan ise sözümona ABD'yi korumaya çalışıyor ama aslında onu yıkıma sürüklüyor. Reagan'ın savaş politikası yalnızca ABD'nin değil, bütün insanlığın denetiminden uzaktır. Bu politika, İsraillilerin Filistinlileri katletmelerini, her yerde gerilim odakları oluşturmayı teşvik etmek demektir. Onlar Nikaragua devrimini tahrip etmek, bütün dünyayı silahlarla doldurmak, kendilerini silahlarla donatmak, dünyadaki bütün ülkeleri silahlandırmaya zorlamak istiyorlar. Bu, hepimizi ölüme götürecektir. ABD'yi korumanın daha güvenli, başka bir yolu da vardır. O da birlikte yaşama yoludur ki Carter'in tezi buydu. Carter sonuç olarak şunu söylüyordu: artık Anastasio Somozalarla, Alfredo Stroessnerler ile, Augusto Pinochetlerle dost olarak kalamayacağımızı kabul edelim. Bu daha akıllıca bir yoldu ve bizi de daha sağgörülü olmaya zorluyordu. Bizi, ABD'ye de dahil olmak üzere, bir dizi taahhütlerde bulunmaya sevketti. Bizi, onların yapabileceği önerilere daha olumlu yaklaşmaya yöneltti. Carter, belli zamanlarda bize bazı önemli mesajlar iletti. Bu mesajlardaki endişelere kulak verdik ve onları kabul ettik.

Öte yandan, Salvador hükümetinde [1979'da] değişiklik meydana gelince, o ülkenin devrimcilerinin fikrini sorduk.

Çatışmaya bir çözüm bulma yoluna girilebileceği olasılığını gördüklerinden, coşkuluydular. Bir başka deyişle, Orta Amerika'da derin toplumsal değişiklikler olacaktıysa, devrimci mücadeleler sözkonusu olmayacaktı.

Orta Amerika halkının büyük çoğunluğu, yani burjuvazinin ilerici kesimleri de dahil olmak üzere, toplumun bütün tabakaları, böylesi değişikliklerden yanadırlar. Bunlar, kalıcı barış ve istikrara yönelik değişikliklerdir.

Derin toplumsal değişiklikler meydana gelecektiyse ve bugün elde silah savaşanlar için katılım olasılığı açılacaktıysa eğer, hiç sorun olmazdı. Ama şimdiki ABD hükümetinin istediği bu değil. Gerçekte dış ve iç şiddeti besleyen ABD'dir. Gerçekte şiddetin kökeni ABD'dir.

Harnecker: Eğer ABD, Nikaragua'ya saldırırsa Orta Amerika'daki diğer ülkelerin devrimcileri ne olacak? Mücadele bölgesel bir biçim almayacak mıdır?

Wheelock: Eğer ABD, Nikaragua'ya saldırırsa, Nikaragua halkı için büyük bir bedeli olur bunun. Tabii ülkeye sızan Kuzey Amerika birlikleri için de. Elli yıl önce birkaç silahla ve çok dezavantajlı bir konumda Sandino'nun kendilerine karşı verdiği savaşta yüksek bir bedel ödediler. Bugün ise ABD bir gerilla kurtuluş hareketine karşı değil, son adamına kadar savaşmaya hazır bütün bir ülkeyle savaşıyor olacak. Bu, emperyalizmi yavaşlatan bir başka ögedir. Bu, onları, daha hızlı, şiddetli ve tuzla buz edici bir saldırı başlatacak bir durumda olabilmek için daha iyi öznel iç koşullar hazırlama, istikrarsızlaştırma yolunu tutmaya yöneltmiştir. Hesapları da bu noktada yanılmaktadır. Çünkü nüfusunun büyük çoğunluğu yoksul ve mütevazi insanlar olan, devrimden kazanımlar edinmiş olup devrimi kararlılıkla savunacak bir Nikaragua'da bunu yapmak çok zor olacaktır.

Eğer ABD askerî olarak müdahale ederse, bizi, başka ülkelerde bulabileceğimiz kaynakları ve ilişkilerimizi kullanmaya zorlayacaktır. Nikaragua'ya müdahale etmek için başka Orta Amerika ülkelerine de müdahale etmek zorunda kalacakları şüphesizdir. Aslında ülkemize saldırmak için Honduras'ta zaten büyük bir üs kurmaktalar. Eğer bu saldırı olursa ve ABD Orta Amerika topraklarını işgal ederse, Nikaragua çevresindeki alanda birçok Sandino'lar olacaktır. Bu

müdahaleden olabildiğince kaçınmak istiyoruz ama kanımızın son damlasına kadar da bu müdahale karşısında direnme görevimizden yan çizmeyeceğiz.

7. Seçimler olacaktır

«Emperyalizm bizim seçim yapmamızı talep ediyor; çünkü seçim yoluyla devrim'n alaşağı edileceğini düşünüyorlar. Ama bizim ilk görevimiz geri dönülmez bir halk iktidarı modeli yaratmaktır. Biçimlerse daha sonra gelecektir.»

Harnecker: Seçim meselesi, emperyalizm tarafından size karşı en çok kullanılan iddialardan biri. Somoza karşısındaki zaferden hemen sonra seçim yoluna gitseydiniz şüphesiz ki büyük farkla kazanırdınız. Bunu neden yapmadınız?

Wheelock: Devrimin zaferi anında pekala biliyorduk ki Sandinist cephe, seçim çağrısı yapması halinde, geniş yankı bulacak bir zafer kazanırdı. Bununla birlikte, şu gerçek, yani devrimci iktidarın, tüm Nikaragua halkının şu ya da bu mücadele biçimine katılması yoluyla kitlesel bir silahlı mücadelenin sonucu olması, bize, yeni bir sivil seçimin verebileceğinden nitelikçe daha büyük bir meşruiyet veriyordu. Hukuk, hatta burjuva hukuku bile, devrimlerin, bütün bir halkın eseri olduğundan, bir hak ve meşruiyet kaynağı olduğunu tanır. Halk, halk karşıtı bir hükümete yönelik silahlı bir mücadeleyle iradesini belirlediğinde, ortaya çıkan hükümet, başka bir meşruiyet kaynağını gerektirmeyecek tarihsel bir temele sahip olur.

Silahlı mücadeleden çıkan bir devrim ve bizzat silahlı mücadelenin kendisi, bir anlamda görüşlerin sınanmasıdır; çünkü bir dava için son derece elverişli güçler ilişkisini ima eder. O halde diyebiliriz ki Nikaragua'da 19 Temmuz öncesindeki dönemde «seçim» yapılmıştır; ama askeri bir tarzda. Bu seçim, Somozizm'in bürünmeye çalıştığı —çünkü Somozizm de kendi seçimini yapmıştı— olumsuz, sahte, yapay ve aldatıcı meşruiyetle zıtlık içindeydi. Ama Somoza zamanında yapılan seçimler illa da kamuoyunun gerçek bir yansıması demeye gelmiyordu. Bu seçimler, Nikaragua halkını aldatmaya ve Somoza rejiminin diktatöryel ve haksız karakterini gizlemeye yönelik seçimlerdi. Somoza seçimleri daima ve ezici bir

çoğunlukla kazandı. Seçim sonuçlarından gözüken buydu. Somoza nasıl oldu da kazandı diye sorabilirsiniz. Ama cevabı kolay. Birincisi, burada ulusal bir kimlik kartı sistemi yoktu ve her seçimde kayıt işlemi yapılırdı. Öyle ki Somoza varolmayan, hatta ölü yurttaşların oy kullanmasını düzenleyebilirdi. Ayrıca ulusal bir kimlik sistemi olmadığından, herhangi bir kimlik kartı olmadığından bir kişi başka adlar altında istediği kadar oy kullanabilirdi. İkincisi, seçim kurulları tümden Somozistlerin denetimindeydi. Son dökümler de yine Somozistlerin hakimiyetindeki bir seçim kurulunca yapılmaktaydı. Kısaca, buradaki seçimlerin kesinlikle bir değeri yoktu.

Sandinist cephe seçim yapmayı gerekli görmüyordu; çünkü her şeyden önce, devrimin, çok daha büyük bir demokratik içerik taşıyan mükemmel bir görüş sınaması olduğunu hissediyordu. İkinci olarak da, bu, o anın acil görevi değildi; o zaman ilk sırada yer alan görev, ulusal yeniden inşa olayıydı. Bu nedenle seçimlerin 1985'te yapılmasını öngördük.

Kendi programımızda da seçim çağrısı yapmışızdır ve bu tutumumuzu sürdürüyoruz. Ancak saldırıyla bağlantılı bir dizi durum, seçimlere hazırlanmaya başlamayı daha güç ve karmaşık bir hale getirmiştir. Sayım ve seçmen kaydı gibi bir dizi tamamlanmamış teknik görevleri saymaya gerek yok; bunlar da işleri yavaşlatabilen şeyler. Çoğu kararda halkımıza danışmanın gerekli olduğu görüşümüzü ise sürdürüyoruz. Aslında bazen gayrıresmi, bazen de resmi bir biçimde, farklı toplum kesimlerine halihazırda danışmaktayız ve bunu sürdürüyoruz. Bu alanda, toplumun tabanından tepesine dek bir dizi katılım ölçüleri ve sistemleri geliştirmiş bulunuyoruz. Bunlar hep birlikte ele alındığında, yeni bir demokrasinin ön tasarımıdır. Devlet Konseyi'nden öte, halkla sürekli tartışma açarız. Bunun bir örneği, ülkenin farklı yerlerinde —mahallelerde, fabrikalarda, kırlarda— kısaca ülke çapında halka açık toplantılardır. İşçiler işletmelerin yönetimine katılırlar. Yerel bölgeler taban tarafından yönetilir. Halk örgütleri, siyasal sorunların tartışıldığı komiteler aracılığıyla önemli hükümet kararlarının oluşturulmasına katılırlar. Bu komiteler tarım reformunu, sanayi üretimini, tarımı ve hayvancılığı tartışırlar ve önemli kararlar oluşturan her hükümet organının pratikte bir parçasını oluştururlar.

Harnecker: Bunun pratikte nasıl işlediğini açıklayabilir misiniz?

Wheelock: Bir örnek vereyim. Bizim tarım reformu politikamız, yani tarımın ve hayvancılığın dönüştürülmesi ve geliştirilmesi, Tarım Reformu Ulusal Konseyi adlı bir organla danışma halinde oluşturulmuştur. Bu türden yerel konseyler de vardır. Geliştirme doğrultusundaki her öneri bu konseye tartışmaya getirilir. Konseyde köylü örgütlerinin, işçi örgütlerinin, belediı ve yerel örgütlerin ve devlet kurumlarının temsilcileri yer alır.

Bu, bizim bununla yetindiğimiz anlamına gelmez. Biz, yeni bir toplumu inşa etmeye çalışıyoruz. Bu, herşeyden önce yeni bir devletin merkezi aygıtını inşa etme demeye gelir. Bu, halihazırda hâlâ yürütmekte olduğumuz bir görevdir. İkinci bir aşamada, birikmiş deneyimlerimizi özümleyip analiz edecek ve bu temelde devrimin kurumlaştırılması yönünde çalışmaya devam edeceğiz. Bu, herşeyden önce bu işe halk örgütlerinin ve nüfusun her kesiminin katılımını gerektirecektir. Bunun için hazırladığımız taslak planlarda, bir ulusal kurucu meclisten söz ettik. Muhtemelen bu nitelikte bir örgüt bir süre, belki yıllarca çalışacak, demokratik ve halkçı karakterde yeni bir cumhuriyetçi kurumsallığın temelinin ne olacağını atacaktır. Gerçi seçimleri illa böylesi bir kurucu meclisle ve böylesi kurumsallaştırmayla bağlantılı görmemek gerekirse de, bunları birbirine bağlama ihtimalini düşündük; yani kurumsallaştırmamızı başlatmak için seçimleri kullanmayı düşündük. Maruz kaldığımız bütün saldırılar çerçevesinde ihtimal ki kurumsallaştırma özerk bir tarzda ilerleyecek ve seçim sorunu asgari bir normalliğe geri dönüşe bağlı olacaktır. Vahşice bir saldırıya maruz kaldığımız bir sırada büyük bir seçim kampanyası düzenlemeye çalışmak bize anlamlı gelmiyor.

Emperyalizm bizim seçim yapmamızı istiyor. Ama bunu, bir hükümetin meşruiyetinin garantisi olarak seçimleri gördüklerinden değil, devrimin seçimle yenilebileceğini düşündüklerinden istiyorlar.

Somozist geçmişin köhne seçim manevralarını tekrarlamayı düşünüyor olsaydık bunun pek yararı olmazdı; hatta ciddi bir engel haline gelirdi. Latin Amerika'da seçimler ge-

nelde itibarını yitirmiştir; halkın artan siyasi olgunluğuna karşılık düşmezler. Genelde hakim sınıflar bu türden seçimleri, kitlelerin ihtiyaçlarına artık cevap veremeyen rejimleri sürdürmek için halkın kafasını vaadlerle ve yönlendirici kampanyalarla bulandırmak için kullanırlar.

Nikaragualılar ve Latin Amerikalılar olarak görevimiz, demokrasi çerçevesinde, geleneksel seçimlerin özündeki çelişkiyi, yani bunların halk karşıtı oluşlarını, tarihsel olarak aşmaya çalışmaktır. Bu bir mücadele hedefidir. Tarihi öğrenip araştırıyoruz, geçmişi araştırıyoruz; ki onu işe yarar hale getirelim; bir zamanlar bu kıtada var olan ve o zamandan bu yana sönüp gitmiş olan cumhuriyetçi öncü hükümet biçimlerinin sürdürücüsü olabilelim. Biz çözümler getirmeye yardımcı olmak istiyoruz.

1830'da, Nikaragua'da yalnızca mülk sahipleri oy verebilirdi. Yurttaşlık sorumluluğu cüzdana göre ölçülürdü; bu da yalnızca varlıklı kesimlerin oy verme hakkına sahip olması demekti. 1893'teki Liberal devrim genel oyu kurumsallaştırdı. Bu bir zaferdi, ama göreli bir zafer; çünkü Nikaragua hâlâ büyük çoğunluğuyla cehalet içinde olan bir ülkeydi.

Sanırım genel oyu, yurttaşların kendi gerçek ç karlarına uygun olarak etkin biçimde oy verebilmelerini sağlamak anlamında ele almalıyız. Bu bir bilinç sorunu, siyasi olgunluk sorunu, daha ileri halk örgütleri ve toplumsal örgütlenmeler sorunudur. Nikaragua'da işçilerin ve köylülerin oy verme hakkını kullanmalarını sağlamak için yeni katılım biçimleri, yeni devlet liderliği biçimleri bulmak zorundayız. Yapmamız gereken ilk şey, geri dönülmez bir halk iktidarı modeli yaratmaktır. Biçimler daha sonra gelecektir. Bu hiç de kolay birşey değildir. Hatta henüz yerli yerine konmamış kuramsal ve tarihsel bir sorundur. Önümüzdeki görev bunu yerli yerine koymaktır. Bunu yapmazsak, devrimin yararı ne olur ki? Geçmişe mi dönmek yoksa?

Gülünç olan bir şey de, başkalarının, bizi seçim yapma vaadini yerine getirmekte yavaş davranmakla kınamalarıdır. Plato'nun ütopyasından beri hiç kimsenin demokrasiye ulaşmış olmakla övünemeyeceği durumlarda, biz Sandinistlerin üç ya da dört yıl içinde demokrasiye ulaşmamış olmakla eleştirilmemiz ne garip bir cilvedir...

8. Tarım reformu

«Küçük üreticiler ve kooperatifler için en iyi toprağı dikkatle araştırıyoruz.»

Harnecker: Tarım reformu konusunda alınmış olan başlıca önlemleri ve bunların köylü nüfusunu nasıl etkilediğini anlatır mısınız?

Wheelock: Hemen hemen dört yıllık tarım reformundan sonra genel olarak diyebiliriz ki, Somozizm'den devraldığımız mülkiyet yapısının dönüştürülmesinde oldukça makul bir süreci tamamlamış bulunuyoruz. Aynı zamanda, aldığımız ağır devrimci önlemler tarımsal üretimde bir düşüş yaratmamıştır. Tersine, yıldan yıla, tarım kesiminin toparlanması ve büyümesinde bir gelişme olmuştur.

Benim görüşüme göre, böylesi iki koşullar bütününü birleştirmek her zaman kolay değildir. Bu, Nikaragua'yı karakterize eden sosyoekonomik koşulları hesaba katan bir dönüşümler programının ve devrimci programımızın temel siyasi ilkelerinin tarım reformuna uygulanmasının sonucudur. Bu nedenle Nikaragua'nın tarım reformu kendine özgüdür.

Önce başlıca siyasal etkenleri açıklayacağım.

Biz, çoğulculuğa ve karma ekonomiye dayalı ama derinlemesine halkçı, devrimci ve anti-emperyalist içerikli bir program hazırladık. Tarım reformundaki bütün pratik adımlarımızın çıkış noktası olan çerçeve budur. Bu nedenle, tarım reformu, kendi içinde ve bir başına bir amaç olmayıp bu hedeflere ulaşmada bir araç, bir alettir. Bunu anlamak için, onun farklı evrelerinin nasıl geliştiğini kavramak önemlidir.

İlk evre, anti-Somozist diyebileceğim evreydi. Biz, Somozizm'in soygun, zorbalık ve tahliye yoluyla biriktirdiği bütün toprağı yeniden kazandık. İlk tarım reformu yasamız aslında bir kararnameydi: Ulusal Yeniden İnşa Hükümeti Cuntası'nın, Somozistlerin mallarına el koyan ünlü Üç Numaralı Kararnamesi. Bu, aynı önlemi Somoza yandaşlarına değin uzatan Otuz Sekiz Numaralı Kararname ile tamamlandı.

Bu, ülkede toprağın yaklaşık yüzde 20'si demek olan bir milyon hektar kadarlık bir arazi sağladı bize. Çiftliklerin büyük çoğunluğunun aslında tarımsal-sınai plantasyonlar ol-

masından ötürü, bu mülkler, devlet işletmeleri biçiminde düzenlenmek zorundaydı. Aralarında şeker rafinerileri, kahve plantasyonları ve ne küçük üreticilere dağıtılmaya ne de kooperatiflere devredilmeye elverişli modern pirinç plantasyonları bulunuyordu.

Bu ilk evrede, bizim halk mülkiyeti sektörü dediğimiz bir sektör ortaya çıktı. Bunların özgül görevi, tarım işçilerini işletmelerin yönetimine katma sürecini başlatmaktı. Bu sektörün oluşması, ekonominin stratejik sektörü üzerinde devletin önemli bir denetim kurmasını sağladı.

Çabucak gördük ki, Somozizm'den kurtardığımız şeyler, bunların teknolojik durumu ve toprak büyüklüğü veri alındığında, bizi, topraksız köylülerin sorunlarını çözme konusunda epeyce sınırlı kalmak durumunda bırakıyordu. Evet, toprak ağalarını, düşük fiyatla, topraklarını kiraya vermeye zorladık. Bu önlem, binlerce köylüye, gecekonduluya ve küçük kiracıya olanaklar sağladı. Aynı zamanda bir kredi politikası başlattık; bu, öyle geniş çaplıydı ki, Somozizm'in son yılıyla kıyaslandığında, köylülere verilen tarımsal borçların miktarını on katına çıkardı.

Bununla birlikte, bu önlemler yetersizdi; biz de daha bütünleşik bir tarım reformu yasası üzerine çalışmaya başladık. İkinci evreyi belirleyecek olan bu yasanın hedefi, boş yatan ya da yeterli biçimde kullanılmayan toprağı, büyük toprak sahiplerinin elinden alıp, küçük mülkiyet birimleri, kimi durumlarda bireysel mülkiyet ama temelde kooperatif mülkiyet biçimleri oluşturmak üzere, topraksız köylülere devretmekti. Buna anti-latifundiacı evre adını vereceğim. Bu yasayla, 600.000 hektar kadar toprağı hem köylülüğün hem de devlet işletmelerinin hizmetine sunmak üzere mülksüzleştirdik.

Bu iki evrenin toplu sonucu, Nikaragua'da tarımsal mülkiyet yapısının çok önemli bir değişim geçirmesiydi. Devrimin zaferinden önce 2.000 toprak sahibi, toprağın yüzde 50'sine sahipti; oysa 120.000 köylünün elindeki toprak, toplam toprakların yüzde 3'ünü zor buluyordu.

Temel olarak Somozistlere ve boş yatan toprakların sahiplerine karşı harekete geçtiğimiz için, bu 2.000 toprak sahibi muazzam biçimde azalmış, bugün toprağın yüzde 13 kada-

rını denetler hale gelmişlerdir. Devlet denetimindeki miktar bu yüzde 23 olup kooperatifler ve küçük üreticilerin denetimindeki toprak da yüzde 20'dir. Geniş bir kooperatif hareketi oluşturmayı başardık. Bunda 2.500'ün üzerinde birlik, yaklaşık 70 000 köylü yer almaktadır.

Epeyce geniş bir orta büyüklükte üretici yığını vardır. Bunların çoğunluğu mütevazi köylülerse de bir kısmı görece daha iyi durumdadır ve toplam toprakların yüzde 30'unu aşkın bir bölümüne sahiptirler. Aynı zamanda büyük özel toprak sahiplerine ait 100, 200 ve 300 hektarlık mülkler de vardır. Bunlar genelde sulanan ve toprak mülkiyetinin belli özelliklerine sahip modern plantasyonlardır. Ama verimlilik ve büyüklükleri nedeniyle, tarım reformu kapsamına alınmamışlardır. Son olarak, ulusal topraklar, yani üzerinde herhangi bir hak iddia edilmeyen ya da parsellenmemiş topraklar devlete ait olup bunlar da ülkedeki toplam alanın yarısını oluşturmaktadırlar.

Bugün üçüncü evre üzerinde, yani şimdiye dek başarılmış olanların pekiştirilmesi ve rasyonelleştirilmesi üzerinde çalışmaktayız. Bu evre kooperatiflerin geliştirilmesine ve ülkenin çeşitli kesimlerindeki köylü topluluklarının toprak talebine cevap vermeye özel bir dikkat göstermektedir.

Öncelikle siyasi ilkelerden söz ettim; çünkü bizim dönüşüm programımıza yön vermede —ve son tahlilde belirlemede— bunların büyük önemi vardı. Ulusal birliği ve karma ekonomiyi hesaba katan tarım reformumuz, Somozizm'e ve boş yatan toprakların sahipliğine bir darbe indirmiştir. Ama aynı zamanda, verimli olmaları ve tabii ki, devrimle tutarlı olan bir rol üstlenmeleri halinde özel üreticilere de soluk alma fırsatı tanımıştır. Bunun yanısıra, yoksul ve topraksız köylüler bir dizi politikadan yararlanmışlardır. Bu politikaların hedefi onlara yardım etmek ve ucuz kredi, sübvanse edilmiş girdiler, avantajlı mısır ve fasulye fiyatları, kırda bakkaliye ikmal merkezleri, sosyal hizmet ve konut programları, köy elektriklendirmesi, sağlık bakımı, okuryazarlık eğitimi, yol yapımı gibi özendiriciler sağlamaktır.

Evet, ayıklanması gereken şeyleri ayıklamışızdır; atılması gereken kanseri kesip atmışızdır. Biz bir tarımsal gelişme

modeli içinde hareket etmekteyiz. Bu modelde, üretimin başını çeken ve ölçülerin temposunu belirleyen olarak hareket eden devletin ardında verimli özel üretim, kooperatifler, bugün artık toprak sahibi olan binlerce köylü vardır ve birlikte, hem iç tüketim hem de ihracat için, ulusal üretimi artırmaktadırlar.

Bu demek değildir ki işimiz bitmiştir. Yalnızca tarımsal yapıların dönüştürülmesi süreci açısından değil, aynı zamanda, eksenini bu tarım sektörünün oluşturacağı yeni bir iktisadi kalkınmayı gerçekleştirme açısından da, yolumuz uzun. Bu son görevin çok zor olacağı şüphesizdir.

Birinci olarak, Nikaragua'nın sosyoekonomik formasyonunun çok eşitsiz olmasından ötürü bu böyledir. Bir yanda ileri derecede kaliteli plantasyonlardan oluşan bir modernleşme kutbu vardır. Ama bu, geniş çapta boş arazi bırakmaya dayalı bir toprak kullanım modeliyle çalışan sömürge kökenli aristokratik ekonomiden önemli kalıntılarla yan yana, birlikte var olmaktadır. Ülkenin merkezinde büyük toprak parçaları üzerinde hüküm süren türden ilkel hayvancılığa baktığımızda, bu, özellikle geçerlidir. Bu büyük sığır çiftliklerinin yamsıra, bir anlamda aristokratik hacienda'lara /büyük çiftlik/ eklenti ya da uzantı niteliğindeki küçük, kendine yeterli köylü ekonomisi yer alır. Bu köylü topluluğu yerleşiklerden, gezginci gecekondululardan vb.'den oluşur.

Bu görevin çok zor olmasının ikinci nedeni, Nikaragua'nın, çok az gelişmiş üretim güçlerine sahip olması ve makineleşmeye ve sulamaya dayalı bir kalkınma projesini —ki bu bizim geliştirmek istediğimiz birşeydir— gerçekleştirmek için gerekli teknolojik temele sahip olmamasıdır.

Bununla birlikte, uluslararası işbirliği temelinde ve sosyalist ülkelerin ve Nikaragua'ya dostluk gösteren ülkelerin —Meksika, Arap ülkeleri, Hollanda, Fransa, ve İspanya gibi— desteğiyle, niteliği bakımından görkemli sayılabilecek ve tamamlanması da ülke için nitel bir hamle oluşturacak projeler yürütmekteyiz. Tarım sektöründe, toplamı 1,2 milyar doları bulan yirmiyi aşkın projeyi yürütmekteyiz. Bunlar arasında bir şeker rafinerisi, iki Afrika palmiyesi plantasyonu, sarı tütün yetiştirmek için dört proje, temel besin maddeleri yetiştirmek için 20.000 manzana'lık sulanabilir toprak sağla-

yacak bir proje, yılda 100 milyon litre süt üretecek iki modern mandıra projesi, büyük tavukçuluk kompleksleri, çoltik tarlaları, vb. vardır.

Bütün bu yatırımları uluslararası iktisadi bir kriz sırasında yapmaktayız. Bizim için bu hiç de alışılmamış birşey değil. Tahrip olmuş olan şeyleri yeniden inşa etmek ve Somozizm zamanında asla karşılanmayan temel ihtiyaçları karşılamak zorundayız. Ayrıca, giderek daha çok şey talep eden bir nüfusun gelecekteki ihtiyaçlarını hesaba katmak zorundayız.

Harnecker: Yoksul köylülüğe toprak dağıtmada bir gecikme olması gerçeği, bu toplum kesiminde hoşnutsuzluğa yol açmadı mı ve karşıdevrimin yararına bir silah sağlamadı mı?

Wheelock: Birinci ve ikinci evre arasında, sonuç olarak, köylülere toprak dağıtımı hızı bakımından kendimizi koyverdiğimiz bir dönem vardı. Bununla birlikte tarım reformu yasasının ilanından günümüze dek köylülere yüzbinlerce hektarlık toprak dağıtmış bulunuyoruz. Küçük üreticiler ve kooperatifler için en iyi toprağı dikkatle arıyoruz; çünkü bunların çoğunluğuna bakarsak, tahıl üreticisi olduklarını görürüz ve onların engebesiz, zengin toprağa ihtiyacı vardır.

Somozizm, bu küçük üreticileri fakir ve marjinal topraklara itmişti. Nikaragua'da oldukça yaygın biçimde var olan nemli, tropikal topraklar onlara yaramazdı; çünkü bu topraklar, çok yıllık ekinler için elverişlidir. Öyle ki köylülere, yüksek verim sağlayacak Pasifik Kıyısı'ndaki en iyi toprakları vermekteyiz. Tabii ki karşıdevrim, devrimin herşeyi devlet yararına mülksüzleştirdiği ve sonuçta elinde toprağı olan son köylüye dek bu durumdan her köylünün etkileneceği iddiasını bir bayrak gibi dalgalandırmaktadır. Oysa gerçek şudur ki biz yalnızca büyük toprak sahiplerini, bunların da yalnızca üretim yapmayanlarını hedef aldık. Şu da gerçek ki üretim yapan bazı toprak sahipleri de bu durumdan etkilenmiştir. Ama bu, önceden anlaşma temelinde ve peşin tazminat ödenerek yapıldı. Bu da, esas olarak köylü üretimine yönelik toprak kazanılması için yapıldı.

Bu toplumda devrimin yararlandırdığı herhangi bir toplum kesimi varsa, o da köylülük olmuştur; hem de köylülük en çok yararlanan olmuştur. Bu nedenledir ki Somozistlere karşı elde silah devrimi savunanların büyük çoğunluğu köy-

lülerdir. Kuzeyde Somozist karşıdevrimci çeteler, 200'ün üzerinde kooperatif üyesi ya da tekil üretici köylüyü öldürmüşlerdir ve köylüleri korkutup bölmek için terör kampanyası yürütmeyi sürdürmektedirler. Yine de, halihazırda gerçek birer alabildiğine savaş sahnesi durumundaki bölgelerde çalışmayı durdurmayıp topraklarını savunmak için silahlanmış tarım komiteleri işleyiş göstermektedir.

Harnecker: Devlet topraklarıyla köylülere dağıtılan toprakları verim bakımından karşılaştırırsanız, hangisi daha üretkendir?

Wheelock: Nikaragua'da devlet üretimi, yüksek verimlilik ve yüksek teknolojiyle karakterize olmaktadır. Büyük özel üretimle yan yana yürüttüğümüz hemen her tarım kolunda, devlet en iyi verime sahiptir. Bu hiç de olağandışı birşey değil. Çünkü azgelişmiş toplumlarda yerel toprak sahiplerinin mal varlığının çapı, devletin işlettiği tarımsal bir kuruluşunkine kıyasla, gelişme, makineleşme, yoğun teknoloji kullanımı olanaklarına elvermez. Aslında Nikaragua devlet üretimini geçiş niteliğindeki bazı kuruluşlarınkiyle karşılaştırdığınızda sanırım bu kuruluşların daha yüksek verimliliğe sahip olduğunu görürsünüz. Ama bunları büyük yerel üreticilerle kıyaslarsak, devlet daha verimlidir ve üretimi yeniden örgütlememiz halinde çok daha fazla verimli hale gelebilir.

Bir kooperatifteki köylüler ya da tekil köylü üreticiler, borçlar, girdiler, ıslah edilmiş tohumlar, fiyatlar, vb. açısından sağladığımız destek sayesinde, tarım reformunun sağladığı toprağı işlerler. Geleneksel köylü üretimininkine göre daha yüksek bir üretim düzeyi kaydetmişlerdir ve büyük özel üreticilerin üretim düzeylerini yakalayacak biçimde ilerlemektedirler. Bunu örneğin pamukta görebiliriz.

Harnecker: Yüksek teknolojili devlet kuruluşlarından söz ettiğinizde, azgelişmiş bir ülkede olağan olan işsizlikle yüksek teknolojiyi bağdaştırma sorununu düşünüyordum...

Wheelock: Pekala, bazı örnekler verebilirim. İşgücünü azaltmak için kapitalizm tarafından kullanılan belli teknolojiler vardı. Biz, teknolojinin, işgücünü azaltmanın, dolayısıyla işsizliği artırmanın aracı olarak kullanılmasının tamamen karşısındayız. Biz teknolojiyi üç amaç için kullanırız. Birincisi, daha iyi verim için. İkincisi, şehirlerin çevresinde iş alan-

ları yaratmak için. Ve üçüncü olarak da, tarımsal üretimin bazı kesimlerinde karşılaşmaya başladığımız emek açığı sorunlarını çözmek için.

Birinci durumla ilgili olarak, örneğin pamuk üretiminin daha yüksek bir teknoloji düzeyine kavuşması kesinlikle gereklidir. Nikaragua'da temel besin maddeleri üretiminin modernleştirilmesi gerekir; çünkü hem ihracat hem de gıda ürünleri için elverişli toprak miktarı sınırlıdır. Ülke açısından aynı toprak hem iç tüketimin hem de dış ticaretin ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılmak durumundadır. Aynı anda hem mısır hem de pamuk elde edebilmemizin tek yolu, aynı toprağı art arda bu iki ürünle ekmektir. Halihazırda, Nikaragua için temel besin olmakla birlikte, mısır marjinal bir üründür. İç kısımlarda, çok güdük tekniklerle, tarımsal-ekolojik açıdan hiç de elverişli olmayan tekniklerle ekilmektedir.

İkinci durumla ilgili olarak, teknolojiye, iş miktarını artırmakla eşanlamlı olarak bakmaktayız. Örneğin 4.000 kadar insana istihdam yaratan muz plantasyonlarıyla ilgili olarak durum budur. Toprağın az, işsizliğin çok olduğu kuzeyde, tütün üretimi, 6.500 aile reisine iş sahası açmıştır. Yalnızca 1.000 manzana'lık tütün ekmemize karşın durum budur.

Üçüncü durumla ilgili olarak, makineleştirilmesi gereken pamuk gibi ürünler vardır. Pamuk binlerce toplayıcı ister ve böylesi emek açığımız olmaya başlamıştır. Aynı şey şekerkamışı hasadı sırasında da geçerli.

Harnecker: Bu, köylülük ve tarım meselesi açısından böyle. Ama ülkeye bir bütün olarak baktığımızda, esas olarak kırda olmak üzere işsiz kesimler yok mudur? Yani belli toprakların ekilip biçilmesini bu denli modernleştirmiş olmasaydınız bunlar çalışıyor olmayacaklar mıydı?

Wheelock: Sanırım bu sorunun cevabı kesinlikle tarımsal sanayide yatmaktadır. Yani kırsal bölgeleri sınai bir dönüşüm için temel olarak kullanmak ve böylece hem kır nüfusuna hem de şehirlerin çevresindeki nüfusa iktisadi kalkınma sağlamak. İşsizlik konusuna gelince, en büyük sorunu oluşturan, bu şehir çevresindeki nüfus tabakasıdır. Ayrıca bu tabaka, uğraşı alanının değişmesine pek yatkın değildir. İşsiz sanayi işçilerinde ve küçük zenaatkârlarda tarımsal emek üstlenme konusunda bir direnç vardır.

Bir anlamda, şehir nüfusu için tarım aşağılayıcı ve kölece bir çalışma demektir. Evet, bu şekerkamışı kesmekte olduğu gibi, kimi zaman zor bir iştir. İstihdamın yapısını değiştirmemiz kolay değil. Öyle görünüyor ki tüm yapıyı ilerletmemiz, yukarı doğru, yani dikey olarak geliştirmemiz ve geometrik olarak artan bir istihdam kaynağı haline getirmemiz daha kolay olurdu sanki. Ama bu doğrultuda bir adımsa, yoğun sermaye kullanımı gerektirir. İktisadi sınırlamalarımız ise bunu her projede yapmaktan bizi alıkoyar. Ama kalkınmayı bir kenara bırakacak değiliz. Biz, başkalarının «yoğun teknoloji» diyebileceği şeylere, yani azgelişmişliği kurumlaştıran teknolojiye dayalı bir ülke olmak istemiyoruz. Örneğin halihazırda Nikaragua'nın en büyük kümes hayvanları işleme fabrikasını kurmaktayız. Bu proje, 500 aileye iş sağlama hedefiyle planlandı ve bu nedenle de bilinçli olarak bir ara-teknoloji seçildi. Bunun ardında yatan şey, teknolojiyi, her somut duruma en elverişli biçimde, ihtiyaçlara, bölgesel özelliklere vb.'ye uygun biçimde kullanma ihtiyacıdır.

9. Zenaatkârların entegrasyonu

«Tortilla (*) üretiminin millileştirilmesini zorlayamayız. Bu saçma olurdu.»

Harnecker: Nikaragua'yı ziyaret edenler çok sayıda küçük üretici ve küçük işadamı görürler. Bunlara kendi başına çalışan işçiler diyebiliriz. Devrim bu sektör için ne düşünüyor? İnşa edilmekte olan yeni toplum projesine bu sektörü katma niyeti nedir?

Wheelock: Emperyalizmin ülkemize dayattığı kapitalist sömürü modeli, yüksek teknolojili, ihracata yönelik büyük tarımsal işlerin yanında, ilkel, geri, neredeyse geçimlik muazzam bir tarımsal üretim sektörünün de bulunmasını getirdi. Aynı süreç sanayide de oluştu. Nikaragua sanayii görece yeni birşeydir. Küba devriminin etkisini azaltmak üzere ABD tarafından ortaya atılan sözde İlerleme İçin İttifak politikasıyla

(*) Lahmacun, pizza benzeri milli bir yemek; omlet.

uyumlu olarak 1960'ta belli bir sanayileşme süreci başladı. Orta Amerika Ortak Pazarı'nın yaratılmasıyla bağlantılı olarak bu sanayileşme, ithal ikamesi sürecini teşvik etmeye çalıştı. Aslında bu süreç, ABD'den getirilen oldukça modası geçmiş birkaç fabrika kurulmasından ve ABD kaynaklı ham ya da yarı işlenmiş maddelerin birbirine katıştırılmasından öteye geçmedi. Gerçekte bizim ana sınai temelimiz zenaatkârlardı ve öyle olmaya devam etmektedir.

Küçük tarım üreticilerinin yaptığı geniş üretimin yanısıra zenaatkârların yaptığı geniş üretimimiz vardır. Size iki olaydan söz edeyim. Tarımda, büyük ölçekli üretim yalnızca 2.000 üretim biriminde vardı. Bunların içinde çoğu da kahve ve pamuk üretiminde olmak üzere ancak 400 kadarı bir ölçüye kadar teknoloji kullanıyordu. Hayvancılık yoğun olmaktan çok, yaygındı. Aynı zamanda, toprağı en ilkel yollarla işleyen 130 000'i aşkın küçük üretim birimi vardı. Sanayide, 50'den fazla işçi çalışan fabrika sayısı 120'yi geçmez. Öte yandan, 5'ten az işçi çalışan 15.000'i aşkın küçük dükkân vardır. Bizim zenaatkâr temelli tarım ve sanayimiz iyiden iyiye yerel bir özellik gösterir. Bütün bunlar, bu ülkenin, prekapitalist bir ekonomi denebilecek şeyin iyiden iyiye etkisi altında olduğunu gösterir. Bir toplum ne denli azgelişmiş ve geri olursa, ticaret-zenaat ekonomisinin etkisi o denli büyük olur. Bu nedenle bizim devrimci projeksiyonlarımızda bütün bu zenaatkârlık biçimlerini hesaba katmamız, devletten çok kooperatifleri ve birlikleri dikkate alan kalkınma planları yaratmamız gerekiyor. Bu, örneğin, ara teknolojileri seçme anlamına gelir.

Bizim şimdiki iktisadi örgütlenme ritmimiz ve modellerimiz, üretici güçlerin, ülkemizin bağımlı kapitalizmi tarafından geliştiriliş biçimlerinden etkilenmiştir. Değişim sürecinde iki şeyi birleştirmek zorundayız. Birincisi, ekonominin en gelişmiş ve stratejik alanlarını bir araya getiren bir devlet üretimi sektörü oluşturmak. İkincisi örneğin ailesel çiftlik üretimini kooperatif üretimine dönüştürmek gibi, belli bir birlik aşamasına ulaştırmak istediğimiz bir zenaatkâr ekonomisinin güçlü varlığı.

Bu zenaatkâr ekonomisinin, ilkel toplumdan kaynaklanan komünal kökleri vardır. Bu ekonomi, çok ilkel karşılıklı

işbirliği mekanizmaları altında, tüm topluluğun katılımına dayalıdır. Örneğin (köylü ekonomisinin gelişmesince oluşan) bir yörede sömürüden çok, işbirliğini hedefleyen uzmanlaşmış meslekler —örneğin berberlik— gelişir. Aynı şey tortilla yapan küçük, ilkel dükkânların ortaya çıkması için de geçerlidir. «Basit» işbirliği ve uzmanlaşma özelliği, kapitalizmin gelişmesinden çok, bir Kızılderili toplumunun komünal ekonomisinin ürünüdür. Biz, her halükârda, tortilla üretiminin millileştirilmesini zorlayamayız. Bu saçma olurdu.

Sosyalist modelin, yalnızca gelişmiş kapitalist ülkelerde bulunabilecek çelişkiler için bir çözüm olduğunun dikkate alınması önemlidir.

Bir dizi nedenden ötürü, yani birçoğu siyasal, geri kalanlar da açlık ve ümitsizlikle ilintili nedenlerden ötürü, bazı halklar, yaşadıkları çok kötü gelişme ve toplumsal kalkınma koşullarından ötürü devrimler yapmışlardır; kendi toplumlarını büyük ölçüde değiştirmek ve onu tekrar gerçek gelişme rayına oturtmak için... Bizim durumumuz budur. Bizim sosyalist ilkelerimiz olabilirse de —ve öyledir— toplumumuzu dönüştürmenin çözümü, bütün üretim araçlarının kamulaştırılmasında yatmamaktadır. Bu, sosyalizmden çok, zıddına varır. Hatta toplumun yıkılmasına ve parçalanmasına bile yol açabilir. Bizim aradığımız şey, bir yandan hareket noktası ekonominin stratejik ve en gelişmiş sektörleri olan bir planla öte yandan kooperatif çalışma biçimlerinin —ilkel bir karakterde olsa bile— egemen olduğu toplumsal bir planın örgütlenmesinin birleştirilmesi yolunu bulmaktır.

Öyle ki ülkemizde kendi başına çalışan işçiler ve küçük işadamları gibi önemli bir sektör vardır. Ama şimdi iktisadi gelişme sürecine egemen olan, devrimin yarattığı yeni üretim ilişkileridir. Bu egemenliğe, dış ticaretin, ulusal kaynakların, stratejik sanayi sektörlerinin ve bankaların millileştirilmesiyle ulaşıldı. Bu adımlarla, hakim ve egemen olan —ama aynı zamanda hem kapitalist diyebileceğimiz biçimlerle hem de geri ya da prekapitalist biçimlerle önemli ölçüde bir arada yaşayan— bir üretim sistemi yaratmış bulunuyoruz.

Karma ekonomi rejimi dediğimiz bir rejim içinde çeşitli sektörler oluşturmuş bulunuyoruz: büyük, orta ve küçük özel

mülkiyet ve kooperatifler. Bizim eğilimimiz, devlet ve kooperatif mülkiyetinin egemen olmasına yöneliktir ama bunların aynı zamanda orta, küçük ve hatta büyük özel üretimle bir arada bulunmasıdır. Zamanla, geri kapitalizmin mülkiyet ilişkileri tabii ki ikincil, bağımlı hale gelecektir. Bizim ileri doğru yürüme konusundaki kavrayışımız budur. Ama bunun temposu yalnızca teknolojik meselelerle değil, siyasal meselelerle de belirlenir...

Harnecker: Ve belki de Orta Amerika'da olup bitenlerle, değil mi?

Wheelock: Evet. Eğer bir Orta Amerika devletler federasyonu, bunun yanısıra bir işbölümü vb. de olsaydı, durum farklı olurdu.

10. Ekonomimizi savunmak

«Mamul mallar satan sanayileşmiş bir ülke olmak istiyoruz. Tarımsal ürünler mizi işlemek istiyoruz; besin maddelerimizi konserveleyip satmak, kendi kerestemizden mobilya yapmak istiyoru.»

Harnecker: Bugün, dünya kapitalist krizinin azgelişmiş ülkeleri iyice etkilediği bir sırada, Nikaragua'nın iktisadi durumunu, diğer Orta Amerika ülkelerininkiyle kıyasladığınızda durum nedir?

Wheelock: Nikaragua, uluslararası kapitalist krizden sert bir darbe almıştır. Bu da kendini mevcut döviz miktarımızın düşmesinde göstermektedir. Nikaragua, krizden etkilenmeye en müsait ülkelerden biridir. Çok nazik, duyarlı bir ülkedir. Bu duyarlılığı herşeyden önce, Nikaragua'nın, başlangıçta —bağımsızlığından sonra— üretim araçları (sanayi, makineler) üretiminde uzmanlaşmış İngiltere gibi ülkeler için ucuz tüketim maddeleri üretecek bir ülke olarak inşa edilmesi gerçeğinde yatar. Biz, zaten çok yüksek bir gelişme düzeyine ulaşmış bulunan sanayileşmiş ekonomilerin dinamiğine dahil edilmiştik. Bizzat bu uzmanlaşmadan ötürü, onlar artık dünya için mamul mal üreten işçiler haline gelmiş olan eski köylülerinin besin ihtiyaçlarını karşılamak durumundaydılar. Sanayileri için aynı zamanda hammaddelere ihtiyaç duyuyor-

lardı. Öyle ki biz de orman ürünleri, madenler, kahve, şeker vb.'lerini üretmeye başladık. Üretim araçları üretenlerle tüketim maddeleri üretenler arasındaki bu uluslararası işbölümünde, bizim işimiz tüketim maddeleri üretmekti. Ama teknik birşey olan bu uluslararası işbölümü bir anlamda toplumsal birşey haline geldi; çünkü iki iktisadi sektör arasındaki paylaşım, tüketim malları üretenlerin aleyhineydi. Öyle ki tarih boyunca Nikaragua önemli ölçüde değer kaybına uğradı ve birikim olanağını yitirdi; böylece basit gelişme denen, büyüme olanağından yoksun, ilkel bir ülke olarak kaldı. Biz... biz neydik? Pamuk toplayıcılarından, kahve toplayıcılarından ve şekerkamışı kesicilerinden ve de muhasebecilerden ibaret küçük bir idari yapıdan oluşan bir ülke.

Evvelce, ülkede belli bir zenaatkâr tabakası vardı; zenaatkârlarla çiftçiler arasında yakın bağlar vardı. Yerel zenaatkârlar çiftçiler için, çiftçiler de zenaatkârlar için üretim yapıyorlardı; gerçi zenaatkâr üretimi gerçekte yalnız araba, tahta su kapları, at koşumları, şapkalar, vb.'nin üretiminden oluşuyordu. Bu, yerel, ama ne de olsa sonuçta gerçek bir sanayi haline gelmiş bir köy endüstrisiydi. Ama Nikaragua kendini ana maddelerin üretimine hasretmeye başlayınca, başlangıç aşamasındaki sanayisi, yerini ithalata bıraktı. Bu, bizim uluslararası işbölümüne ilk büyük katılımımızı getirdi. Kent ve kır işçilerinin büyük çoğunluğuna artan yoksulluk ve azgelişmişlikten başka birşey getirmeyen bir durumdu bu.

Emperyalizm, Küba devriminin zaferinin ardından, bu modelin krize girdiğini, devrimci patlamaya olanak verdiğini gördü. Öyle ki bazı düzeltmeler yapılması gerekiyordu. İşte, İlerleme İçin İttifak hakkındaki bütün fikirler böyle gelişti. Orta Amerika özelinde, bu, Orta Amerika Ortak Pazarı'nın, tarım reformunun ve ithal ikamesinin teşvik edilmesine vardı. Yani lafın gelişi, pamuk satıp ABD'de üretilen Colgate diş macunundan almak yerine, biraz sanayileşecek, pamuk satıp en azından biraz da diş macunu üretecektik. El Salvador diş macunu üretecekti; Guatemala, meyva suyu; Costa Rica, lastik; Honduras, plastik. Ve böylece burada başlatılan şeye, ithal ikameci sanayileşme adı verildi. Ama ithal ikameci sanayileşme neydi? Bu sanayileşme, düpedüz, nihai ürünü bizim ülkelerimizde üretirken, ara malların ülkeye girmesi ihtiyacını or-

tadan kaldırmayan fabrikalarımız olması demekti. Evet, artık diş macunu ithal etmiyorduk ama ürünü ortaya çıkarmak için gerekli bütün katkı maddelerini getirmek durumundaydık. Hatta burada ambalajlanıp «Orta Amerika ürünü, Nikaragua malı» damgası vurulmak üzere diş macunu bile gönderiliyordu. Yani düpedüz hikâyeydi.

Ne oldu ve şimdi ne oluyor? Bizim sanayilerimizin nihai ürün haline getirmek durumunda olduğu hammaddelerin fiyatları muazzam ölçüde artmıştır. Ne geçen yüzyılın sonunda kurulan ticari tarımsal mal ihracına dayalı model ne de 1960'larda öne sürülen ithal ikameci şema, halkımız için refah getirmedi. İthal ikamesi yolu, sadece döviz emmenin yeni bir yoluydu; çünkü tarımsal üretimle gelen tüm dolarlar sanayi yoluyla yutuluyordu.

Nikaragua sanayii ihracattan 80 milyon dolar elde etmekte ve ithalat için 160 milyon dolara gereksinmektedir. İhraç ettiğinden fazlasını ithal etmekte, bu süreç içinde tarımın canına okunmaktadır.

Krizin ülkemiz üzerindeki etkileri, ürettiğimiz bütün tüketim malları fiyatlarının sudan ucuz olması ve bu tüketim mallarını üretmek için ihtiyaç duyduğumuz herşeyin fiyatınınsa ateş pahası olmasıydı. Aynı zamanda, ithal ikameci sanayiler için gerekli hammaddelerin fiyatları da epeyce artmıştı. Halihazırdaki kriz, tarımsal ürün ihracı ve ithal ikameci modellerin krizlerinin toplamıdır. Bizi, ödemeler dengemizde yıldan yıla 400 ila 500 milyon dolarlık bir açıkla karşı karşıya bırakmıştır. Ve şimdi de bizim ekonomilerimizin «geçersizliği»nden dem vurmaktadırlar.

Devrim, yeni bir iktisadi model geliştirmeye başlamaktadır. Bu model, uluslararası işbölümü içinde farklı bir rol arayışına dayanmaktadır. Tüketim malları üretmeye devam edebiliriz ama ham tüketim malları üretmekle bunları belli bir işleme tabi tutarak üretmek aynı şey değildir. Biz mamul mallar satan sanayileşmiş bir ülke olmak istiyoruz. Tarımsal ürünlerimizi işlemek, besin maddelerimizi konserveleyip satmak, kerestemizden mobilya yapmak istiyoruz. Bu, devrimin derin ulusalcı anlamıdır. Bu, ancak kendisine dıştan dayatı-

lan, çıkarlarına aykırı bir iktisat modeline sahip olmayan egemen bir ülke olmamız halinde gerçekleştirilebilir.

Somoza döneminde Nikaragua ekonomisi, bizim değil, onların çıkarlarına dayanacak biçimde, ABD ekonomisini tamamlayan bir parça olarak inşa edilmişti: Puerto Rico için et, Louisiana'da konut yapmak için kereste, Küba'dan kestikleri kotayı telafi etmek üzere bir şeker sanayii. Bugün ise, devrimle birlikte, Nikaragualılar, *neyin üretilmesi gerektiği* gibi çok temel bir konuda karar vermeye başlayabilmektedirler. Nikaragua, başka pazarları, dost ülkeleri, sosyalist ülkeleri, Latin Amerika ülkelerini dikkate alabilir. Bize daha büyük avantajlar sağlayacak olanlarla yeni bir ticari sistem ve ticaret türü oluşturabiliriz.

Bu yeni modelin uygulanmaya başlanmakta oluşu gerçeğinin bir sonucu, bizim ülkemizdeki krizin, Orta Amerika'nın geri kalanındaki kriz kadar şiddetli olmayışıdır. Evet bu kriz kendini mevcut döviz kıtlığıyla göstermektedir ama biz fabrikaları kapatmış değiliz. İşçileri işten atmış değiliz. Tersine, Nikaragua'nın tarihinde hiçbir zaman görmediği türden önemli kalkınma projeleriyle ilerliyoruz. Bu projeler bir hayli istihdam yaratmaktadır. Devrimin sonucu olarak, yalnızca Latin Amerika'da ve öteki kıtalardakilerle değil, aynı zamanda sosyalist ülkelerle de, işbirliğine dayalı bir dizi iktisadi ilişki geliştirebilmiş durumdayız.

Öyle ki bu kriz işsizliğe ya da yatırımların düşmesine, çok hızlı enflasyona —Costa Rica'da olduğu gibi— dönüşmemiştir. Çünkü devlet bir iktisadi önlemler paketiyle, krizi karşılamak için adımlar atmıştır.

Gerçekte Nikaragua'da krizde olan Somozist kalkınma modelidir. Devrim, zaten iyi sonuçlar vermeye başlamakta olan yeni bir modelle çalışmaktadır. Bu modelle, yoksulluk, gerilik ve eşitsizlikten uzaklaşmaya başlayabiliriz ve uluslararası iktisadi ilişkilerde daha gerçekçi, daha dinamik ve sanayileşmiş ekonomilerin ziyafet sofrası için kahve, kakao, şeker, muz gibi seçimlik tatlı üretmekten farklı bir rol oynayabiliriz.

11. Planlanmaz olanın planlanması mı?

«Uluslararası iktisadi bir krizin ve askeri saldırının varlığında, bağımlı bir ülkede plan yapmak güçtür.»

Harnecker: Bu yeni modele bakarsak, daha sonra değiştirmek zorunda kaldığınız çok aceleci önlemler almadınız mı?

Wheelock: Genelde hemen hemen her sorunla ilgili olarak uygun bir tempo izlemiş olduğumuza inanıyorum. Çünkü bizim tartışmalarımızda daima farklı görüşler vardır ve biz çeşitli yaklaşımların sentezi olan bir tutum alırız. Sonuç, genelde herkesin görüşü olacak biçimde, çoğunluğun dengeli bir görüşüdür. Öyle ki Ulusal Direktörlüğün oldukça temkinli bir liderlik olduğunu söylemeliyim. Maceracı ya da volantarist değildir. Ve tabii mutlaka bazı hatalar yapmışızdır. Örneğin başlangıçta, burada tarım reformu bakanlığında, aşırı ölçüde katı bir planlama sistemi getirmeye çalıştık ve bu da bazı sorunlar doğurdu. Sonra oldukça karmaşık bir muhasebe sistemi getirmeye çalıştık ve o da epeyce güçlük doğurdu. Topyekün bir planlama sistemi getirme çabaları da işlemedi çünkü toplumumuzun, planlamaya kolay yol vermeyen güçlü merkantil /ticaret/ gelenekleri var.

Harnecker: Bu, sizin bütün iktisadi planlama sistemlerini reddettiğiniz anlamına mı gelmekte?

Wheelock: Hayır. Makroekonomik bir bilanço ile başlayarak iyi planlama geliştirebiliriz. Bu yapılabilirdir: neyin, nasıl, ne kadar, nerede ve kimin için üretileceği. Mevcut kaynakların bir bilançosunu çıkarmakla ve teknik ve maddi ihtiyaçlarımızı sağlama almak için gerekli olanların dökümünü yapmakla bu iş gerçekleştirilebilir; bir yatırım portföyü oluşturup buna muhasebe önlemlerini de katmakla ve toplumun çeşitli kesimleri arasında kaynakları dağıtmakla... Bu yapılabilir. Bu düzeyde herhangi bir sorunumuz olmadığını söylemeliyim.

Halk mülkiyeti kesiminde ayrıntılı teknik ve iktisadi planlama yürütebiliriz ve bunu tarımda zaten yapmaktayız. Kooperatif üretiminde, sözkonusu olan üretim kooperatifleriyse, burada da teknik ve iktisadi planlarla çalışabilme olanağımız vardır. Bunu henüz yapmayışımızın nedeni, şimdilik bu sek-

törü, planlamaktan çok örgütlemeye çalışmamızdır. Ama özel mülkiyetin bu kesimleri, bir anlamda, belli planlama mekanizmalarına —toprak kaydı, finans, üretim sözleşmeleri, vb.— tabidirler.

Küçük sınai üreticilerden ve hizmet sektöründen oluşan geniş zenaat üretimi sektörü ama, ancak plan belirtileri taşıyacak bir planlamaya olanak tanımaktadır. Bu alanda kredi politikaları, fiyat ve sübvansiyonlar yoluyla mali özendiriciler gibi pazar ağırlıklı kaldıraçlar kullanmaktayız. Başlangıçta zorlayıcı bir plandan söz ettik ama toplum buna hazır değildi. Öte yandan halk mülkiyeti sektörü henüz oluşum halindeydi ve o da yeterince planlanamaz durumdaydı.

Genel bir yaklaşımla, ara —geçiş, diyelim— bir durumda bulunan bir ekonominin işleyişini ve değişim /mübadele/ yasalarını iyi kavramış bulunuyoruz. Öyle ki burada değer yasasından sözedilmesi bizi ürkütmez. Gelişme yasaları genelde insanların iradesinden bağımsızdır. Önemli olan bunu görmek, yasaları iyice öğrenmek ve bunları volantarist bir tarzda ortadan kaldırmaya çalışmamaktır. Bir keresinde ticari üretim ya da ticari düzenin diğer sektörlerinin yanısıra değer yasasından kurtulmaya çalıştık. Gerçekte ortalıktan yok olan ise hemen hemen tüm temel besin maddeleri oldu. Fasulyeye sabit fiyat koymaya çalıştık ve çok ucuz fiyatlı bir fasulye pazarı oluşmak üzere herkesi —köylüler dahil— bu fiyattan satış yapmaya zorladık. Sonuç ne oldu? Fasulye açığı yüzünden yalnızca fiyatlar daha da yükselmekle kalmadı, fasulyenin kendisi de ortalıktan yok oldu. Bu, pazar niteliği taşıyan yasalarla işleyen bir sistemde volantarist bir olaydı. Biz pazar yasalarını kullanıyoruz ve böylece, sanki bunlar bir at arabasıymış gibi, çekmemiz gereken bütün ipleri çekiyoruz. Hemen hemen zorlayıcı olan teknik ve iktisadi bir planlamayı daha çok plan belirtileri taşıyan bir planlama ile birleştiriyoruz.

Deneyimimiz şu olmuştur: Bir planı somutlaştırdığımız her defasında bir de acil plan çıkarmak zorundayız. Çünkü maruz kaldığımız askeri saldırı bir yana, bizim değişken faktörlerimiz de —böyle bir bağımlı ülke oluşumuzdan ötürü— bir anlamda uluslararası pazarın bir fonksiyonudur. Biz, bir başına planlama yeteneğimizin, planın işleyip işlemiyeceğini

belirlemediği genel bir pazar sisteminin parçasıyız. Ürünlerimizin belirlenmiş satış fiyatları —örneğin bir balya pamuk 00 dolar— temelinde bir plan hazırlayabiliriz. Ama bu fiyatlar varlığını sürdürmezse —ki bu bize bağlı olmayan birşeydir— ve pamuk 90 dolar yerine 60 dolardan satılırsa —ki bu bizim diğer ihraç ürünlerimizin başına gelmiştir— plan delinir. Uluslararası ilişkileri netleşmemiş bağımlı bir ülkede plan yapmak güçtür. Ve uluslararası iktisadi kriz de dahil olmak üzere, iktisadi faktörler, eğer ülkemizin maruz kaldığı siyasi sorunlarca ve askeri saldırıca daha da ağırlaştırılmış ise, plan yapmak daha da zordur.

Yine de planlama mekanizmalarını yetkinleştirmeye devam etmekteyiz. Bizim sektörel birimlerin (finans, tarım, sanayi, inşaat, vb.) toplamından oluşan ulusal bir sistemimiz var. İşletme bazına kadar inen bölgesel planlamaya sahibiz. Ve bizim özgül koşullarımızda planlamanın önemli bir parçası olan ihtimal planlarımız da vardır.

Şu anda Planlama Bakanlığı topyekün bir sistem üzerinde çalışmaktadır. Planlama iradesi, ekonomiye düzen ve orantılı denge getirme isteği, eski anarşik serbest değişim /mübadele/ toplumunun eğilimlerine karşı —isterseniz nesnel eğilimlerine karşın deyin— dayatılmaktadır.

12. Nikaragua'ya karşı saldırı

«Daha önce söylediğim gibi Nikaragua'nın tarihsel mücadelesi, halkın emperyalist saldırıya karşı mücadelesinden başka bir şey olmamıştır.»

Harnecker: FSLN, tüm halkın desteğiyle Somoza'ya ve ordusuna karşı savaşı kazanmıştı. Ama bugün Ulusal Muhafızlar'ın önemli bir bölümü, belki de yarısı, yitirdikleri iktidarı yeniden ele geçirmek için size karşı tekrar savaşmaktadırlar. Bu unsurların kitlesel bir biçimde ülkeden kaçışı neden durdurulmadı? Oonların muhtemel geri dönüşünü önceden görmediniz mi?

Wheelock: Sandino'nun ABD birliklerini Nikaragua'dan kovduğu emperyalizme karşı son Nikaragua savaşının hemen

ertesinde ABD, siyasi bir manevra yaptı; ordusunu çekerken siyasi ve iktisadi müdahalesini sürdürdü. Yedi yıl süren Sandino ile savaş sırasında, ABD ordusu, daha sonra Ulusal Muhafızlar haline gelecek olan silahlı bir güç örgütledi. Bu nedenledir ki, Somozist rejimin emperyalizmin yerel ifadesi olduğunu söylediğimizde, Nikaragua halkının, karşısında mücadele verdiği tarihsel gerçekliğe işaret etmiş oluyoruz. Bu nedenledir ki, devrimci zaferimiz aslında Somozist Ulusal Muhafızlar örtüsü altında yürütülen silahlı ABD müdahalesinin yenilmesi anlamına gelmekteydi.

Son tahlilde Somoza'ya karşı değil emperyalizme karşı savaşmaktaydık. Ama halkımızı mücadelenin haklılığına ikna etmek için onları acil ve en tehlikeli düşman karşısında bir araya getirmek zorundaydık. Yani emperyalizmin ülkemizdeki somut, görünen ifadesine, Somozizme karşı. Yani halkınızın her gün yaşadığı bir şeye karşı, soyut emperyalizm kavramına karşı değil... Bir süre bu açıdan hata yaptık; stratejik önemde bir hata. Bu ikisi arasındaki farkı açıkça koymayarak düşmanı doğru bir biçimde belirleyemedik. Bir ara burada baş düşmanın emperyalizm olduğunu ve bu nedenle silahlı bir mücadelenin tek bir ülkede geliştirilemeyeceğini söyledik. Bunun bir, iki, üç, dört, beş, on Vietnam yaratarak dünya ölçeğinde geliştirilmesi gerektiğini ve bu savaşın Orta Amerika boyunca bir halk savaşı olacağını söyledik. Böyle bir bakış bağlamında, Somoza'ya karşı savaşmak anlam taşımıyordu. Bütün çalışmamızı ülkemizdeki mücadelenin özellikleri temelinde yürütmeye başlamamız Carlos Fonseca ile oldu.

Öyle ki, diyebiliriz ki, emperyalizmin Nikaragua'yı kıskacında tutma tarihsel iradesini yenilgiye uğratmazken, onun yerel ordusunu, ulusal Muhafızları yenerek çok önemli bir savaş kazandık. Ama bu ordu ortadan kalkmadı; emperyalizmin yitirilen toprakları yeniden fethetme arzusu da.

Peki, 19 Temmuz'dan sonra ne oldu? Ulusal Muhafızlar siyasi ve askeri bakımdan yenildiler. Bu orduyu fiziksel olarak yok etmek suretiyle yenilgiye uğratmadık; stratejik amaçlarına ulaşma yeteneklerini ortadan kaldırdık. Somozist muhafız askerlerinin çoğunluğu sağ kaldılar. Bunlardan 6.000 kadarı El Salvador, Guatemala ve Honduras'a gittiler. Kaça-

cak zamanları oldu. Ötekilerse düpedüz dağıldılar; 3.500 kadarını yakalayabildik.

Nikaragua'ya karşı bütün saldırgan planlarına belkemiği oluşturacak etkili bir güç elde etmek amacıyla, ABD, ülkeyi terkeden muhafız üyelerini bulmaya çalıştı. Tıpkı 1927'de yaptıkları gibi muhafızları yeniden örgütlediler; daha büyük bir planın ekseni olarak onları silahlandırdılar, canlandırdılar ve biraraya getirdiler.

Harnecker: Emperyalistlerin, halk tarafından öylesine nefret edilen bir olguya, Ulusal Muhafızlara, Somozizme başvurmak durumunda kalması, onlar açısından büyük bir zayıflık göstergesi değil midir? Yani kendi davalarına daha büyük bir meşruiyet verebilecek başka kesimlerin desteğini alamamış olmaları ve böylesine lekeli bir bayrağı dalgalandırmak zorunda kalmaları...

Wheelock: Daha önce söylediğim gibi Nikaragua'nın tarihsel mücadelesi, halkın emperyalist saldırıya karşı mücadelesinden başka bir şey olmamıştır. Nikaragua halkının, emperyalizmin yerel siyasal, iktisadi ve askeri ifadesine —Somozizme— karşı mücadelesinden...

19 Temmuz, Somozizme ölüm darbesini indirdi; emperyalistlerin planlarına değil. Öte yandan daha önce de söylediğim gibi buradaki burjuva gruplar ve gerici partiler kendilerini bir alternatif olarak sunmaya ne denli çalışmış olurlarsa olsunlar, ne iktisadi ve toplumsal güçleri, ne de tarihsel fırsatları vardı. Devrimci güçler tarafından tümüyle köşeye kıstırılmışlardı. Burada burjuvazinin ne geri gelip Nikaragua'yı tekrar fethetme isteği vardır ne de bu konuda savaşkanlığı, gücü ve deneyimi olmuştur. Burjuvazi Miami'ye kaçtı. Belki burjuvazi bazı aktif ajanlarını, sanki bir banka yönetiyormuşcasına, karşıdevrimin yürütücüleri olarak bırakabilirdi, ama hepsi bu kadar. Emperyalizm pekala biliyor ki Nikaragua halkına karşı savaşmaya hazır bir burjuva ordusu burada ortaya çıkamaz. Bu nedenledir ki, kendi çıkarlarının tersine, bir kez daha o paralı asker grubuna, Ulusal Muhafızlara başvurma zorunluluğunu hissediyorlar.

Harnecker: Karşıdevrimcilerin Nikaragua topraklarının kilometrelerce içine sızmaları nasıl mümkün oluyor?

Wheelock: Çetelerin bu kadar içerlere girebilmesini açıklayan üç faktör var. Birincisi, Nikaragua'nın Honduras'la 580 kilometrelik bir sınırı vardır ve bu sınır bölgesi, ülkenin geri kalanından iyice kopuktur. Bölgenin çok dağlık olmasından ötürü iletişim ve ulaşım kolaylıklarının bulunmadığı yüzlerce kilometrelik bir alan. Buna ek olarak, Nikaragua tarafı Honduras tarafından daha az gelişmiştir ve nüfus yoğunluğu çok düşüktür. Ülkenin geri kalan kısmıyla sağlam bir biçimde gerçekte bütünleşmemiştir.

İkinci faktör, çetelere ikmal, lojistik, malzeme, manevra alanı, üs vb. sağlayan Honduras silahlı kuvvetleri ve hükümeti üzerinden emperyalizmin tam desteğidir. Bu, benim temel saydığım bir faktördür; çünkü istedikleri topraklara sızıp muharebe görevleri yürütebilecek iyi eğitilmiş, iyi silahlanmış bir güce olanak vermektedir.

Daha teknik boyutlu üçüncü bir faktör de vardır. ABD —bu çetelerin yürüttüğü operasyonlar sahnesinde— bizim kuvvetlerimizin kesin konumu ve harekâtından haberdar olacak biçimde karmaşık bir aygıtlar şebekesi geliştirmiştir. Sürekli olarak topraklarımızın fotoğrafını çekmekte, radar ve öteki gelişmiş tekniklerle bütün hareketlerimizi izlemektedirler. Bu da çetelere, karşılarında bizim kuvvetlerimizi bulmayacaklarını bildikleri yerlere zaman zaman derinlemesine sızıp eylemlerde bulunma olanağı sağlamaktadır.

Harnecker: Yerel halkın desteğine sahip olmadıkları söylenebilir mi?

Wheelock: Bununla ilgili olarak, birçok Ulusal Muhafız askerinin Honduras sınırındaki alanlarda akrabaları olduğuna işaret etmek gerekir. Karşıdevrim bundan yararlanmakta, çetelerini oluştururken bu aile bağlarını dikkate almaktadırlar. Ayrıca Ulusal Muhafız subayları bölgeyi yakından tanımaktadırlar; çünkü geçmişte bize karşı yürüttükleri harekât alanlarıdır buralar. O zamanlar kendileriyle işbirliği yapan ve bizim hâlâ kendi tarafımıza çekemediğimiz insanları da tek tek tanımaktadırlar; yani patikaları bilen ve eski düzene bağlı kalan insanları. Ayrıca Somozizme bağlanmış bazı toprak sahipleri ile zengin köylüler ve yoksul köylülüğün bazı geri kesimleri arasında da destekleri vardır. Ama bu destek

kilit bir faktör değildir; çünkü sızdıkları bütün yerlerden onları tümüyle atabilmişizdir. Son zamanlarda gerilla kuvvetinden çok, düzenli bir orduya özgü taktikler kullanmaya zorlanmışlardır. Örneğin Jalapa ve çevresi gibi görece küçük bir bölgeyi kuşattıkları zaman böyle davrandılar.

13. Halk desteğinde azalma mı, artma mı?

«Ülkemizin saldırıya maruz kaldığını gördükçe devrime daha da yaklaşan belli kesimler de vardır.»

Harnecker: Son bir soru: Devrim halk arasında destek mi yitirmiştir yoksa destek mi kazanmaktadır? Halkın bütün beklentilerine cevap verilemeyişinden ötürü bir miktar destek kaybı olmuş mudur?

Wheelock: Bu bakımdan birçok avantajımız var. Bir kere Nikaragua halkı yoksulluk, artan yoksulluk içinde yaşayan bir halktı. Her yıl daha çok sayıda insan yoksulların, yoksunların saflarına katılmaktaydı. Nüfusun orta tabakaları bile işsizlerin saflarına katılmaktaydı. Kırda yoksulluk korkunçtu. Ülke çapında çocuk ölüm oranı binde 130, kırda ise binde 200 idi. Ne ışık, ne su, ne de içinde yaşanılacak kulübeden öte bir şey. Kırda hemen hemen hiçbir kadın okur yazar değildi. Şehirlerde yüksek bir işsizlik, alabildiğine yoksulluk ve yalnızca sınırlı orta sınıf tabakaları için görece rahat bir toplumsal ortam vardı.

Öyle ki devrimin yalnızca büyük çoğunluk için yararlar getirdiğini söyleyebilirim. Yalnızca bir azınlığı incittik. Bizim iktisadi politikamız, temelde devrimci devlete bağımlı olan şehir orta kesimlerine istikrar garanti eder ve kırdaki orta kesimleri gözetir.

Politik bakımdan 600.000 kişiyi seferber etme yeteneğimiz var. Bunların büyük çoğunluğunu devrimin kitle örgütlerinin üyeleri oluşturur. Nikaragua'nın iktisaden aktif nüfusunun 900.000 olduğu gözönüne alınırsa yukardaki rakamın epeyce yüksek olduğu görülür.

Ama iktisadi bir krizin ortasında bir ülkeyi yönetmek kolay değildir. İşçilerin gerçek ücretlerini savunmak için mücadele ettik; büyük sübvansiyonlarla, yiyecek ithalatıyla, bü-

tün işleri devam ettirmekle, şirketleri sübvanse etmekle, fabrikaların kapanmaması için bütün dövizi yeterince uygun biçimde dağıtmak için günde yirmidört saat çalışmakla... Yani halkın ekonomisini savunmak için mücadele ettik.

Halkımız biliyor ki 1 litre sütün fiyatını her keseye uygun bir düzeyde tuttuk: 3 cordoba, yani 5 sent. Örneğin Costa Rica'da süt bunun yirmi katı fiyatla satılmakta. Nikaragua'da hemen hemen bütün temel tüketim maddeleri ucuzdur. Örneğin aile bütçesi geçmişe oranla daha fazla gelire dayandırılmaktadır. Eskiden bir ferdi çalışan bir ailenin şimdi beş ferdinden dördü, bazen beşi de çalışmaktadır. Öyle ki ailenin geliri artmıştır.

Bu nedenle üretimimiz şimdi Somoza zamanındakinden daha yüksek olmakla birlikte yiyecek ikmalinde sorunlarla karşılaşmaktayız. Eskiden tüketimde bulunmayan birçok insan şimdi sahneye çıkmaktadır; çünkü daha fazla geliri vardır ya da işi eskisinden daha istikrarlıdır ya da çünkü içerlerde, dağlık bölgelerde daha çok dükkân açmışızdır. Bundan önce tüketmedikleri malları kendilerine sunmuşuzdur. Bu anlamda tüketici sayısı katlanırken üretim ise yavaş artmıştır. Üç kat fazla tavuk, üç kat fazla yumurta üretmekteyiz. Yine de yumurta kıtlığı var; çünkü talep daha fazla. Nüfus da 1979 rakamlarına göre yüzde 20 artmıştır. Uluslararası koşullar da iktisadi büyüme için çok elverişli değil.

Memnuniyetsizlik var. Yiyecek sorunlarından ötürü halkta rahatsızlık var. Ama bu sorunlar kendi evimde gördüğüm rahatsızlıklardan (çamaşır için sabun olmaması, sabun bulmak için dört ayrı yere bakmak zorunda kalmalar) çok farklı değil. Bununla birlikte bu rahatsızlıklar devrim açısından bir destek kaybını göstermez. Çünkü bütün temel konularda devrimin desteklenmesi hâlâ sürmekte. Ülkemizin saldırıya maruz kaldığını gördükçe devrime daha da yaklaşan belli kesimler de vardır. Bu ülkenin karşı karşıya bırakılmakta olduğu badireler bu desteği pekiştirmiştir. Reagan'ın saldırgan politikaları aslında devrimin sağlamlaşmasına yardımcı olmuştur.

Nikaragua, sınırlarını açık tutan, göçmenlik büroları harıl harıl çalışan, hava yoluyla ABD'ye günlük bağlantısı olan ve çekip gitmek isteyen herkese de kapıları açık tutan bir ül-

kedir. Nikaragua, saldırı ortasında, savaş hali içinde gayet düzgün işleyen bir ülkedir; kendi ülkelerini, kendi devrimlerini savunmak için tetikte olduklarından ötürü artan sayıda gencin, işçinin ve meslek erbabının bu savaşa katılmakta olduğu bir ülkedir. Nikaragua, birer Nikaragualı oldukları için bütün bu güçlüklere katlanmaya karar veren büyük özel üreticilerin var olduğu bir ülkedir.

Tabii ki biz iç ticaret bakanımızı Managua belediye başkanlığına aday olarak önersek tek bir oy almayacaktır şüphesiz. Ama halkımız bizzat bu iç ticaret bakanma CIA tarafından suikast hazırlandığım (dışişleri bakanı D'Escoto için olduğu gibi) öğrenirse, bu bakan, ardında kendisini savunan bütün ulusu bulacaktır.

Son olarak bir şey ilâve etmek istiyorum. Emperyalizm, özel birlikleri ülkeye sokmakla burada ayaklanma ve isyanlar çıkaracağını düşünüyordu. Tam tersine aslında ortaya çıkardıkları şey, çetelere karşı büyük bir ulusal seferberlik oldu. Çetelere karşı savaşanlar kimlerdir? Gençlik, işçi sınıfı, köylüler, aydınlar, herkes...

Ayrıca gençlik de, köylülük de örgütlü bir güç olarak katılmaktadır. Taburlarımızı El Salvador'da yaptıkları gibi ya da burada Somoza zamanında yapıldığı gibi ve bütün burjuva ordularının yapmış olduğu gibi gelişigüzel asker almalarla örgütlemiyoruz. Aksine, bunu, ülkedeki şu ya da bu kitle örgütünde örgütlü savaşçıların bilinçli ve gönüllü katılımıyla yapıyoruz.

Savaşan tüm halktır; üreten, aynı zamanda eğitim gören halk. Bütün Nikaragualılar devrimin çeşitli görevlerini (savunma, üretim, ilerleme, kalkınma) aynı anda yerine getirmelidir. Bu küçük halk, bu devrimi sonuna kadar götürme tarihsel mücadelesini göğüslemek için çabalarını birkaç katına çıkarmalıdır.

4- Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi Mücadele Planı

Aşağıdaki belge, FSLN'nin 4 Kasım 1984 başkanlık ve yasama meclisi seçimleri dolayısıyla oluşturduğu platformdu. Ülke çapında kitlesel biçimde dağıtılan bu platform işyerlerinde, mahallelerde ve çiftliklerde yoğun biçimde tartışıldı. Ülke dışında seçimlere gölge düşürme çabalarına ve içte de başlıca kapitalist partilerin boykotuna karşın seçimler gerçekleştirildi. Devrimin demokratik programını yürütmede bir başka önemli adım olarak, ulusal bir meclisin seçilmesi, hem ülke içinde hem de ülke dışında Sandinist iktidara karşı burjuva muhalefetini daha da yalıtmaya katkıda bulundu.

***

I. Halkın iktidarı

Sandinist cephe, halkın iktidarını korumayı ve bu iktidarın sürdürülüp savunulması için silahların halkın elinde tutulmasını görev bilir.

Sandinist cephe, devrimci iktidarın tükenmez kaynağının daima işçi ve tarım emekçilerinin sendikaları; mahalle, kadın ve gençlik örgütleri; küçük ve orta ölçekli tarımsal mülksahipleri, gazeteciler, serbest meslek sahipleri ve teknisyenler, aydınlar ve sanatçılar ile din görevlilerinin birlikleri olacağını garanti eder.

II. Vatanın savunulması

Silahlar halkın elinde kalacaktır ve emperyalizm, halka ait olan iktidarı yıkma politikasında ısrar ettiği sürece silahlı kuvvetlerimizi güçlendirmeyi sürdüreceğiz. Emperyalizmin amacı, bizi geçmişteki boyun eğme ve teslimiyete zorlamaktır; bu, bütün kazanımlarımızı söküp almak, egemenliğimizi ve bağımsızlığımızı söküp almak anlamına gelecektir.

Sandinist cephe, bütün halkı silahlandırıp örgütleme temelinde, ülkemizin egemenliğini savunmaya devam etmeyi görev bilir. Sandinist cephe, vatanımıza saldıranlara karşı nihai zafere ulaşıncaya dek halkın önünde yer alacaktır. Sandinist militanlar, savaşta yer almanın en iyi örneğini sergilemeye devam edecektir.

Silahlı kuvvetlerimizi, saldırgana karşı savaşta sarsılmaz yurtseverlik ruhuyla ve de emekçi halka yönelik mutlak saygıyla donatmaya devam edeceğiz.

Sandinist cephe, devrimci hükümetçe başlatılan ve savaşçılara, hem kendileri hem de aileleri için iş ve sosyal haklar sağlama konusunda yardımcı olma politikasını geliştirmeye devam etmeyi görev bilir.

Savaşçılar için tıbbi bakıma özen gösterilmesi ve geliştirilecek eksiksiz sosyal güvenlik yardımlarından onların da yararlanmaları sağlanacaktır. İster kır ister şehir kökenli olsun, savaşçılara konut arsası ve inşaat malzemeleri dağıtımında öncelik verilecektir.

Toprak reformu programları, köylü savaşçıların yararına olacak biçimde düzenlenecektir.

III. Nikaragualılar için güvenlik ve sükun

Sandinist cephe, İçişleri Bakanlığı'nın mesleki ve teknik kapasitesini ilerletmeyi; bu bakanlığın örgütsel yeteneklerini geliştirmeyi ve böylece ülkenin iç istikrarını, suç işlenmesinin önlenmesini, bütün Nikaragualılar için güvenliği, saygınlığı ve sükunu sağlamayı; yabancı saldırganların ve yasaları çiğneyenlerin üzerine tüm gücüyle gitmeyi görev bilir.

Sandinist cephe, devrimci gece bekçiliği görevinin gelişmesi ve polis gönüllülerinin artışını, halkın müstesna katılım biçimleri olarak desteklemeye devam etmeyi görev bilir.

IV. Barış için mücadele

Sandinist cephe, herşeyden çok Nikaragua'nın ve Nikaragualıların çıkarlarına karşılık düşen, dolayısıyla başka halkların haklarını çiğnemeyen, yaraşır ve bağlantısız bir uluslararası politikanın geliştirilmesini görev bilir.

Dünyadaki bütün ülkelerle ilişkilerimizi sürdürme egemen ve yadsınmaz hakkımızı kullanmaya ve her türden boyun eğdirilmeye karşı ezilen halkların davasını destekleyip bu davayla dayanışmaya devam edeceğiz.

ABD yönetiminin insan soyunun yaşamını tehlikeye atmak pahasına insanlığa dayatmaya çalıştığı hegemonyacı ve savaşçı politikalarıyla mücadele ederek dünya barışı için uğraş vermeye devam edeceğiz.

Bağımsız ve özgür bir ülke olarak kendi egemenliğimizi ve temel haklarımızı çiğnetmeden Orta Amerika'da barış arayışımızı sürdüreceğiz. Nikaragua'nın, ABD hükümetinin elinden çektiği haksız ve ahlak dışı saldırıya son vermek için her çareye başvurmaya devam edeceğiz.

V. İnsan hakları ve temel özgürlükler

Sandinist cephe, Sandinist devrimin Nikaragua'da demokrasi ve temel özgürlükleri günlük uygulama yoluyla yürürlüğe sokmuş olduğu bu bütünleşik hak ve özgürlükler dizisinin, Ulusal Meclis'çe oylanacak olan yeni anayasaya alınmasını görev bilir. Çünkü Sandinist cephe için, bu haklar, devrimin zaferiyle birlikte yeni bir boyut kazanmıştır:

İş edinme hakkı.
Toprak edinme hakkı.
Örgütlenme ve seferber olma hakkı.
Barınma ve konut arsası edinme hakkı.
İşçilerin iletişim araçlarına erişimi.
Eşit fırsat hakkı.
Eleştiri, diyaloga katılma ve talepte bulunma hakkı.
Tıbbi bakım hakkı.
Kadın hakları.

Çocukların, gençliğin ve yaşlıların hakları.

Bunlar bütün Nikaragualılara sağlanacak olan hak ve özgürlüklerdir. Bu, yalnızca devrimin getirdiği dönüşümlerin

devamlı ilerlemesiyle, tıbbi bakım, konut, eğitim ve toplumsal refahta ilerlediğimiz ölçüde ve ulusun büyük emekçi kitlelerinde daha ileri siyasal bilinç varolduğu ölçüde, tümden mümkün olacaktır.

Sandinist cephe, iletişim araçlarının demokratik kullanımını ve büyük çoğunluğun düşüncelerini özgürce ifade etmeleri hakkını güvenceye alarak Nikaragua'da yeni bir iletişim politikasının teşvikini sürdürmeyi görev bilir. Benzer biçimde, Sandinist devrimin geliştirmekte olduğu ve gerçeğe ve insan onuruna saygılı olma ilkelerine uygun olarak, enformasyon alanında yeni ahlak anlayışı pekiştirilecektir.

VI. Yeni ekonomi

Sandinist cephe, bağımsız iktisadi gelişme modelimizi pekiştirerek, zaten başlatılmış olan toplumsal ve iktisadi devrimi derinleştirmeyi görev bilir.

Bu model, ülkenin toplumsal gerçekliğini dönüştürme zorunluluğuyla uyumlu olmaya devam edecektir. Halkın temel ihtiyaçlarını karşılamaya, iktisadi işbirliğini ve ihraç pazarlarını çeşitlendirmeye ve teknolojiyi düzenli bir tarzda özümleme sürecimizi daha da ilerletmeye katkıda bulunmalıdır.

Aynı zamanda, başka devletlerden ve özel şirketlerden yabancı sermayenin, egemenliğimizi çiğnemeksizin, hammaddelerimizin dönüştürülmesi ve kaynaklarımızın geliştirilmesini mümkün kılacak projelerin geliştirilebileceği biçimde, ülkemizin kalkınmasına katkıda bulunmasını düzenlemeyi, hedef olarak önümüze koymaktayız.

Bu görev, aynı zamanda, zenginliğin adil ve eşit bölüşümünü, adaletsizliğe, toplumsal ve iktisadi eşitsizliğe karşı savaşmaya devam etmeyi sağlama görevini de getirir.

Karma ekonomi çerçevesi içinde —ki hem halk mülkiyeti sektörü işletmelerinin hem de ulusal kalkınmanın çıkarlarına karşılık düşen özel mülk sahiplerinin ellerindeki işletmelerin işleyişine olanak verir— merkezi planlamanın hükümet tarafından iktisadi yönlendirilme araçları güçlendirilmeye devam edecektir.

Planlama, ülkenin bütün kaynaklarını, bunları toplumun topyekün dönüştürülmesi hedeflerine yöneltmek ve bize dayatılmış olan bağımlılık modelinin üstesinden gelmek için, ülkenin bütün kaynaklarının daha rasyonel kullanılmasına yol açar.

Sandinist cephe, yiyecek ve temel malları üretme yeteneğimizi artırmak için, dış kaynaklar da dahil olmak üzere, maddi ve mali kaynakları kullanmaya devam etmeyi görev bilir.

Bu politikayı daha da ilerletmek için, yurtseverce ve verimlice üretim yapmak isteyen bütün Nikaragualılara, kredi ve banka finansmanı ve de sermaye kaynakları sağlamaya devam edeceğiz.

Vatanımızın savunmasını silahlı kuvvetlerimizin maddi ihtiyaçlarını ve ateş hattındaki savaşçıların erzakını sağlamak için hiçbir harcamadan ve iktisadi çabadan kaçınmayacağız.

Temel tüketim mallarının fiyatlarını belli bir düzeyde korumaya yönelik kamu harcamasına devam edeceğiz. Bunu sağlık, eğitim, konut ve hizmet programlarında da, herşeyden çok da, yabancı saldırıdan en fazla etkilenmiş olan bölgelerde yapacağız.

Ülkenin gelişmesinde stratejik öneme sahip yatırım projelerinin tamamlanmasını sağlamayı görev biliriz. Bu, yiyecek üretiminin artışına; tarımsal, madensel ve orman kaynaklarımızın işlenmesine; elektrik enerjisi üretimine; üretim ve savunma amacıyla kullanılacak yol ve karayolu inşaatı ve ulaşım sistemleri yapımına yol açacaktır.

Aynı biçimde, üretken faaliyetlere yol açacak ve işçilere, başkente göçmek zorunda kalmaksızın daha iyi yerel iş olanakları yaratacak biçimde, ülkenin değişik bölgelerinde iktisadi gelişme merkezleri yaratmaya çalışacağız.

Devlet kurumlarında başarısızlıklara, eksikliklere, kusurlara, zayıflıklara ve bürokratizme karşı hararetle mücadele edeceğiz.

Sandinist cephe, devrimimizle dayanışan ve bize böylesi işbirliğini siyasi koşullar sürmeden sunan ülkelerden iktisadi ve mali yardım alma meşru hakkımızı kullanmaya devam etmeyi görev bilir.

Dış borç sorununa gelince, Nikaragua'nın, mali yükümlülüklerine karşı, iktisadi gelişme ve bağımsızlığımızı tehlikeye atmadan sorumlu kalmaya devam edeceğini belirtmiş bulunuyoruz. Aynı zamanda, alacaklıların örgütledikleri kulüp karşısına daha rasyonel ve tutarlı biçimde çıkmak için borçlu ülkeleri bir araya getirmeye gerekliliğine inanıyoruz.

Aynı zamanda, egemen bir ülke olarak çıkarlarımızı güvenceye alırken, gelişmemiz için gerekli sermaye kaynaklarını ülkemize çekebilecek düzenlemeler içeren bir yabancı yatırımlar yasası çıkaracağız.

VI. Köylüler ve toprak reformu

Sandinist devrimin kır politikası, toprağı, onu işlemek isteyen köylülere ücretsiz vermekten ve onların banka kredisi ve teknik yardıma daha iyi erişebilmeleri için örgütlenmelerine yardımcı olmaktan ibarettir.

Bu aynı zamanda zaferden önce zaten toprak sahibi olan küçük ve orta ölçekli kırsal üreticilerin mülkiyetini güvenceye almak ve onlara kredi ve teknik yardım açısından destek vermek anlamına gelir.

Bu politika aynı zamanda, mülklerinin büyüklüğü ne olursa olsun, verimli çalışan ve iyi ürün elde eden tarım üreticileri için de geçerlidir.

Sandinist cephe, iktisadi dönüşümün eksenlerinden biri olarak tarım reformunu geliştirmeye devam etmeyi görev bilir.

Sandinist cephe, köylülere toprak tapusu dağıtımını ilerletmeye ve onlara banka kredisi ve teknik yardımın etkin biçimde ulaşmasını sağlamaya devam etmeyi görev bilir.

Sandinist cephe, kırda kooperatiflerin örgütlenmesini teşvik etmeye ve yaygınlaştırmaya devam etmeyi görev bilir.

Küçük ve orta ölçekli tarımsal mülk sahiplerini ve de genelde adanmışlık, verimlilik ve yurtseverlik içinde üretim yapan çiftçi ve mandıra sahiplerini desteklemeye devam edeceğiz.

Yolları iyi durumda tutmaya ve yeni yollar açmaya, ulaşım, depolama ve ambarlama sistemlerini ıslah etmeye ve üreticilere adil ve istikrarlı fiyatlar verilmesini sağlamak için mücadele etmeye devam edeceğiz.

Sandinist cephe, hiçbir ayrım gözetilmeksizin bütün üreticilerin banka kredisine ulaşmasını garantilemeye ve onlara, maruz kaldığımız saldırının yol açtığı ikmal sorunlarını dikkate alarak, teknik yardım, gübre, aşı, tohumluk ve yedek parça sağlamaya devam etmeyi görev bilir.

VII. Ücretler ve mal ikmali

Mal ikmali sorununu halletmek için, Sandinist cephe, yaşamak için gerekli temel ürünlerin istikrarlı sabit fiyatlarla ve düzenli, emin kanallarla halka ulaşmasını güvenceye almayı görev bilir. Bu mallar listesi, emperyalist saldırının ortadan kalkması ve daha yüksek üretim ve örgütlenme düzeylerine ulaşmamız ölçüsünde genişletilerek daha başka tüketim mallarını da kapsayacaktır.

Sandinist cephe, istisnasız bütün temel tüketim mallarının, spekülasyon ve istifçilik konusu olmaktan kurtarılmaları için, istikrarlı bir biçimde ortalıkta tutulması ve fiyatlarının denetlenmesi için mücadeleyi görev bilir.

Dağıtım kanallarını güçlendirmek için dürüstçe çalışan bütün dükkâncılar, pazar satıcıları ve küçük tüccarların hakları korunacaktır.

Cephelerdeki savaşçılara mal ikmalini ve işgalcilere karşı savaştan doğrudan etkilenen bölgelerdeki halka temel malları sağlamayı görev biliriz.

Kırda ikmal şebekeleri geliştirmeye, halk dükkânları ve kırsal ikmal merkezlerini yavaş yavaş kurmaya devam etmeyi görev biliriz. Bu merkezlerde, ülkenin sağlayabilme durumunda olduğu maşet(*), bot, eğe gibi köylülüğün ihtiyaç duyduğu ürünleri edinmek de mümkün olacaktır.

Sandinist cephe, temel ürünlerin fiyatlarında istikrar sağlamak, spekülasyon ve istifçiliğe karşı etkin yasalar çıkarmak için rasyonel bir politika uygulamaya devam etmeyi görev bilir.

Aynı biçimde, Sandinist cephe, İş ve Ücretlerin Düzenlenmesi Ulusal Sistemi'nce başlatılmış olduğu üzere, eşit işe eşit ücret ilkesine uygun olarak adil ve rasyonel bir ücret politi-

(*) Savunma aracı olarak da kullanılabilen, şekerkamışı kesmeye yarar, palaya benzer bıçak.

kası geliştirmeye devam etmeyi görev bilir. Üretimde ve üretkenlikte manevi ve maddi özendiriciler de bu politikanın bir parçasını oluşturur.

Bu politika, bizi, denetim altında tutulan temel malların fiyatlarına ilişkin olarak ücretleri periyodik biçimde ayarlamaya ve hem kırda hem de şehirde stratejik üretim ve hizmetlerdeki işçilerin ücretlerine öncelik vermeye yöneltecektir.

IX. İşçiler, sendikalar ve işler

Devrim, işçilerin, üretimin yönetimi ve örgütlenmesine katılabilmesi ve çalışma yasalarıyla uyum içinde işi denetleyebilmeleri, emniyet ve sağlık normlarına ve kırsal kesimlerde yiyecek ve barınma koşullarına uyulması için sendikal örgütlenmeyi ilerletir.

Fabrikalarda, atölyelerde ve işyerlerinde, komiserlikler, kafeteryalar ve tıbbi hizmetler kurulmuştur. Sözleşmeler, bir çok başka güvenceleri ve hakları sağlamaktadır.

Devrim, işçilerin süregiden teknik eğitimini ilerletmektedir. Makine ve yedek parça ithalinde karşılaşılan güçlükleri yenmede ve bununla birlikte bir dizi sınırlamanın varlığına karşın ulusal teknolojinin temelini yaratmada emeği geçen buluş sahiplerini desteklemektedir.

Sandinist cephe işçi sınıfının birliğini ilerletmiştir ve bunu, bölücülüğe, oportünizme, düşük üretkenliğe, disiplinsizliğe ve verimsizliğe karşı sürekli mücadele içinde yapmaya devam edecektir.

Bütün bunlar, emperyalizmin ve kapitalizmin ajanlarının, işçi sınıfının en geri kesimleri içinde muhafaza etmeye çalıştıkları kötülüklerdir. Bunlara karşı enerjik biçimde mücadele etmek gerekli olacaktır.

Sandinist cephe, Nikaragua proletaryasının tarihsel öncüsü olarak, işçilere olan güvenini teyit eder ve onların devrimde gerçek önderlik rolünü garantilemeyi ve hem şehirlerde hem de kırlarda işçi sınıfının örgütlenmesini pekiştirmeye devam etmeyi görev bilir. Sandinist cephe, işçi sınıfının işletmelerin yönetimine katılımını; işçi sınıfının süregiden teknik eğitimini; işçi sınıfının, ülkenin teknolojik gelişimine katkılarını da ilerletecektir.

Çalışma yasalarını elden geçirmeyi ve ülkenin bütün işyerlerinde bunlara uyulmasına özel dikkat göstermeyi görev biliriz.

X. Elsanatları ve küçük sanayi

Sandinist cephe, zenaatkârları ve küçük sanayicileri desteklemeyi, uygun faiz oranlı ve ödeme vadeli banka kredisine ulaşmalarını garantilemek için kooperatifler halinde örgütlenmelerini teşvik etmeyi ve de malzeme ve hammadde sağlamayı görev bilir. Bu amaçla zaten var olan dağıtım merkezleri genişletilecektir.

Döviz kıtlığının dayattığı sınırlar dahilinde, gerekli temel malzemeleri sağlamak için çaba sarfedilecektir. Elsanatları ürünleri için ihracat programları ilerletilecektir.

XI. Serbest meslek sahipleri ve teknisyenler

Sandinist cephe, ülkenin serbest meslek sahipleri ve teknisyenlerinin örgütlenmesini teşvik etmeyi ve onların bilimsel bilgi düzeylerini ilerletmeyi, siyasal bilinçlerini geliştirmeyi ve halkın çıkarlarına hizmet etmelerini gözetmeyi hedefleyen daha tutarlı bir politika oluşturmaya devam etmeyi görev bilir.

Çeşitli mesleki ve teknik faaliyetler için üniform ücret baremleri ve adil ödeme normları oluşturma görevini ilerletmeye de devam edeceğiz.

XII. Devrimci devlet

Geçmişin adalet alanındaki mirasını bertaraf etmek ve devletin yönetiminde daha büyük verimlilik ve daha az bürokratizm için somut önlemlerle yürümek acildir.

FSLN, Nikaragua devletinin halkçı ve anti-emperyalist karakterini derinleştirecektir.

Sandinist cephe, cumhuriyetin genel murakıplık /sayıştay/ rolünü güçlendirmeyi, böylece bu kurumun, kamu görevlilerinin davranışlarının güvenilir muhafızı olabilmesini ve halkın fonlarının titizlikle yatırılmasını gözetmeyi görev bilir.

Sandinist cephe, aynı zamanda, devletin her türden yolsuzluk yapan görevlilerinin ibret verici biçimde cezalandırılmasını da görev bilir.

Benzer biçimde, hükümette daha büyük verimlilik düzeyleri yaratma hedefiyle, bürokratizme karşı mücadeleyi enerjik biçimde sürdüreceğiz.

Sandinist cephe, adalet sistemini yeniden düzenlemede, adliyeyi profesyonelleştirmede ve adaleti halkın çıkarlarına daha fazla uydurmak için özel politikalar geliştirmek gibi yeni adımlar atmayı görev bilir.

XIII. Atlantik Kıyısı

Sandinist cephe, Atlantik Kıyısı'nı ülkeyle giderek daha bütünleştirerek, Nikaragua'nın toprak bütünlüğüne yüksek önem vermeye devam etmeyi görev bilir. Zaten başlamış olan entegrasyon ve dönüşüm sürecini devam ettireceğiz; orman, madencilik ve balıkçılık alanında yeni iktisadi gelişme merkezleri yaratmaya; limanlar yapmaya, sürekli yerleşim alanlarında tarımı, haberleşmeyi ve karayollarını geliştirmeye devam edeceğiz.

Sandinist cephe, hepsi de Nikaragua yurttaşı olan Creole'lerin [İngilizce konuşan Siyahlar], Miskito'ların, Sumo'ların ve Rama'ların kültürüne ve dinî inançlarına saygılı olmaya devam etmeyi; dillerinin, kültürel geleneklerinin ve âdetlerinin muhafaza edilmesini ve muhafazanın teşvikini, bunları ülkenin kültürel mirasıyla bütünleştirmeyi ve gerek ulusal dil olan İspanyolca, gerekse kendi ana dillerinde eğitim görme haklarını savunmaya devam etmeyi görev bilir.

Sandinist cephe, etnik azınlıkların birer Nikaragualı olarak toprağı —gerek zaten sahip oldukları gerekse tarım reformu yoluyla devrimin kendilerine sağladığı topraklar— kullanma ve ondan yararlanma haklarını savunmayı görev bilir.

Sandinist cephe, aynı şekilde, geçmişte yabancı şirketlerin en zalim sömürüsüne uğrayanlara örnek oluşturan maden işçilerinin daha iyi yaşam ve çalışma koşullarına kavuşması için çaba sarfetmeye devam etmeyi görev bilir.

Etnik azınlıkların örgütlenme hakkını ve onların hükümet etmeye katılmalarını savunmaya devam edeceğiz.

XIV. Sağlık, refah ve sosyal güvenlik

Sandinist cephe, Üniform Tıbbi Bakım Sistemi'ni pekiştirmek ve hastanelerdeki hizmetlerin niteliğini geliştirmek için mücadeleye devam etmeyi görev bilir. Saldırı savaşımın dayattığı sınırlamalar ne olursa olsun, tıbbi bakım hizmetlerini kırsal alanlara, özellikle karşıdevrimci askeri saldırıya maruz kalan bölgelere götürmeyi ve de ilaç ikmalini sağlamaya devam etmeyi görev bilir.

Hasta ve sakatlara, çeşitli koruyucu ve refah programları yoluyla öncelikle ilgi gösterilmesi için çaba sarfetmeye devam edeceğiz.

Hastalara kardeşçe ve insancıl tedavi sağlamak ve bakım kalitesini artırmak için mücadeleye devam edeceğiz.

Çocuk hastalıklarını ortadan kaldırmaya devam etmeyi, çocukların kötü beslenmesine karşı mücadeleyi sürdürmeyi, çocuk ölümlerine karşı mücadeleye devam etmeyi ve gerek hamileliklerinde gerekse hamilelik sonrasında annelere ve bebeklere özen göstermeye öncelik vermeyi görev biliriz.

Örgütlenen halkın kendi sağlıklarma dikkat edilmesine ve koruyucu hekimliğin geliştirilmesine yardımcı olabilmeleri ve bu katkılarını pekiştirebilmeleri için halk sağlığı kampanyalarını destekleyip güçlendirmeyi görev biliriz.

Aynı şekilde, halka hizmette yeni bir bilince sahip daha fazla sayıda doktor, hemşire ve sağlık teknisyeni yetiştirmeye devam edeceğiz.

Sandinist cephe, kırda sosyal güvenliği genişletmeye devam edecek, yanısıra, yaşlıların ve sakatların bakımı ve küçüklerin her türlü terkedilme, eziyet ve sömürü biçimlerinden korunması için programlar geliştirecektir. Fahişeliğe, uyuşturucu alışkanlığına ve alkolizme karşı mücadeleye devam etmeyi ve bu alanlarda rehabilitasyon programları geliştirmeyi görev biliriz.

XV. Eğitim, kültür ve spor

Sandinist cephe, Nikaragua'da yeni, demokratik bir eğitim biçiminin —gençleri çok yönlü bir biçimde eğiten, onların çalışma yaşamına hazırlanışlarını, ülkenin dönüştürülme-

si ihtiyaçlarına bağlayan bir eğitim biçiminin— gelişmesini pekiştirmeyi görev bilir.

Okuma yazma bilmeyenlerin oranını daha da azaltıcı çabalarımız devam edecek ve okul yaşındaki bütün Nikaraguallar için dördüncü sınıf düzeyinde temel halk eğitimine ulaşmak için mücadelemizde kararlı olacağız. İşçilerin teknik eğitimi geliştirilmeye devam edecektir.

Ülkenin gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak, okul öncesi öğrenimden çeşitlenmiş üniversite eğitimine dek üniform bir eğitim sistemi oluşturacağız.

Öğretmenleri kitlesel biçimde, her düzeyde eğiteceğiz. Saldırı savaşının dayattığı sınırlamalar dahilinde, derslikler ve okullar inşa etmeye devam edeceğiz.

Belli özel okullarda hâlâ sürmekte olan pahalı eğitime son vererek, ülke çapında parasız eğitime doğru ilerlemeyi savunmaya devam edeceğiz.

Müfredat programlarının dönüştürülmesine ve kendi ders kitaplarımızın ve öteki öğrenim araçlarının hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapacağız. Aynı şekilde, eğitim ve araştırma yoluyla, ülkenin bilimsel ve teknik bilgi yaratma kapasitesini geliştirmeye çalışacağız.

Bilimsel ve insancıl yeni eğitim biçimleri yoluyla, yeni, çok yönlü bireyler yetişmesini sağlayacağız.

Hâlâ öğretmensiz ve okulsuz çocukların varlığının bilincinde olarak, eğitimin kitlelere yaygınlaştırılmasına, aynı zamanda kalitesinin yükseltilmesine özen göstermeye devam edeceğiz.

Ulusumuzu yansıtacak zengin ve çeşitlenmiş bir kültürün gelişmesini sağlamak için halkın kültürel faaliyete katılımını teşvik etmeye devam edeceğiz.

Aynı biçimde, devrimin televizyon, radyo ve öteki iletişim araçlarını, gerçekten eğitici ve bilgilendirici araçlar haline dönüştürmeye devam etmeyi görev biliriz.

Sandinist cephe, örgütlü halkın, özellikle de gençliğin katılımını sağlayarak, sporun demokratikleştirilmesi sürecini ve sporun ticari olmayan bir biçimde kitlelere götürülmesini desteklemeyi görev bilir.

Elimizdeki sınırlı kaynakları dikkate alarak, sporu ilerletmeye, bu faaliyetleri genişletip çoğalmasını teşvik etmeye

devam edeceğiz. Başka spor faaliyetleri karşısında önyargılı olunmaksızın, özellikle beysbol geliştirilecektir.

XVI. Aydınlar ve sanatçılar

Sandinist devrim, bugün devrimci gerçeği yeni olanaklar ve yeni ifade biçimleri temelinde yaymaya çalışan gazetecilerin ezici desteğine mazhar olmuştur.

Benzer biçimde, yazarlar, müzisyenler, oyuncular, film yapımcıları, plastik sanatçılar, bütün kültür işçileri, ülkede sanatın gelişmesine yeni bir yaratıcı ve halkçı boyut vermekteler.

Sandinist cephe, yeni, eleştirel, yapıcı ve dürüst bir gazeteciliğin gelişmesini desteklemeye devam etmeyi ve mesleki entellektüel gelişmelerini mümkün kılmak için, gazetecilerin örgütlenmesine itilim vermeyi görev bilir.

Sandinist cephe, benzer biçimde, kültürel yaratım özgürlüğünü güvenceye almayı, bütün yaratıcı potansiyellerini geliştirmeye ve yapıtlarını halk arasında dolaşıma sokmaya devam edebilmeleri için yazarları, sanatçıları ve diğer kültür işçilerini desteklemeye devam etmeyi görev bilir. Kendi derneklerini, birliklerini, kurumlarını, yayınevlerini, okullarını, atölyelerini ve sanatsal eğitim merkezlerini güçlendirmeleri için onlara yardımcı olacağız.

XVII. Mesken, temel hizmetler ve dinlenme

İşçi tugayları Nikaragua'nın en uzak alanlarına yol, su, elektrik ve haberleşme olanağı götürerek, evvelce yalıtılmış olan bölgeler arasında bağlantı oluşturmuşlardır. Ülkenin kuzey kısmına ve Atlantik Kıyısı'na televizyon ve radyo götürülmüştür.

Saldırı savaşının getirdiği kötü koşullar ile ciddi iktisadi sınırlamalara karşın, devrim, halkın sağlıklı dinlenme hakkını güvenceye almak üzere halk dinlenme merkezleri inşa etme programını başlatmıştır.

Nezih koşullarda dinlenme, Nikaragua'da bir azınlığın ayrıcalığı olmaktan çıkmıştır. Saldırı durumunun elverdiği ölçüde, halka ait turistik ve dinlenme tesislerini genişletme ça-

basına devam edeceğiz. Dinlenme programlarında öncelik, savaşçılara, onların çocuklarına ve aile üyelerine verilecektir.

Sandinist cephe, Nikaragualılara insan onuruna yaraşır meskenler sağlama mücadelesine devam etmeyi görev bilir. Herşeyden çok da savaştan etkilenen kırsal alanlarda olmak üzere, konut arsası ve inşaat malzemesi vermeye devam edeceğiz. Konut arsasının spekülasyon ya da ticari faaliyet konusu olmamasını da güvenceye almaya devam edeceğiz.

Tüm ülkeye, özellikle de köylü topluluklarına ve kır işletmelerine elektrik, içme suyu ve haberleşme olanağı götürmeye devam edeceğiz.

XVIII. Ulaşım

Geçmişte merkezlerden kopuk olan kırsal alanlarda yeni ulaşım ağları oluşturulmuştur. Ulaşım /taşıma/ kooperatiflerinin yaratılması teşvik edilmiştir.

Managua ve öteki şehirlerde şehir ulaşım sistemini rasyonelleştirmek için çaba göstermiş, işçilerin ihtiyaçlarına uygun olarak hat sayısını artırmış ve ulaşım hizmetini geceleri de kapsayacak biçimde geliştirmiş bulunuyoruz. Yüzlerce yeni otobüs ithal edilmiştir; ama bakım ve yedek parça ikmalinde olsun, ulaşımın örgütlenmesinde olsun, güçlükler sürmektedir.

Atlantik Kıyısı'na, Matagalpa-Waslala-Siuna Karayolu yoluyla ilk kez karadan ulaşım imkânı açılmıştır. Blanco Nehri-Siuna Karayolu ise yapım halindedir.

1982 yılındaki sellerle kesintiye uğrayan tren seferlerini yeniden başlatmak üzere, Chinandega, Leon ve Managua şehirlerini Corinto limanına bağlayacak yeni bir demiryolu hattı döşenmektedir. El Bluff'un Atlantik Kıyısı'ndaki ilk derin su limanı haline getirilmesi için çalışmalar başlamıştır.

Sandinist cephe, kırsal toplulukları birbirine bağlamak için özel çabalar sarfetmeyi, şehir, şehirlerarası ve kırsal ulaşım ağlarını geliştirmeye devam etmeyi görev bilir.

El Bluff limanını ve Blanco Nehri-Siuna Karayolunu inşa etmede ilerlemeye devam edeceğiz. Üretim bölgelerinde yol yapımına ve bunların işlek halde tutulmasına devam edece-

ğiz ve Nikaragua Gölü'nde ve Atlantik Kıyısı nehirlerinde ulaşımı geliştirmek için çaba sarfedeceğiz.

XIX. Çocuklar

Vatanımızın en büyük hazinesi olan çocukların yaşamını korumak için Sandinist devrim, sağlık programları ve aşı kampanyaları yürütmüş ve ishal tedavi merkezleri kurmuştur.

Kırda ve evvelce ihmal edilmiş mahallelerde çocuk parkları, okul öncesi merkezler, çocuk geliştirme merkezleri ve derslikleri sayısı artmıştır. Dinlenme merkezleri açılmıştır ve gelecekte bunların sayısı daha da artırılacaktır.

Bütün Nikaragua çocuklarının yararlanacağı programlar yürütmeye devam edecek, kahramanlarımızın ve şehitlerimizin çocuklarına ve hepsinden çok da emperyalist savaşın yetim bıraktığı çocuklara özel bir dikkat göstereceğiz.

Sandinist devrimin garantilemeye çalıştığı bütün koruyucu önlem ve haklardan çocukların yararlanmaları için hâlâ önümüzde uzun bir yol var. Hâlâ okul yerine işe giden, gazete satan, ayakkabısız dolaşan, dilenen bir yığın çocuk var.

Bu konuda, Sandinist cephe, çocuklarımız için sağlıklı bir gelişme sağlamak, eğitim ve dinlenme imkânlarını genişletmek ve devrimin gerçekten de en gözde kimseleri olabilmeleri için onlara mutluluk ve güvenlik sağlamak için durup dinlenmeden çalışmayı görev bilir.

XX. Gençlik

Sandinist cephe, gençliğin UNEN [Niharagua Ulusal Öğrenci Birliği] ve FES [Ortaöğrenim Öğrenci Federasyonu] içinde örgütlenmesini teşvik etmeyi, çeşitli siyasi ve yurtsever eğitim görevlerini geliştirmede onları desteklemeyi görev bilir.

Aynı zamanda ülkenin eğitim sistemini yetkinleştirme yoluyla gençliğe mesleki ve teknik eğitim için daha iyi ve çeşitli olanaklar sunmayı, yurtdışında dost ülkelerde eğitim görme olanakları sağlamayı ve eğitimi giderek çalışma ve savunmayla daha sıkı bağlantılamayı görev biliriz.

Aynı şekilde, Sandinist cephe, eğitimde olduğu gibi işte de gençlere aynı olanakları sağlamak ve savunma, kültür ve spora katılmalarını teşvikte olduğu kadar gençlerin dinlenme ve eğlenme olanaklarını geliştirmekte de çaba sarfetmeyi görev bilir.

XXI. Kadınlar

Devrimci hükümetin benimsediği aile yasaları, birer anne olarak kadınları korumayı ve onları aile içinde gerekli saygınlığa kavuşturmayı hedeflemektedir.

Devrim, cinsiyet farkı gözetmeksizin, bütün Nikaragualılar için fırsat eşitliği yaratmış ve kadınların saygınlığını sağlamıştır. Ama toplumsal sorunlar sürmektedir ve bunlar, kadınların devrime eksiksiz katılımının önünde engel oluşturmaktadır.

Sandinist cephe, kadınların eksiksiz katılımına ulaşmak için bu toplumsal sorunların üstesinden gelmek için daha büyük çabalar sarfedecektir. Fahişeliği ortadan kaldırmak için daha sistemli biçimde mücadele edecektir.

Sandinist cephe çekirdek aileyi ve evin bütünlüğünü savunmaya devam edecektir. Devrimin benimsediği aile yasalarına eksiksiz uyulmasını mümkün kılmak için, bu sorunlar yığınını daha iyi kavramaya yönelik eğitim kılavuzları geliştirilecektir.

Sandinist cephe, kadınların topluma katılımını teşvik etmeye, kadınları toplum içinde erkeklerle eşit konuma getirmek için onlara iş ve eğitim olanakları açmaya devam etmeyi görev bilir.

XXII. Din ve devrim

Sandinist cephe, Nikaragualıların dini inanç özgürlüğünü güvenceye almaya devam edecektir. Dini inançlarını açıkça yerine getirmeye ya da yayma karşısında kimseye ayrım uygulanmayacaktır.

Halkımızın bütün dini kutlamalarına ve geleneklerine en derin saygı besleyen Sandinist cephe, bu kutlamaların gerçek

içeriğini öne çıkarıcı çabalar sarfetmeye, geçmişte bunları lekeleyen yolsuzluk ve kötülük izlerine karşı çıkmaya devam edecektir.

Sandinist cephe dini kutlamaların siyasi veya ticari amaçlar için kullanılmaması gerektiğini belirtir.

Sandinist cephe, tüm halkı temsil eden öteki modern devletler gibi, özel olarak herhangi bir dini benimsemeyen laik bir devleti savunmaya devam edecektir.

Sandinist cephe, dini amaçlar uğruna bireylerin, kiliselerin ve özel derneklerin örgütlenme hakkını güvenceye alacaktır.

Sandinist cephe, ibadet özgürlüğü ve Nikaragua'da farklı kiliselerin serbestçe işleyiş göstermesine kesin saygılı olmayı öne çıkararak, Hıristiyanların devrimin görevlerine katılmasını hızlandırıp teşvik etmeyi görev bilir.

XXIII. Kahramanlarımızı ve şehitlerimizi unutmamak

Sandinist cephe, mücadelelerimizin seyri içinde barış ve adalet dolu bir gelecek uğruna kanlarını akıtmış olan kadın erkek bütün vatan evlatlarına saygı ve hürmet duyan kuşaklar yetiştirecektir.

Onlar, emperyalist egemenliğe ve onun aygıtı olan soykırımcı diktatörlüğe karşı aralıksız kavgada ölenlerdir.

Onlar, devrimin zaferinden bu yana, özgürlük ve bağımsızlık kutsal haklarımızın savunulması sırasında; işgalcilere karşı verdiğimiz savaşta ve vatanımızın yeniden inşası için verdiğimiz günübirlik kavgada düşenlerdir.

Onlar, mücadelede, günlük görevlerde ve en büyük sınav ve özveri anlarında gıpta etmemiz gerekenlerdir. Onlar, geleceğe uzanan yolumuzda bize kılavuzluk edecek olanlardır; özveri ve kahramanlık örnekleri, bilincimizde ve yüreklerimizde sonsuza dek yaşayacaktır.

Sandinist cephe ve Ulusal Direktörlüğü, Sandino'nun adamlarının en üst siyasi önderliği olarak, tarihsel programımıza yürekten bağlılığımızı garanti etmeyi görev bilir ve bütün gücümüz ve enerjimizle, şu yüzyıl içinde 200.000'i aşkın Nikaragualının, uğruna savaşıp yaşamını yitirdiği, sömürücü-

lorin ve sömürülenlerin olmadığı bu yeni toplumu halkın inşa etme hakkını savunmak için aralıksız savaşmaya devam etmeyi görev biliriz.

Bizim kahramanlarımızın ve şehitlerimizin düşlediği vatan budur.

Zeledon, Sandino, Rigoberto ve Carlos Fonseca, kesinlikle böyle bir vatan uğruna yaşamlarını feda ettiler ve arkalarında şu sloganı bıraktılar:

Ya özgür vatan, ya ölüm!

Haydi cepheye!

5- Miskito Sorununun Etnik Özelliğini Kavramada Zorluk Çektik

Tomas Borge

Aşağıdaki mektup ilk olarak, *Wani* adlı derginin Eylül - Aralık 1984 tarihli ilk sayısında yayınlanmıştır. Kendini, «Atlantik Kıyısı ile ilgili bir dergi» olarak tanımlayan *Wani* İspanyolca, İngilizce ve Miskito dilinde makaleler yayınlar.

*
**

Wani'deki sevgili yoldaşlar,

Nikaragua'nın Atlantik Kıyısı konusunda çok söylendi, ancak bu konuda bilinen çok az. Kimileri Atlantik Kıyısı'nda yalnızca Miskitoların yaşadığını sanmaktadır ve bu yanılgı birçok yanlışa yol açmıştır. Aslında bu bölge Nikaragua'nın %56'sını kapsamaktadır. Miskito sorunu diye adlandırılan sorunun yanısıra birçok etnik grubu kapsamaktadır.

Ancak devrim ile karşıdevrim arasındaki mücadelede başı en çok ağrıyan Miskito kesimi olmuştur. Zaferi izleyen aylarda, Atlantik Kıyısı'ndaki her etnik grubun özellikleri hakkında çok az bilgimiz vardı. Oldukça hevesli, ancak bu insanların tarihi konusunda pek bir şey bilmeyen devrimci hükümet kadroları her şeyi bir gecede değiştirmek istediler. Sonuçların ne olacağını fazla düşünmeden Atlantik Kıyısı'nda, Pasifik'tekilerine benzer yapılar ve projeler geliştirmek istedik. İyi niyetlerimizin yanısıra oldukça da saftık. Tarihsel nedenlerden Miskitolar devrimci değişiklikleri anlamadılar.

Devrim ile Miskitolar arasında karşılıklı anlayış eksikliğinin yanısıra, sorumluluğundan kaçamayacağımız somut tedbirler alındı. Ancak Atlantik Kıyısı'nın bu sınır bölgesindeki savaş durumu hatalarımızın çoğunu ve aceleci hareketlerimizi açıklamaktadır.

Coco nehrinin kıyılarında yaşayan 10.000 Miskito'nun 1982 Şubatında Tasha Pri'deki yerleşim bölgelerine yerleştirilmeleri, bu çelişkili süreçte en önemli adımı belirler. Toplumsal gerçek ve kitle iletişim araçlarının baskısı Miskitoları bahsedilmeye değer hale getirmişti. Yerlerini değiştirmek zorundaydık; aksi halde birliklerimizin karşıdevrime karşı giriştikleri savaşın tam ortasında oldukları için öleceklerdi. Bu bir ölümkalım sorunuydu. Bu onları yeni bölgelere yerleştirmedeki telaşımızı açıklamaktadır.

Miskitolar her zaman ulusal yaşamdan yalıtılmışlardı; İngilizler, Kuzey Amerikalılar ve Somoza tarafından kullanılmışlardı. Devrim de Somoza'nın yaptığını yapabilirdi. Onların geri ve sefalet içindeki durumlarını ele almayı daha sonraya erteleyebilirdik. Ama bu, bu insanları terketmeme konusundaki devrimci irademize ters düşerdi.

Topluluk örgütlerinin gelişimine yol açan ve ona tüm desteğini sağlayan devrimdi. 1979'un sonunda Atlantik Kıyısı'ndaki etnik grupları (Miskitoları, Sumoları ve Ramaları) tek bir örgütte bir araya getiren ve etnik bilinci eskisinden çok daha yüksek bir dereceye yükselten MISURASATA kuruldu. Daha sonra karşıdevrimciler sahneye çıktı. Bu örgütün önderleri (özellikle Steadman Fagoth), örgütü, daha önce yaratılan ideolojik radikalleşmenin bir desteği haline dönüştürdüler. Devrimin yaratmış olduğu yeni ile eski arasındaki çelişkileri vurguladılar.

Atlantik Kıyısı için yeni ulusal projeksiyonlar hazırlamak için yaratılan MISURASATA, bunun yerine, karşıdevrimle ittifak halindeki bir alternatife dönüştürüldü. Emperyalist stratejiler o an, Sandinist ulusal programın, Miskito sorununu yeterince anlamadığını, deneyimsiz olduğunu kavradılar. Bu yüzden emperyalistler bu sorunu, uluslararası düzeyde tahrif etmek suretiyle, öncelikle saldırı hedeflerinden biri haline getirdiler.

Miskito sorununun etnik özelliğini kavramakta zorluk çekmemizin nedeni bu sorunla doğru bir şekilde yüzyüze gelmekteki büyük zayıflığımızdı. Miskito liderlerini kullanan ABD yönetimi, Miskitoların Honduras'a geçmelerine, bir halkın vahşi baskıdan kaçışları görünümünü verdi. Dışarda olay böyle sunuluyor ve böyle biliniyor. Gerek karşıdevrimci radyonun güçlü propagandasını, gerekse Miskitolar açısından böyle bir sınırın hiçbir zaman var olmadığını göz ardı etmektedirler.

Miskitolar Honduras'a gittıkten sonra askeri eğitim gördüler ve bu etnik grup ile ulusal devlet arasındaki çelişki yalnızca bir politik sorun olmaktan çıkıp aynı zamanda bir askeri sorun haline geldi. Buna rağmen Miskitoları kendi topluluklarına, kendi ülkelerine dönmeye ikna etmek için gayret ettik. Karşıdevrimci faaliyetlere katılmış olan Miskitolar için af çıkardık. Birçoğu geri geldi; birçokları da geri dönmek istiyorlardı ama Sandinistlerin onları öldürecekleri iddiaları ile korkutulmuşlardı.

Emperyalizm Atlantik Kıyısı'na ne sunabilir? Tecrübelerimize dayanarak biliyoruz ki verip vereceği, yüzlerce ciğeri tükenmiş Miskito madenci, artakalan ormanların yok oluşu, halkın daha çok hastalanması ve daha büyük bir kültürel geriliktir.

Tam tersine devrim, emperyalizmin iktisadi ve askeri saldırısının üzerimizde yarattığı tüm sınırlamalara rağmen Atlantik Kıyısı için yaptığı tarihi programı tamamlamaya çalışmıştır.

Geçmişin aksine bugün Nikaragua'da hiç kimse Miskito dili konuşmaktan korkmamaktadır. Aşağılanacakları korkusu artık yoktur.

Hükümet Atlantik Kıyısı topluluğu içinde her türlü örgütlenmeyi desteklemiş ve yükseltmiştir. Bugünlerde yerli dillerinde radyo programları, Miskito ve Sumo dilinde çeşitli yayınlar yapılmaktadır, bir uzunçalar («Saumuk Raya») çıkmıştır ve kültürel benliğin diğer ifadeleri görülmektedir. Buna ek olarak hükümet, dördüncü sınıfın sonuna kadar iki dilde eğitim projesine başlamıştır.

Daha birkaç gün önce 63 Atlantik Kıyısı topluluğunun katılımı ile MİSATAN (Nikaraguali Miskitolar Örgütü) kuruldu. Örgütlenme ve karşıdevrimin tehditlerine meydan okuma

kararları Miskito halkının onurlu bir hareketidir. Onlar yaşam ve barış içinde gelişme umudunun, karşıdevrimin umutsuzluğu ve teröründen daha güçlü olduğunu gösteriyorlar.

Bluefields hastanesinin inşa edilmesi ve Bilwaskarma, Puerto Cabeza, Bonanza, Rosita ve Siuna'dakilerin onarılmasına ek olarak Atlantik Kıyısı'ndaki sağlık merkezlerinin sayısı 26'dan 44'e çıkmıştır. Bu merkezlerin birçoğu karşıdevrim tarafından tahrip edilmiştir.

Sağlık ve yardımcı sağlık personelinin sayısı üç katına çıkmıştır. Ancak karşıdevrimin, ilaçları ve tıbbi malzemeleri çalması ve mahvetmesi yalnızca kaynaklara değil insan hayatına da onarılmaz zararlar vermiştir.

Buna rağmen veremle savaş kampanyası geniş çaplı olarak başlatılmış ve daha şimdiden ciğerlerinden rahatsız olan çoğunluğu Miskito 771 madenci emekliye ayrılmıştır.

Devrimin zafere ulaşmasından önce Atlantik Kıyısı'nda ancak %20 olan okuryazarlık oranı önemli ölçüde yükseltilmiştir. 885 öğretmenin görev yaptığı 480 yeni okul inşa edilmiştir. 1979'dan 1983'e kadar, karşıdevrimci propagandaya rağmen öğrenci sayısı %226 artmıştır.

Tarım reformu Miskito topluluklarına 2.000 manzana'yı aşkın toprak sağlamıştır.

Ama tüm sorunları hallettiğimiz söylenebilir mi? Daha yapılacak çok şey var; birçok şeyin geliştirilmesi gerek. Ancak bu zorluklar yalnızca Atlantik Kıyısı'nda yaşayan insanlara özgü bir sorun değil. Tüm Nikaragua halkı bu zorlukları çekiyor. Bunlar bize miras kalan geriliğin ve dünyanın en güçlü kapitalist ülkesinin Nikaragua halkına karşı giriştiği haksız savaşın ürünleridir. Göğüslemekte olduğumuz iktisadi kriz, çoğu kez yeni yerleşim bölgelerinin bütün ihtiyaçlarını karşılamamıza engel oluyor. Temel ürünlerdeki darlık tüm Nikaragua halkının ızdırabıdır. Kaynaklarımızın eksikliği sonucu yiyecek, ilaç ve diğer temel malların ulaşımını tam olarak sağlayamıyoruz; bu da Atlantik Kıyısı'ndaki durumu daha da kritik hale getiriyor.

Geniş, berrak bir nehir olan devrim, Atlantik Kıyısı insanlarına mutluluk ve toprak sunmakta; ama önce barışı sağlamalıyız. Barış, bu nehrin, toprağımızı bereketli yapmasını sağlayacak ve böylece akışını engelleyen hiçbir barajla karşı-

laşmadan nehir serbestçe akabilecek. Birliği korumak ve ilerleyebilmek için önce barışı gerçekleştirmeliyiz; ki gelecekte Miskitolar ve Atlantik Kıyısı insanları nehirlerin suyunun, kuşların şarkılarının tadına varabilsin, herkes için ekmek ve iş olsun.

Devrim için, temel talep, bağımsız ve egemen bir ülke olma, tüm Nikaragua halkı için adil ve insanca bir toplumsal sistem inşa etme ve geliştirme hakkıdır. Bu da zorunlu olarak Atlantik Kıyısı'nı Nikaragua benliğine bağlamayı; değişik diller konuşan bir halkın birliğini sağlamayı; Nikaragualıların, içinde yaşayacakları barışı gerçekleştirmeyi gerektirmektedir.

Gerçeği dünyaya göstermek biz Nikaragualılara, biz devrimcilere kalmıştır. Bu nedenle *Wani* dergisinin Atlantik Kıyısı'nın sorunlarının incelenmesi için önereceği işbirliği çok önemli bir rol oynayacaktır. Bu işbirliği devrimci programımızla ilgili gerçeği, Atlantik ve Pasifiğin ebediyen kardeş olmaları, kendimize yeni bir vatan kurma düşlerimizi tüm dünyaya söyleyecektir. Atlantik Kıyısı insanlarının özelliklerini, kültürünü, inançlarını incelemeli ve onları iyice tanımalıyız. Ancak bu şekilde daha sıkı ilişkileri gerçekleştirebilecek, bugünkü ve gelecekte karşılaşacağımız sorunlara özel çözümler arayabileceğiz. Devrimimizin zaferini, adaletin ve barışın zaferini ancak tüm Nikaragua halkının birliği garantileyebilir.

6- ABD Nikaragua'ya Karşı Askeri ve İktisadi Saldırısını Artırıyor.

Daniel Ortega

Aşağıdaki konuşma 2 Ekim 1984'de New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yapılmıştır.

*
**

Nikaragua delegasyonu adına, ekselans [Zambia'lı Paul Lusaka'ya hitap ederek], Genel Kurul'un 39. oturumuna başkan seçilmenizden dolayı memnuniyetimizi ifade etmek isterim.

Aynı zamanda Brunei Darussalam halkını ve devletini, bağımsız uluslar topluluğuna katılmaları dolayısıyla kardeşçe selamlıyoruz.

Birleşmiş Milletler, savaşlardan, sömürüden ve katliamlardan bıkmış olan ve Mahşerin Dört Atlısı ile mücadele edebilmelerini sağlayacak, kendilerini onlardan koruyacak bir örgüt arayan dünya halklarının çağrılarının sonucu olarak doğdu. Hiç kimse Birleşmiş Milletler'in barışı, adaleti, özgürlüğü ve halkların bağımsızlığını koruma gayretlerini görmezlikten gelemez.

Ancak, insanlık için çok acı bir şekilde, Birleşmiş Milletler Anayasası'nın ilkelerine şantaj, tehdit ve saldırı yönelten ve nükleer silahlar tarafından desteklenen politikalar var. Kendilerini, bu örgütün kararlarına karşı çıkmakla, onlarla alay etmekle ve meydan okumakla belirleyenler var. İnsanı hayrete düşürecek kadar mantıksız ve tüm insanlığı tehdit eden eylemleri destekleyenler var.

Asya, Afrika, Orta Doğu, Latin Amerika ve Orta Amerika'da bu tür politikalar, kuvvet kullanımıyla ve bu bölgelerin halklarını etkileyen tarihsel sorunların tabiatını gözardı etmekle belirlenmektedir. Bu politikalar, toplumsal ve iktisadi sorunları, açları öldürüp ayrıcalıklı azınlıklar için statükoyu koruyarak çözmeyi amaçlamaktadırlar. Bu politikalar, halkları etkileyen iktisadi bunalımı görmezlikten gelmekte ve açıkça, en güçlü olanı kayıran ve silahlanma yarışını hızlandıran bir doğal ayıklanma kuramına dayandırılmaktadırlar. Bu da neden hâlâ iktisadi sorunlara çözüm aramak için topluca ve acilen harekete geçme ve böylece gerçekte barış ve gelişme uğruna savaşma taleplerine karşı çıkmaya devam edenler bulunduğunu açıklamaktadır.

Nikaragua, kendisine miras kalan geriliği, vahşi sömürü düzeni ve adalet ve özgürlüğün yokluğu —kısaca demokrasinin yokluğu— ile, geçen yüzyıldan başlayarak bütün bu yüzyıl boyunca böylesine bir politikanın kurbanı olmuştur. Bu politikanın en son canavar çocuğu Somoza diktatörlüğü işte böyleydi.

Bugün Nikaragua özgürdür ve tarihinde ilk kez gerçek bir demokrasi kurmakta, yurtseverliğin, milliyetçiliğin, bağımsızlığın bir örneği haline gelmektedir. Bu Amerika Birleşik Devletleri'nin hoşuna gitmiyor.

Nikaragua; Mozambik, Angola, Zambiya, Seychelles, Lesotho, Botswana ve Swaziland'ın yanısıra, Afrika Ulusal Kongresi (ANC), ve Namibya halkının tek meşru temsilcisi olan Güney Batı Afrika Halkları Örgütü (SWAPO) ile dayanışma içinde olduğunu söyleyince bu da Amerika Birleşik Devletleri'nin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua, İsrail'in işgal ettiği bölgelerden koşulsuz olarak çekilmesini ve Filistin halkının bir halk ve ulus olarak var olması hakkını talep ederek Filistin Kurtuluş Örgütü'nü Filistinlilerin tek temsilcisi olarak tanıdığında, bu da Amerika Birleşik Devletleri'nin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua, Sahraoui Arap Demokratik Cumhuriyeti halkı ve hükümeti ile dayanışma içinde olduğunu teyit ettiğinde Libya Arap Cemahiriyesi'ne karşı sürdürülen provokasyon politikasını kınadığımız ve Doğu Timor halkının haklı dava-

sını desteklediğimizi belirttiğimizde bu da Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmiyor.

Nikaragua; Vietnam, Laos ve Kamboçya'ya karşı sürdürülen saldırgan politikayı kınadığında, Kore'nin bütünlüğünü ve yabancı askeri birliklerin Güney Kore'den çekilmelerini desteklediği ve askeri manevralara ve kuvvet gösterilerine son verilmesini desteklediğimizde, bu da Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua'nın Puerto Rico'nın kendi kaderini tayin hakkını ve bağımsızlığını, Guantanamo'nun meşru sahiplerine teslim edilmesini, Küba'nın bütünlüğünün tehdit edilmesine son verilmesini, Arjantin'in Malvinas [Falkland] üzerindeki egemenliğini, Panama anlaşmalarının tümüyle uygulanmasını ve buradaki Amerika ve Karaib halklarına karşı girişilen saldırılara son verilmesini savunması da Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua'nın Şili'deki demokrasiye karşı yapılan vahşi darbeyi kınaması ve aynı zamanda Şili halkının temel özgürlüklerini yeniden elde etmesi hakkını desteklemesi Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua'nın özgürlük adına Grenada halkına karşı işlenen korkunç cürümü kınaması ve yabancı askeri birliklerin ülkeden çekilerek Grenada halkının kendi kaderini tayin etme hakkını özgürce kullanmasını talep etmesi de Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua; El Salvador halkının bizzat çözmesi gereken Salvador'daki mücadelenin görüşmelerle, barışçı yollardan çözülmesini destekleyince de Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmemektedir.

Nikaragua'nın, Latin Amerika'da demokratik değişikliği, halklarımızın karşısındaki sorunların çözülmesinde bir ilk adım olarak desteklemesi de Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin hoşuna gitmemektedir.

*
**

Nikaragua, Bolivya'nın Pasifik Okyanusu'na yeniden doğrudan bir çıkış yolu elde etme gayretlerini desteklediğini bir kez daha belirtir.

Nikaragua, bağlantısız iki ülke —Irak ve İran— arasın-

daki çatışmayı üzüntüyle karşılamakta ve kimyasal silahların kullanımına son verilmesini talep etmektedir; bu çatışmaya adil ve onurlu bir çözüm bulma gayretlerini destekliyoruz.

Nikaragua dünya için barış, adalet, özgürlük ve demokrasi istediği için, Amerika Birleşik Devletleri yetkililerinin hoşuna gitmeyecek olsa da ve Amerika Birleşik Devletleri yetkililerinin hoşuna gitmeyeceği halde, bağlantısızlığımızı sürdüreceğiz.

Nikaragua dünya için barış, adalet, özgürlük ve demokrasi istediği için, Amerika Birleşik Devletleri yetkililerin hoşuna gitmeyecek olsa da ve Sandino'nun yiğit halkının daha fazla özveride bulunması, acı çekmesi, tehditlere maruz kalması ve ölmesi anlamına gelse de sömürgeciliği, yeni sömürgeciliği, emperyalizmi, ırk ayırımı politikasını ve ırkçılığı kınamaya ve dünya üstündeki haklı davaları desteklemeye devam edeceğiz.

Kırk yıl önce tüm insanlık bir kâbusun bitişini kutladı. Dante'nin cehennemini bile geride bırakan faşizmin tüm dehşetlerine tanık olmak için beş yıl yeterli oldu.

Ancak bugün, 3 milyon insandan oluşan küçük bir ülke olan Nikaragua, son üç yıl sekiz aydır, saldırganın gizlemeye çalıştığı açık bir saldırganlık savaşı biçiminde ortaya çıkan, bir yok etme politikasının mağdurudur.

Bu politikanın tezahürleri nelerdir? ABD yönetiminin Nikaragua ve El Salvador halkının katledilmesi için milyonlarca dolar vermesidir; mayınların konulması gibi terörist bir eylemi tartışacağı yerde, Nikaragua limanlarını mayınlamadan önce Senato İstihbarat Komisyonuna haber vermediği için Merkezi Haberalma Teşkilâtı CIA'nın sorumsuzluğunu tartışmasıdır; ABD Ordusunun helikopterleri ve ABD yurttaşlarının —bunlar da bu müdahaleci politikanın kayıplarıdır— ülkemize düşmeleridir; çocuklar, genç insanlar, kadınlar, öğretmenler ve doktorların katledilmeleri ve halkın ürünlerinin, okulların ve yiyecek stoklarının mahvedilmesidir; Lahey'deki Uluslararası Adalet Divanı'nın kararı ve Birleşmiş Milletler kararlarının reddedilerek ABD'nin kendini dünyadaki ulusların yargıcı ve celladı yerine koymasıdır.

Bu ABD'nin kendi yasalarının ve uluslararası hukukun çiğnenmesidir.

Nikaragua bu kurul önünde, (BM) anayasasının geçerliliğine inancını ve uluslararası durumları ve anlaşmazlıkları anayasada belirtilen araçlar vasıtasıyla ve de uluslararası hukuka göre —ki bunun için en önemlisi Lahey'deki Uluslararası Adalet Divanı'na başvurma hakkıdır— barışçı yollardan çözülmesi dileğini bir kez daha dile getirmek ister.

İşte bu nedenle barış adına, Nikaragua halkı ve Orta Amerika halkları için sayısız girişimlerde bulunduk. İşte bu nedenle Nikaragua, Uluslararası Adalet Divanı'na başvurmuştur. Divan'ın 10 Mayıs 1984 tarihli kararı, ABD hükümetine, Nikaragua'ya karşı giriştiği askeri ve paramiliter eylemleri hemen durdurmasını emretmekte daha açık olamazdı; çünkü bu eylemler Nikaragua'nın kendi geleceğini özgürce belirleme hakkını ve uluslararası hukuku açıkça ve ciddi bir biçimde ihlal ediyordu. Divan'ın kararını ABD hükümetinin kızgınlık ve öfkeyle karşılaması uluslararası camiaca kınandı.

Aslında herşey, Nikaragua'ya karşı askeri ve iktisadi saldırılarını artırmakta olan ABD hükümetinin, bu gayretlere ve Nikaragua'nın barışa ulaşmadaki kararlılığına saygı göstermediğini ortaya koymaktadır. Nikaragua ile Contadora grubunun barış için attığı her adıma ABD hükümeti terörist saldırılarla, askeri üslerin ve Nikaragua'ya karşı doğrudan, kütlesel bir askeri eyleme geçebilmesini sağlayacak tüm bir altyapının kurulması ile cevap vermiştir.

İki yıldır Contadora grubu üyesi ülkeler Orta Amerika'da barışı gerçekleştirmek için soylu ve ciddi gayretler göstermektedir. Bu gayretler Güvenlik Konseyi ve bu Genel Kurul da dahil olmak üzere, tüm dünyadan büyük bir destek görmüştür. Bu çalışmaların bir sonucu olarak 7 Eylül'de Contadora grubu Orta Amerika ülkelerine, Orta Amerika'da Barış ve İşbirliği Anlaşması'nı sunmuştur.

Şimdi artık iş, Orta Amerika hükümetleri ile ABD hükümetinin —onun bu çatışmaya katılmış olduğu kimse tarafından inkâr edilemez— kendi konumunu açık ve kesin olarak belirtmesine kalmıştır. Nikaragua bunu çoktan yapmıştır. 21 Eylül'de Contadora ülkeleri hükümetlerine 7 Eylül anlaşmasını hiçbir düzeltme ya da değişiklik yapmadan, Contadora grubu tarafından yazıldığı şekliyle imzalamaya karar verdiğimizi bildirdik.

Bugün bu kurul önünde, dünyanın vicdanı önünde Nikaragua'nın kararını bir kez daha tekrarlıyor ve Orta Amerika ülkeleri hükümetlerine, halklarımızın barışı ve huzuru için, bu anlaşmayı desteklemekte bize katılmaları çağrısında bulunuyorum. Aynı zamanda Avrupa Ekonomik Topluluğu, İspanya ve Portekiz hükümetlerinin San José'de (Costa Rica) yaptıkları son toplantıda bu anlaşmayı desteklemelerini sevinçle karşılıyorum.

ABD yetkilileri Contadora'yı desteklediklerini söylediler. Diplomatları bıkıp usanmadan bölgemizde ve dünyada dolaşarak bu görüşmeleri ve barışı savunduklarını iddia ettiler. Uluslararası topluluğun, ABD hükümetinin, ek protokolu imzalamaya hemen hazır olduğunu bildirerek Contadora anlaşmasını koşulsuz olarak desteklemesini beklemeye hakkı var.

Şimdi Orta Amerika'da esen rüzgârlar, halklarımızın kıyıma uğrayacağı kehanetini veriyorlar. Bugün, barış için mücadele etmek amacıyla savaşın yıkıntıları arasından doğan bu kuruluşta barış çağrısında bulunurken, Nikaragua hâlâ ABD yetkililerinin terörist politikalarının kıyımına maruz kalmaktadır.

Bütün bu felaketler ortasında karma bir ekonomik sistemi savunan demokratik, milliyetçi, bağlantısız, çoğulcu devrimimizi —seçimler yoluyla— kurumlaştırmak için gerçekten müstesna bir gayret göstermekteyiz.

Ancak ülkemizi yeniden inşa etmek ve demokrasiyi kurumlaştırma gayretlerimize rağmen kurbanların sayısı artıyor. Bugüne dek 7.000 Nikaragualı —çocuklar, anneler, gençler ve ihtiyarlar dahil— yitirdik; bu, toplam nüfusa oranla, Amerikalıların Vietnam savaşındaki kayıplarının üç katına eşitti.

Buna ek olarak dış saldırıların doğrudan etkisinin ekonomiye verdiği günlük zararlar var. Bu günlük terör politikası sonucu kooperatifler, sağlık merkezleri, okullar, makinalar, inşaat aletleri, yuvalar, yiyecek depoları ve evler tahrip oluyor. 1981 ile 1984 arasındaki dönemde kaybımız 237 milyon dolardır. Bu, orana vurursak, ABD ve Avrupa Ekonomik Topluluğu için, aynı dönemdeki ihracat gelirlerinin, sırasıyla 102 milyar dolar ve 284 milyar doları demektir. Bu rakamlara bir de, ABD'nin hükümetlere ve çok taraflı kuruluşlara yaptığı

baskı sonucu artık Nikaragua'nın alamadığı kredileri, borçları, bağışları ve benzerlerini eklemek gerek.

Bugün Nikaragua kuşatılmış, saldırıya hedef olan ve yayılma tehlikesi gösteren haksız, gayri meşru bir savaşa maruz kalan bir ülkedir. ABD, Nikaragua sınırındaki Honduras topraklarında muazzam bir askeri altyapı kurmuştur. ABD savaş gemileri tehditkâr bir şekilde kıyılarımızın açıklarında tutulmakta, ABD casus uçakları ve askeri uçakları hava sahamızı ihlal etmektedir.

Ekonomik, sivil ve askeri hedeflere saldırılar düzenleyen ve saldırgan güçlere ikmal sağlayan uçakları ve helikopterleri, aralarında Merkezi Haberalma Teşkilâtı (CIA) için çalışan Amerikan yurttaşlarının da bulunduğu düzinelerce paralı asker kullanıyor. Hâlâ ABD'nin elinde bulunan Panama'daki askeri üslerden koordine edilip yönetilen harekâtlarda, Honduras ve Costa Rica'da üslenmiş binlerce paralı asker tam bir ordu görevi yapıyorlar.

Bu kez Nikaragua'daki 4 Kasım seçimlerini engellemek için CIA ve Pentagon'da yeni planlar yapılıyor. Diğer faaliyetlerin yanısıra limanlarımızı yeniden mayınlamayı, hava ve deniz saldırıları düzenlemeyi ve bazı bölgeleri ellerine geçirmeyi planlıyorlar.

Askeri saldırı bu yılın 15 Ekiminde başlamak üzere hazır. CIA ve Pentagon'un paralı askerleri Nikaragua'nın Honduras ve Costa Rica sınırında toplanmaya başladılar bile.

Bombalamak, asker çıkartmak ve saldırı düzenlemekte kullanılmak üzere ABD kuvvetleri hazır haldeler.

Orta Amerika hükümetleri de hazır. Bölgedeki «Sandinist tehlike»yi yok etmek için Amerika'dan «yardım» talep etme formalitesini yerine getirmeleri gerekecek. Nikaragua Birleşik Devletleri'nin gelecekteki başkanı olarak hizmet etmesi amaçlanan kukla «Paul Scoon» da hazır. Oyuncuları, rollerini ezberleyerek yerlerini almışlar. Böylesine bir müdahale sırasında Amerika'nın vereceği kayıp tahminleri bilo hazır. Bütün bunlar Grenada'ya karşı girişilen yıkıcı ve utanç verici eylemleri, bu kez Nikaragua'ya karşı tekrarlamak anlamına geliyor.

12 Ağustos 1981'den 26 Eylül 1984'e kadar Nikaragua, Amerikan hükümet temsilcileri ile 16 kez buluşarak ABD ile ikili görüşmelerde barış için büyük bir gayret gösterdi.

Nikaragua'nın somut önerilerine rağmen ABD her zaman kaçamak cevaplar vermiş ya da ancak ciddiyetten uzak diye tanımlanabilecek öneriler getirmiştir.

Meksika'nın Manzanillo bölgesinde, bu bölgedeki güvenliğinin Nikaragua devrimi tarafından tehdit edildiğini iddia eden Amerika'nın endişelerine verilen cevaplarda Nkaragua çok açık, tutarlı ve esnek olmuştur.

Hem Amerika hem de Nikaragua için karşılıklı güvenliğin sağlanabileceği bir çerçevenin oluşturulması için özgül önlemler önermede kararlı ve mantıklı bir tavır izlemişizdir.

Barış özlemi içinde olan Nikaragua halkı bağımsızlığını, özgürlüğünü, kendi kaderini tayin hakkını ve demokrasiyi savunmaya devam edecektir.

ABD liderlerinin müdahaleler ve saldırganlıktan oluşan kendi tarihlerinin kurbanları olduklarını biliyoruz. Bu politikalardan şu ya da bu şekilde etkilenmemiş bir köşesi yoktur bu dünyanın. Tüm insanlık ABD liderlerine dengeli ve sağgörülü davranmaları çağrısında bulunmalıdır.

1984 yılı Ekim ayındaki bu Genel Kurul oturumuna Nikaragua halkı özgürlüğü, adaleti ve demokrasiyi savunduğunun ve barış arzusunda olduğunun kayıtlara geçmesini istemektedir.

Eğer barışa kavuşamazsak ve savaş ve onunla birlikte ABD'nin askeri müdahale ihtimali devam ederse Nikaragua halkımn, yalınayak, üstü başı perişan ve karnı aç olarak, ya işgalcileri yenilgiye uğratmak ya da emperyalist saldırı bize başka seçenek bırakmazsa kendimizi kurban etmek yoluyla sonuna dek, barışa kavuşuncaya dek savaşacağını tüm dünyanın bilmesini istiyoruz.

Bizim ilkelerimiz budur. Kırk yıl önce faşist savaş mekanizmasına karşı Avrupa halklarının direniş mücadelesini sürdürebilmelerini sağlayan ilke de buydu. Kendimizi feda etmemizin boşuna olmayacağına eminiz; 3 milyon Nikaraguanın yok edilebileceğini, ama ortaya koyacağımız örneğin muzaffer olacağını ve dünya halkları içinde —ABD halkı da dahil olmak üzere— yankılamp çoğalacağını biliyoruz. Bizim barışa katkımız budur.

Barış ve halklarımızın mutluluğu için ABD liderlerine çağrıda bulunuyoruz. Bugünkü durumda üzerlerindeki ağır

sorumluluğu iyice değerlendirmelerini ve savaştan vazgeçerek barışı kurma gayretlerimizde bize katılmalarını diliyoruz. Bu şekilde ABD halkının gerçek çıkarları da dahil olmak üzere halklarımızın çıkarları açısından ülkelerimiz arasında yeni bir ilişkiler çağını başlatabiliriz.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Orta Amerika halkları ile barış içinde yaşama niyetinde mi olduğunu yoksa bize karşı giriştiği savaşı sürdürmekte ısrarlı mı olduğunu bilmek tüm dünyanın hakkıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin bugünkü liderlerinin çok somut bir soruya açık ve kesin bir cevap vermelerini istemek dünyanın hakkıdır: Contadora Grubu tarafından 7 Eylül'de tüm Orta Amerika hükümetlerine sunulan Orta Amerika'da Barış ve İşbirliği Anlaşması'ndan yana mıdırlar yoksa ona karşı mıdırlar?

Bu önemli kürsüden birçok filozofa ve politikacıya atıfta bulunulmuştur. Ben Nasıra'lı mütevazi insana, İsa'ya atıfta bulunacağım. Şöyle demişti: «Barışı kuranlar Tanrı'nın sevgili kullarıdır.» (Matta, 5:3)

7- Bu Ülkenin Üreticileri Hükümetimizi Desteklemektedir

Daniel Nunez ile söyleşi

Aşağıdaki yazı 5 Ekim 1984'de Managua'da yabancı muhabirler tarafından yapılan bir röportajdan alınmış bölümlerden oluşmuştur.. Nunez'in sözünü ettiği 21 Ekim meclisi, Nikaragua'nın dört bir köşesinden gelmiş 30.000 çiftçi ve hayvan yetiştiricisinin katıldığı Ulusal Üreticiler Meclisi'dir.

*
**

Nikaraguali üreticilerden söz etmek için Nikaraguali üreticilerin ve en önemlisi küçük ve orta üreticinin ülkemiz tarihinde oynadığı rolü kısaca gözden geçirmek gereklidir.

İspanyollar ülkemize geldiklerinde yerli halkımızın onlara isyan etiklerini biliyoruz.

William Walker'in önderliğindeki ilk ABD müdahalesinde Matagalpa dağlarından gelen küçük ve orta üreticiler José Dolores Estrada komutasında birleştiler. San Jacinto çatışmasında bu yalınayak, üstü başı perişan köylü üreticiler ilk müdahalecileri yendiler

Ülkenin değişik bölgelerinden küçük ve orta üreticiler Concordia'lı bir üreticinin oğlu olan Benjamin Zeledon'un yanında saldırıya karşı koydular. Ve dün Benjamin Zeledon'un emperyalist saldırganlarla yapılan çatışmaya komutanlık etmesinin ve böylece halkımızın isyan tarihinin parlak sayfalarından birini yazmasının bir yıldönümünü daha kutladık.

Sandino, Niquinohomo'lu bir kahve üreticisinin oğluydu. Sandino ile birlikte Las Segovias'ın küçük ve orta üreticileri çiftliklerini terkederek Ulusal Egemenliği Savunma Ordusu'na katıldı. Saldırıya karşı koymak için Sandino'yu destekleyen ve onunla savaşan ve saldırganları ülkemizden atan bunlardı.

Halkımız Sandinist cephede bu zengin mücadele geleneğini sürdürdü. Sandinist cephe kurulunca Matagalpa, Jinotega ve Las Segovias bölgesinin üreticileri Zeledon ile Sandino'nun tarihini sürdürmek için Sandinist yoldaşlara katıldılar ve böylece 19 Temmuz'a gelindi.

1962'den 1979'a dek bu mücadele içinde 3.000'den fazla üretici Somoza'nın soykırım ordusu tarafından katledildi. Emperyalistlerin askeri personelinin yardımı ile Waslala, Rio Blanco ve Cuscawas'ta toplama kampları kuruldu.

Devrimin zafere ulaşmasından sonra 400'den fazla üretici —kooperatif üyeleri, küçük, orta ve büyük üreticiler— Reagan hükümetinin Nikaragualılara karşı sürdürdüğü savaşta öldü.

Yine de her türlü zorluğa karşın Nikaragualı üreticiler atalarımızın bu zengin mücadele geleneğini sürdürdüler ve şimdi savaşın ortasında halkımızın yiyeceğini garanti altına almak için üretimi sürdürmekteyiz.

Somoza diktatörlüğü altında geçen kırk yıl boyunca, Chontales, Boaco, Matagalpa, Jinotega, Esteli, Ocotal ve Nueva Segovia gibi toplam 1 milyonu aşkın sığırın bulunduğu bölgelerde, sığır hastalıklarını tedavi etmek için tek bir laboratuvar bile yoktu.

Uluslararası pazarımızın Amerika pazarı olmasına rağmen bu böyleydi. Hayvan yetiştiricilerini, pirinç üreticilerini, kahve üreticilerini ve diğerlerini temsil eden COSEP örgütü tek bir laboratuvar kurma zahmetine bile katlanmadı.

13 milyon hektardan daha fazla toprağa sahip ülkemizde vadilerimizin toplamı 1 milyon hektardan fazla eder ki bu da California'da San Joaquin Vadisi kadardır.

Buna rağmen ülkemizin geriliği, azgelişmişliği öylesineydi ki devrim zafere ulaştığında üç temel ürüne ayrılmış, sulanabilir ancak 50.000 manzana toprağımız vardı: bunun 20.000'i şekerkamışına, 20.000'i pirince, geri kalan 10.000'i de pamuk ve sebzeye ayrılmıştı.

Geniş vadileri ve 3 milyon nüfusu olan 130.000 kilometre karelik bir ülkede Managua'lı üreticiler ve hayvan yetiştiricileri haciendalarında çalışanların çocukları için yeterince süt bulmayı bile garantiliyemiyorlardı.

Dünyanın yedinci büyük altın üreten ülkesi haline gelen, muazzam kaynaklara sahip bir ülke olan Nikaragua böylece altın ve orman kaynaklarının tamamen yağmalandığı talan olmuş bir ülkeydi.

Üreticilerin çıkarlarını koruduklarını iddia eden kuruluşlar vardı. Ama küçük ve orta üreticiler kahvelerini, sığırlarını ve tahıllarını satın alan ama bu insanların teknik düzeylerini yükseltmek ve ülkemizin bu önemli sektörünü geliştirmek için onlara hiçbir hizmet götürmeyi düşünmeyen bu kuruluşların kurbanıydılar.

Devrimin zafere ulaşmasından sonra bir borcun —İspanyolların gelişinden 19 Temmuz'a kadar geçen zamanda hakim kesimlerin elinde çektikleri acılar için bu ülkenin üreticilerine olan borcun— ödenmesi için UNAG kuruldu.

UNAG'ın ne olduğunu baş harfleri tanımlıyor (Ulusal Çiftçiler ve Hayvancılar Birliği). Bu geniş örgütte etkin üreticilere, Nikaraguallılara özgü tevazuyu koruyabilmiş üreticilere ve geçmişte Somozizm'e bağlanmamış olan üreticilere yer vardır. Çünkü Somozizm'e bağlı olmak demek cinayete ve işkenceye ortaklık yapmak demektir. Bu örgütü, üretmek ve ülkemizi korumak için yapılan çağrıya cevap vermek isteyen Nikaraguallı üreticilerin örgütü yapmak istiyoruz.

Halkımızın yaraları henüz iyileşmeye başlamışken, halkımızın zaferi ile yüzümüz henüz gülmeye başlamışken bize karşı saldırılar yeniden başladı. Şimdiye dek verdiğimiz binlerce kayıp bunun en iyi kanıtı.

Örgüt olarak, dağlarda yaşıyan bu üreticilere vatanımızın toplumsal zenginliğinin yaratıcılarının kendileri olduğunu anlatmaya çalışıyoruz. Nikaraguallı üreticiler ve genel olarak halkımız savaştan nefret edip barışı seviyorlar. Size, 21 Ekim'de yapacağımız toplantının, bu ülkenin üreticilerinin, bu ülkenin en iyi üreticilerinin barış istediklerini ve devrimci hükümetimizin politikasını desteklediklerini tüm dünyaya —ve de ülkemizde hâlâ var olan kayıtsız Nikaragualılara— anlatmak için yapılacağını söylemek istiyoruz.

Kendi konumumuzu açıklamak, Ulusal Çiftçiler ve Hayvancılar Birliği'nin hükümetimizin politikalarını desteklediğini bildirmek istiyoruz.

Nikaraguali üreticiler dünya üreticilerine seslerini yükseltmeleri için çağrıda bulunuyorlar çünkü bugün Nikaragua'da bir soykırım sözkonusu.

Sizi Matagalpa'dan daha uzak olmayan Estipulas kasabasında, tam 24 aile reisinin öldürüldüğü, şimdi 29 dulun, hiç oğlu kalmamış 24 ananın ve babasız birçok çocuğun yaşadığı bir kooperatife davet edebilirim.

Matagalpa'daki kahve üretim kooperatiflerine bağlı olan üreticilerin katledilmiş olmalarına ve halkın bu cürümleri kınamasına rağmen buradaki kahve üreticileri ve hayvancılar örgütleri bu cürümler karşısında sessiz kalmışlardır. Bunları da kınamak istiyoruz.

Biz bir üreticiye karşı işlenen bir suç karşısında sessiz kalmanın o suça katılmak olduğuna inanıyoruz.

Bu gösterinin amacı barış için mücadele etmek. Çünkü Nikaragua'da savaş olduğu sürece daha birçok zorlukla karşılaşacağız.

Ülkemizin üretici sektörlerinin birliği için mücadele ediyoruz. Nikaragua'da yurtsever üreticiler, devrimden yana olan üreticiler var. UNAG'ın ne olduğunu az çok anlayabilmeniz için size bazı gerçeklerden söz etmek isterim.

Nikaragua tarımında iki ana sektör var: halk mülkiyeti sektörü ve özel sektör. İkinci sektör 500 manzana'dan fazla topraklı büyük üreticileri, küçük ve orta üreticileri, Kredi ve Hizmet Kooperatiflerini ve Sandinist Tarım Kooperatiflerini içeriyor.

Halk mülkiyeti sektörü, ekilen toprakların %20,5'inin kontrolünü elinde bulunduruyor. Tarımsal üretimin gayrisafi değerinin %23,9'unun üretimi bu sektöre ait. 500 manzana'dan daha fazla topraklı büyük üreticiler, toprağın %14'ünü ve üretimin gayrisafi değerinin %25,3'ünü ellerinde tutuyorlar. Kredi ve Hizmet Kooperatifleri ile küçük ve orta üreticilerin hepsi, ekilen alanların %60,7'sine sahipler ve toplam değerin %44.7'sini üretiyorlar. Sandinist Tarım Kooperatifleri, toprağın %4,7'sini kullanmakta ve gayrisafi üretimin %6,1'ini üretmekteler.

UNAG'ın bu ülkenin üretiminin %60'ını temsil eden küçük ve orta üreticileri kapsadığını söyleyebiliriz. Üretimin %20'sini halk mülkiyeti sektörü, geri kalan %20'yi ise özel sektör temsil ediyor.

Büyük üreticilerin oluşturduğu özel sektör içinde devrimi destekleyen yurtsever üreticiler var.

Böylece şu ya da bu şekilde bu ülkenin üreticilerinin %90'ının Ulusal Çiftçiler ve Hayvancılar Birliği'ne bağlı olduklarını ciddi bir şekilde söyleyebiliriz. Bu üç yıllık yoğun bir çalışma sonucu mümkün oldu.

San Juan del Rio Coco'dan Nueva Guinea'ya dek tüm ülkede toplantılar yaptık. Yani ülkemizin tarım sektörünün yeni politikalarının geliştirilmekte olduğu yerlere gittik. Bu üreticilerle, savaş içindeki Nikaragua'da, üretim stratejilerini, sorunlarını ve politikalarını tartıştık.

Halkımız vatanımıza karşı girişilen ve biri 13 yıldan fazla süren tam 13 müdahaleye karşı koymuş ve 40 yıl süren bir depremle, Somoza diktatörlüğünün depremiyle karşı karşıya kalmıştır. Kavgada sertleşmiş, eli açık, emekçi halkımız, uluslararası camiaya büyük katkılarda bulunan halkımız, kendini savunmaya ve üretime hazırdır. Ve herşeyden çok barış ve ülkemizin mutluluğu için mücadele etmeye hazırdır.

Soru: Savaş nedeniyle, özellikle beşinci ve altıncı bölgelerde(*) temel bir güven bunalımı gözlenmekte. Bu bölgede köylülerin *contra*lara verdikleri desteği kırmak için ne gibi özel önlemler alıyorsunuz?

Daniel Nunez: Eğer Nikaraguali üreticilerin, eğer Nikaragua halkının devrime güveni olmasaydı, örneğin, savaşın ortasında altıncı bölgede kahve üretimini artırmamız ve bunu hatta Somozizm altında ulaşılan aynı tarihi düzeye yükseltebilmemiz mümkün olmazdı. Bizim deyişimizle, «sözcükler insanı heyecanlandırır ama eylemler sürükleyip götürür.»

(*) Nikaragua, politik ve idari nedenlerle altı bölgeye ve üç özel alana bölünmüştür. VI. Bölge, ülkenin kuzey-orta kısmında, Matagalpa ve Jinotega'nın dağlık kesimleridir. V. Bölge, VI. Bölge'nin güneyinde, Boaco ve Chantales civarlarıdır. Her iki bölge de CIA destekli karşıdevrimci çetelerin özel hedefleri olmuşlardır.

Bu bölgede mısır ve fasulye gibi temel ürünler yetiştiriliyor. Kooperatifteki yoldaşlar, küçük ve orta üretici yoldaşlar savaşırlarken mısır ve fasulye ürününü karıları yetiştiriyor. Size soruyorum, ne biçim güvensizlik gösterisi bu? Karşıdevrim güvensizlik yaratmıyor. Onun yarattığı savaş terörizmidir. 300'den çok yoldaş, kooperatif üyesi, küçük ve orta üretici, hırsız gibi geceleri gelip yaşlıları, kadınları ve çocukları alarak bunları daha sonra katleden soykırımcı caniler tarafından öldürüldü.

Soru: Bu terör, insanların, Sandinist cephe ya da UNAG yandaşları olduklarını açıklamaktan korkmalarına mı yol açtı? Birçok kimse *contra*larla işbirliği yapıyor. Beşinci ve altıncı bölgelerde bu bir olgudur.

Nunez: Bizim halkımız korkak değildir. Nikaragua'da tarihsel nedenlerden dolayı korkaklık yoktur. Orada Amerika'nın yarattığı bir terör, bir silahlı kuvvetler var ve bunun kanıtları da orada —düşen helikopterler, uçaklar, paralı Yanki askerleri.

Eğer burada korku olsaydı geçtiğimiz pazar günü 2.000 üretici, hükümetin UNAG ve tarım reformu işbirliğiyle 600 inek ve boğa sattığı Wiwili'deki tarım fuarına gelmezdi. Eğer devrimi desteklemekten korksalardı, savaş bölgesinde, savaşın ortasında yaşayan köylüler oraya gitmezlerdi.

İşte, bir terörist politika, bir terör politikası var. Ama size bir şey söyleyeyim. Nikaragua'da daha önce 50.000 üretici hiç bir zaman biraraya gelmemişti. Ancak gerçek şudur ki savaşın içinden, San Juan del Rio Coco'dan, Wiwili'den, Pantasma'dan, Rio Blanco'dan, Nueva Guinea'dan, Molucucu'dan, Siuna'dan ve ülkenin diğer yerlerinden üreticiler, yürüyerek de olsa bu toplantıya geleceklerdir (21 Ekim'de). Bu da ülkemizin en iyi oğullarının soyundan gelen bu üreticilerin devrime olan güvenlerini en iyi şekilde ortaya koyacaktır.

Korktukları söylenen bu köylülerin yiğitliklerini anlamak için Nikaragua'nm tarihini ve hatta vatanımızın yerli şeflerini bilmeniz gereklidir. Çünkü bu dağlarda at oynatan karşıdevrime bakarsak, köylülük onu izlemiş olsaydı Matagalpa ve Jinotega kesinlikle alınmış olurdu.

Güçlükler olduğunu biliyoruz. Karşıdevrime kaymış, kandırılmış bazı köylüler olduğu doğrudur. Burada bir antiko-

münizm politikası vardı. Bu arada okur-yazarlık oranının en düşük olduğu ülkelerden biriydik. Haiti'den sonra en geri ülke bizdik. Bu nedenle başta bir karmaşa oldu. Ama önemli olan kaç kişinin karşıdevrimi terkettiğidir.

Zorluklar var; biz zorluk yok demiyoruz. O bölgede savaş var. Ama böylesine bir savaş bölgesinde bu hükümet desteklenmese idi üreticiler çoktan Matagalpa'ya gelirlerdi ve siz de binlerce köylünün kentlere akın etiğini görürdünüz. Ama üreticiler topraklarını, vatanlarının kendilerine düşen parçasını savunmak için orada kalıyorlar.

Soru: Geçenlerde *La Prensa,* Matagalpa'da büyük üreticilerin topraklarının müsadere edildiği iddiaları konusunda bir rapor yayınladı. Bu konuda bir şeyler söyler misiniz?

Nunez: Matagalpa'da tarım reformu, müsadereden çok çiftliklerin satınalınması ile gerçekleştirildi.

Örneğin, tarım reformundan Somozist olmayan yalnızca iki kişi etkilendi. Size adlarını da verebileceğim öteki mülk sahipleri ile ise, toprağın kooperatiflere verilmesi için, devlet, 60 milyon corboda'dan fazla paraya bu toprakların satınalınması için görüşmeler yaptı. Yani orada müsadere değil, görüşmeler vardı.

Ama ne oluyor? *La Prensa* Nikaragua halkına karşı iftira kampanyasına girişiyor; iftira ettiği Nikaragua halkıdır çünkü bu ülkenin hükümeti Nikaragua halkını temsil etmektedir.

Jaima Cuadra verimli bir üretici yoldaş ve biz kendisini dürüst bir kişi olarak görüyoruz. Ancak *La Prensa,* mal ve mülkünün müsadere edildiğini —ki bu yalandır— söyleterek kendisini kullanmak istedi.

La Prensa hakaret ve iftira suçu işledi ama devrimci hükümet bu gazeteye karşı hiçbir önlem almadı. Bence hükümet tazminat istemeliydi. Neden? Çünkü uluslararsı alanda zarara uğramıştır. Matagalpa'da, hiçbir şeylerine el sürülmemiş olan bazı beyefendilerin mallarının müsadere edildiği ilan edilmiştir.

Nikaragua'da sorunun toprak sorunu olmadığını anlamanız gerek. Bir milyon insanın işleyebileceği kadar toprak var. Nikaragua'nın sorunu bize karşı sürdürülen savaş ve emperyalizmin bize miras bıraktığı gerikalmışlık.

Nikaragualı üreticiler, özellikle dağlarda yaşıyan eğitim görmemiş küçük ve orta üreticiler *La Prensa*'nın oynadığı rol ile devrimci kitle iletişim araçlarının rolü konusunda oldukça berrak bir fikre sahiptirler.

Dağlarda köylülerin artık *Barricada* ve *El Nuevo Diario* okuduklarını memnunlukla söyleyebiliriz. Bu da köylü üreticilerin her geçen gün daha çok bilinçlendiklerini göstermektedir.

Soru: UNAG sürülerin yüzde kaçını kontrol etmektedir, yüzde kaçı COSEP örgütlerinin kontrolu altındadır? Nikaragua'nın yıllık et üretimi ne kadardır? Bunun ne kadarı ihraç edilmekte, ne kadarı ülke içinde tüketilmektedir?

Nunez: Yaklaşık 2.200.000 büyükbaş hayvanın %80'i özel sektörün kontrolündedir. Bu %80'in %65'i, devrimi destekleyen yurtsever büyük özel üreticiler de dahil olmak üzere UNAG'ın konrolündedir. Özel sektörün geri kalan kısmı FAGANIC (hayvancılar birliği) vasıtasıyla COSEP'e bağlı olan bu beyefendi üreticilerin elindedir.

Hayvancıların arasında UNAG yaygınlaşıyor. Şimdi El Sauce'li üreticiler 7.000 büyükbaş hayvanı mezbahaya teslim ettiler. Eskiden FAGANIC'e bağlı olan bu üreticiler UNAG'da bizimle yakın bir ilişki içindeler. Bu cesaret verici. Dün yoldaşlarla konuştuk; verilen büyükbaş hayvanın sayısını gelecek yıl artırmak için gayret edeceklerini söylediler.

Soru: Diğer üretim sektörlerine kıyasla köylülerin yaşam standartları nedir?

Nunez: Nikaragualı köylüler, Nikaragua halkının en ezilmiş ve en sömürülmüş kesimiydi. Köylülerimiz temel ürünleri, pirinç, fasulye ve mısırı üretiyorlardı. Üstelik, kendilerine her gün baskı yapan, onları dağlara doğru sürükleyen latifundiacılar tarafından en çok zarara uğratılan kesimdi.

Köylüler yalnızca iktisaden değil, kendilerini öldüren diktatörlük tarafından da eziliyorlardı. Altıncı bölgede 3.000'den fazla köylünün öldürüldüğünü daha önce söylemiştik. Devrimden sonra köylülerin bu dertlerini bir ölçüde hafifletebildik.

Örneğin, Somoza yönetimi altındayken bir toplama kampı olan Waslala'da elektrik yoktu. Köylülerin işkence edildikleri yerler bugün hâlâ duruyor. Bugün bu kasabada elektrik,

bir okul, köylülerin hastalıklarını tedavi ettirmek için geldikleri bir hastane, dükkânlar ve hatta içme suyu bile var. ENCAFE büroları (kahve üreticilerine hizmet veren ve ürünlerini satan hükümet büroları) var. Ulusal Banka'nın bir şubesi var. Neden? Çünkü devrimler, ülkenin toplumsal zenginliğini yaratan köylülüğü dönüştürmek içindir.

Matagalpa'da, gelişmiş ülkelerdeki hastaneleri kıskanmaya hiçbir gerek bırakmayan bir bölge hastanesi yeni açıldı.

Böylece, devrimin ilk beş yılında köylüler okul, yol, sağlık bakımı ve finansman olanaklarına kavuşmuşlardır. Bunun da ötesinde hükümet köylülerin, Somoza döneminden kalan 500 milyon cordoba tutarındaki borçlarını silmiştir.

Örgütümüzün yaptığı öneriler üzerine hükümetin köylülere temel ürünler için verdiği fiyatı nasıl yükselttiğini de görebiliriz. Fasulyeye verilen fiyat, libre başına şimdi 8 cordobadır (Eylül öncesinde ise 4 cordoba idi). Nikaragua'da kahvenin %60'ı, savaş bölgesindeki küçük ve orta üreticiler tarafından üretilmektedir ve bu köylüler bu yıl yükleme başına 2.500 cordoba alacaklardır. Yani hükümet taşradaki üretici sektörlerin yararına olan politikalar uygulamaya başlamıştır.

Bu, süt üreticilerini de kapsamaktadır. Bu ülkede faaliyette bulunan şirketler, süt üreticilerine hiçbir zaman adil bir fiyat vermemişlerdir. Ama bugün Nikaragua'da süt üreticileri ilk kez adil bir fiyat almışlardır.

İşte bu nedenle Nikaragua halkının mutluluğunun şehirlerde değil, köylerde yattığını söylüyorum, Nikaragua halkının gelişimi dağlardadır. Yani ülkenin geleceği köylerdedir.

Halkımızın içinde bulunduğu ve yenilgiye uğrattığı gaddar, insanlık dışı, vahşi savaşa rağmen Nikaragua köylüleri, tüm zorluklarla birlikte, devrimin beş yılı içinde elde ettikleri yararları daha önce hiç görmemişlerdi.

Soru: Devrimin zafere ulaşmasından sonra kaç köylü öldürüldü?

Nunez: Kooperatif üyeleri, küçük, orta ve hatta büyük üreticiler dahil 400 üretici katledildi.

Maddi zararları hesap etmek mümkün değil çünkü her gün artıyor. Örneğin, dün Concordia bölgesinde karşıdevrim-

ciler üç tütün deposunu yaktılar; bunların zararı neredeyse 14 milyon cordobaya ulaştı.

Karşıdevrim ülkeyi ekonomik olarak tüketmeye çalışıyor. Ülkemizi en çok yaralayan bu. Zarar da çok. En çok da, karşıdevrimcilerin en çok saldırdıkları kooperatifler etkileniyor.

Ancak ekonomik zarar en önemli şey değil. En önemli şey, saldırılar karşısında Nikaragua halkının her gün biraz daha bilinçlenmesi. Ölen her çocuk, katledilen her kadın, her genç, bizi her türlü ekonomik kayıptan daha çok üzüyor. Ekonomik kayıplar halkımızı yaralıyor ama en üzücü şey, ülkemizin kırsal alanında akan kanlardır.

8- Köylüler Devrime Güvenmeselerdi Bu Bizim Sonumuz Olurdu

Daniel Nunez ile söyleşi

Aşağıdaki röportaj Ellen Kratka ve José G. Pérez tarafından 9 Ekim 1984'de Managua'da yapılmıştır.

*
**

Soru: Büyük üreticilerden söz ettiğinizde ne tip kişileri kastediyorsunuz?

Daniel Nunez: Nikaragua'da büyük üreticiler çiftliklerini uzaktan yönetirler. Bunlar kentlerde yaşarlar. Çiftliklerinde yöneticileri vardır, kendileri de hafta sonları ya da iki haftada bir çiftliklerine giderler; yapılan işe doğrudan katkıları yoktur. Temel olarak her zaman COSEP politikası içindedirler.

Üretici oldukları kadar tüccardırlar. Toprak sahibi doktorlar ve avukatlar da vardır. Büyük üreticiler, bu ülkedeki üreticilerin % 10'unu oluşturur.

Bir de küçük ve orta üreticilerimiz var —bunlar kırsal alanla doğrudan ilişkide olan ve orada yaşayan kişilerdir. Bunların içinde kooperatif üyeleri vardır.

Büyük üreticiler arasında, konumları diğer bütün üreticilerden farklı olan yurtsever üreticiler var. Büyük üretici olmalarına rağmen toprakla olan doğrudan ilişkilerini korumuşlardır ve kırsal alandaki dinamik çalışmaları bunları zengin köylü yapmıştır. Başka bir deyişle, üretimden ayrılıp

kentlere yerleşerek sınıfsızlaşmamışlardır. Bu, özellikle beşinci, altıncı ve birinci bölgelerde bulunan çok önemli bir kesimdir.

Soru: Öyleyse yurtsever üretici ile diğerleri —bunları nasıl tanımlıyorsanız— arasındaki fark...

Nunez: Bunları COSEP'e bağlı yurtsever olmayan üreticiler diye tanımlayabilirz.

Soru: ... o halde yalnızca politik bir tavır olmayıp aynı zamanda kırsal alanla olan bağlantı mıdır?

Nunez: Evet, gerçek şu ki COSEP'li üreticiler ülke dışında olan, ülke dışında seyahat etmiş olan ve farklı bir eğitim görmüş kişiler; benim sözünü ettiklerim ise kırsal alanda yaşayanlar. Matagalpa kentinde bir evi olan ama daha çok Matagalpa'daki çiftliklerinde yaşayan bazı yurtsever üreticiler var. Bunların bir örneği, evi üretim merkezinde olan pirinç üreticisi Samuel Amador'dur.

Soru: Yani çiftlikleri aynı üretim çapında olabilir ama onları asıl ayıran kırsal alanla olan ilişkileridir, öyle mi?

Nunez: Önemli olan tavırlardır; çünkü yaşam biçimi tavırları belirler. Managua'da yaşıyan bu insanların kültürle, toplumla, kulüplerle, o hayatın taşıdığı rahatlıklarla veya çarpıklıklarla daha çok ilişkileri oldu.

Burada, Managua'da eyaletleri yöneten ve oralara hakim olan hep bu politik kesimdi. Politikayı belirleyen, üreticileri çalıştıran ve yöneten hep bunlardı.

Ama devrimin zafere ulaşmasından ve UNAG'ın doğuşundan sonra, değişik politikalar sayesinde UNAG etkili olmaya başladı. Bu kesim kırsal alandaki gücünü tamamiyle yitirdi.

Soru: Büyük üreticilerin ne gibi örgütleri var?

Nunez: UPANIC, CAFENIC, FAGANIC, pirinç, pamuk ve kahve üreticileri ile hayvancıların örgütleriydi.

Soru: Peki, bu örgütlere kim hakimdi?

Nunez: Bunları biraraya ABD elçiliği getirmişti. Burada, ortak bir çıkara hizmet edebilmesi için bu konsorsiyumların tümü İnter-Amerikan Kalkınma Bankası ve ABD elçiliği politikaları tarafından biçimlendirildi. Hatta bunları üçlü bir evlilik —Somoza ailesi, Liberaller, Muhafazakârlar (ya da başka bir deyişle devlet), sermaye ve kilise— içinde biraraya

getirdiler. Bu üçlü evliliğin amacı neydi? Ülkenin toplumsal ve iktisadi politikalarını yürütmek.

Soru : Bu örgütler, bir aşamada, orta köylülere de hakim oldu mu?

Nunez : Evet, oldular. Onlara nasıl hakim oldular? Bankalar vasıtasıyla. Muhafazakâr konsorsiyumu içinde olan Bank of America ile Nikaragua Bankası ellerindeydi. İhracatı kontrol ediyorlardı. Örneğin Matagalpa'da, kendileri ihraç etsinler diye, kahve stokladıkları çok sayıda ticarethaneleri vardı. Siyasal, toplumsal ve iktisadi güçleri vardı. İktidarı Somoza ile paylaşıyorlardı.

Soru : Devrim olunca bu nasıl değişti?

Nunez : Devrim onların bankalarını millileştirerek hile ve iktidar zincirlerindeki halkalardan birini kopardı. Artık, temel tarım ihracat ürünleri olan kahve, et, pamuk ve şekerden oluşan ülke ihracatını devrim kontrol ediyor. Devrimci devletin doğuşu ile bu eski işlerinin tümünü yitirdiler.

Mezbahaları vardı; herşeyleri vardı. Kahve satın alırlardı. Büyükbaş hayvan satın alırlardı. İhraç etmek için herşeyi alırlardı. Bu ülkede köylülerin ürettiklerini onlar ihraç ederlerdi.

Böylece pratikte devrim onların iktidarını ellerinden aldı.

Soru : Özellikle zengin köylü, yani yurtsever büyük üreticinin durumuna baktığımızda, UNAG ulusal meclisine doğru giden dönemin seyri içinde dikkatimizi çeken şeylerden biri de, sizin bu kesimin de UNAG'ın içinde yer almasına verdiğiniz önemdi. Yani bunlar devrimin planlarına dahil edilmeli ve otomatikman gericilikle özdeşleştirilmemeliydiler.

Nunez : Kuşkusuz; UNAG geniş bir örgüttür diyebilirim. Adından da anlaşıldığı üzere Ulusal Çiftçiler ve Hayvancılar Birliği'dir. UNAG'da kim olmalıdır? Somozizm'den utananlar. Hırsızlığa, kaçakçılığa, kumara ve fuhuşa bulaşmamış olanlar. Yozlaşmamış unsurlar; çünkü prestiji olan bir örgüt kurmamız gerek. Sorunlarını çözmemiz için ayaklarına gitmemizi isteyenleri değil, sorunlarını bizimle birlikte çözmek isteyenlerin bu örgütte olmalarını istiyoruz.

Bu nedenle şöyle diyoruz: İşte UNAG'da bu kesimlere yer var. Hatalıydım ama şimdi devrimin herkesin yararına olduğunu görüyorum diyebilenlere de yer var. Ama saldır-

yanlıktan, müdahaleden yana olanları, istikrasızlaştırma politikalarını destekleyenleri alamayız çünkü tanrıyı şeytanla birleştiremeyiz.

Soru: Yurtsever büyük üreticileri de kapsama kampanyası UNAG'ın konumunda bir değişikliği mi temsil ediyor?

Nunez: Zaten bu politikalar üzerinde çalışmaktaydık; çünkü devrim insanları dağıtmak için değil, yeni bir toplum isteyenleri biraraya getirmek için yapılmıştı. Bu nedenle bu süreçte bizimle birlikte yürümeye hazır olan iyi niyetli tüm insanlara bir yer vermeliyiz.

Eskiden bu politikalar şimdiki kadar açık değildi. Ulusal Meclis'te o zamana dek yalnızca küçük bir başlangıç olarak kalan şeyi genişlettik. Neden? Devrimi yapabilmek için.

Amacımız bu ülkedeki tüm üreticileri birleştirmek. Bir gün COSEP'tekilerin de yanılmış olduklarını anlayacaklarını ve hatalarını düzeltecek zamanları olacağını bile umuyoruz.

Soru: Zengin köylülerle ilgili, bunların UNAG'daki rollerinin önemsenmesine yol açan bir değişiklik oldu mu?

Nunez: Tabii. Herşeyden önce var olan karışıklıktan biraz kurtulduk. Örneğin evvelce yalnızca küçük ve orta üreticilerden söz ediyorduk. Ama ne küçük ne de orta üretici istemediğimiz olgusu ile işe başlıyoruz; biz büyük üreticiler istiyoruz; çünkü ne kadar çok üretirsek ülkemiz o kadar zengin olacaktır. Devrim durumu daha kötüleştirmek için değil, tüm kesimleri toplumsal refaha ulaştırmak için yapılmıştı.

Öyleyse olan neydi? Küçük ve orta üretici politikasına sahip olsaydık, bu, üretimi yanlış bir çerçeveye yerleştirmek olurdu.

Bizim sorunumuz üretim ve verimlilikteki gerilik. Nikaragua'da bir milyon kişiyi daha toprak üstünde çalıştırabilecek kapasiteye sahibiz. Öyle vadilerimiz var ki tümü bir arada California'daki San Joaquin Vadisine eşdeğerdir. Ama, tarım için en elverişli toprakların %10'u bile teknik olarak kullanılmakta değildir.

Bir diktatörlük insanlara ne verir? Gerilik. Kalkınmayı köstekler. İşte Somoza da burada bunu yaptı; iktidarını koruyabilmek için kalkınmayı kösteklemedi.

Soru: Zengin köylüler işçi tutuyorlar mı?

Nunez: Evet, yıllık. Kahve ve pamuk mahsulünün kaldı-

rılma döneminde tuttukları işçi sayısı 500'ü bulan zengin köylüler var. Hasat dönemi dışında, yıl boyunca da 200'e kadar işçi tutanlar var diyebilirim.

Soru: Ve bu tip insanlar UNAG'da yer alabilirler mi?

Nunez: Evet, neden olmasın? Yurtsever biri ise UNAG'da olabilir. Tıpkı, [Dışişleri Bakanı Miguel] D'Escoto ve Ernesto ve Fernando Cardenal [kültür ve eğitim bakanları] gibi rahiplerin devrimin içinde yer almaları gibi. Bu devrim bu konuda dünyaya katkıda bulunuyor. Çerçeve, felsefi sorunlar değil, daha çok insanların davranışları olmalıdır. Önemli olan ateist, Marksist ya da Hıristiyan olmaları değil, hayata karşı tavırlarıdır. Çünkü önemli olan kişinin inandığı ya da inanmadığı değil, ne yaptığıdır.

Soru: Bu durum UNAG'daki yurtsever büyük üreticiler ile örgütlemiş olduğunuz ve belki de büyük üreticilerin yanında çalışan küçük üreticiler arasında sürtüşmeye neden olmuyor mu?

Nunez: Hayır. Nikaragua'da kırsal alanda çalışan ücretli işçi ile kendi toprağını işleyen köylü tamamen farklı iki kategoridir. 2 milyon manzana toprağın köylülere verilmesi ile toprak isteyen herkes buna sahip olmuştur. Böylece yarı proleter köylüler —hem toprak sahibi olan hem de işgüçlerini satanlar— ortadan kalkmıştır. Neden? Çünkü artık köylü kredi ve yardım alabilmektedir.

Soru: Kırsal İşçiler Örgütü, ATC ile sürtüşmeler oldu mu?

Nunez: ATC işgüçlerini satan kırsal alandaki tarım işçilerini örgütler. İşçilerin daha çok üretmelerini istememizle ilgili bazı çelişkiler oldu diyebilirim. Devrim olan bir ülkede çalışmak, çalışmak, çalışmak zorundasınız. Ne ataerkilliğe ne de anarşiye yer var çünkü aşırı sağ ve aşırı sol gibi ataerkillik ve anarşi, insanları oportünist yaparak bilinçlerini mahvediyor.

Böylece UNAG'ın Ulusal Kongresi'nde ATC Başkanı Edgardo Garcia, UNAG'ın taleplerini destekleyen bir bildiri okudu. Yeni çıkartılan tarım işçilerinin ücret normları, Çalışma Bakanlığı, UNAG ve ATC ile yaptığımız ortak çalışmanın sonucudur. Neden? Çünkü bizi ilgilendiren, insanı yücelten, çalışmadır. İnsanı çalışmadan çok hiçbir şey yüceltemez. Hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey.

Fedakârlık ruhuna sahip olmayan, bir devrimde daha çok çalışmak gerektiğin anlamayan bir işçi sınıfı yaratsaydık, ataerkilliğe kapılsaydık, bu ülkenin ekonomisini batırırdık.

Soru: Tarım reformu kırsal alanda emek arzını önemli ölçüde etkilemedi mi?

Nunez: Bu ülkede inanılmaz bir işsizlik vardı. Somozizm altında işsizlik vardı; çünkü Somozizm, çalışmayı garantilemiyordu. Devrim zafere ulaştığında bu ülkede çok sayıda işsiz vardı. Toprak verildiğinde bunlar çalışmaya başladı.

Burada, Managua'da hâlâ bir sorun var: üreticiden çok tüccar var. *Buhonero*'lardan [küçük ithalatçı — ihracatçı tüccarlar], spekülatörlerden ve tüm tembellerden kurtulmamız gerek. Gidip toprağı işlesinler. Aksi takdirde ilerliyemeyiz. Hükümet ben olsaydım bütün bu şeyleri yok ederdim. Çılgınlık bu. Satılacak maldan çok satıcı var.

Soru: UNAG'ın kapsamının yeniden tanımlanmasına saldırıların tırmanışı mı neden oldu?

Nunez: Hayır. UNAG doğduğunda kapsamı böyleydi; ancak yöneticiler örgütün çizgilerini sürdürme gücünden yoksundular.

Soru: Demek bu devrimci sürecin gelişiminden ve evriminden çok UNAG'ın işleyişi ile ilgili bir sorundu?

Nunez: UNAG, devrimden sonra kurulan ilk örgüttü. ATC zaferden önce de vardı, AMNLAE de vardı, ama UNAG yoktu. UNAG devrimle doğdu.

Neden doğdu? Küçük, orta ya da büyük üreticilerin çıkarlarını koruyacak bir örgüt oluşturabilmek için. Benim için 50 kilo da 50.000 kilo da üreten, üreticidir. Önemli olan budur.

Soru: Yurtsever büyük üreticiler ile küçük ve orta üreticiler arasında çelişkiler var mıydı?

Nunez: Ücretli tarım işçileri ile çelişkiler oldu ama orta ve küçük üreticilerle hiçbir sorun olmadı; çünkü bu insanları biraraya getiren bir tavırdır: dürüstlük.

Burada biz üreticileri pratikte dürüstlükleri ile ölçeriz. Onun için hiçbir sorun yok. Sorun olsaydı küçük üreticiler, büyük üreticileri kabul etmediklerini söylerlerdi.

Soru: UNAG kongresinde, UNAG'ın, MIDINRA [Tarımsal Kalkınma ve Reform Bakanlığı] işletmeleri ile ilişkilerinde daha güçlü olması gerektiğini önerdiniz.

Nunez: Doğru. Neden? Çünkü bunlar devlet işletmeleri olmalarından bağımsız olarak, üretici işletmelerdir. Ve üretim işletmeleri olarak nasıl ürettikleri konusunda dikkatli olmalıyız. Üretimleri kötü ise bunun nedenini bulmalıyız.

Soru: Ama kredi, gübre, girdi... sorunları...

Nunez: Her şeyde güçlü olmak gerek —kredide, finansmanda, hizmette, teknolojide, herşeyde. Sorun devletin daha dinamik hale getirilmek zorunda oluşudur. Çünkü üretim yerinde sayarsa çürür; geriye gider. Yani bana hizmet etmesi gereken bu işletme bana engel oluyorsa onu öylesine hareket ettirmeliyim ki geçmeme izin versin ve bana hizmet etsin.

Bu politikalar bir bütündür. Devlet üreticilerinden bir şey talep edemezsek üreticilerden ve COSEP'lilerden de bir şey talep edemeyiz.

Soru: Ya MIDINRA sorunu nasıl gidiyor? Görünüşe göre devlet organları içinde en çok eleştirilen MIDINRA.

Nunez: Bu örgütlerle ilişkimiz bireysel düzeyde çünkü UPANIC ya da CAFENIC'de olan, bu örgütlere tarihi nedenlerle giren ve bu örgütlerin, başkalarının çıkarlarını savundukları için, kendi sorunlarını çözemeyecklerini anlayan üreticiler var. Örgüt olarak ilişkilerimiz çelişkili. Bunun nedeni farklı konumları savunmamız. Onlar gericiliği biz ise devrimi savunuyoruz.

Karşıdevrim FAGANIC ve CAFENIC üyesi üreticileri katletti ama bu örgütler bu cürümleri bile kınamadılar. Bu nedenle kendi üyelerine karşı ahlâksızlar diyorum.

Soru: Hem UNAG'a hem de COSEP'in bir parçası olan bu örgütlere üye olanlar var mı?

Nunez: Hayır. Bir üretici ya UNAG'dadır ya da değildir. İkili bağlantıları kabul edemeyiz çünkü o zaman dürüst olmazdık. Ancak eskiden orada olan, şimdi ise bizimle olan üreticiler var.

Soru: Seçimlere katılan üç kapitalist parti toprak tapuları sorunu ile ilgili olarak —yani bu tapuların, sahiplerine toprağı işleme hakkı mı yoksa toprak mülkiyetini mi verdiği ile ilgili olarak— toprak reformunu eleştirdiler. Bu partiler bunların aslında geri alınabilecek kira tapuları olduklarını söylüyorlar. UNAG bunu nasıl yanıtlıyor?

Nunez: Nikaragua'nın sorunu toprak azlığı değil; sorun toprağın işlenmesi. Devrim, bu insanların sandığından çok daha ciddi. Verilmiş olan alınmaz. Bu tarih yasasıdır. Ben verdiğimi geri almam.

Eğer bir toprak reformu tapusu vermişsek bu tapu köylünündür —sonsuza dek. Tek bir koşul var. Mali sistem konusunda dürüst olmazsa, toprağı işlemezse toprağı kaybedebilir. Yani tek bir koşul vardır, o da toprağı işlemektir.

Soru: Toprağı satabilirler mi?

Nunez: Çocuklarına miras olarak bırakabilirler ama satamazlar çünkü bu doğru olmaz. İnsanlara satsınlar diye hediye vermek doğru değildir. Çocuklarına, karılarına, çekirdek aile içinde, ailelerine verebilirler ama başkasına değil.

Soru: Öyleyse bu anlamda toprak, pratikte, yabancıya geçmiyor.

Nunez: Doğru. Bu, bizzat köylüleri ve çocuklarını korumak için alınmış bir önlem; çünkü topraklarını satıp çocuklarını açlığa mahkum eden sorumsuz babalar var. Her açıdan bu doğru, adil ve insancıl bir önlem.

Soru: Bu, köylüleri topraklarını, borçları karşılığı haciz edilmesi sonucu yitirmelerine karşı da koruyor mu?

Nunez: Evet. Hükümet borçları sildi, temel ürün üreticilerinin 500 milyon cordoba'lık borçlarını sildi.

Soru: Hükümet köylüye, ürünün kötü ama toprağın var; toprağını satıp, öyle geçimini sağla, diyemez mi?

Nunez: Ama önemli olan köylüyü koruyacak yasalar yapmak. Bu verdiğiniz örnek gaddarlık. Çünkü ne olursa olsun o adam ülkesi için üretiyor. Ülkenin yiyeceğini garantilemek için üretiyor.

Soru: Bu önlem zengin yurtsever üreticileri sinirlendirmiyor mu?

Nunez: Devrimin toprak reformuyla köylüye verdiği toprak satılamaz ama köylünün kendi toprağı varsa, bunu satabilir. Büyük, özel bir üretici toprağını satmak istiyorsa, satabilir.

Soru: Başka bir deyişle, kamulaştırılan topraklar yalnızca devlet toprakları ve toprak reformu kapsamında olanlar.

Nunez: Evet, devletin vermiş olduğu topraklar. Çünkü burada özel sektör ve karma ekonomi var.

Soru: Bu tapu ve etkilenmeme sertifikaları sorunu halledildi mi?

Nunez: Bu mülksüzleştirilememe yasası üzerinde çalışılıyor. Ancak hiçbir işe yaramayan, tembelin birine ya da zarar eden birine ya da yurtdışına para kaçıran birine etkilenmeme sertifikası vermeyeceğiz. Onun için bu, toprağı nasıl işlediklerine bağlı.

Bana tapu vermeyin diyen üreticiler var. Ben iyi bir işçiysem tapuya ihtiyacım yok. Sertifikaları en çok isteyenler UNAG'a bağlı olmayan %10. Bunlar da çoğunlukla, küçük ve orta üreticilere mülksüzleştirilememe tapularının verilmesi ile ilgili değiller, bunu politik bir sorun olarak kullanmak istiyorlar.

Soru: Toprak reformundan yararlanan bazı kişilerin durumunda, toprağın daha sonra sahiplerine iade edildiği vakalar kaydedildi. Bu durum yaygın mıdır?

Nunez: Yaygın değil. Ama devrim bazı hatalar yaptı ve bunları kabul etti.

Ben altıncı bölgede MIDINRA'nın yöneticisiyim. Orada kooperatifler arasında bölüştürmek üzere toprak ağalarından, değeri 60 milyon cordoba'dan fazla toprak satın aldık.

Soru: Üreticileri topraklarını satmaya zorladınız mı?

Nunez: Zorlamadık ama görüştük. Kendileri satmak istedi. Bizim sorunumuz toprak değil. Burada bol bol toprak var. Birçok şey yapabilen bir ülkeyiz. Neden onun ya da bunun mülkünü almaya başlıyalım? Olay şu ki gericiler bu sorunlar konusunda çok propaganda yapıyorlar. Birçok haber ajansları ve ABD elçilikleri var.

Soru: Yani her iki sorun da —mülksüzleştirilememe sertifikalarının olup olmayacağı ve toprak reformu tapularının değiştirilip değiştirilmeyecği— köylüleri sinirlendirmedi, öyle mi?

Nunez: Kesinlikle hayır. Bakın, köylüler devrimi desteklemeselerdi, işimiz bitikti.

9- Örgütlü Halk Sandinist Polisin Belkemiğidir

Tomas Borge

Aşağıdaki yazı, 17 Ekim 1984'de, Nikaragua İçişleri Bakanlığının kuruluşunun beşinci yıldönümünde Managua'daki törende yapılan bir konuşmadan derlenmiştir.

*
**

ABD hükûmeti yakın zamanda, adı, bir aşk romanı gibi, *Tutulmayan Vaadler* olan bir belge yayımladı. Bu belgede, 19 Temmuz (1979)'dan önce Amerika Devletleri Örgütüne (OAS) vermiş oldukları bir dizi vaadi Sandinistlerin tutmadığı iddia ediliyor. Devrimci devlet tarafından kurulan «baskı mekanizması» —ki bununla İçişleri Bakanlığı kastediliyor— suçlanıyor. Bir gizli polisimiz —Devlet Güvenliği kastediliyor— olduğunu ve bunun başında da, bugün Nikaragua vatandaşı olan Kübalı bir emekli albay bulunduğunu söylüyorlar.

Ben de Lenin Cerna'nın [devlet Güvenliği'nin başı], Leon'lu olduğunu sanırdım; ama meğer, Kuzey Amerikalılara göre o Kübalı emekli bir albaymış! Kendisinin, bizzat yeniden dünyaya gelen Vladimir İlyiç [Lenin] olduğunu iddia etmemeleri bile bir mucize!

Sandinist polisin, muazzam bir baskı mekanizmasının bir parçası olduğunu ve totaliterizmi güçlendirmek için kurulmuş bir örgüt olduğunu söylüyorlar.

Kitle örgütlerini Devlet Güvenliği'nin işlevsel bir parçası olarak gösteriyorlar; bu, itiraf etmeliyim ki tamamen doğru. Kitle örgütlerimiz olmasaydı ne yapardık? Devlet Güven-

liği diye birşey olmazdı. Kitle örgütleri ABD Merkezi Haberalma Örgütü'nün panzehiridir; örgütlü halk, İçişleri Bakanlığı'nın gücünün eşi bulunmaz kaynağıdır, onun belkemiğidir.

Ancak bu kitle örgütleri temel desteğimizi oluşturdukları gibi en sert eleştirmenlerimizdir de. Elimde CDS'nin ulusal koordinatörü Leticia Herrera'nın bir genelgesi var. Diyor ki, güneş ya da yağmur altında görev yaparken gördüğümüz bir Sandinist polisin gözlerimizi kamaştırarak uyandırdığı güven, bir zamanlar Somozist polisin uyandırdığı ve bugün Latin Amerika diktatörlerinin yoz çıkarlarını savunan benzer polis kuvvetlerinin uyandırdığı terör duygusunun tam zıddıdır.

⁂

Devrimin zafere ulaşmasından sonra, mahkumları yeniden eğitme gibi bir kaygısı asla olmamış bir hapishane sistemini devraldık. Bir zamanlar o zindanların konukları olan bizler, devrim kavramının, mahkumları, üretken çalışmaya yeniden katmak amacıyla eğitmek anlamına geldiği sonucuna vardık. Bugün hapishanelerdekilerin yüzde 40'ı üretken işlerle meşguller; bu da toplumla yeniden bütünleşmelerinde onlara gerçek olanaklar sunmaktadır. Bizim amacımız tüm mahkumların üretken işlere katılmaları ve yararlı ve daha az zor bir hayat yaşamalarıdır.

Bununla birlikte yine de aşırı kalabalık, eğitimin daha geniş çapta uygulanabilmesini sağlayacak kaynakların eksikliği ve uygun yerlerin azlığı sorunları ile karşı karşıyayız.

Hapishane sistemi içindeki yoldaşlar İçişleri Bakanlığı'nın en zor ve en çok özveri isteyen görevlerinden birini sürdürüyorlar.

İçişleri Bakanlığı'ndaki kaynak eksikliği, biraz olsun, yüksek derecedeki bilinç düzeyi ve mücadele ruhu ve şu beş yılda kimi müstesna kahramanca davranışlar sayesinde giderilmiş oluyor. Bu kahramanca davranışların birçoğu halk tarafından bilinmiyor.

İşte, neredeyse sıfırdan başlayarak, yalnızca karşıdevrimle başa çıkabilmekle kalmayıp aynı zamanda Nikaragua'ya karşı giriştiği faaliyetlerde CIA'yı da başarısızlığa uğratabilen bir Devlet Güvenliği mekanizmasını nasıl oluşturabildiğimiz, bu mücadele ruhu ve bilinç düzeyi ile açıklanabilir.

Ancak ABD'nin doğrudan yardımı ve diğer ülkelerin suç ortaklığı sayesinde karşıdevrim iki askeri savaş cephesi ve iki silahlı karşıdevrim örgütü kurmayı becerebilmiştir.

Ülkenin başlıca şehirleri düşman faaliyetlerinden uzak tutulabilmiştir. Böylece düşman, üretim merkezlerini, okulları, çiftlikleri ve kooperatifleri dışardaki askerî üslerini kullanarak havadan ve denizden bombardıman etmek gibi bir seçeneğe yöneldi.

Şeker fabrikalarımıza, rafinerilerimize, elektrik santrallarımıza ve bunların alt ünitelerine, petrol boru hatlarımıza, köprülerimize, demiryollarımıza, havalimanlarımıza, radyo istasyonlarımıza ve Sandinist Televizyon Sisteminin röle istasyonlarına karşı operasyonlar planladılar. Yalnızca 1983'te Devlet Güvenliği 100'den fazla süikast planı ve diğer türde düşmanca faaliyeti ortaya çıkardı.

Devlet Güvenliği karşıdevrimci saflara sızmayı başardı. Bu sessiz kahramanların cesareti düşman saldırılarını bize önceden bildirdi. Bunlar aynı zamanda Sandinist Halk Ordusu ile işbirliği yaparak birkaç askeri saldırının düzenlenmesine yardımcı oldular.

Sandinist Halk Ordusu, özellikle zırhlı araçlar, topçuluk ve uçaksavar silahlar konusunda teknik bilginin yanısıra, gerek nicelik gerekse nitelik olarak iyi birliklere sahiptir.

Genel olarak EPS modern bir ordu niteliklerini elde etti. Devrimin gururu olan ordumuz disiplinli, bilinçli ve cesurdur.

İçişleri Bakanlığı'nın, Devlet Güvenliği ve Sandinist polisin bir kesimi olmak üzere kendi küçük askerî birlikleri vardır. Kahramanlığı uzmanlık haline getirmiş olan İçişleri Bakanlığı'nın «Pablo Ubeda» birlikleri, yüksek düzeyde savaşma yeteneği gerektiren özel harekâtlar için eğitilmişlerdir ve eğitilmektedirler. Tabii ki, İçişleri Bakanlığı'nın tüm savaşçıları acil bir askerî durumda birer muharip asker olmaya hazırdır. Vatan için silaha sarılmaya, devrimimiz için öldürmeye ve ölmeye hazır olmayan tek bir İçişleri Bakanlığı savaşçısı, tek bir görevli yoktur.

Seçimlerin meşruiyetine gölge düşürme, erteleme ve Contadora grubunun geçerliliğini yok etme gayretleri, ABD emperyalizminin bize saldırmak için seçtiği yegane yollar de-

gildir. Bunlar, karşılaştığımız yegane güçlükler değildir. Aynı zamanda kuşatılmış bir ekonomimiz, düşük fiyat verilen ürünlerimiz ve geçmişin ağır yükü var; bunlar, hep birlikte, potansiyel olarak tehlikeli bir ekonomik durum yaratmışlardır. Ekonomik sistemimizin bugünkü koşullarında bu başını alıp giden ata —değer yasası— binmek istiyorsak mahmuzlarımızı takmalı, dizginleri sıkı tutmalıyız.

Latin Amerika ülkelerinin büyük çoğunluğunun korkunç bir iktisadi kansızlık çektiklerini, dış borçlar ve halklarının sefaletiyle ellerinin ayaklarının bağlanmış olduğunu bilmek bir teselli olamaz.

Devrimin dünkü Nikaragua'nın kasvetli görünümünden —ya da birçok kardeş halkın yaşadığı bugünkü durumlarından— çok farklı bir gelecek garanti ettiğinden eminiz. Önümüzde hâlâ hayallerdeki cennetin, içinde en yüce mülkiyet biçiminin tüm insanlığın tüm insanlığa karşı sorumluluğu olduğu insan dayanışması cennetinin somutlaşacağı yeni bir toplum kurma amacımız var.

Nihai amacı unutmak plansız, çizimsiz inşaat yapmaya kalkarak sonunda hiçbir işe yaramaz bir demir ve çimento örgüsü yaratmaya benzer. Biz devrimciler ufuğu göremeyenlerin devrimi de göremeyeceklerini biliriz.

Bu yeni toplumu kurmak uzun bir yolculuğa çıkmak demektir. Bu uzun yolun adı stratejidir ve attığımız her adım taktiktir. Sandinist halk devrimi, her an karşımıza çıkan ağın düğümlerini çözerek bu yolda yaşamını sürdürmelidir, sürdürmek zorundadır.

En büyük hata, taktiği stratejiye dönüştürmektir; tıpkı verili bir anda esnek olmayı, gerektiğinde uzlaşmayı reddetmenin yanlış oluşu gibi. Taktik ve strateji diyalektik olarak birbirine bağlıdır. Ama —bunu vurgulamamız gerek— taktikler stratejinin hizmetindedir.

Taktikler, savunduğumuz devrime zararlı değil de yararlı olacak biçimde kavranmalı ve öyle görülmelidir. Hangi devrime?

Çoğunluğun, işçilerin ve köylülerin, yoksulların onayını almış bir devrime.

Üretimi ve bölüşümü apaçık bir adalet ve demokrasi politikasıyla örgütleyen bir devrime.

Kazandığımız vatanı savunan bir devrime.

Toprağı hiç tereddütsüz köylüye veren bir devrime.

İktisadi eşitsizliğe, ta kökeninde saldıran bir devrime.

Doğal çevreye zarar vermeksizin, farklı bölgelerin eşitsiz kalkınmasına son veren ve çok sayıda olmasa da gerçek olan ulusal farklılıkları anlamaya çalışan bir devrime.

İnsanın işine, topluluğuna, ekonomiye, savunmaya ve politik karar mekanizmasına katkısını ölümsüzleştiren bir devrime.

Şefkatini ve annelik mucizesini koruyarak kadınlara karşı ayrımcılığı ortadan kaldıran bir devrime.

Eski şarkılarım, zafer bayraklarının şanını, kökenlerinin kaçınılmaz ve güzel varlığını yeniden canlandıran ve yeni evrensel ifade biçimlerine giden yolu bilen bir devrime.

Gelecek kuşaklara aktarmak üzere en küçük ışık zerrelerini yakalayan bir devrime.

Dayanışmayı elde eden ve yayan bir devrime.

Herbirimize eşit olarak ait olan bir vatan kurma büyük ve ölümsüz görevi içinde, herbirimizin ancak küçücük bir parçacık olduğumuz anlayışıyla, bizi birer birey olarak olumlayan ve yadsıyan bir devrime.

10- Nikaragua'nın, Yanki Emperyalizminin Savaşını Yenilgiye Uğratması Mümkün mü?

Luis Carrion

Aşağıdaki konuşma 1984 Kasım ortasında, Managua'yı da içine alan III. Bölge'deki FSLN Yerel Komitesi toplantısında yapılmıştır. Toplantıya FSLN Taban komitelerinin önder kadrolarının üyeleri ile 19 Temmuz Sandinist Gençliği'nin Taban meclislerinin siyasi sekreteri de katılmaktaydı. Bu konuşma *Barricada*'nın 21 ve 22 Kasım 1984 sayısında yayımlandı.

⁂

Yerel Komite'nin, Taban komitelerinin çekirdek önderliği ile birlikte olağan olarak düzenlediği ve Sandinist Gençliği'nin Taban Meclislerinin siyasi sekreterlerinin de katıldığı bu toplantıyı, biraz bugünkü durumdan ve bu durumun gerektirdiği görevlerden söz etmek için kullanmak istiyoruz.

FSLN her zaman bir öncü gibi davranmaya çalışmıştır. Pratikte, 1960'ların başlarında kuruluşundan bugüne kadar Sandinistler ancak mücadelenin ön saflarında rahat olmuşlardır. Amacımız öncü olmaktı ve öncü olarak davranmak amacıyla sonuna dek devam edeceğiz.

Sizi bu kritik anda bu geleneğe sadık kalmamız için topladık. Yurdumuza karşı girişilen emperyalist ve paralı askerlerin saldırıları ne denli tehlikeli, Nikaragua halkının çeşitli

aşamalarda karşılaştığı zorluklar ne denli büyük ve karmaşık olursa olsun FSLN militanının sorumluluğu o denli artacaktır.

ABD emperyalizminin küçük ulusumuza karşı doğrudan savaşa girişmesi ihtimali karşısında öncü olmanın getirdiği görev ve sorumluluk, cesaret ve iradenin yanısıra, yüksek bir bilinç düzeyini, yapmamız gereken görevlerin tam olarak anlaşılmasını, etkin bir örgütlenmeyi ve disiplini gerektirir.

Ulusal Direktörlüğün çeşitli üyeleri ABD ordusunun Nikaragua'ya saldırması tehlikesine dikkati çektiler. ABD'nin Pasifik Okyanusu'nda, Atlantik Okyanusu'nda ve Honduras topraklarında sürdürdüğü saldırgan manevralara dikkati çektiler. Çeşitli emperyalist görevliler ve ABD hükümetinin, Nikaragua'yı bombalamak ya da sonunda topyekün saldırıya geçmekle bizi tehdit eden aşırı saldırgan demeçlerine de dikkati çektik. Son birkaç gündür görünmeyen o akbabanın (ABD SR-71 casus uçağı) uçuşlarına ve provokasyonlarına dikkati çektik.

ABD hükümetinin, Amerikan halkında Nikaragua'dan gelecek tehlike imajını yaratmak için, Amerikan halkından askeri bir macerayı destekleme hazırlığı yaratmak için giriştiği propaganda ve iftira kampanyalarına dikkati çektik.

Önderlerimiz tarafından belirtilen bu örnekler karşısında, ABD ordusunun doğrudan saldırıya geçmesi tehlikesini ciddi bir şekilde göz önünde bulundurmalıyız. Bu koşullarda sormamız gereken ilk soru, ki sanırım siz de kendinize sormuşsunuzdur, şudur: Nikaragua'nın —küçük, az nüfuslu, iktisadon azgelişmiş, birçok maddi ve kültürel zorluklarla karşı karşıya olan— bu küçük Nikaragua'nın, saldırıyı, Yanki emperyalizminin giriştiği savaşı yenilgiye uğratması mümkün mü?

Aslında, yoldaşlar, Nikaragua halkının emperyalist savaşı yenilgiye uğratması mümkündür. Bu konuda hiçbir kuşkumuz yok. Ve bu inanç yalnızca kazanma arzumuzdan, bunun böyle olmasını istediğimizden kaynaklanmamaktadır. Bu inanç, emperyalist savaşın nesnel koşullarının bilimsel, devrimci analizinden de kaynaklanmaktadır.

ABD ordusunun çok sayıda tanka, uçağa, füzeye ve gelişmiş silaha sahip olduğu bir gerçektir ve eğer ABD ordusunu

Sandinist Halk Ordusu ile karşılaştırırsak dezavantajımız apaçık ortadadır.

Ancak sorun, burada, herhangi iki normal ordu arasındaki bir savaşın sözkonusu olmamasıdır. Burada sözkonusu olan emperyalist bir ordunun ülkesinden çok uzaklarda, tamamen haksız bir dava için, tüm bir halka karşı verdiği bir savaştır. Ve öteki tarafta, yani bizim tarafımızda ise en haklı dava için, kendi bağımsızlığı davası, hükümranlığı ve özgürlüğü uğruna mücadele eden, doğup yaşadığı ülkeyi, kendi topraklarını, kendi göğünü savunan yalnızca bir ordu değil tüm bir halk var. Bir ordu ile savaşan tüm bir halk bu —erkeğiyle, kadınıyla, çocuğuyla, yaşlısıyla, genciyle— ve Nikaragua halkının karşısına çıkacak orduya acıyorum ben.

Yanki ordusu yalnızca Nikaragua halkı ile Nikaragua topraklarında karşı karşıya gelmekle kalmayacak. Buna ek olarak, halkımızın azimli, kahraman ve kararlı direnişi, dünyada ve de bizzat ABD'de birçok gücü harekete geçirebilecektir. Temel olarak kendi gücümüzle savaşacağız ama savaşırken yalnız olmayacağız. Latin Amerika, Avrupa, Afrika, Asya ve Kuzey Amerika halkları emperyalist saldırıya karşı bizimle birlikte eyleme geçeceklerdir.

Üç milyon Nikaragualıyı denetim altına almak ya da denetim altına almayı denemek için Yanki emperyalizminin ne kadar zamana ve kaç adama ihtiyacı olacak? 20.000, 30.000, 40.000, 100.000 kişi yetmez.

Dünyanın kriz içinde olduğu ve uluslararası ilişkilerin gergin olduğu bu durumda Yanki emperyalizmi Nikaragua halkını boyun eğmeye zorlamak için kaç adam sürebilir? Ve 100.000 ya da 200.000 adam gönderseler bile, her gün ülkelerine 30, 40, 50 ya da 100 ABD askerinin tabutunu gönderirken bu 200.000 askeri Nikaragua'da ne kadar tutabilirler? ABD halkı Bay Reagan hükümetinin bu işi sürdürmesine ne kadar izin verir? Onları Yanki emperyalizminin stratejicilerinin tahminlerinden çok önce, çok daha önce durdururlar.

Emperyalist saldırıyı yenilgiye uğratacağız derken tüm ABD ordusunun yenilgiye uğratılacağını söylemiyoruz. Ancak emperyalist savaşı yenilgiye uğratacağımızdan eminiz; çünkü eğer Yankiler gelirlerse sandıklarından çok daha çabuk gidecekler.

500.000 kadar asker Vietnam'da —Güney Vietnam'da ve Kuzey Vietnam'a karşı hava saldırılarında— savaştı. Yedi ya da sekiz yıllık mücadeleci bir savaşta ABD Vietnam'da 56.000 ölü verdi. Bu oldukça büyük bir sayı ama devrimin zafere ulaşmasından beri, nüfusa oranla, Nikaragua'nın kayıplarının yanında çok az kalıyor.

Bu 56.000 ölü, değil tüm ABD ordusunun, ordunun Vietnam'da olan kesiminin bile çöküşü anlamına gelmiyordu, ve askeri operasyonlarını sürdürme yeteneklerini yitirmediler.

Örgütlerini yitirmediler ama savaşı yitirdiler. Savaşı kaybettiler çünkü politik amaçlarını gerçekleştiremediler, çünkü Vietnam halkını yenilgiye uğratamadılar, çünkü onların kahramanca direnişlerini ezemediler. Ve Vietnam halkının yıllar süren direnişi ABD halkının direnmesine yol açtı ve Bay Nixon Vietnam'ı terk etmek için bahaneler aramaya başladı.

Emperyalistler yenilmez değildirler. Emperyalistler mağlup olabilirler, mağlup olmuşlardır ve Nikaragua'da mağlup olacaklardır. *[Alkışlar]*

Bu nedenle, saldırıların mağlup edilmesinde temel etken tüm Nikaragua halkının silahlı ve silahsız direnişi, etkili, inatçı, kahramanca, yorulmaz, kararlı direnişidir. Zaferin garantisi budur. Tüm dünyayı harekete geçirecek olan güç budur ve bir emperyalist savaş durumunda FSLN'nin önderlik edeceği güç budur. Her birimiz savaşın o ön saflarında yer almalıyız. Şimdi bu savaş meselesine gelelim.

Nikaragua'ya karşı emperyalist saldırı yıllarca önce başladı. Yeni birşeyden söz etmiyoruz. Yanki emperyalizminin amacı şu ya da bu şekilde Sandinist halk devrimini mahvetmektir ve zaferimizin ilk anından beri devrimi mahvetmek için giderek daha saldırgan davranmaya başladılar.

Bizi mahvetme gayretlerinin bir parçası olarak karşıdevrimci paralı asker ordusunun askeri saldırılarını, Honduras ordusunun askeri provokasyonlarını başlattılar. Halka karşı bir savaş başlattılar ve bu savaşın en aktif ögesi de paralı askerlerin devrime karşı giriştikleri faaliyetlerdir.

Bu savaş sadece emperyalist savaşın bu an için büründüğü biçimdir; çünkü burada sadece tek bir savaş sözkonusudur. Paralı askerler emperyalist saldırının ileri muhafızlarıdır; bunlar emperyalizmin şimdiye dek kullanabildiği biçimdir.

Eğer Yankiler burada doğrudan bir müdahaleye girişmemişlerse, bunun nedeni kaynak eksikliği değil, bunun politik bir sorun olmasıdır; çünkü hem kendi ülkelerinde hem de uluslararası arenada bir saldırıyı meşru gösterecek koşulları oluşturamamışlardır. Buraya baktıklarında savaşmaya hazır bir halk görüyorlar; bu da onlar için siyasi maliyeti hayli yükseltiyor ve bize karşı bir saldırıya geçmeden önce iyice düşünmelerine yol açıyor.

Böylece şimdiye dek emperyalist savaşın en saldırgan biçimi paralı asker ordusu olmuştur; bunun da azami amacı devrimin yok edilmesidir. Çünkü, mantıken, Yankiler açısından, doğrudan müdahalede bulunmadan devrimi mahvetmekte en ucuz ve en ideal yol budur.

Karşıdevrimci güçlerin asgari amaçları, doğrudan bir emperyalist müdahaleyi kolaylaştıracak ve meşrulaştıracak gerekli koşulları hazırlamak ya da yaratmaktır. Başka bir deyişle, halkın direniş kapasitesini zayıflatmak, müdahaleye davetiye çıkartabilecek geçici hükümetler kurabilecekleri bölgeler ele geçirmeye çalışmak ya da aynı amaçla başka faaliyetlerde bulunmak.

Böylece karşıdevrimle mücadele edip onu mağlup etmekle, bugün bürünmüş olduğu şekliyle emperyalist savaşla mücadele edip onu mağlup etmiş oluyoruz.

Ancak şimdiye dek karşıdevrim Bay Reagan'ın beklentilerine göre gelişmedi ve bırakın azami planları, asgari planları bile gerçekleştirmeyi başaramadı. Bu nedenle toptan saldırıya geçmek için emperyalistlerin yeni bahanelere, yeni mazeretlere ihtiyaçları var.

Şimdi de MIG'lerden söz etmeye başladılar, Nikaragua'nın aşırı derecede silahlandığını ve bunun Amerika'nın güvenliği için bir tehlike oluşturduğunu söylüyorlar. Bizim Orta Amerika'nın güvenliğini tehdit ettiğimizi söylüyorlar. Sonra da Nikaragua'ya saldırmalarını haklı çıkartacak koşulları yaratmak için bu iddiaya dayanarak yaygara koparıyorlar.

Bu koşullar altında ve tehlikeli saldırı işaretleri karşısında kollarımızı kavuşturup duramayız ve durmayacağız. Paralı askerler ordusuna karşı savaşmaya devam edeceğiz ve hatta bu savaşımızı hızlandıracağız. Aynı zamanda ABD or-

durumdan gelecek doğrudan bir saldırıya karşı koyma yeteneğimizi geliştirmeliyiz.

Bir seçme şansımız olduğunu, yani hangisinin —paralı askerlerle mücadele etmenin mi yoksa Yankilerin doğrudan saldırısına karşı savunma yeteneğimizin güçlendirilmesinin mi— daha önemli olduğuna karar verebileceğimizi ima etmiyoruz.

Bu iki öge aynı savaşın iki farklı yönünü temsil ediyor. Emperyalizmin doğrudan bir saldırısına karşı koyabilmek için örneğin Pasifik bölgesinde savunma yeteneğimizi güçlendirmek, sınır bölgelerinde karşıdevrimci düşmanların darbelerine karşı koyabilme yeteneğimizi de artırmak demektir.

Subayları ve silahları ile birlikte 40.000 ya da 50.000 milisimiz olduğunda, yani Managua kentini savunmak için olağanüstü bir yeteneğe sahip olduğumuzda bu kuvvetlerin bir kısmını karşıdevrimle mücadeledeki bazı gerekli görevleri yapmaya gönderebilecek bir duruma gelebileceğiz. Bunun tersi de doğru. Paralı askerlere karşı verdiğimiz mücadeleyi güçlendirebildiğimiz onları zayıflatabildiğimiz, tarafsızlaştırabildiğimiz ya da silip süpürebildiğimiz ölçüde ülkenin orta ve kuzey bölgelerindeki durumu normalleştirebilecek, emperyalizmin doğrudan bir saldırısına karşı Pasifiği savunma gücünü geliştirebileceğiz. Bunlar birbiriyle yakından ilişkili iki görev, aynı savaşın iki yönü, başarmamız gereken iki zaferdir.

Söylemek istediğimiz bir başka şey de, Yanki emperyalizmi var olduğu sürece Nikaragua'nın, inişleri ve çıkışları ile sürekli bir tehdit altında olacağıdır. Kimi zaman kıyılarımızda daha çok gemi olacaktır, kimi zaman daha az; ABD başkanının daha saldırgan şeyler söyleyeceği durumlar olacaktır ya da daha az saldırgan konuşmalar yaptığı durumlar. Ancak ABD emperyalist olmaktan geri durana dek bu tehdit, emperyalist saldırı tehlikesi her zaman var olacaktır.

Bu nedenle askeri açıdan hazırlıklı olmak ve askeri gücün artırılması, konjonktürel görevler olarak görülmemelidir. Bunlar sürekli görevlerdir. FSLN üyeleri dikkatlerinin bir kısmını her gün bu görevlere vermelidirler. Kimi zaman da bunlar dikkatlerinin çoğunluğunu gerektirecektir.

Bugün tehlikeli bir dönem yaşıyoruz. Yanki emperyalizminin doğrudan saldırısı gerçek bir olasılık. Bugün kuvvetlerimizi azami hazırlıklı halde tutmalıyız. Bu gayretlerimiz, Ma-

nagua'da, aşılmaz, sağlam bir savunma yeteneğine yol açacak biçimde bir araya getirilmelidir.

Son günlerde hep başkentten söz ediyoruz. Neden Managua'dan söz ediyoruz? Emperyalist bir saldırı durumunda Managua'nın önemi nedir?

Bunun emperyalizmin amacıyla ilgisi var. Yanki emperyalizmi Nikaragua'da halkın iktidarını devirip oligarşinin, burjuvazinin, sömürücülerin iktidarını —Somozistlerin, emperyalist yanlılarının iktidarını— yeniden kurmak ve sonra da çabucak ülkeden çekip gitmek istiyorlar.

Bunun için hızlı çözümler getirecek bir saldırı planladılar —ve bunun böyle olması gerekiyordu. Burada bataklığa saplanıp kalmak, kendilerini tüketmek değil, görünür başarılar elde etmek peşinde oldukları açık.

ABD halkını Nikaragua'ya karşı saldırganlık politikası etrafında bütünleştirmek için kısa dönemde politik zaferlere, politik darbelere ihtiyaçları var. Bu politik darbenin de başkentin ele geçirilmesi olduğu açık. Nikaragua'ya karşı girişilecek emperyalist bir saldırının bir numaralı amacı bu.

Eğer, bir müdahalenin başlamasından üç dört gün sonra ABD ordusu az bir zarar ve kayıpla, işgal edilmiş bir başkent sunabilirse, ulusal ve uluslararası çapta büyük bir politik ve moral darbe indirmiş olacak; çünkü Managua, devrimin politik gücünün sembolüdür. Managua halkın iktidarının sembolü, devrimci iktidarın merkezidir. Bu anlamda Managua kısaca vatandır.

Managua'yı işgal ettikten sonra ülkenin geri kalan kısmı devrimin denetiminde kalsa bile Yankiler dünyaya bir zafer, önemli bir siyasi zafer görünümü sunabilir ve devrimci iktidarı tamamiyle yıkma planlarını sürdürebilirler.

Managua'nın işgalinin boyun eğme, Yanki hakimiyeti ya da halkın direnişinin sonu anlamına gelmediği açıktır. Ama sözünü ettiğimiz koşullar altında Managua'nın işgali ağır bir darbedir; bu, emperyalistler için önemli bir zafer olur. Bu nedenle Yanki emperyalistleri için bu amacı gerçekleştirmek çok önemlidir ve Nikaragua halkı için de bunu engellemek o kadar önemlidir.

Bu nedenle, saldırganlara, kentimizin toprağının her karışı, her evi, her ağacı, her taşı için çok yüksek bir fiyat ödet-

meye hazır olmalıyız. Bu kentin savunmasını öylesine örgütlemeliyiz ki, eğer Yankiler Managua'ya girmeyi başarırlarsa yalnızca yıkıntıları ve vatan toprağına bulaşmış Managualıların kanlarını işgal edebilsinler. *[Alkışlar]*

Çünkü eğer böyle olursa Yankiler şimdi başkentin bulunduğu bölgeye girseler bile bir zafer kazanmış olmayacaklar; girseler bile yenilmiş olacaklar.

Bu nedenle Nikaragua'nın herbir köşesinde tüm halkımızın direniş olasılığının bin katına çıktığı görülecektir. Yankiler Nikaragua'yı terketmek zorunda kalacaklardır ve bu bize bağlıdır. Yalnızca bu tip nitelikte bir savunmayı örgütlemek değil, aynı zamanda bunu bir örnek teşkil etmemizle, eylemlerimizle ve eğer gerekirse —tıpkı Julio Buitrago'nun bizzat, yaşayabilmek için ya öldürmek ya da ölmek gerektiğini, bize öğrettiği gibi ve aynı şekilde Leonel Rugama'nın bize kendi hayatı ile zafere giden yolu gösterdiği gibi— kendi hayatlarımızla günlük mücadelede de sağlamak FSLN'ye düşmektedir.

Bu anlamda acil görevlerimiz var: mümkün olan en kısa zamanda subayları, erbaşları, takımları, bölükleri, taburları ve tugaylarındaki kurmay subayları ile tam teşekküllü askeri birimler halinde 40.000 milisi örgütlemeliyiz. Savaşabilecek durumda olan her Managualı erkek ya da kadın, bir muharip birime kaydolmalı ve onun içinde örgütlenmelidir. Üstelik yalnızca kısa bir süre için değil, sürekli olarak örgütlenmeli, bu birime sürekli olarak bağlanmalıdır.

İkinci olarak mümkün olan en kısa zamanda da bu 40.000 milisin —40.000 milis asgari hedeftir— örgütlendiği muharip birimlerin herbirinin hazırlıklı bulunması ve savaşma yeteneklerinin geliştirilmesi için olağanüstü bir gayret göstermeliyiz.

Kendimizi bir milis üyesi olarak bulunduğumuz bölgenin savunmasına da aynı ölçüde adamalıyız. Bu yalnızca milis biriminin örgütlenmesi değil, yalnızca askerin kişisel hazırlığı değil, aynı zamanda bölgenin savunması demektir: siperler, istihkâm işleri, bazı asgari maddi kaynakların, savunmayı güçlendirmek için bazı asgari kaynakların toplanması. Çocuklarımızın, yaşlılarımızın, sakatlarımızın ve kendi gelecekleri için zafere hazırlandığımız tüm insanların en iyi biçimde

korunmalarını sağlamak için sivil savunmayı harekete geçirmek demektir bu.

Halkın savaşma ruhunu ve «ya özgür vatan ya ölüm!» sloganına bağlılığı güçlendirmeliyiz. Halkı, gerektiğinde kendilerini feda etmeye hazır olmaları için ruhen ve politik olarak hazırlamalıyız.

Kadromuz buna hazır olmalı ve düşman konusunda biraz bilgi sahibi olmalı, düşmanın nasıl hareket edeceği konusunu birazcık incelemeli ve Yankilere karşı girişilen bir savaşın bugüne dek tanıdığımız her şeyden çok daha zor, acımasız ve kanlı olacağını aklından çıkarmamalıdır. Bu savaşla karşılaşmaya ruhen ve politik olarak hazır olmalı ve bu savaşı yenilgiye uğratmalıyız.

Aktif direniş kavramını biraz olsun açıklayabilmek için bunu az çok diktatörlüğe karşı ayaklanmaya benzediğini söyleyebiliriz. Halkımız az sayıda, birkaç yüz silaha sahipti. Yine de diktatörlüğe karşı verilen savaş yalnızca FSLN'nin ateşli silahlara sahip 400 ya da 500 savaşçısı tarafından sürdürülmedi. Diktatörlüğe karşı savaş, diktatörlüğe karşı isyan, Somozist Ulusal Muhafızlara karşı ellerinde ne kadar kaynak ya da ne tür silah varsa onunla savaşan herkesin katılımı anlamına geliyordu. Yakılarak öldürülen muhafızlar, dövülerek öldürülenler ya da başka şekilde öldürülenler vardı.

Halkın savaşçıları, yani elinde silah olan savaşçılar, barikatları kuran, kendilerine siper kazmak ya da mermi doldurmakta yardım eden, haberci olarak görev yapan ya da kendilerine kahve veren, kendisi vurulunca silahını ele alan insanlara güveniyorlardı. Kimileri muhafızlar gelirken haber veriyorlardı. Kimileri halkın düşmanlarını izleyip ortaya çıkartıyorlardı. Kimileri FAL tüfekleri, kimileri 22 kalibrelik tabancalar, kimileri ise bubi tuzakları kullanıyorlardı. Muhafızlara karşı gaz tüplerini silah olarak kullanmak isteyenler bile vardı.

İşte bu nedenle Somozist muhafızlar gıcır gıcır Becat'larıyla Managua sokaklarında dolaşırken cipin arkasına, tüfeklerini dışarı yöneltmiş biçimde ters oturuyorlardı. Yani tüfekleri yoldan geçen herhangi bir ve tüm Nikaragualılara yöneltiliyordu; çünkü muhafızlar, elinde ekmek sepeti taşıyan ço-

cuktan zorlukla yürüyen ihtiyar kadına dek, herkesin kendilerine düşman olduğunu biliyorlardı.

İşte böyle hissediyorlardı ve işin doğrusu gerçek de buydu. Ve bu halk Somozist muhafızları yenmek için, FSLN'nin savaş örgütleri dahil her yolu kullandılar.

Şimdi halkımızın elindeki silahların sayısı 300, 400 ya da 500 değil; binlerce tüfeğimiz ve buna ilaveten tanklarımız, toplarımız ve havan toplarımız var. Ama en önemlisi bunların emperyalist saldırıyı yenilgiye uğratmak için aynı kararlılık ve aynı iradeyle zafere kadar mücadele etme arzusu içinde olan halkın elinde olması. *[Alkışlar]*

Aktif direniş, tanklarımızı, toplarımızı ve aldığımız silahları kullanarak savaşmaya başlamamız demektir. Ama eğer bu silahların cephaneleri tükenirse ya da bu silahlar savaşta telef olursa tüfeklerimizle, milis piyade bölüklerimizle savaşmaya devam edeceğiz. Birlikler bölünür ve iletişim yitirilirse grupların her biri savaşmayı sürdürecektir ve eğer bu grupların biri on parçaya da bölünse bu parçaların her biri mücadeleyi sürdürecektir ve tek bir savaşçı kaldığında ve o da öteki yoldaşlarla teması kaybettiğinde bile savaşmaya devam edecektir. İşgalciyi kovmak için herkesin hiç durmadan savaştığı bu durum aktif direnistir.

Kendimizi buna hazırlamalıyız. Ne kadar çok örgütümüz olursa direnişimiz o kadar etkili olur; emperyalistlere o kadar çok zarar verebilir, cüretlerinin bedelini o kadar ağırlaştırırız.

İşte bu nedenle Managua'nın savaşma yeteneğini hızla artırmalı, başkentin savunma sorununu halletmeliyiz.

Başka bir boyutu da gözönünde bulundurmak gereklidir. Bazıları bütün bu gayretlerin, koşuşturmaların, kendimizi hazırlamanın, vb. bir anlamı olup olmadığını soruyor ve Yankilerin belki de Nikaragua'yı işgal etmeyeceklerini söylüyorlar. Böyle düşünenler var.

Daha basit bir şekilde ifade edersek, olağanın dışında bir gayret göstermek, kuvvetlerimizi hazırlamak, Sandinistlerin ve Nikaragua halkının zaten yapabileceklerini kanıtlamış oldukları bunca fedakarlığı yapmaları daha iyidir; çünkü saldırı olmasa da ileri doğru büyük bir adım atmış olacağız; çünkü eğer bugün saldırmazlarsa yarın saldırabilirler, yarın

olmazsa ondan sonraki gün; çünkü Yankiler bizi yok etmek istiyorlar.

Bunun alternatifi ne olabilirdi? Bu tür bir düşünce tarzı ile öylesine sakin kalabilirdik ki geldiklerinde bizi savunmasız yakalıyabilirlerdi. Bu bizim affedemeyeceğimiz birşey olurdu; FSLN açısından bu büyük bir suç olurdu. Vatanlarının savunmasını garantilemek için mümkün olan herşeyi yapmamak büyük bir suç olurdu. İşte bu noktadan kalkarak yoğun gayretlere girişmeli ve sonra da savunma yeteneğimizi dengeli bir seviyede tutmalıyız; çünkü bugün gösterdiğimiz bu gayret CIA'nın bilgisayarına işlenecek ve CIA'nın buradaki tüm casusları Managua halkının ve tüm Nikaragua'nın aslında savaş durumunda olduklarını rapor edeceklerdir ve Reagan'ın yazı masasında bir ışık yanıp, «Tehlike, tehlike, bu Nikaragualılar kolay yem değiller» diyecektir. Ve kendileri bu konuda biraz daha düşünmek zorunda kalacaklar.

Yani bugünkü terlerimiz yarın kanlarımızın dökülmesinden bizi kurtarabilir. Yankilerin bizi güçsüz sanarak buraya gelmelerine izin vermemeliyiz. Burada kimsenin güçsüz olmadığını öğrenmeleri gerek. Bu önemlidir ve bir anlamı vardır.

Bugün her açıdan kentimizin savunmasını güçlendirmek için yaptığımız çağrı, üretimi durduracağımız, şoförlerin artık arabalarını kullanmayacakları, teknisyenlerin artık tamiri bırakacakları ve herkesin başka birşey yapacağı anlamına gelmez.

Kesinlikle bu koşullar altında üretimde daha verimli olmalıyız ki çalışmalarımızın sonuçları muazzam olsun, daha çok kaynak koruyabilelim. Çünkü üretimi ihmal etmek, daha çok ziyan etmek, kendimizi örgütsüzleştirmek ne tür bir savunma hazırlığı olabilirdi ki? Bu, savunma hazırlığı değildir; bu savunmasızlık için, gevşeklik ve anarşi hazırlığı olurdu ancak.

Bu nedenle FSLN'nin Ulusal Direktörlüğü bu koşullar altında bile birkaç bin kahve toplayıcısının Managua kentini terkederek gidip kahve toplamalarına karar verdi; çünkü biz kahve üretiminin düşüşünü ülkenin düşüşüne tercih ederiz dediğimiz zaman kahve ürünü mahvolacak demek istemedik.

Bizim söylemek istediğimiz, başkentin savunmasının gereksiz yere zayıflaması pahasına kahve toplayamıyacağımız-

di; bu, olabilirse bütün kahveyi toplamak için gayret göstermeyeceğiz anlamına da gelmiyordu.

Böylece çok daha az sayıda insanı, milis üyeleri ile devlet memurlarını, harekete geçiriyoruz; Öğrenci Üretim Taburları'ndan daha yüksek bir üretim ortalaması tutturacakları beklentisiyle yapıyoruz bunu. Bu da bu savaş koşulları altında bir anda hem üretim hem de savunma görevlerini başarabilmek için daha yüksek verimlilik gerektiği anlamına gelmektedir. Kaplumbağa gibi hareket ederek, disiplinsiz hareket ederek bunların hiçbirini yapamayız.

Bunu akıllarından çıkarmadan, toplama işine giden yoldaşlar, adam başı günde en az ortalama altı ila yedi kavanoz toplamalıdır. *[Alkışlar]*. Bu iki görevimizi, ancak üretimi ve üretkenliği artırarak, işgününün verimliliğini ve disiplini artırarak daha iyi bir şekilde yapabiliriz.

İşte bu nedenle, «akülerimizi şarj etmeliyiz». Kahve konusunda, üretim konusunda görevlerimizi yapmalı ve önümüzdeki günler ve haftalar için başkentin savunması ile ilgili, yurdumuzun savunması ile doğrudan ilgili görevlerimizi yapmalı ve bu savunmayı garantilemeliyiz.

Ya özgür vatan ya ölüm!

11- Bugün Doğal Olarak Atlantik Kıyısı'nın Özerkliğinden Söz Ediyoruz

William Ramirez ile söyleşi

Aşağıdaki röportaj *Barricada*'nın 8 Aralık 1984 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

***

Soru: Atlantik Kıyısı'nın özerkliği kavramını nasıl tanımlıyorsunuz?

Ramirez: Özerklik, bugün Nikaragua'da yaşadığımız somut gerçeklik kapsamı içinde ele alınması gereken bir kavram. Bu da terimlerimizi doğru tanımlamamızı gerektirmektedir; çünkü devrimi gerçekleştirmiş bir ülke olarak bizim çıkarlarımız diğer ülkelerinki ile aynı değildir.

19 Temmuz'da zafere ulaştığımız zaman —uzun bir mücadele döneminin sona ermesiydi bu— Nikaragua halkı bir bütün olarak kendi kaderini tayin etme hakkını elde etti. Başka bir deyişle kendi kaderini kendi ellerine almaya, istediği ülkelerle ilişkiler kurmaya, kendi iktisadi sistemini, kendi siyasi sistemini kurmaya karar verdi. Yani Nikaragua halkı, kimi bölgelerde diğerlerine oranla daha çok çatışma olmasına bakmaksızın bir bütün olarak özgür olma ve bu özgürlüğü koruma kararını verdi.

Bu, özgür ülkemizde daha gelişmiş bölgeler ve daha az gelişmiş bölgeler olmadığı anlamına gelmez. Bu, özgür Nikaragua'mızda özel koşulları nedeniyle ülkenin geri kalan kısmından farklı olan bölgeler olmadığı anlamına da gelmez.

Nikaragua gerçeği bize ülkemizin bir kesiminde kendine özgü özellikleri olan bölgeler olduğunu söylüyor. Toplumsal açıdan, insanları açısından, siyasi açıdan, dil açısından ve tarihi açıdan bu özel nitelikler Nikaragua'nın Atlantik Kıyısı'nda, özellikle Kuzey Zelaya ve Güney Zelaya bölgelerindedir.

Burada iletişimin yetersiz olduğunu gördük. Buradaki halk yalnızca İspanyolca değil Creole İngilizcesi, Miskito ve Sumo dilleri konuşuyorlar. Burada yaşayan insanların gelenekleri ülkenin diğer bölgelerindeki geleneklerden de farklı.

Bu durumu inceliyor ve öğreniyoruz. Ne yazık ki ABD saldırıları bizim bu sorunu barış içinde incelememizi engelledi ve biz aynı anda hem incelemek, öğrenmek hem de savaşmak zorunda kaldık. Bu da, başarılarımızın yanısıra birçok hata yapmamıza da yol açtı. Sonuç olarak başarılarımız hatalarımızdan daha çoktu.

Bu somut gerçek şimdi bizi, Kuzey ve Güney Zelaya'da uygulanan idari ve siyasi politikaların, daha önce bu gerçekle ilişkilendirdiğimiz bölgenin niteliklerine gerçekten uygun olduğu noktaya getirdi.

Soru: Pratikte bunun anlamı ne olmuştur?

Ramirez: Bunun anlamı devrimin içinde, ulusal birlik içinde, Kuzey ve Güney Zelaya'nın somut gerçeğine uygun kararlar verebilmek için yeterince özgür olmuş olmamızdır. Oralarda konuşulan dilde konuşuyoruz, somut gerçeklere cevaplar veriyoruz. Devrimci hükümet bu durumu kavramıştır.

Aslında o bölgede verilen temel kararlara halkın daha yüksek bir seviyede katılımını sağladık. Örneğin devlet bakanları, Güney ve Kuzey Zelaya'yı içeren bu bölgedenler. Devlet aygıtının büyük bir bölümünü Atlantik Kıyısı'ndan gelen kişiler oluşturmaktadır. Örneğin Kızılderili topluluklarında hükümet memurları bizzat Kızılderili halk tarafından seçilmiştir.

Bu değişmelere dayanarak, bize göre yapılması gereken, bu durumu meşrulaştırmak, genişletmek ve kurumlaştırmaktır. Pratikte yaptığımız budur ve aldığımız karar da budur.

Soru: Devrimin bu sorunları ele almasına yol açan neydi?

Ramirez: Herşeyden önce kavradığımız gerçekler: devrimin zafere ulaşmasından bugüne dek Atlantik Kıyısı'nda yap-

tığımız doğrudan çalışmalar sonucu edindiğimiz tecrübeler. Bu gerçek bizi, Atlantik Kıyısı sorunu konusunda başlangıçtaki tamamen cahil konumumuzdan bugün edinmiş olduğumuz az çok ciddi bilgilere getirdi.

İkinci olarak, kuşkusuz biraz olgunlaştığımızı düşünüyoruz. Tecrübelerimiz, somut durum konusunda düşünebilmemize ve nerede olduğumuzu anlamamıza yardım etti. Örneğin şimdi bu sözünü ettiğimiz konuların bizim için 1981'de tamamen birer tabu olmuş olduğunu ve bu konulara hiç dokunmamış olduğumuzu farketmemize yardım etti. Özerklik sözünden dehşete düşüyorduk, çünkü bunun ne olduğunu anlamıyorduk. Anlamıyorduk, çünkü kimse Atlantik Kıyısı'nı anlamıyordu. Bugün bundan gayet doğal olarak söz ediyoruz. Bu bir ilerlemeyi, bugün herşeyi değişik bir açıdan gören devrimci önderliğin ilerlemiş olduğunu göstermektedir. Başta söylediğim gibi, bu, başarılarımız ve hatalarımız sonucu elde ettiğimiz tecrübeden gelmektedir.

Üçüncü olarak, bizzat Kızılderili halkın mücadelesinin bizi düşünmeye, kendi kendimizi sorgulamaya, onların bize eskiden kimi zaman mantıksız bile gelen davranışları konusunda kendimize sorular sormamıza neden oldu. Ve bu konuda, gerçeğe gözlerimizi kapatmak yerine bu tavırları incelememiz gerektiğine karar verdik. Onların da çıkarları ve talepleri olduğunu anlamalı ve bunları öğrenmeliyiz.

Bizim için üç temel öge bunlardı.

Soru : Nikaragua durumunda bu özerkliğin özellikleri neler olacaktır?

Ramirez : Önce özerkliğin ayrılma demek olmadığını açıklığa kavuşturmamız gerek. Başka bir deyişle özerk bölgelerin varlığı ülkeyi bölmeyecek, tersine ulusal birliği güçlendirecektir.

Nikaragualı Sumo'lar, Nikaragualı mestizo'lar, Nikaragualı Rama'lar, Nikaragua'lı Creole'ler olduğu gibi Nikaragualı Miskito'lar var. Aramızda farklılıklar var ama bu farklılıkların ortak bir yönü var: Nikaragua yurttaşı olmak. Bu farklılıklara saygı gösterirsek her yurttaşın kendini daha iyi hissedeceğine inanıyoruz çünkü kendi dillerini konuşma haklarına, kendi bölgelerinde hareket etme haklarına —ne zaman ve nasıl isterlerse— ve de ulusal dilin yanısıra kendi dille-

rinde eğitim görmeleri haklarına saygı gösterilecektir. Özerklik, Atlantik Kıyısı'nda yaşıyan Pasifiklilerin bu bölgeden gitmeleri gerektiği anlamına da gelmez. Özerklik, Kuzey ve Güney Zelaya'da yaşayan tüm Nikaraguali vatandaşların eşit katılımlarını ve aynı haklara sahip olmalarını garanti etmelidir.

Soru: Bu özerklik konusu karşıdevrimci Steadman Fagoth tarafından bir mesele haline getirildi. Peki ya Brooklyn [Rivera] bu özerklik sorununu nasıl ele aldı?

Ramirez: Henüz bu konuyu Rivera ile tartışmaya başlamadık. Burada, ülkede olan Miskitolarla tartıştık ve tartışıyoruz; çünkü beklememek ve ilerlemek gerektiğine inanıyoruz. Devrimin dinamiği ve Miskito halkının çıkarları, ülke dışında bulunan herhangi bir grubun özel çıkarlarından çok daha önemli.

Rivera'nın ülkenin dışındaki farklı gruplardan yalnızca biri olduğunu unutmayalım; öteki grup Steadman'ınki, ama ülke içinde görmemiz gereken başka örgütler de var.

Soru: Bu özerklik kavramı nerden geliyor?

Ramirez: Bunu kendi durumumuzdan çıkardık. Latin Amerika'da bizimkine benzeyen başka devrim yok. Onun için doğuşumuz bu kadar zor oldu, bu konuda başka tecrübe yok. Bizimkine en yakın tecrübe Küba ama o da aynı şey değil. Kübalıların hiç bu tür sorunları olmadı, çünkü İspanyollar Küba'daki tüm Kızılderili halkı yok ettiler. Bu nedenle orada bu sorunlar hiç ortaya çıkmadı. Biz kendi kendimize öğrenmek zorunda kaldık ve bu da sorunlardan biri. Belki bu kararları almakta biraz yavaş davrandık. Bunun nedeni devrimimizin, Latin Amerika'daki diğer devrimlere örnek oluşturması konusunda taşıdığı sorumluluk. Çünkü bizim oluşturacağımız örneğin, biz devrimciler olarak ulusal azınlıklara karşı göstereceğimiz tavrın kuşkusuz Latin Amerika'da bir etkisi olacaktır.

Soru: Kıyı halkları özerk olmaya hazır mı?

Ramirez: Sanırım ülkedeki kadrolar, yani Nikaragua'daki Miskitolar hazır. Ancak halkın çoğunluğuna bunu uygun bir biçimde anlatabilmek için büyük bir siyasi çaba gerekli. Yayılan propagandanın, yaşadığımız yalıtım sorunlarının ve geçmiş hükümetlerin Atlantik Kıyısı'nda uyguladıkları yanlış

politikaların sonucu olarak var olan karmaşaya ve bu insanların gözünde özerkliğin ayrılma olarak anlaşılabilmesine şaşmamak gerek.

Bazı topluluklarda, bazı yerel bölgelerde, özerk olmanın ulusal hükümetten tamamen bağımsız olma ya da ülkenin geri kalan kesimleri ile tamamiyle ilişkilerin kesilmesi şeklinde yorumlandığını görüyoruz. Bu sorunlarımızı da göz önünde bulundurmalıyız; çünkü sorumluluğumuzu bilmeli ve böylece ileri görüşlü olup bu sorunlara karşı uyarılarda bulunmalıyız. Bu durumdan korkmamalıyız; bu biz devrimcilerin kabul etmesi ve çözümlemesi gereken bir sorundur. Ülkemiz için bu adımın olağanüstü önemini kabul etmeli ve en küçüğünden en büyüğüne dek tüm eylemlerimizde gösterdiğimiz sorumluluğu bu konuda da göstermeliyiz.

Soru: Beş yıllık bir deneyiminiz oldu. Ne gibi hatalar yaptınız?

Ramirez: İlk hatamız Fagoth'a güvenmekti.

İkinci hatamız bu sorunları o zamanın önderleri ile tartışmamak oldu. Brooklyn'le konuşurken kendisi bunu kabul etti; bunu günün birinde açıkça kabul edip etmeyeceğini bilmiyorum. Her ikimiz de bu sorunları 1981'de karşılıklı oturup tartışsaydık durumun bugünkünden farklı olacağı konusunda anlaştık. Bu, aramızda çelişkiler olmayacaktı demek değil. Kuşkusuz çelişkilerimiz olacaktı; çünkü bu konuda ne biz ne de o açık davranıyordu. Ama belki de bunlar olmayacaktı.

Üçüncü hatamız her şeyi aynı zamanda çözeceğimize inanmamız oldu. Miskito halkında birçok beklentinin uyanmasına yol açtık. Örneğin —kuşkusuz devrimci zaferin ve gençliğin ve halka karşı duyduğumuz sevginin getirdiği yanılsama ile— Waslala-Siuna yolunun bir ayda yapılabileceğini düşünmüştük; oysa iki yılda yapıldı. Onbeş günde bir sağlık merkezi, sekiz ayda ya da bir yılda okul yapılabileceğini sanmıştık. Ama kimi zaman gemiler gelmedi, uçaklar gelmedi, bozulup kaldılar ya da hiçbir haber alamadık.

Bütün bunları halka söylediğimizde bize, peki okul nerde, yol nerde, sağlık merkezi nerde diye sordular. Biz de, onlara, evet biz bütün bunları vaad etmiştik ama malzeme hâlâ gelmedi diye açıklamaya çalıştık. Bir anda düşman bu durumdan yararlanmaya başladı ve Fagotlı, halkı bize karşı çevir-

meye başladı; üstelik yalnızca düşmanın doğrudan etkileyebildiği kişileri de değil.

Soru: Doğal kaynaklar konusunda ne söyleyebilirsiniz?

Ramirez: Balıkçılık, madenler, ormanlardan gelen gelirlerin bir kısmının Atlantik Kıyısı'nda kalması gerektiğine inanıyoruz. Tümü demiyorum ama muhakkak bir kısmı.

Soru: Sizce Brooklyn tartışmaları nasıl yorumluyor?

Ramirez: Onlar için konuşmam ama onlara neden çarpıştıklarını sormak durumundayım Toprak için mi savaşıyorlar? Onlara toprak veriyoruz; Miskito'ların geçmişten beri yaşadıkları toprakları bu haliyle tanıyoruz. Kendi dillerini konuşabilmek için mi mücadele ediyorlar? Kendi dillerini konuşuyorlar. İki dilde eğitimi kim getirdi? Biz değil mi? Eskiden Miskitolar kendi dillerinde konuşmaya utanırlardı; çünkü Somozistler onlarla alay ederdi. Toprak ya da kültür için mücadele etmiyorlar; çünkü biz dansı ve elsanatlarını geliştirdik. [Atlantik Kıyısı'na özgül müzik, sözgelimi May Pole, şimdi olduğu kadar hiç yaygın olmamıştı. Aynı şey iktisadi konularda da, altyapı, okul, yol, konut ve eğitimde de geçerli. Herşeyi yaptığımızı söylemiyorum ama fırsatımız olsaydı çok daha fazlasını yapardık; çünkü karşıdevrimci eylemler birçok projenin gerçekleşmesini engelledi.

Sukapinli aileleri kim işsiz bıraktı? Prinzapolka tersanesini kim tahrip etti? Sumubila sağlık merkezini kim yaktı? Simalila kereste fabrikasını, motorları, üç çocuk yuvasını, Simalila'daki tesisleri kim yaktı? Sandinist cephe değil, biz değil. Puerto Cabezas'daki yakıt tanklarına saldırmaya çalışırken limanda yaşayan vatandaşlarımızı kim öldürdü ve yaraladı? Sandinistler değil. Sumubila ve Columbus'da halkı kim öldürdü? Sandinistler değil. İşte bunu görmeli ve durumu buna göre değerlendirmeliyiz.

12- Sıkıyönetimin Ardında Ne Yatıyor?

Nikaragua'nın Hollanda Elçisi Carlos Arguello ile röportaj

15 Ekim 1985'te Nikaragua Devlet Başkanı Daniel Ortega, Nikaragua'daki olağanüstü hali bir yıl uzatan bir kararname imzaladı. Olağanüstü hal Mart 1982'de ilân edilmiş, Temmuz 1984'te hafifletilmişti. Ortega yeni önlemlerin «ABD hükümetinin caniyane ve saldırgan politikası»ndan ötürü gerekli olduğunu açıklıyordu. Beri yandan batı basınında Sandinistlerin totaliterliğe doğru kaydıklarından daha çok söz edilmeye başlandı. Nikaragua İçişleri Bakanı Tomas Borge, olağanüstü halin ilanından sonra, özgürlükler konusundaki sorulara 26 Ekim 1985 tarihli *El Pais*'te şu yanıtı veriyordu:

> Halkın özgürlüklerinin kısıtlanmış olmadığını vurgulamak isterim. Toplanma özgürlüğü, istediğimiz herhangi boş zaman faaliyetinde bulunma, çalışma özgürlüğü, düşünce ve eleştirilerimizi ifade etme özgürlüğü, mutlak din özgürlüğü, hatta devrime muhalif kesimler için bile özgürlük vardır —bunlar, siyasi faaliyette bulunmak için önceden izin almayı gerektiren olağanüstü hal yasasının getirdiği kısıtlamalardan başka kısıtlamaya tabi olmamışlardır.
>
> Ama olağanüstü halin halkın özgürlüklerini sınırladığı şeklinde oldukça Maniheist bir anlayış yaratılmıştır. Ama tersine, olağanüstü hal, halkın geniş desteğini bulmuştur. Hiçbir biçimde halkın öz-

gürlüklerini smırlandırmamakta, tersine, onu koruyan bir kalkan olmaktadır.

Borge, Reagan'a benzettiği Kilise hiyerarşisinin en tepe adamına yönelik olarak hükümetin herhangi birşey yapıp yapmayacağı sorusuna da şu yanıtı veriyordu:

> Rahiplerin geleneksel olarak saygı gördüğü bizim ülkemizde, devrim tarafından tutuklanan hiçbir rahip yoktur. Biz, Monsenyör Miguel Obando'nun siyasi faaliyetini fikirler ve ideoloji düzeyinde etkisizleştirmeye çalışmışızdır... Hareketlerinin ya da özgürlüğünün kısıtlanacağı ihtimalini göremiyorum.

22 Ekim 1985 tarihli bir bildiride ise Nikaragua ile Dayanışma Paris Komitesi, 15 Ekim'de getirilen olağanüstü önlemleri şöyle özetliyordu:

1. Devlet güvenliğine yönelik suçlarla ilgili olarak *Habeas Corpus*'un kaldırılması (kanıtsız tutuklama ve avukat hakkının çiğnenmesi)... Bu önlem ülke dışındaki destek şebekeleriyle iletişimi önlemeyi amaçlamaktadır.
2. Savaş bölgelerinde ve ekin toplanan yerlerde seyahat etme hakkının kısıtlanması.
3. Önceden izin alınmaksızın gösteri, yürüyüş ve grev yapmanın yasaklanması.
4. Basına sansür uygulanması.

1982-1984 döneminde, olağanüstü durumun evvelce yürürlükte olduğu zaman Nikaragua'yı ziyaret eden birçok kimsenin geniş özgürlüklerin varlığına tanık olduklarını belirten Nikaragua ile Dayanışma Paris Komitesi'nin vardığı sonuç ise şudur:

> Bu önlemleri onaylamak zorunda değiliz. Biz özgürlüklerden yanayız. Ama bize göre bu özgürlükleri savunmanın en iyi yolu, Nikaragua'ya yönelik saldırının durdurulması ve bu ülkenin yaşaması için gerekli yolların açık tutulmasıdır. Bu yüzden Nikaragua'nın varlığını sürdürmesini güvenceye alma kampanyası, her zamankinden daha büyük önem kazanmıştır.

*
* *

Soru : Batı basınında, Nikaragua'da alınan önlemlerin totaliterliğe doğru atılan adımlar olduğu, hatta bunların parti içi sorunların ürünü olduğu iddia ediliyor. Bu konudaki yorumunuz nedir?

Cevap : Önlemler parti içi sorunların sonucu olarak alınmadı. Bunlar, insani yardım —27 milyon dolar— dedikleri şey için Reagan yönetiminin kongreden yeşil ışık alması ertesinde ABD'nin Nikaragua'ya karşı savaşının doğurduğu ciddi durumdan ötürü alındı. Ne derlerse desinler, kongre, Reagan'ın Orta Amerika planlarını ve Nikaragua'ya karşı savaş planlarını onayladı.

Haziran'da yakılan bu yeşil ışığı, iki üç hafta sonra Nikaragua'ya karşı ilk büyük saldırı izledi. Bu, gerekli para sorunundan çok, Reagan'ın, savaşın devam etmesini kongre onaylayana dek kendini tutmasıydı. Plan, kuzey Nikaragua'daki Esteli gibi önemli bir şehrin ve çevresinin ele geçirilmesine yönelikti. Nikaragua topraklarının önemli bir parçasını almak için girişimlerde bulundular. Bu, başarısız kaldı. *Contra*ların ana harekâtı, askeri bakımdan ezildi. Bu başarısızlığa uğrayınca, yani özgür olduğu ilân edilmek ve daha sonra ABD tarafından tanınmak üzere bir toprak parçasının *contra*larca alınması başarısız kalınca, bu kez alternatif plan, ekonomiyi tahrip etmek için ülke içinde olabildiğince tahribat yaratmaktı. *Contra*lar bu bölgeden çekildiler ve küçük gruplar halinde Nikaragua topraklarına sızmaya başladılar.

Bu, kendinizi ülkenin savunması için alacağınız önlemleri az çok sınırlandırabileceğiniz askeri bir hedefi savunmaktan farklı bir durum yaratır. *Contra*ların köprüleri ve fabrikaları havaya uçurma emri alarak Nikaragua'ya girmeye başlamaları olgusu, durumu değiştirdi. Öyle ki önlemler alınmak zorunda kalındı. Nikaragua yetkilileri, Managua'da bile bazı hedeflerin havaya uçurulması için planların yapıldığını öğrendiler. Öyle ki bu planı durdurmak için tek yol, hükümetin, Nikaragua'ya karşı bu komplolara karışan insanların gözaltına alınması için gerekli yasal yolları getirmesiydi. Bu olgu, hükümete karşı olan Nikaragua'daki iş çevrelerinin ekonomiyi parçalamak ve iktisadi hasara yol açmak yönündeki planlarıyla birlikte meydana gelmiştir; devrimin yeterince ileri gitmemiş olduğunu düşünen ve bazı grevler plan-

layan belli sol grupların bu tavrıyla birlikte meydana çıkmıştır. Nihayet Katolik hiyerarşi bile bazı faaliyetler planlamaktaydı; bunlar dinsel olmayıp açıkça siyasi içerikliydi ve Nikaragua'da gazete yayınlamak için gerekli yasal yol olan yetkililerden izin alma gereğini duymadan bir gazete yayınlamayı da kapsıyordu.

Öyle ki bütün bunlar, yani belli grupların iktisadi kayıp verdirme planları, *contra*ların belli iktisadi hedefleri tahrip etmek için askeri çabaları, bütün bu önlemleri, Nikaragua'yı içerden etkileyen önlemleri almayı zorunlu hale getirdi. Bu önlemlerin alınma nedeni budur.

Soru: Bunun olacağını önceden biliyordunuz ama...

Cevap: Elbette biliyorduk. Biliyoruz ki maalesef Reagan yönetimi Nikaragua'yı mahvetmeyi kafasına koymuştur. Bunu bir yıl önce biliyorduk ama önlemleri kesin gerekli oldukları anda almaya çalışıyoruz.

Soru: Bu tür önlemlerin gerekli olacağını önceden görüyor muydunuz peki?

Cevap: Mesele şu: Nikaragua'da daima başımız üstünde asılı bir kılıç duruyor. Olağanüstü hal aslında hiçbir zaman tümden kaldırılmadı. Bir buçuk yıl önce Nikaragua'da seçimler yapılırken, kampanyaları kolaylaştırmak için olağanüstü hal yasaları kaldırıldı. Ama olağanüstü hal kararnamesi yürürlükte kaldı.

Soru: Önlemlerin gerçek içeriği nedir? Batı basınında, toplanma ve grev hakkı gibi birçok demokratik özgürlüğün askıya alındığı söyleniyor. Bundan böyle insanların yargılanmaksızın gözaltında tutulabileceği söyleniyor. Bunlar doğru mu?

Cevap: Evet. Grev hakkı askıya alınmıştır ve toplantı hakkı sınırlanmıştır; yani miting yapılamaz. Bu bizi de kapsıyor, herşeyi kapsıyor. Bu demek değildir ki siyasi toplantı yapılmaz. Yapılamayacak olan kitle mitingidir; çünkü başka şeylere yol açabilir. *Habeas corpus* (izhar emri) hakkı da askıya alınmıştır.

Soru: Peki bu neden gerekli? Mahkemeler karar veremez mi?

Cevap: Normal koşullarda evet. Ama insan hakları konusunda uluslararası yasalar bile, durum gerektirdiğinde hükü-

metlere olağanüstü önlemler almaya olanak tanır. Askıya alınan bütün haklar, olağanüstü hal karşısında bulunan bir ülkede uluslararası hukukun buna izin verdiği haklardır.

Mesele şudur: diyelim ki, Hollanda'da olduğu gibi, beş kişinin düzenlediği bir komplo durumunda, elbette ki bu insanlar herhangi bir sorun olmaksızın yargılanabilirler. Ama bir süper gücün finanse ettiği ve ülkedeki yaşamı altüst etmekte olan bir ordu varsa, önlemler almak zorundasınız; çünkü mahkeme yoluna başvuramazsınız, en azından anında başvuramazsınız. Bir ülke savaştayken —eğer Hollanda savaşta olsaydı, kuşkunuz olmasın ki askeriyenin yaptığı hiçbir şey anında yargı önüne getirilemezdi. Ne yazık ki savaşta bu hep olur. Hatta bunu İngiltere'nin Arjantin'le savaşta olduğu zamanla karşılaştırdığımızda, Malvinas [Falklandl adaları 12 bin mil uzakta olmasına rağmen, Malvinas'la ilgili herşeye İngiltere'de basın yasağı kondu. İngiltere'nin bunu yapmasını haklı göstermiyorum. Sadece bir süper gücün saldırısına maruz kalmış küçük bir ülkenin durumuna işaret ediyorum— bunun anormal bir durum olduğuna ve ne yazık ki bazı şeylerin yapılmak zorunda kalındığına işaret ediyorum.

Soru : Miting yasağının aynı zamanda kitle örgütlerini ve FSLN'yi de kapsadığını söylediniz. Bunun amacını açıklayabilir misiniz? Sandinistler hep kitle hareketinin önemini vurgulamakla tanınagelmişlerdir de...

Cevap : Evet ama bu koşullarda nasıl miting yaparsınız, birinin bir bomba atıp atmayacağını bilemediğiniz bir yere 100.000 kişiyi nasıl toplarsınız? Bu tür durumlar çok kolay karışıklığa itilebilir. Bunlar zarara yol açabilir. Bunun gibi planlar birçok kez su yüzüne çıkarılmıştır; Nikaragua'ya hasar verecek planlar...

Örneğin iki üç yıl önce, Temmuz [devrimi] kutlaması sırasında, yetkililerin bulunacağı kürsüyü havaya uçurma hazırlığı içinde bir grup insan dinamitlerle birlikte yakalandı. Bu türden şeyler dışardan yardım alan bir orduyla birleştiğinde çok zor bir durum çıkar ortaya.

Bir birey olarak bir yorumda bulunmak istiyorum. Şu sırada, örneğin Hollanda'da bu ülkeye füzeler yerleştirilmesi konusu açıkça tartışılıyor —dünyadaki en tahripkâr silahlar yani. Ve de Hollanda'nın savaş içinde bulunmadığı bir sıra-

da oluyor bunlar. Bunu Nikaragua'nın durumuyla kıyasladığımızda, sanki Hollanda'da iktisadi hedefleri vuran ve insanları öldüren 150.000 silahlı adam varmış gibi bir durum çıkar ortaya. Hatta bu karşılaştırma bile tam olmaz çünkü Hollanda toplumu tümüyle farklıdır —örgütlü bir toplumdur. Bizimki ise çok yoksul bir ülkedir ve biz ilk kez özgür ve bağımsız olmaya çalışıyoruz.

Nikaragua'da kültür ve hazırlık düzeyi çok sınırlıdır. Halk, yüzyıllar boyu cehalet içinde tutulmuş. Bu durumda bile kıyaslama tam olmazdı. Ama barıştaki Hollanda ile savaştaki Nikaragua'yı kıyaslamaya çalışmak ölçüye sığmaz.

Soru: Evet ama soldaki insanların daha fazla bilgi sahibi olmak istemesi, onların, işlerin Rusya'daki gibi gidebileceğinden endişe etmeleridir. Bu yüzden insanlar Nikaragua'da ne olup bittiğini merak ediyorlar.

Cevap: Nikaragua'da totaliter bir devlete mazeretler ararsak, sanırım, bunlar epey önce sunuldu. Nikaragua'ya karşı savaş, Reagan'ın başkanlığa geçtiği gün başladı. Bir sürü mazeret olmuştur.

Şuna işaret edilmeli ki, bu kısıtlamalar altında, Nikaragua'da normal yaşam sürecektir. Bu önlemler günlük yaşamı değiştirmiyor. Ne yapıyor? Hükümete, bu olağanüstü durumda bir sürü bürokrasiye başvurmaksızın önemli önlemleri anında almak için yasal olanak veriyor.

Soru: Grev hakkına kısıtlama getirilmesinin ardında ne yattığını daha açık biçimde açıklayabilir misiniz? Hâlâ özel sektörün elinde olan fabrikalarda ne olacak mesela? Bunlar nasıl çalışacak?

Cevap: Biz sağ kalmak için mücadele ediyoruz. Ülkenin yaşayakalması için gerekli olan belli sanayilerin kapanmasına yol açacak eyleme izin veremeyeceğimiz normaldir. Nikaragua'da herşeyin darlığı çekiliyor. Ayakkabı imal eden bir fabrikayı kapatmaktan söz ederseniz, bu, halkın ayakkabı giymemesi demektir. İşçilerin talepleri, elbette ki hâlâ tartışılabilir ama grev hakkı bir sanayinin kapatılabileceği de demektir ki şu an bu hakka izin verilmemektedir.

Soru: Çok grev olmuş mudur?

Cevap: Hayır, fazla olmamıştır. Ama dediğim gibi, mesele, bizim şu anda devam etmekte olan bir grevi durdurmak

isteyişimiz değildir. Şu anda devam etmekte olan bir grevi durdurmak isteyişimiz değildir. Şu anda yapmak istediğimiz şey, bu durumda, şu an, bu türden herhangi bir olasılığı —ki grev, olabileceklerden yalnızca biridir— yasal olarak önlemektir.

Soru : Ama grev hakkı da işçilerin en temel haklarından biridir, öyle değil mi?

Cevap : Şüphesiz ve bunun Nikaragua'da geçerli olduğunu görüyoruz. Devrimden beri sendikalıların sayısız yüz kat artmıştır ve bu, hükümetin bunun bilincinde olduğu gerçeğine işaret eder. Ama siz hiç savaşta olmadınız. Bunlar normal önlemler değildir. İşlerin normal seyri, grevlere izin verilmesidir ve halkın istediğini yayınlayabilmesidir.

Soru : Yayın hakkı zaten kısıtlanmıştı. Şimdi daha mı kısıtlanacak?

Cevap : Evet.

Soru : Peki bu önlemler sizce Sandinistlerin halkı seferber etme stratejisine ters düşmüyor mu? Bunların olumsuz bir sonucu olacağını düşünüyor musunuz?

Cevap : Nikaragua'daki köklü örgütler varlığını sürdürecek ve Nikaragua'daki örgütlerden almakta olduğumuz raporlar, halkın durumun bilincinde olduğunu göstermektedir. Bu olağanüstü yasaları kimse istemiyor ama halk, bunun gerekli olduğunu biliyor.

Soru : Demin üç kollu bir saldırı olduğundan söz ettiniz —Kilise, askeri saldırı ve siyasi sağ.

Cevap : Evet, siyasi sağ, COSEP içindeki işadamlarınca temsil edilmekte. Fabrika sahibiyseniz, ki Nikaragua'da bir özel sanayi vardır, bu fabrika sahiplerinin ekonomiyi aksatması kolaydır. Ekonominin önemli bir kesimi Nikaragua'da hâlâ özel ellerdedir.

Soru : Bugün ya da yarın bu özel sahiplerle bir çatışmanın çıkması beklenebilir mi?

Cevap : Evet ama bu bizim kaçınmaya çalıştığımız birşeydir. Çünkü biz Nikaragua'da karma ekonomi ilkeleriyle devam etmek zorunda olduğumuz inancındayız, yani devrimi başlattığımız ilkelerle. Özel sektöre bir sürü kolaylıklar ve yardım verilmiştir. Ama şüphesiz bu sektör içinde, kendilerini

Somoza zamanındaki ayrıcalıklı durumları içinde görmek isteyen belli çıkar grupları vardır.

Soru: Bu gruplarla *contra*lar arasında bağ var mı?

Cevap: Şu an bağlardan söz edemem. Söyleyebileceğim tek şey, bir beyanatlar ve eylemler çakışmasının var olduğudur. Bu ne demekse, kendiniz düşünüp bulun. Ne zaman ki Reagan Nikaragua'nın hayrınadır diye birşeyden söz etse, bu, içerde de bazı çevrelerde tekrarlanmakta, daha sonra da bu sözler yayılmakta.

Soru: Soldaki bazı grupların muhalif olduğundan söz ettiniz...

Cevap: Dediğim gibi, Nikaragua'da bazı gruplar var ki, devrimin siyasi projesinin yeterince ileri götürülmemiş olduğunu düşünüyorlar. Onlar, şu an Nikaragua'nın içinde bulunduğu duruma bakarak, yani Reagan yönetimiyle, Nikaragua'yı ve onun siyasi projesini ayakta tutacak bir anlaşmaya varmanın olanaksızlığına bakarak, bunda, devrimin başlangıçtaki projesinin muhafaza edilmesiyle bir yere varılamayacağının ve Nikaragua'nın tam bir devrim yaşaması gerektiğinin işaretini görüyorlar. Tam bir devrimin ne anlama geldiği konusunda farklı görüşler var. Bu aslında daha önce de vardı. Devrim sırasında, devrimin olduğundan daha da ileri gitmesi gerektiğini düşünen belli gruplar vardı. Ama bu unsurlardan bazıları şimdi Nikaragua parlamentosundalar.

Soru: Onlara karşı ne tür önlemler alınacaktır?

Cevap: Evet, onlarla gerçekten tartışmak zorundayız. Hayır, onlar, demin saydığım ilk üç grupla aynı şey değil. Size bir örnek vereyim. Dedim ki, devrimin başlangıcında bu türden sorunlarımız vardı. O sırada gerçek kavga, gerçek savaş başlamış değildi. Tabii ki sağ kanat işadamları grubu vardı ki doğası gereği devrimin haddinden fazla ileri gittiğini düşünüyordu ve başkalarıysa devrimin daha da ileri gitmesi gerektiğini düşünüyorlardı. 1979'un sonları, 1980'in başlarında durum buydu. Bazı işadamları ve de bu diğer gruplardan bazı insanlar hapse atıldı. Tabii ki, basın, yalnız işadamlarının hapsedildiği gerçeğini ele aldı. Ama gerçek şu ki yasa herkese uygulanmalıdır. Bunun kendisi de devrimci birşeydir çünkü evvelce yasa hiçbir zaman işadamlarına uygulanmamıştır.

Soru: Bu söylediklerıniz, bu sol grupların da bomba vs. planları olduğu anlamına mı gelir?

Cevap: Hayır, illa öyledir denemez. Elimde polis belgeleri ya da planlar tam olarak neydi diye herhangi bir bilgi yok. Ama şu anda herhangi bir kimse bir grev başlatacak olsa, hükümetin «hayır, greve gidemezsin» ya da «şurda miting yapamazsın» demek yasal olanağı var. İnsan hakları örgütlerinin üç yıl önce, bu önlemler yürürlükteyken hazırladıkları raporları okursanız, bu sıkı olağanüstü hal yasası koşullarında bile Nikaragua'da öldürme ya da işkence diye birşey olduğunu kimse söyleyemez; böyle birşey asla olmamıştır. İnsanlar gözaltına alınmıştır ve serbest bırakılmıştır.

Ek:
Siyasi Bildirge
Augusto César Sandino

Aşağıdaki siyasi bildirge 1 Temmuz 1927 tarihlidir. Sandino'nun ilk siyasi bildirgesi olup San Albino madenlerinde hazırlanmıştır.

*
**

Ben bir Nikaragualıyım ve damarlarımda herşeyden çok Amerikan Yerlisi kanı var ve bu kan sadık ve gerçek bir yurtsever olmanın gizini taşır. Vatandaşlık bağları bana, o kötümser ve korkak harem ağaları benim için ne derlerse desinler, Nikaragua ve bu nedenle Orta Amerika ve de dilimizi konuşan tüm kıta ile ilgili konulardaki davranışlarımın sorumluluğunu alma hakkını veriyor.

Ben bir kent işçisiyim, memleketimdeki deyişle bir zenaatkârım, ama ideallerim yapı itibariyle enternasyonalisttir ve bu kusursuz durumu gerçekleştirebilmek için kendi kanımı ve başkalarının kanını dökmek gerekse bile özgür olma ve adalet isteme hakkını gerektirir.

Bataklıktaki kazlara benzeyen oligarşistler benim bir plep olduğumu söyleyeceklerdir. Önemli değil. Benim için en büyük şeref ezilenlerin bağrından gelmiş olmamdır. Bu insanlar, ırkımın ruhu ve sinirleridir ve en büyük ihanet suçunun işlenmesine yardımcı olan utanmak bilmez katillerin, vatanımızın yüreğini yaralayan ve sanki biz aynı ulusun çocukları değilmişiz gibi bizi vahşi bir şekilde kovalayan Ulusal Muhafızların insafına kalmış bir şekilde yaşamışlardır.

On altı yıl önce Adolfo Diaz ile Emiliano Chamorro, tüm Nikaragualıların üstünde dalgalanan bayrağı gönderinden kopartmakla Nikaragualı olduklarını söyleme hakkını yitirdiler. Bugün o bayrak, onu bu halkın kanıyla beslenen kıvrık gagalı o canavar kartalın pençelerinden kurtarmak için insanüstü bir gayret göstermeyen oğullarının kayıtsızlığı ve nankörlüğünün utancıyla küçük düşüp boşlukta sallanırken, sa-

vunmasız halkın katlini ve ırkımıza düşmanlığı temsil eden bayrak ise Managua'nın Mars Meydanında dalgalanıyor.

Liberal devrim ilerliyor. İhanet etmeyenler, duraksamayanlar, Moncada'nın hırsını tatmin etmek için silahlarını satmayanlar var. Devrim ilerliyor ve bugün her zamankinden daha güçlü ilerliyor; çünkü geriye yalnızca cesur ve bencil olmayanlar kaldı.

Hain Moncada tabii ki bir asker ve yurtsever olarak görevlerini yapmadı. Onu izleyenler cahil değildi ne de o bizi böylesine tamahkâr bir hırsın içine itecek bir imparatordu. Fişekliğini ve herşeyini alıp yabancı düşmanların tarafına geçen bu kaçak Moncada'yı çağdaşlarının ve tarihin önünde bırakıyorum. Öcü alınması gereken affedilmez bir suç!

Büyük adamlar benim böylesine bir görevi üstlenmek için çok küçük bir adam olduğumu söyleyecekler; ancak yurtsever yüreğimin yüceliği önemsizliğimi bastırıyor ve ülkemin ve tarihin önünde, kılıcımın, ulusal onurumuzu koruyacağına ve ezilenlerin kurtarıcısı olacağına yemin ederim.

Mücadele davetini kabul ediyorum ve bunu bizzat kendim veriyorum ve korkak işgalcilerin ve ülkeme ihanet edenlerin meydan okumalarına savaş naralarımla cevap veriyorum. Benim ve askerlerimin bağırları, Nikaragua düşmanlarının çarpacakları bir duvar oluşturacak. Nikaragua'nın özgürlüğü için savaşan askerlerimin sonuncusu da ölebilir ama önce sizin bir tümen askerinizden fazlası, sarışın işgalci, dağlarımızın tozunu yemiş olacak.

Ben, dizlerimin üstünde, düşmanlarımdan —ki onlar Nikaragua'nın düşmanlarıdır— af dileyen Magdalena olmayacağım çünkü yer yüzünde kimsenin bir yaratanrı olmaya hakkı olduğuna inanmıyorum. Umursamaz Nikaragualıları, ilgisiz Orta Amerikalıları ve Yerli-İspanyol ırkını, And Dağlarının eteklerinde, savaşmayı ve erkek gibi ölmeyi bilen bir grup yurtseverin var olduğuna inandırmak istiyorum.

Gelin siz morfinmanlar çetesi; gelin bizi kendi ülkemizde katledin. Sayılarımz ne olursa olsun, yurtsever askerlerimin önünde dimdik durmuş sizi bekliyorum. Ama unutmayın ki bu gerçekleştiğinde azametinizin çöküşü, Washington'daki Meclisinizi sarsacak, suçlarınızı planladığınız o sığınağın, o ünlü Beyaz Saray'ın beyaz kubbesi kanlarınızla kızaracak.

Orta Amerika hükümetlerine, özellikle Honduras hükümetine, gerektiğinden çok askerim olduğu için sizi yıkmak amacıyla topraklarınızı işgal etmemden korkmamaları gerektiğini söylemek isterim. Hayır, ben paralı bir asker değil, hükümranlığımıza karşı yapılacak bir saldırıya izin vermeyecek bir yurtseverim.

Doğa ülkemize kıskanılacak zenginlikler bahşettiği ve bizi dünyanın merkezine koymuş olduğu için ve bu doğal ayrıcalık yüzünden başkaları bizi tutsak etme noktasına gelecek kadar bize gıpta ettiği için; işte bu nedenle Chamorro'nun bizi içine soktuğu utanç verici bağları koparmak istiyorum.

Burada benim ülkemde doğduklarını iddia eden dört yılan tarafından buraya getirilen Yanki morfinmanlarınca tecavüz edilen ülke değil, benim genç ülkem —o tropik, kahverengi derili kadın— giymeli üzerinde bizim «kırmızı ve siyah» amblemimiz olan Frigya tacını.

Eğer Amerika Birleşik Devletleri'nin kanalımızın tek sahibi olmasına izin verilirse dünyanın dengesi bozulacaktır; çünkü bu bizi Kuzeyin devlerinin, hiçbir meşru nedeni olmadan buna sahip olmak isteyen bu yalancıların insafına bırakacaktır— biz de bunlara haraç ödemek zorunda kalacağız.

Uygarlık Nikaragua'da bir kanal açılmasını istiyor ama bu yalnızca ABD'den gelen değil, tüm dünyadan gelecek sermayeyle yapılmalıdır. Masrafların en azından yarısı Latin Amerika tarafından, diğer yarısı da böyle bir şirkette hisse sahibi olmak isteyen dünyanın geri kalan ülkeleri tarafından karşılanmalıdır. Birleşik Amerika ancak Chamorro, Diaz ve Cuadra Pasos hainlerine vermiş olduğu üç milyonla kalabilir. Benim ülkem olan Nikaragua kendi hakkı olan gümrük vergilerini alacak ve o zaman ülkemizi kaplayacak yollar yapmak, gerçek bir etkin demokrasi ortamı içinde halkımızı eğitecek paramız olacak ve aynı zamanda bize saygı gösterilecek ve kimse bugünkü gibi bizi hor görmeyecek.

Erkek ve kadın Nikaraguali kardeşlerim: Ülkemizin savunulması için en hararetli arzularımı ifade ettikten sonra, siyasi görüşleriniz ne olursa olsun, iyi niyetle geldiğiniz ve halkın ancak bazen kandırılabileceğini ama her zaman kandırılamayacağını unutmadığınız sürece, saflarımıza hoş geldiniz diyorum.

Adlar ve Kısaltmalar Dizini

Agüero, Fernando : Muhafazakâr Parti üyesi; 1967'de Somoza karşısında başkan adayı oldu; daha sonra diktatörlükle anlaştı; 1979'da Nikaragua'yı terketti.

Aldey, Conchita : Sandino'yla birlikte, ABD deniz kuvvetlerine karşı savaştı.

AMNLAE : Nikaragualı Kadınlar Luisa Amanda Espinoza Birliği; Sandinist kadın kitle örgütü.

AMPRONAC : Ulusal Sorunla Uğraşan Kadınlar Birliği; «ulusal sorun» dan kasıt Somoza'dır; devrimden sonra AMNLAE'ye dönüştü.

ANDEN : Nikaragualı Eğitimciler Ulusal Birliği; FSLN önderliğindeki öğretmenler sendikası.

Arauz, Blanca : Sandino'nun eşi ve çalışma arkadaşı.

Arce, Bayardo : 1969'da FSLN'ye katıldı; 1979 ayaklanması sırasında Kuzey cephesi lideri; FSLN Ulusal Direktörlüğü üyesi ve siyasi komisyonunun direktörü.

ARDE : Devrimci Demokratik İttifak; Costa Rica'daki üslerden faaliyet sürdüren contra güçler; ABD tarafından eğitilip silahlandırılarak 1983 Nisan'ından itibaren eyleme geçtiler.

Argüello, Patricio : FSLN üyesi; 1970'de, Filistin'in Kurtuluşu için Halk Kuvvetleri'nce düzenlenen bir uçak kaçırma olayına katılıyorken, İsrail kuvvetlerince öldürüldü.

Astorga, Nora : Sandinist gerilla savaşçısı; işkenceci ve CİA muhbiri bir Ulusal Muhafız generalinin 1978'de adalet önüne çıkmasında payı oldu; ABD'ye elçi atandığında dışişleri bakan vekiliydi, Washington, güven mektubunu kabul etmedi.

ATC : Kır İşçileri Birliği; FSLN önderliğindeki çiftçiler sendikası.

Avilés, Olga : FSLN üyesi; 1974'de Castillo sarayının alınmasına katıldı; İçişleri Bakanlığı'nda görevli.

Bacz, Gladys : Somoza'ya karşı batı cephesinde savaştı; Leon bölgesi yerel hükümeti ve Ulusal Meclis üyesi.

Bağımsız Liberal Parti : bkz. **PLI.**

Baltodano, Moniea : Gerilla Komutanı; 1979 ayaklanması sırasında Granada şehrini alan **FSLN** kuvvetlerine komuta etti; bölgesel sorunlarda hükümet sekreteri.

Barricada : **FSLN**'nin günlük gazetesi; kuruluşu Temmuz 1979.

Borge, Tomas : 1950'lerde öğrenci hareketinde aktif biçimde yer aldı; FSLN'nin sağ kalan tek kurucusu; Somoza zamanında hapsedildi ve işkence gördü; **FSLN** Ulusal Direktörlüğü üyesi ve Nikaragua İçişleri Bakanı.

Buitrago, Julio : Şehirlerde yeraltı mücadelesinin başını çeken **FSLN** ulusal önderlik üyesi; 15 Temmuz 1979'da Managua'da, bir avuç Sandinistle birlikte, toplar, uçaklar ve bir Sherman tankı desteğindeki yüzlerce Ulusal Muhafız askerlerine karşı koymak durumunda kaldığı bir çatışmada öldürüldü.

Cardenal, Ernesto : Kültür Bakanı; Katolik papazı.

Cardenal, Fernando : Eğitim Bakanı; Katolik papazı.

Carrion, Luis : **FSLN** Ulusal Direktörlüğü üyesi; İçişleri Bakan Yardımcısı; Atlantik Kıyısı'nın özerkliği yönetmeliğini hazırlayan komisyonun başkanı.

CAS : Sandinist Tarım Kooperatifleri; çiftçilerin kendi topraklarını birleştirip tek bir işletme gibi çalışmalarıyla oluşur.

Castro, Andrés : 1850'lerde William Walker'a karşı mücadelede sivrilmiş Nikaraguali genç.

CCS : Kredi ve Hizmet Kooperatifleri; çiftçiler kendi çiftliklerini muhafaza eder ama hükümet hizmetlerini paylaşmak için bir araya gelirler.

CDS : Sandinist Savunma Komiteleri.

Chamorro, Carlos Fernando : **Barricada**'nın yayın yönetmeni; Pedro Joaquin Chamorro'nun oğlu.

Chamorro, Emiliano : Muhafazakâr politikacı; 1914'de Washington elçisiyken, ABD'ye iki okyanusu Nikaragua üzerinden birleştirecek bir kanal inşa etme hakkını veren Chamorro-Bryan Antlaşması'nı imzaladı.

Chamorro, Pedro Joaquin : **La Prensa**'nın yayın yönetmeni; Ocak 1978'de Somoza tarafından öldürtüldü.

CONDECA : Orta Amerika Savunma Konseyi; 1964'te kurulan ABD destekli askeri pakt.

Contadora grubu : Orta Amerika sorununa görüşmeler yoluyla barışçı çözüm bulma amacında olduğunu duyuran, Kolombiya, Meksika,

Panama ve Venezuela dışişleri bakanlarından oluşan kuruluş; adını ilk defa toplantısını yaptığı Panama adalarından alır.

Contreas, Eduardo : Kasım 1976'da eylem sırasındaki ölümüne dek, FSLN'nin merkezi bir lideri.

Cordoba : Nikaragua para birimi; 10 cordoba eşittir 1 ABD doları şeklindeki resmi parite, 1985'te, 28 cordoba eşittir 1 ABD doları şeklinde değiştirildi.

COSEP : Özel Teşebbüs Yüksek Konseyi; Nikaragua kapitalist sınıfının başlıca örgütü.

Cruz, Arturo : Burjuva iktisatçısı; Mayıs 1980'de hükümet cuntasına atandı; Mart 1981'de ABD elçisi oldu; devrimden koparak 1984 seçimlerinde burjuva partilerce başkan adayı gösterildi ama hükümet contralarla görüşmeye yanaşmadıkça seçime katılmayı reddetti, contra güçlerin destekçisi.

CST : Sandinist İşçi Federasyonu; FSLN önderliğindeki sendikalar federasyonu.

Cunta [Ulusal Yeniden İnşa Hükümeti Cuntası] : 1979'dan 1985'e dek en üst hükümet organı; önce beş, sonra üç üyeli (Daniel Ortega, Rafael Cordova Rivas, Sergio Ramirez).

Dario, Rubén : Nikaragua'nın önde gelen ulusal şairi, 1916'da öldü.

D'Escoto, Miguel : Dışişleri Bakanı; Katolik papazı.

Devlet Konseyi : 1980'de, sendikalar, kadın ve gençlik örgütleri, FSLN ve öteki siyasi partiler, çiftçi örgütleri ve öteki grupların temsilcilerinden oluşturulan yasama organı; çoğunluk denetimi işçilerin ve köylülerin elindeydi; 1985'te, yerini Ulusal Meclis'e bıraktı.

Diaz, Adolfo : Nikaragua Devlet Başkanı; 1926'da ABD'nin Nikaragua'ya müdahalesini destekledi.

Enriquez, Magda : AMNLAE'nin kurucularından ve onun Devlet Konseyi'ndeki temsilcisi.

EPS : Sandinist Halk Ordusu.

Espinoza, Luisa Amanda : Çarpışmada ölen ilk FSLN üyesi kadın; 1970'te Ulusal Muhafızlarca öldürüldü.

Estrado, José Dolores : 1856 savaşında kölelik yanlısı maceracı William Walker'a karşı mücadelede kilit rol oynadı; Walker kendini devlet başkanı ilan etmişti.

Fagoth, Steadman : Atlantik Kıyısı konusunda Somoza'nın danışmanı; MISURASATA'nın kurucu önderlerinden; Honduras'ta üslenmiş karşı devrimci MISURA'nın liderlerinden.

FDN : Nikaragua Demokratik Kuvvetleri; Honduras dışında operasyon yapan contralar; 1981 sonlarında, eski Ulusal Muhafız kuvvetlerinin

birleşmesi için CIA'nın baskısıyla örgütlendi; ABD tarafından eğitilip silahlandırıldı.

FMLN-FDR : Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi — Devrimci Demokratik Cephe; emperyalist yanlısı oligarşik rejim aleyhtarı Salvador devrimci güçleri.

Fonseca, Carlos : FSLN kurucusu; Kasım 1976'da bir harekât sırasında öldürülünceye dek FSLN'nin merkezi önderi.

Herrera, Leticia (Vicky) : Gerilla Komutanı; Aralık 1974'te Somozist José Castillo'nun sarayını basıp çok sayıda siyasi mahkumun serbest bırakılmasını sağlayan FSLN komando müfrezesinde yer aldı; CDS ulusal koordinatörü.

Hooker, Ray : Atlantik Kıyısı Güney Zelaya hükümeti üyesi; 1984'te karşıdevrimci kuvvetlerce kaçırıldı, daha sonra salıverildi; FSLN listesinden Ulusal Meclis'e seçildi.

Jiménes, Lucio : Sandinist İşçi Federasyonu genel sekreteri.

Jiron, Maria Lourdes : Somoza'ya karşı savaşta FSLN batı cephesi genel kurmayı üyesi; FSLN'de, Uluslararası İlişkiler Dairesi'nde çalışır.

JS-19 : 19 Temmuz Sandinist Gençliği; FSLN önderliğindeki gençlik örgütü.

La Prensa : Somoza'ya karşı mücadele sırasında Somoza muhalifi günlük gazete; 1979 ayaklanması sonrasında giderek FSLN'ye muhalif hale geldi ve emperyalizmle aynı çizgiye düştü.

Lang, Ergard : Nisan 1979 ayaklanmasında öldüren FSLN savaşçısı.

Liberal Parti : Somoza'nın siyasi partisi; devrimden sonra lağvedildi.

Lopez Pérez, Rigoberto : 21 Eylül 1956'da Anastasio Somoza Garcia'yı öldüren genç devrimci; olaydan hemen sonra kendisi de oracıkta öldürüldü.

MAP-ML : Halk Eylemi Hareketi-Marksist Leninist; 1972'de radikal öğrencilerce kuruldu; 1979 ayaklanmasına katıldı; Devlet Konseyi'nde temsilcisi oldu; Frente Obrero (İşçi Cephesi) sendikasında önderlik konumundadır.

Mayorga, Silvio : FSLN'nin üç kurucusundan biri; Ağustos 1967'de Pancasan'da diktatörlüğe karşı girişilen bir eylem sırasında öldürüldü.

MISATAN : Nikaragua Miskito Örgütü; Temmuz 1984'te, 63 Miskito topluluğundan 350'yi aşkın temsilcinin bir araya gelmesiyle kurulan devrim yanlısı grup olarak kuruldu; Şubat 1981'de Steadman Fagoth ve öteki önderler, ayrılıkçı bir hareket planladıkları gerekçesiyle tutuklandı; Fagoth, Honduras'a gidip devrime karşı tutum

aldıktan sonra lağvedildi; Brocklyn Rivera grubu ise hâlâ bu adı kullanmakta.

Moncada, José Maria : 1926 iç savaşında ABD karşıtı Liberal güçlere önderlik etti; 1927'de kendini sattı ve ABD ile anlaştı.

Morales, Ana İsabel : Somoza'ya karşı savaşta FSLN batı cephesi genel kurmayı üyesi; İçişleri Bakanlığı'nda çalışır.

Morales Avilés, Ricardo : Profesör ve FSLN ulusal önderlerinden biri; 1973'te diktatörlüğe karşı bir eylem sırasında öldürüldü.

Morazan, Francisco : 1842'de öldürülen Hondurâslı yurtsever; Orta Amerika birliğinin savunucusu.

Muhafazakâr Parti : Somoza zamanındaki iki geleneksel partiden biri; bugüne başlıca artakalan hizbi Demokratik Muhafazakâr Parti'dir.

Nuevo Diario : Devrim yanlısı günlük gazete; 1980'de, **La Prensa**'nın dürüst olmayan gazetecilik anlayışına ve devrim karşıtı yayın politikasına karşı çıkan **La Prensa** yayın kurulunun çoğunluğunca kuruldu.

Nunez, Carlos : FSLN Ulusal Direktörlüğü üyesi; Ulusal Meclis Başkanı.

Nunez, Daniel : 1972'den FSLN üyesi; Aralık 1974'teki Castillo sarayı baskınıyla hapisten kurtarıldı; 1984'te UNAG başkanı seçildi.

Obando y Bravo, Miguel : Managua başpiskoposu; ateşli devrim muhalifi.

Ortega, Camilo : 26 Şubat 1978 Monimbo ayaklanması sırasında öldürülen FSLN önderi.

Ortega, Daniel : 1960 başlarında FSLN'ye katıldı; 7 yıldan beri hapis yatmaktayken Aralık 1974'teki Castillo sarayı baskınıyla kurtarıldı; FSLN Ulusal Direktörlüğü üyesi; Kasım 1984'te Nikaragua devlet başkanı seçildi.

Ortega, Humberto : 1965'te FSLN'ye katıldı ve 1971'den beri FSLN ulusal önderi; FSLN Ulusal Direktörlüğü ve politik komisyonu üyesi, Nikaragua Savunma Bakanı, Sandinist Halk Ordusu ve Sandinist Halk Meclisi başkomutanı.

Pastora, Edén : 1978'de Ulusal Saray'ın ele geçirilmesi eylemini yönetti; devrimden koptuğu 1982'ye dek Nikaragua savunma bakan yardımcısı; Costa Rica'da üslenmiş silahlı karşıdevrimci kuvvetleri yönetmekte.

PLI : Bağımsız Liberal Parti; burjuva partisi; 1944'te Somoza'nın Liberal Partisi'nden koptu; Haziran 1979'da önerilen ilk Devlet Konseyi'nde yeri vardı; giderek devrime düşman kesildi ve devlet başkanı adayı Virgilio Godoy, adil olmadığı gerekçesiyle Kasım 1984 seçimlerinden çekildi; olağanüstü hal durumunun kaldırılması için kampanya açtı; **contra**lara karşı savaşta Sandinist önlemleri eleştirdi.

Pomares, German : FSLN merkezi önderlerinden; 24 Mayıs 1979'da bir eylem sırasında öldürüldü.

PCN : Nikaragua Komünist Partisi; PSN'nin 1967'deki bölünmesinden doğdu; FSLN'yi «burjuva milliyetçisi» olarak tanımlar; tarım reformunu «burjuva» olarak görür.

PSN : Nikaragua Sosyalist Partisi; geleneksel Komünist Parti; Genel İşçi Konfederasyonu (Bağımsız) onun önderliğindedir.

Ramirez, Sergio : Ünlü yazar; 1975'te FSLN'ye katıldı; 1979'dan itibaren Ulusal Yeniden İnşa Hükümeti Cuntası üyesi; Kasım 1984'te devlet başkanı yardımcılığına seçildi.

Ramirez, William : Gerilla Komutanı; Nikaragua Ulaştırma Bakanı.

Rivera, Brooklyn : MISURASATA önderi; Steadman Fagoth grubundan ayrı olup 1981'de contra kuvvetlerine katıldı; 1984'te FSLN önderleriyle ateşkes görüşmeleri yapmaya başladı.

Robelo, Alfonso : Somoza karşıtı burjuva muhalif; ilk Ulusal Yeniden İnşa Cuntası'nda yer aldı; devrimin gidişini protesto için Nisan 1980'de istifa etti; Costa Rica'da üslenmiş silahlı karşıdevrimci kuvvetlerin önderlerinden.

Rocha, Brenda : Bir karşıdevrimci saldırıdan tek sağ kurtulan, on beş yaşındaki milis üyesi kız. Daha sonra hastanede çekilmiş gülüm seyen fotoğrafı, contralara karşı direnişin simgesi haline geldi.

Rocha, Eleonora : 1974'tek. Castillo sarayının ele geçirilmesi eylemine katıldı; İçişleri Bakanlığında çalışır.

Ruiz, Henry : FSLN Ulusal Direktörlüğü üyesi; yabancılarla ortak işler bakanı.

Sandino, Augusto César : Nikaragua ulusal kahramanı; 1926 savaşında Liberal saflarında general; Liberallerin 1927'deki ihanetine karşı çıkıp ABD kuvvetlerine ve emperyalist yandaşlarına karşı altı yıl boyunca gerilla mücadelesine önderlik etti.

Shick, René : Somoza'nın tezgâhlamasıyla, 1963 seçimlerinde Nikaragua devlet başkanı oldu; 1967'ye dek bu görevde kaldı.

Siu, Arlen : Eylemci öğrenci olarak FSLN'ye katıldı; 1975'te Ulusal Muhafızlarca öldürüldü.

Somoza Debayle, Anastasio : Anastasio Somoza Garcia'nın oğlu; babasının öldürülmesinden sonra 1956'da Ulusal Muhafızların başına geçti; 1967'de devlet başkanı oldu; 17 Temmuz 1979'da Nikaragua'dan kaçtı; 1980'de Paraguay'da öldürüldü.

Somoza Garcia, Anastasio : 1933'te ABD tarafından Ulusal Muhafız kuvvetlerinin başına getirildi; 1956'da öldürülüşüne değin Nikaragua'da diktatörlüğünü sürdürdü; Sandino'nun öldürülmesini planlayıp yürüttü.

Téllez, Dora Maria : Gerilla Komutanı; 1978'de Sandinistlerin Ulusal Sarayı ele geçirmeleri eylemini yönetenlerden; FSLN'nin Managua önderlik komitesinin siyasi sekreteri ve Ulusal Meclis üyesi.

Tijerino, Doris : Uzun yıllar FSLN içinde liderlik konumunda bulundu; Somoza diktatörlüğünce hapsedilip işkence gördü; AMNLAE başkanı.

Tirado, Victor : FSLN Ulusal Direktörlüğü üyesi; Meksika'da doğdu; 1960'lı yılların başlarında Nikaragua'daki mücadeleye katıldı; FSLN'nin işçiler, köylüler ve meslek örgütleriyle çalışmalarından sorumlu önderi.

Turcios, Oscar : Eylül 1973'te Ulusal Muhafızlarca öldürülen FSLN üyesi.

Ulusal Direktörlük : FSLN'nin dokuz üyeli üst liderliği.

Ulusal Egemenliği Savunma Ordusu : 1927'de Sandino tarafından örgütlendi; Kuzey Nikaragua dağlarında yürüttüğü gerilla mücadelesi, ABD kuvvetlerinin 1933'te çekilmesine dek sürdü.

Ulusal Muhafızlar : 1930'lu yıllarm başlarında, Sandino'ya karşı savaşmak için ABD birliklerince oluşturuldu; Anastasio Somoza Garcia tarafından yönetildi; 1979'daki yenilgisine dek diktatörlüğün temel dayanağı oldu.

UNAG : Ulusal Çiftçi ve Hayvancılık Birliği; FSLN önderliğindedir.

Walker William : ABD yurttaşı maceracı; Nikaragua'yı bir köle devlet olarak ABD'ye ilhak etmek için 1854'te emrindeki paralı askerlerle bir saldırı düzenledi; kendini Nikaragua devlet başkanı ilan etti; 1856'da Orta Amerika ordularınca bu topraklardan sökülüp atıldı; daha sonra yakalanıp idam edildi.

Wheelock, Jaime : 1969'da FSLN'ye katıldı; FSLN Ulusal Direktörlüğü ve siyasi komisyonu üyesi; tarımsal gelişme ve tarım reformu bakanı.

Zelaya, José Santos : Nikaragua'nın ilk Liberal hükümetinin başı; 1909'da, okyanuslar arası kanalı Nikaragua topraklarında açmak üzere Almanya ve Japonya'yla görüşmeler yapınca, ABD, görevden çekilmesini istedi.

Zeledon, Benjamin : Nikaragua'nın 1912'de ABD kuvvetlerince işgaline karşı direniş hareketini yönetti.

SANDINIST ONDERLER
KONUŞUYOR

Nikaragua

SANDİNİST HALK DEVRİMİ

"Bir kadının hem anne hem de işçi, hem anne hem de öğrenci, hem anne hem de sanatçı, hem anne hem de siyasi bir önder olabilmesini... nasıl olur da güvenceye almazlık edebiliriz?"

...

(Tomas Borge)

"...bizim devrimimizin çoğulculuk anlayışından yola çıkmak gerekir... Başka siyasal partilerin varlığını kabul ediyoruz. Yasakladığımız tek şey, Somozizm destekçilerinin örgütleridir."

...

(Jaime Wheelock)

"Zamanı gelince sosyalizm yolunu tutacağız; ama bu yolu katetmeden önce geçeceğimiz aşamalar hakkında çok açık fikirlere sahip olmamız kaçınılmazdır ve zorunludur."

...

(Victor Tirado)

"Eğer... savaş ve onunla birlikte ABD nin askeri müdahale ihtimali devam ederse, Nikaragua halkının, yalınayak, üstü başı perişan ve karnı aç olarak,... sonuna dek, barışa kavuşuncaya dek savaşacağını tüm dünyanın bilmesini istiyoruz... 3 milyon Nikaragualının yok edilebileceğini, ama ortaya koyacağımız örneğin muzaffer olacağını ve dünya halkları içinde ABD halkı da dahil olmak üzere- yankılanıp çoğalacağını biliyoruz."

...

(Daniel Ortega)

"...bugün gösterdiğimiz bu gayret CIA nın bilgisayarına işlenecek ve CIA nin buradaki tüm casusları Managua halkının ve tüm Nikaragua nın aslında savaş durumunda olduklarını rapor edeceklerdir ve Reagan ın yazı masasında bir ışık yanıp, 'Tehlike! Tehlike! bu Nikaragualılar kolay yem değiller' diyecektir."

(Luis Carrion)